

Guantanamo ayıbı nasıl sona erecek?

Cem Sey 29.01.2009

WASHINGTON

ABD Başkanı Barack Obama'nın ilk icraatı, Bush yönetiminin politikalarını durdurmak oldu. Önce Amerikan ordusunun Irak'tan çekilme sürecini başlattı. İkinci gün ise, Guantanamo kampının kapatılacağını açıkladı.

Sistematik işkence uygulanan Guantanamo, kurulduğu günden beri eleştiriliyor. İslam dünyasında, sadece Müslümanları hedef aldığı için, Batı'nın korkunç yüzü olarak algılandı.

Batı'da da Guantanamo hiçbir zaman çoğunluğun onayını almadı. AB, bu kamptan duyduğu rahatsızlığı hep dile getirdi. Son yıllarda, birçok Avrupalı politikacı Bush yönetimini kampı kapatmaya çağırdı.

Pek kimse bilmiyor, ama Guantanamo'ya karşı en ciddi direniş ABD'de yaşandı. Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği (ACLU), Human Rights Watch gibi insan hakları gruplarının faaliyeti sadece lafta kalmadı. Bush yönetimi, kampı açtığı günden itibaren mahkemelerle uğraşmak zorunda kaldı. Bu tartışmalar son yıllarda artık sıradan Amerikalıların da Amerikalı olmaktan utanır hale gelmesine neden oldu. Bu tür duygular, Obama'nın seçilmesinin nedenlerinden birini oluşturdu.

Şimdi Obama, seçim kampanyasında verdiği sözü tutuyor. Kamp bir yıl içinde kapanacak. Ama aşılması gereken sorunlar var. Bunların önemli kısmını ABD yönetimi çözecek.

Ağır suçlar işlediği kanıtlananlar ABD'de mahkeme önüne çıkacak ve cezalarını çekecek. Mesela, 11 Eylül'ün beyni Halit Şeyh Muhammet ya da organizatörü Remzi Binalşibh bunlar arasında. Suçsuz oldukları anlaşılan bir kısım tutsak ise serbest bırakılarak, kendi ülkelerine geri gönderilecek.

Suçsuzlar sorun

Ama bir de suçsuz oldukları çoktan ortaya çıkmış bir başka grup var ki, onlar Beyaz Saray'ın bu insanlık ayıbını sona erdirmesinin önündeki en son engellerden biri. Normal olarak bu tutsakların ABD'ye getirilmesi ve serbest bırakılması gerekli. Oraya iltica etme hakları da var. Ya da ülkelerine geri dönmeleri mümkün.

Fakat sayıları 60 kadar olan bu tutsaklar ABD'ye gitmek istemiyor. Çünkü daha şimdiden Cumhuriyetçi Parti saldırgan bir direniş örgütlüyor. "El Kaide teröristlerinin Amerikan topraklarında sosyal yardımla yaşayacağı" türünden, gerçekdışı da olsa halkı etkileyen söylentiler yayıyor. Bu tutsaklar, kendilerini ABD'de pek de dostça olmayan bir ortamın bekleyeceğini farkediyor. Öte yandan, işkence görme olasılıkları bulunan kendi ülkelerine de gitmek istemiyorlar.

Söz konusu insanların büyük bölümü, 2001-2002 yıllarında Afganistan ve Pakistan'da para karşılığı Amerikan ordusuna satılmış. 2001'de ABD Afganistan'ı işgal ettiğinde, "teröristleri teslim edenlere" 25 bin dolara kadar varan meblağlar ödeyeceğini açıkladı.

25 bin dolar o bölgede bir insanın yaşamının geri kalanını refah içinde yaşamasını sağlayacak kadar büyük para olduğundan, bir insan avı başladı. Bu avın en kolay kurbanları da, o bölgede yaşamakta olan yabancı

uyruklu Müslümanlar oldu. Sokaklardan ve kaldıkları evlerden toplanarak, Guantanamo'ya götürüldüler.

Örneğin, Tatar kökenli Rus vatandaşı Ravil Mingazov. Mingazov'un avukatı Allison Lefrak, müvekkilinin Rus ordusunda balet olduğunu, fakat İslam dinini seçtiği için kovuşturmaya uğradığını anlatıyor. Bundan kaçan ve Pakistan'da Amerikalılara satılan Mingazov, Özbek İslam Birliği üyesi olmakla suçlanıyor. Ama Özbek bile değil.

Gazzeli Mahir El Kuheyri de daha güzel bir yaşam için Gazze'den kaçıp, Pakistan'da para karşılığı satılanlardan. Ne yıllarca işkencesini çektiği ABD'ye, ne de uluslararası kurallara göre, kendisinden sorumlu olan İsrail'e gitmek istiyor.

Türkiye nerede?

Tek çare, suçsuz oldukları halde yaşamlarının en güzel yılları elinden alınan bu insanları, üçüncü ülkelerin kabul etmesi.

Geçtiğimiz günlerde AB bunu tartıştı. Bazı AB ülkeleri, kapıları bu mağdurlara açmayı isterken, çoğu Avrupalı politikacı isteksiz görünüyor. Önümüzdeki günlerde Obama yönetiminin bu yönde bir başvurusu AB yöneticilerinin önüne gelecek. Ama başarı şansının ne olduğu belli değil.

Bu ortamda insan ister istemez Türkiye'yi bu tartışmada arıyor. Guantanamo tutsaklarının avukatları, Türkiye'nin iyi bir seçenek olabileceğini, ama bugüne kadar hiç ilgi göstermediğini söylüyor. Ankara'da Müslümanları ve onların çektiği acıları ön plana çıkarmaktan hoşlanan bir hükümetin varlığına rağmen.

Oysa Batı dünyasının üyesi olarak Türkiye, bu suçsuz insanları rahatlıkla kabul edebilir. Türkiye halkı, bu mağdur insanların ruhunda açılan yaraları sarabilir. Batı dünyasındaki akıl almaz önyargıların kurbanı olan bu tutsakların, bu kez de kendilerini pek de istemeyen Avrupalılardan çekmesinin önüne geçilebilir. Türkiye de insan hakları konusunda samimi olduğunu herkese gösterebilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Delikanlı diplomasisi

Cem Sey 05.02.2009

WASHINGTON

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Davos'ta "masaya yumruğunu vurup, kalktı". Bunun için önce Türkiye'de, daha sonra da Müslüman ülke halklarından büyük alkış aldı. "Şov bitti, perde kapandı" diyebilmek en güzeli olurdu, ama diplomaside ve uluslararası ilişkilerde "şov" bitmiyor. Sorun da burada.

Erdoğan'ın yaptığı, Kasımpaşalılık'tan çok Anadolu delikanlılığıydı. Ben bir Ankaralı olarak, bu hissi ve hareket tarzını iyi bilirim. Ardındaki duygu genelde çok temizdir. Ama delikanlılığın, bırakın uluslararası ilişkileri, Anadolu insanları arasındaki ilişkilerde bile yapana kısaca, "vay be, delikanlı adammış" lafından fazlasını getirdiğine tanık olmadım –ki bu olayda da öyle oldu.

Şimdi Başbakan övgüyü aldı. Onun açısından bu iş bitti sayılır. Ama bu delikanlı diplomasisinin, Türkiye'yi

bekleyen sorunlara ne etki yapacağını düşünmek gerek.

Erdoğan masaya yumruğunu, Türk-Amerikan ilişkilerinin çok keskin bir dönemeçten geçtiği sırada indirdi. Beyaz Saray'da yeni bir yönetim var. Bu yönetimin dış politikasının ana hatları henüz şekillenmiş değil, ama İsrail'in her ABD yönetimi için çok önemli olduğundan kimse kuşku duymuyor. Yeni bir ABD yönetiminin dış politikası daha şekillenmeden bu denli keskin mesajlar verildiğinde, bunun etkileri olur. Tıpkı İsrail'in, Obama'nın and içmesine beş kala Gazze'de yaptıklarının, Obama dış politikasına bir ölçüde biçim vereceği gibi. Davos'un da etkisi olacak.

"Davos Meydan Muharebesi"nin önceden planlandığı yönünde söylentiler dolaşiyor. En azından, bu paneli Erdoğan'ın talep ettiği biliniyor. Bu bakımdan, belki bu kadar delikanlı bir tavırla masadan kalkıp gitmek değil, ama sert bir çıkışın planlandığı söylenebilir.

Perde arkasında tam olarak neler olduğu bilinmiyor. Ama perdenin önünde, hepimizin gözü önünde olanlara bakarak, senaryolar oluşturmak mümkün.

Birincisi, bu çıkış gerçekten planlanmamış olabilir. O zaman Türkiye ciddi bir sorunla karşı karşıya demektir. Çünkü o zaman sadece İsrail değil, ABD ve tüm Batı dünyası Erdoğan'a ve Türkiye'ye "bilet keser" ve Ankara'nın üzerinde düşünmüş olduğu herhangi bir önlem yoktur. Erdoğan Bush olur. Bush nasıl ciddiye alındıysa, Erdoğan da alınır, ama Bush'a yapıldığı gibi, Erdoğan da iktidardan gidene kadar kimse Türkiye'yle işbirliği yapmaz. Bu senaryo bizi, Ermeni soykırımı, Ermenistan'la ilişkiler, Kürt sorunu, PKK sorunu, AB'yle ilişkiler ve akla gelecek tüm diğer konularda, sonu nereye varacağı belli olmayan kavgalara götürür.

İkincisi, Ankara'nın hesaplı bir çıkış yapmış olmasıdır. Çıkışın böyle sert olması, Ankara'nın Obama yönetiminden daha şimdiden ümidi kestiği şeklinde yorumlanabilir. Yani Ankara, Obama'nın zaten Ermeni soykırımını tanıyacağından ve Kürt sorununda ciddi baskılar oluşturacağından kuşku duymuyordur. "Zaten ipler kopmuş, o zaman biz de Ortadoğu'da bildiğimizi yaparız" diyordur. Bu senaryo, çok aşırı bir senaryodur. Türkiye'yi Batı dünyasından koparır ve sonu belli olmayan bağlaşıklıklara ve maceralara sürükler.

Üçüncü senaryo ise, kontrollü bir çatışma senaryosudur. Ankara, Washington'la ilişkilerde kendisini zor günlerin beklediğini zaten uzun süredir biliyor. Özellikle, Başkan Obama'nın çok değil, üç ay sonra, 24 Nisan'da "Ermeni soykırımı" lafını telaffuz etmesi olasılığı üzerinde duruyor. Bir buçuk yıl önce sert tehditlerle, özellikle de İsrail'i güç durumda bırakacak tehditlerle, bu yönde gelişmeler engellenmişti. Şimdi buna rağmen aynı adımları atmaya hazır bir Amerikan yönetimi var.

Bu senaryoya göre, bu adımları önlemenin artık tek yolu, tehditlerin bir kısmını, Beyaz Saray'a geri adım attırmak amacıyla uygulamaktır. Böyle bir senaryoda, Washington'ın resti görmesi olasılığı ister istemez öngörülür. Bu gibi bir durumda da, daha başka tehditleri de gerçek haline dönüştürmekten başka çare kalmaz. Bu nedenle, bu senaryo da maceralara sürüklenmek anlamına gelir.

Dikkat ederseniz, tüm bu senaryolar, Türkiye'nin uzun yıllardır bir milim bile sapmamaya kararlı görüldüğü çizgide devam etmesi üzerine kurulu. Yani Türkiye bu "kırmızıçizgi"lerinde ısrar ettiği sürece, uzun süredir üzerinde bulunduğu yolun çıkmaz sokak olduğunu fark edecek. Geri vitese takılıp, yukarıdaki senaryolar arasında bir ileri bir geri giderek, oyalanmak mümkün tabii. Ama "kırmızıçizgiler"de hâlâ değişiklik yapılmamakta ısrar ediliyorsa, bir gün duvara çarpmak kaçınılmaz olur.

Anadolu delikanlıları, bu gibi durumlarda delikanlılığın yararı olmadığını bilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yakıcı yumuşama

Cem Sey 12.02.2009

WASHINGTON

Türkiye'nin de içinde olduğu bölge asıl şimdi ısınmaya başlıyor.

Gelişmeler art arda geliyor. Her biri havayı daha da ısıtıyor.

Isınma buzları eritebilir. Ama fazla ileri giderse orada olan ilgili ilgisiz herkesi yakabilir de.

Önce yeni ABD Başkanı Barack Obama hareketlendi. Birkaç haftadır geliştirdiği, "yumruklarını açanlara elimizi uzatırız" söylemini devam ettirdi. Bu hafta başında da, İran'la doğrudan görüşmelerin başlayacağı mesajını verdi.

Obama'ya göre, üç ay sonra Beyaz Saray'ın ve İran'ın siyasi temsilcileri aynı masanın etrafına dizilerek, 30 yıllık kavganın ardından birbirlerini dinlemeye başlayabilir.

Dile kolay, tam 30 yıldır kavga halinde iki ülke. Zaten birbirlerini hiç tam sevmemiş, birbirlerine tam güven duymamışlardı. 1979'da İran Devrimi'nin ardından Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliği'nin işgali ve büyükelçilik personelinin rehin alınmasıyla ipler tamamen koptu. Dalgalı, iniş-çıkışlı bir sürecin ardından, Bush yönetiminin İran'ı da kattığı "şer eksenî" iddiası geldi.

İran da boş durmadı. Lübnan'da Hizbullah'ı, Filistin'de Hamas'ı, Irak'ta aşırı Şiiileri ve taktik olarak da Suriye'yi destekleyerek, Washington'a sadece Irak'ı değil, tüm Ortadoğu'yu dar etti.

Fakat İran sadece ABD'yi köşeye sıkıştırmadı. Bugün Suudi Arabistan, Bahreyn, Kuveyt, ne kadar Körfez ülkesi varsa, İran'dan rahatsız. İran, Ortadoğu'nun bölgesel gücü, lideri olmak istiyor.

İşte burada ikinci gelişmenin önemi ortaya çıkıyor. O da İsrail seçimlerinin sonucu. Kazanan partinin hangisi olduğu tam belli olmasa da, kazanan çizginin hangisi olduğu apaçık: İran'a karşı sertlik politikası.

İsrail'de hem Kadima partisi lideri ve Dışişleri Bakanı Tzipi Livni, hem de Likud lideri Benyamin Netanyahu İran'ın hâlâ nükleer silah sahibi olmaya çalıştığını iddia ediyor. Her ikisi de, bunu gerekirse askerî yollardan durdurmaya kararlı oldukları imajı çiziyor.

Şimdi Washington'da, Beyaz Saray'ın kısa süre içinde zor durumda kalabileceğinden korkuluyor.

Bir yanda konuşarak ilişkileri yumuşatabilecekleri İran, diğer yanda o İran'la konuşulduğu için ABD'yle ilişkisini soğutabilecek olan Ortadoğu'daki en iyi müttefik İsrail. Hatta kimileri, Washington-Tahran yumuşamasını

baltalamak için İsrail'in provokasyon yapmaktan bile kaçınmayacağından çekiniyor.

O zaman, Obama'nın da zor bir tercih yapması gerekebilir: Ya İsrail'in İran'ı vurmasına destek olacak, ya da onu durduracak. İkisi de zor tercih.

Yani, belki bir paradoks ama, Barack Obama'nın İran'a yönelik yumuşama politikasının ilk sonuçlarının, Ortadoğu'da yine kanlı olaylara yol açması olasılığı da var.

Ama, düşük bir ihtimal de olsa, daha başka ve hiç beklenmedik gelişmeler de olabilir.

İran'ın ABD'yle ilişkilerinin beklenenden hızlı yumuşaması ve her ikisi de dış politikada çok gerçekçi olarak tanınan iki ülkenin, birbirleriyle iyi çalışabildiklerini görmeleri durumunda, bu işbirliği Ortadoğu'daki dengeleri değiştirebilir.

İran Irak'ta zaten güçlü olan konumunu daha da güçlendirebilir. Suriye ile ABD'nin arası düzelebilir. Lübnan'da Hizbullah'ın, Filistin'de Hamas'ın dahil olduğu çözümlere yönelinebilir.

Bundan da en çok İsrail ve Türkiye rahatsız olur.

Anlayacağınız, bugüne kadar herkesin başlamasını istediği süreç başlamak üzere. Ama izlenecek yol ve varılacak sonuçlar, arzu edildiği gibi olmayabilir. Fazla ısınma, herkesi yakabilir.

İyi niyetli bir çabanın hüsrana bitmemesi için kilit rol yine ABD'de. Ama İsrail ve Türkiye'nin, onların da ötesinde, şimdilik fazla öne çıkmamaya çalışan Avrupalıların ve Ortadoğu'da stratejik çıkarları olan Rusya'nın nasıl davranacakları da denklemin bilinmeyenleri.

Bu kadar bilinmeyi olan bir denklemin çözülmesi zordur. Üstelik çözmeye çalışırken, işi daha da karmaşık hale getirmek olasılığı her zaman vardır.

Bu nedenle Ortadoğu'da, tüm aktörlerin çok dikkatli hareket etmesini gerektiren bir döneme adım atıldığını söylemek mümkün.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı'da dönüm noktası

Cem Sey 19.02.2009

WASHINGTON

Bu yıl NATO'nun kuruluşunun 60. yıldönümü. Ama nisan ayı başında Alman-Fransız sınırında yapılacak NATO zirvesini önemli yapan tek olay bu değil.

Dünyanın ve NATO'nun önünde zorlu sorunlar var. Washington'da yeni yönetimin göreve başlamasıyla dengeler değişiyor. En büyük aktörlerden biri, hatta en büyüğü olan ABD'nin oynadığı rol de değişiyor.

Bu nedenle ABD ve Avrupa'da NATO'nun, Atlantik aşırı ilişkilerin ne durumda olduğu masaya yatırılıyor. ABD ile Avrupa Birliği arasındaki sorunların ne olduğu hararetle tartışılıyor.

Bu noktada Türkiye'de birçokları omuz silkiyor. Kimine göre, özellikle AB, zaten geleceği olmayan ve kendi sorunlarını bile çözemeyen beceriksiz bir dev. ABD için de benzer düşünceleri savunanlar var. Bu süper gücün artık tükendiğine inananlar var.

Oysa, "Batı dünyası" adını verdiğimiz büyük blok dünyanın kaderini belirlemeye devam ediyor. ABD ordusu, dünyanın en büyük ve en ileri teknoloji kullanan ordusu. Irak ve Afganistan savaşlarıyla gücünün sınırlarına gelmiş olsa bile, bu ordunun dünyanın her yanında savaşma yeteneğine sahip tek ordu olduğunu söylemek abartılı olmaz.

Batı dünyası ekonomik bakımdan da ipleri elinde tutmaya devam ediyor. Baksanıza, Wall Street ağır hastalanınca, tüm dünya hasta oldu. Globalleşme dediğimiz ve artık sadece ABD'nin ve Avrupa ülkelerinin değil, Çin, Hindistan ya da Brezilya gibi ülkelerin de dünya üretiminde büyük pay sahibi olmaya başladığı izlenimini veren olguya da ciddi bakmak gerek. Bunun arkasında yatan uluslararası şirketlerin arka planında yine Batı dünyası var. Globalleşme, Batı'nın parası olmadan işlemiyor.

Yani, Batı dünyası sömürgecilik döneminde elde ettiği avantajları koruyor. Bunların yardımıyla dünyadaki hâkimiyetini sürdürüyor. O zaman, NATO zirvesi kapsamında Batı dünyası önünde duran sorunlara ciddi şekilde eğilmek büyük önem taşıyor. Hâlâ her bakımdan Batı dünyasının parçası olan Türkiye açısından bu daha da önemli.

NATO zirvesi çerçevesinde gündeme gelecek sorunlar arasında ilk önce Afganistan güncelleşecek. Daha iki gün önce ABD Başkanı Barack Obama Afganistan'a 17 bin asker daha gönderme kararı aldı. NATO zirvesinde de, diğer Batı ülkelerinden daha fazla asker göndermelerini ya da Afganistan'da "yeniden inşa" planlarına daha fazla katkıda bulunmalarını isteyecek.

Fakat ön plandaki bu kavgadan çok, Pakistan tartışması önemli. Çünkü Pakistan'ın Batı sınırında İslamabad'ın tam denetimi sağlanmadan, Afganistan'da soluk almak olanaksız. Bu ise, Pakistan'la Hindistan'ın sorunlarını çözmekten geçiyor. Bu nedenle, önümüzdeki aylarda bu bölgedeki sorunların tümünün paket halinde çözümüne yönelik girişimlerin gündeme gelmesini beklemek gerek. Nitekim, yeni ABD özel temsilcisi Richard Holbrooke sadece Kabil ve İslamabad'a değil, Pakistan'ın batı sınırına ve Hindistan'a da giderek pazarlık etti.

Ortadoğu konusunda ise Washington'da en çok dillendirilen beklentilerden biri, Hamas'la bir tür ilişkinin başlaması. Bu, Ortadoğu'da sorunların çözülmesine yetmez, ama kâğıtların yeniden dağıtılmasına yol açar. Üstelik, sadece Hamas'la değil, Hizbullah, Suriye ve İran'la da diyalog başlayacak gibi. Bu durumda, Türkiye'nin etrafında dengelerin hızla değişeceğini, eski ittifakların ve stratejilerin yetersiz kalacağını şimdiden hesaplamak gerek.

İran ile ilişkiler Batı dünyasının önündeki en hassas iki sorundan biri. Gerçi Washington, Tahran'la konuşmaktan başka bir çare olmadığını kabul ediyor artık. Fakat İran yönetimine güven duymuyor. İran'ın gerçekten nükleer silah sahibi olmasının, Suudi Arabistan'ı, Mısır'ı ve hatta Türkiye'yi de nükleer silah üretmeye itmesinden korkuluyor. Açıkçası, Batı'da daha kimse İran'la nasıl bir ilişki yürütülmesinin daha doğru olacağından emin değil.

Son olarak, Rusya'yla ilişkiler masada. NATO'nun Ukrayna ve Gürcistan'a genişleme planlarının sona ermesi gündemde. O zaman Türkiye için bu bölgede de yeni bir tablo ortaya çıkar.

Bu arada, Türkiye'nin de Batı'da artık rahatsızlık veren bir faktör olarak algılanmaya başladığını kaydetmekte yarar var. Kıbrıs sorunun çözülememesi, NATO politikaları için yaşamsal olan AB-ABD işbirliğinin işlemesine engel oluyor. Türkiye Kıbrıs'ta haklı bile olsa, Ankara'nın güvenlik stratejilerine uyguladığı blokaj Batı'ya rahatsızlık veriyor. Bunun bir sonucu, Türkiye'yi AB üyesi yapma çabalarının artması olabilir. Ama ters tepkiler de doğabilir. Bu rahatsızlığı, sorunların Türkiye lehine çözümlenmesi yönünde kullanmak fırsatı var. Ama bunun için Ankara'nın Batı'yla ipleri gelecek politikalardan kaçınması ve uzlaşmalar önermesi şart.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington'da kahve falı

Cem Sey 26.02.2009

WASHINGTON

Bugünlerde Washington'da herkes Başkan Barack Obama'nın niyetini anlamak için fal bakıyor.

Kimisi kahve falına bakıp, "Obama 24 Nisan'da 'Ermeni soykırımı' sözcüklerini kullanacak mı" diye soruyor. Daha başkaları, eline bir papatya almış, yapraklarını birer birer koparıırken, "seviyor, sevmiyor" diye sayıyor. Bu şekilde Obama'nın Türkiye'ye aşkını tespit edecekler.

Geçenlerde bir Amerikalı uzman, "Obama yönetimi, dış politik ilişkilerinde rahat ilişki kurabileceği, sıkıntı çıkarmayan ortaklar arıyor. Oysa Türkiye hiç de sorunsuz bir ortak değil" diyordu.

Ne kadar haklı bir tespit. Gerçekten de Ankara, sıkıştığı bir dizi dış politik sorunda aleyhine olduğuna inandığı herhangi bir adım atılmaması için yıllardan beri bir kapristen diğerine koşuyor. Bu tavrı Erdoğan hükümetinin değiştirdiğini söylemek de pek mümkün değil.

Ermenilerle ilişkiler olsun, Kıbrıs olsun, Iraklı Kürtlerle ilişkiler olsun –Türkiye hep ağır zorlamalar gelmesini bekliyor ve ancak ondan sonra adım atıyor. Öyle olunca da, bu adımlar, genellikle Türkiye'de aksine şartlandırılan kamuoyunun kolay kolay yutamayacağı adımlar oluyor.

2004 yılında Kıbrıs'taki Annan Planı'nda ya da Ankara Protokolü imzalanırken öyle olmuştu. Şimdi güzel geliştiği anlaşılan Kürdistan Bölgesel Yönetimi'yle ilişkilerde de öyle oldu. Ermeniler konusu ise ilerleme sağlamanın en zor olduğu dış politika sorunu olarak çıkıyor karşımıza.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün geçtiğimiz sonbaharda cesur bir tavırla Erivan'a gitmesinden sonra başlayan süreç, sanki ancak Obama'nın 24 Nisan'da ne diyeceğinin bilinmemesi ve ABD Kongresi'nde Ermeni Soykırımı Karar Tasarısı'nın bir kere daha gündeme getirilmesi nedeniyle ve bu olayların Türk dışişleri üzerinde ezici olduğu anlaşılan bir baskı oluşturmamasından sonra gelişebiliyor. Nereye varacağı da hâlâ belirsiz.

Gerçi son günlerde Türk hükümeti mutlu görünüyor. Türk diplomatlarıyla konuşunca insanda, Barack Obama ile Cumhurbaşkanı Gül ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın telefon görüşmelerinin Ankara'nın tahmin

ettiğinden daha sıcak geçtiği izlenimi doğuyor. “Çok iyi oldu bizim açımızdan” diyor bir diplomat, “şimdi bir de Avrupa gezisi çerçevesinde Obama Türkiye’ye bir gelse, daha da güzel olur!”

Hatta Obama olmasa da, ABD’den üst düzey bir yöneticinin Ankara’yı ziyaretinin tüm sorunların aşılmasını sağlayacağı inancı yaygın sanki. Başkan Yardımcısı Joe Biden’ın, Ulusal Güvenlik Danışmanı James Jones’un adı geçiyor.

Fakat temel bir konu anlaşılmamakta ısrar ediliyor: Batı dünyasındaki birçok başka ülke gibi, ABD’de de siyasilerin hepsi ve hatta toplumun tümü, 1915 yılında Osmanlı topraklarında Ermenilere bir soykırım yapıldığına yürekten inanıyor. İstendiği kadar arşiv bilgisi verilsin, istendiği kadar heyet gönderilsin, Türkiye’nin bunun tersini düşündürmesi olanak dahilinde değil.

O zaman, “Obama’ya doğru bilgiler gitti, bu sayede doğru karar vermesi sağlanıyor” türünden, son zamanlarda çok yaygın işitilen tezlerle işi saptırmanın anlamı ne? Amacın, yine Türk kamuoyuna mesaj vermek ve belki de, yerel seçim öncesinde seçmenleri sakinleştirmek olduğu anlaşılıyor.

Oysa Beyaz Saray’da henüz 24 Nisan açıklaması konusunda bir karar verildiğini söylemek olanaksız. Üstelik, Obama, daha önce verdiği sözleri tutmayı önemseyen, eskiden savunduğu ilkesel tavırlardan ayrılmamaya özen gösteren bir politikacı. Önceki gün ABD Kongresi’nde yaptığı konuşmada da bunu bir kez daha kanıtladı. ABD’nin içinde kıvrandığı korkunç ekonomik krize rağmen, verdiği mesajlar, seçim kampanyasında verdiği mesajlardı. Obama, ABD’yi kökten yenileme vizyonunu koruduğunu açıkça ortaya koydu.

Bu durumda, daha eskiden de Ermeni soykırımı olduğunu düşündüğünü söyleyen Obama’nın, neden şimdi bundan vazgeçeceği rüyaları görülüyor? Büyük olasılıkla Obama, “soykırım” lafını ağzına almasa da, soykırım demiş kadar olacak bir çözüm bulacak. O zaman ne olacak?

Artık sadece Ermenistan’la sınırın açılması değil, Ermeni soykırımı konusundaki tartışmayı da sorun olmaktan çıkaracak önlemler almaya başlamanın zamanı geliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington’dan Ankara’ya bahar rüzgârı

Cem Sey 05.03.2009

WASHINGTON

ABD Dışışleri Bakanı Hillary Clinton cuma günü Ankara’ya geliyor. Cumartesi günü de Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Dışışleri Bakanı Ali Babacan’la görüşecek.

Geçen hafta, Ankara’nın ABD’den üst düzeyli bir ziyaret bekleyişi içinde olduğunu yazmıştım. Clinton’ın ziyareti bu beklentiye karşılayacak mı? Amerikalı yetkililerin konuşmalarına bakılırsa, karşılaması gerekli. Çünkü görüşmelerin çok can alıcı konularda yoğunlaşacağı görülüyor.

İçeriğe geçmeden, Türkiye’deki hatalı bir izlenime işaret etmekte yarar var. Türk basını ve kamuoyu, Hillary Clinton’ın gezisini Ortadoğu ziyaretinin bir parçası olarak algılıyor. Oysa ABD’de hava farklı.

Yeni ABD yönetimi, Türkiye'nin Avrupa'nın parçası olduğunu vurgulama eğiliminde. Eski Başkan George Bush döneminde de Washington bunu vurgulardı. Ancak son iki yılda bu tavır değişmeye başlamıştı. "Türkiye'yi Avrupa'ya alın" sözleri yerini, "Herhalde Türkiye'yi AB'ye almayacaklar" a bırakmaya başlamıştı.

Obama ile birlikte Türkiye'nin AB üyeliğinin Washington için önemi tekrar öne çıkıyor. ABD Dışışleri Bakanlığı'nın Avrupa ve Avrasya İşlerinden Sorumlu Müsteşarı Dan Fried bunu ustalıkla vurguladı. Gazetecilere, Clinton'ın Avrupa gezisi programını anlatırken, ağırlığı neredeyse tamamen Türkiye'ye verdi. Programın Ortadoğu kısmını ise bakanlığın başka yetkilileri açıkladı.

Hillary Clinton Ankara'ya gelmeden Brüksel'de NATO müttefikleri ve AB'den meslektaşlarıyla, Cenevre'de de Rusya Dışışleri Bakanı Sergey Lavrov'la görüşecek. Amaç, ABD ile Avrupa arasında ilişkileri yeniden başlatmak ve "Atlantik'in iki yakasında varolan muazzam iyi niyeti pekiştirmek". Beyaz Saray için Türkiye'yle Irak Savaşı öncesinde neredeyse kopan ilişkileri tamir etmek de Avrupa'yla ilişkiler kapsamında.

İlginç olan, Brüksel ve Cenevre'de ele alınacak konuların hepsinin, Ankara'da ayrıca masaya yatırılacak olması.

Dan Fried, ikili ilişkilerin düzeldiğinden ve "yeni yönetimle birlikte, Türkiye'yle samimi ve yakın bir stratejik ortaklık inşa etme fırsatı"ndan bahsediyor. Bu sözler, Obama'yla telefon konuşmalarından sonra Ankara'nın yansıttığı mutluluk havasını açıklıyor.

Fried, Türkiye'nin Ortadoğu'da herkesle ilişkisi bulunduğunu ve ABD'nin çok iyi bir dostu olduğunu anlatıyor. Gürcistan'ı desteklemeye ve Ermenistan'la Azerbaycan arasında barış oluşturulmaya çalışırken ABD'ye destek olduğunu vurguluyor. Dağlık Karabağ sorununun çözümünde yardımcı olduğunun altını çiziyor. Ankara'daki görüşmelere bu konular damgasını vuracak.

Ama Washington'un kamuoyuyla açıkça paylaşmak istemediği konular da var. Dışışleri Bakanlığı'nın adının açıklanmasını istemeyen üst düzey bir yetkilisi, Obama'nın 2011 yılı sonuna kadar Irak'taki tüm Amerikan askerlerinin çekilmesi talimatı verdiğini hatırlatıyor. Ardından da, "İncirlik her zaman bize çok yararlı oldu, hâlâ da oluyor" şeklinde konuşuyor.

İkinci işbirliği alanı Afganistan'da. Obama yönetimi, geçtiğimiz hafta Afganistan ve Pakistan dışışleri bakanlarını Washington'da biraraya getirdi. Taraflar, ABD'nin de katılımıyla oluşan üçlü görüşme platformunu sürekli hale getirmeye karar verdi. Amaç, bu iki ülke arasındaki sınır bölgesinde sorunlara siyasi çözüm bulmak.

ABD Türkiye'den bu çözüme destek isteyebilir. Obama, Türk diplomatlarının Irak'taki Sünni grupları sivil mücadeleye çekmekteki katkısını unutmadı. Ankara'nın hem Kâbil, hem de İslamabad'la iyi ilişkileri olduğunu da biliyor. Böyle bakınca, Dışışleri Bakanı Ali Babacan'ın Şarm el Şeyh'ten dönerken, "Taliban'a destek veren bazı grupların, hatta çoğunun müzakerelerle siyasi sistem içine çekilebileceğini düşünüyoruz" demesi bambaşka bir anlama kavuşuyor.

Eşi Bill Clinton'ın başkanlığı döneminde Bakü-Ceyhan boru hattının temelinin atıldığını hatırlayan Hillary Clinton, enerji güvenliği konusunda da Türkiye'yle işbirliğine önem veriyor. Ancak Amerikalı yetkililer, "bu konuda çok farklı görüşler var ve biz daha kesin bir fikir oluşturmadık" diyor.

Beyaz Saray'ın kesin bir fikir oluşturmadığı bir diğer önemli konuya, Ermeni soykırımı ve 24 Nisan'da

Obama'nın ne yapacağı. ABD Dışışleri Bakanlığı yetkilisi, "yönetim bu konuyu incelemeye devam ediyor ve Türklerin düşüncelerini de çok iyi biliyor" şeklinde konuşuyor. Fakat, iki ilginç vurgu daha yapıyor: "Türkiye demokratik yönde ilerledi ve biz bunu destekliyoruz" diyor. Ermeni soykırımı konusunda da, "daha söylenecek çok şey var, ama daha zamanı değil" ifadesini kullanıyor.

Acaba Washington'a göre bu konuda konuşmanın zamanı ne zaman gelecek? Yerel seçimler geçince olmasın sakın?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ankara'ya umut bağlanabilir mi?

Cem Sey 12.03.2009

WASHINGTON

Artık bundan yükseği yok. ABD Başkanı Barack Obama, nisan başında Türkiye'yi ziyaret edecek.

Ankara, üst düzeyli ziyaret arzu ediyordu. ABD Dışışleri Bakanı Hillary Clinton'ın ardından, şimdi de Obama geliyor. İlginç olan, Washington'da yönetim değiştiğinde diğer ülkelerin yöneticileri Beyaz Saray kapısında kuyruğa girerken, bu defa ABD'li politikacıların Anadolu topraklarına abone olması.

ABD'nin ardarda en üst düzey ziyaretler düzenlemesinin ardında çok çeşitli nedenler var. Avrupalılara göre, bunun ardında yatan, Amerikan ordusunun Irak'tan çekilmesinde İncirlik'e ihtiyaç duyulması. Bu önemli bir neden. Ama Washington'ın Türkiye'ye ilgisini açıklamaya yetmiyor.

Son yıllarda Türkiye'nin "iş bitiren ülke" görüntüsü vermesi yeni ABD yönetimini etkiliyor. Obama daha seçilmeden, Ankara'nın Suriye politikasını örnek gösteriyordu. Açıkça dile getirilmesi güç, ama Ankara'nın Hamas'la ilişkiyi hiç koparmamış olması da Washington'da bir fırsat olarak görülüyor. Ankara'nın Kafkasya'da önemli gelişme sağladığı söylentisi de cabası.

ABD'nin Türkiye'den beklentileri çok büyük. Irak, Suriye, Lübnan, Ortadoğu sorunu, Afganistan, Dağlık Karabağ, Gürcistan, Rusya'yla ilişkiler, enerji güvenliği, Balkanlar ve hatta belki de İran... Beyaz Saray'ın Ankara'nın yardım edebileceğini düşündüğü konuların listesi uzun.

Ankara buna hazır mı?

Eğer hızlı hareket edilmezse, Barack Obama'nın başkan seçilmesine büyük umut bağlayanlara, "fazla umutlanmayın, Obama'nın bütün bu beklentileri yerine getirmesi zor" demeyi bir yana bırakmak ve Amerikalılara dönüp, "fazla umutlanmayın, Türkiye bunların hepsini yapamayabilir" demek gerekecek.

Şu anda en somut olanak Suriye ile ilişkilerde. Geçtiğimiz hafta Washington'da bulunan TBMM Dış İlişkiler Komisyonu üyesi Suat Kınıklıoğlu, "İsrail'de hükümet kurulur kurulmaz, İsrail, Suriye ve Amerika Birleşik Devletleri'yle masaya oturacağız" diyor. Bu gerçekçi bir tahmin. Çünkü, Ankara'nın aracılığıyla İsrail ve Suriye zaten anlaşmanın eşiğine gelmişti. Son anda Şam yönetimi, bu olanağı kullanarak, Washington'ı Suriye'yle ilişkileri düzeltmeye zorlayabileceğini gördü. "ABD olmazsa olmaz" dedi.

Şimdi yaşanan, ABD'nin Suriye'ye yanaşma süreci. İsrail'le Suriye barışır mı bilinmez, ama Washington'la Şam arasında buzların eriyeceği belli. Bu da Şam'ın Tahran'dan biraz uzaklaşmasını sağlayacak. Yani Washington'ın uzun vadeli politikalarına uygun bir sonuç ortaya çıkacak.

İkinci somut olanağın Dağlık Karabağ konusunda olduğu belli, ama o konuya daha sonra döneceğim.

Bunlar dışında Ankara'nın elinde Washington'a sunacak bir şey yok henüz. Oysa sunabilir. Özellikle Washington'ın askerî varlığını devam ettirmekte kararlı olduğu Afganistan ve çekilmeye karar verdiği Irak, Türkiye'nin katkıda bulunabileceği alanlar.

Washington, Güney Asya'daki El Kaide varlığını sona erdirmeye kararlı. Hatta bunun için, El Kaide'yle arasına mesafe koyacak Taliban politikacılarıyla bile anlaşmaya hazır. Bölgedeki genel çözümü Afganistan-Pakistan-Hindistan üçlüsü arasındaki uzlaşmalarda görüyor.

Böyle bir çözümün en azından Afganistan-Pakistan ayağında Türkiye'nin yapabilecekleri var. Türkiye hem Afganistan'da, hem de Pakistan'da geleneksel bir dost kabul ediliyor. Her iki ülkenin halkları, Türkiye ve Türklere büyük bir saygı ve sevgi besliyor.

Ankara'nın artık sadece Afgan ordusunun güçlendirilmesi gereğini vurgulamanın ötesinde, iki ülkeyi uzlaştırmaya ne katkı yapabileceğini araştırmasında yarar var.

Türkiye, Irak'ta da sadece çekilen askerlerin Türkiye'den geçmesine izin vererek değil, çekilme sürecinde ve devamında istikrarın devam etmesine de destek vererek ABD'ye yardımcı olabilir. Ama önce Türkiye'nin kendini aşması lazım. Iraklı Kürtlerle ilişkinin doğal bir bağlaşıklığa dönmesi gerek. Bunun ilk adımı da –kimse kendini kandırmasın- Türkiye'deki Kürtleri memnun edecek değişimlerin daha da hızlı gerçekleştirilmesi.

İki ülke arasında bundan sonra da en çok baş ağrıtabilecek konular Ermenistan ve Ermeni soykırımı. 24 Nisan'da ne diyeceği merak edilirken, şimdi birden Obama'nın Türkiye'ye gelmesi gündeme geldi. ABD başkanının Türkiye'de Ermenistan'la ilişkiler konusuna gireceği kesin.

Dağlık Karabağ sorunda Ermenistan ve Azerbaycan'la belli bir aşamaya gelinmesi tek başına yeterli değil. Fazla ayak sürümeden Ermenistan sınırını açmak ve soykırım tartışmalarında yapıcı tavır almak Türkiye'nin önünü açacak.

Türkiye-ABD ilişkisinde neredeyse bir devrim gerçekleştirmek mümkün. Ama bunun için hem Ankara'nın diplomatlarının daha da fazla çalışması, hem de iç politikada hızlı adımlar atılması şart.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama ateş altında

WASHINGTON

Gelenektir. Her hükümet ilk yüz gün rahat bırakılır. İlk icraatını yapmasına izin verilir. Muhalefet, o icraata göre değerlendirme yaparak, eleştirmeye başlar. Barack Obama Beyaz Saray'a yerleşeli daha altmış gün olmadı, fakat amansız bir eleştiri yağmuru başladı.

En ciddi sorun ekonomik krizle ilişkili. Asıl tepkiyi alan, krizin müsebbiplerinden sayılan büyük sigorta şirketi AIG. Kredi yönetimindeki hataları sonucu batma noktasına gelen AIG, devlet yardımıyla kurtarıldı. Şirketin yüzde 80'i devlet denetiminde. Ama birkaç gün önce, AIG'nin üst düzey yöneticilerine yüz milyon doları aşkın ikramiye ödeneceği açıklandı ve kıyamet koptu.

Halk, basın ve ABD Kongresi ağız birliği yaparak, buna karşı çıkıyor. Şirket yöneticileri ise çalışanlarla imzalanan anlaşmalara uymak zorunda olduklarını söylüyor. Başkan Obama da ikramiyelere karşı ve bunu engellemek için hukuksal yolları değerlendirdiklerini açıkladı. Fakat bu açıklama tepkileri yatıştırmadı.

Aksine, kamuoyu yoklamaları, Obama yönetiminin hızlı bir erozyona uğradığını gösterdi. Bir buçuk ay önce Obama'ya destek yüzde 65 iken, bugün bu rakam yüzde 52'ye geriledi.

Yeni yönetimin başındaki belalar bu kadarla kalsa iyi. Ama hızla başka ciddi krizler de baş gösteriyor.

Örneğin, Meksika ile yaşanan ticaret savaşı. ABD'nin, Meksika'dan mal getiren kamyon şoförlerine kısıtlamalar getirmesi üzerine, Meksika da misilleme yaptı. ABD'den Meksika'ya ihraç edilen mallara yüksek vergiler getirdi. Gerçi her iki tarafın önlemleri de iki ülkenin dahil olduğu serbest ticaret anlaşması NAFTA'nın kurallarını aşmıyor. Ama bu kavganın, ABD-Meksika ilişkilerine ciddi darbe vurmasından korkuluyor.

Bir başka sorun, Pakistan. Obama ekibi, Afganistan'da Taliban'ın güçlenmesinin nedeninin, Islamabad'ın, iki ülke arasındaki sınırın Pakistan tarafında bulunan bölgede hâkimiyet kuramamasından kaynaklandığına inanıyor. Bu nedenle Washington, bu güne kadar uygulanan Afganistan stratejisini gözden geçiriyor. Bu çalışmanın bugün sona ermesi ve sonucun cuma günü Başkan Obama'ya sunulması bekleniyor.

Yeni stratejinin, Afganistan ve Pakistan'ın işbirliği ile Washington'un Islamabad'daki hükümete yoğun destek vermesi üzerine kurulacağı ise sır değil. Ama Pakistan'da son günlerde yaşanan son çatışmalar, bu stratejinin ölü doğabileceği korkusunu yarattı.

Son olarak, Obama yönetiminin teröre karşı mücadeleyi bundan böyle askerî güçle değil, polisiye ve adli önlemlerle sürdürmeye yönelik önlemleri de yoğun tartışmalara neden oluyor. Bir önceki yönetimin başkan yardımcısı Dick Cheney, uzun süre geri planda kalmadı ve birkaç gün önce CNN televizyonunda bir söyleşiye katılarak, "Obama yönetiminin önlemleri ABD'ye yönelik terör tehdidini artırdı" dedi.

Cheney uzun süredir Amerikalıların sevmediği bir politikacı. Ama bu sözleriyle en azından, Cumhuriyetçi Parti yandaşları arasında huzursuzluğa neden oldu ve Obama'yla ittifak yapan muhafazakâr politikacıları zor durumda bıraktı. Oysa Obama göreve başlarken bu ittifakı oluşturmaya büyük özen göstermişti.

Son günlerde Cumhuriyetçi Parti'nin yeni yönetimle uzlaşma içinde ülke sorunlarına çözüm arama stratejisini bir yana bırakarak, çatışmaya yöneldikleri görülüyor. Bu da Obama'yı giderek güç durumda bırakıyor.

İşte önümüzdeki günlerde bu ortamda gerçekleşecek Obama'nın Türkiye ziyaretinin de Başkan'ı zorlaması bekleniyor. Bu yöndeki ilk sinyaller *Los Angeles Times* gazetesinin bir haberinde yer aldı.

Habere göre, Ermeni asıllı Amerikalılar, Obama yönetimi üzerindeki baskıyı artırıyor. 24 Nisan'da "Ermeni soykırımı" ifadesini kullanan bir açıklama yapmasını talep ediyor. Bunun da ötesinde, Kongre'den Ermeni soykırımını tanıyan bir karar çıkarılmasına destek olmasını bekliyor.

Oysa aynı haberde, Beyaz Saray'ın bu yıl 24 Nisan açıklamasını ertelemeyi düşündüğü belirtiliyor. Gerekçe: Türkiye ile Ermenistan arasında başlayan yakınlaşmaya zarar vermeme arzusu. Fakat asıl nedenin, Washington'un Ortadoğu, İran, Irak ve Afganistan politikalarına Ankara'nın desteğini çekmesinden endişe etmesi olduğu da vurgulanıyor.

Bu haberler yeni değil, ama, Ermeni asıllı Amerikalıların yoğun yaşadığı bölgede yayınlanan *Los Angeles Times* gazetesinde bunun açıklıkla yazılması, Beyaz Saray'a bir uyarı yapıldığı izlenimini veriyor.

Bu durumda, zaten her cephede kavga vermek zorunda kalan Obama yönetiminin, Türkiye ile ilişkiler nedeniyle de güç kaybetmesi olası görünüyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reel politika günleri

Cem Sey 26.03.2009

WASHINGTON

ABD Başkanı Barack Obama ilk yurtdışı gezilerinden birini yapmak için yola çıkmaya hazırlanıyor. Bu kapsamda Türkiye'ye de gelecek. Gezi hem Ankara için, hem de Washington için olağanüstü önem taşıyor. Çünkü her iki taraf da sadece iyi niyet tazelemenin ötesine geçmeyi arzuluyor.

Eski Başkan George Bush döneminde, "aramızda stratejik ortaklık anlaşması var, ama başkentlerdeki bürokratlar bunu hep unutuyor. Bu yüzden, bunu hatırlatmak üzere bir kere daha yazılı bir belge haline dönüştürdük" gibisinden açıklamalar dinlerdik. Sonra bu yazılı belgeler de kısa sürede değersiz kâğıtlara dönüştü.

Anlaşılan, bundan sonra yazılı belge gerektirmeyecek açıklıkta bir stratejik ortaklık kurma çabası var ve bunu iki taraf da aynı anda arzuluyor.

Bu şaşırtıcı değil. Çünkü ABD ile Türkiye arasında konuşulması gereken, Irak'tan Afganistan'a, Ortadoğu'dan mali krize, hatta Kafkasya politikası, enerji ve İran'a kadar bir sürü konu var. Dikkat ederseniz, bu saydıklarımızın hepsi, Türkiye'nin bölgesindeki sorunları. Ama bölgesel sorunlar değil. Tüm dünyayı yıllardır uğraştıran ve bir türlü çözüm yolları bulunamayan sorunlar.

Bu konuların bir diğ er özelliği de, yeni ABD yönetiminin ve Erdoğan hükümetinin benzer yaklaşımlar içinde olmaları. Bunun böyle olduğunu geçtiğimiz hafta Washington'a gelen Başbakanlık Dış Politika Danışmanı Ahmet Davutoğlu da vurguladı. Zaten, Davutoğlu'nun *Stratejik Derinlik* adlı kitabını okuyan ve Obama'nın ekibindeki dış politika uzmanlarıyla konuşan herkes, daha bu açıklamalar yapılmadan da, iki yaklaşımın ne kadar birbiriyle örtüştüğünü görebiliyordu.

İşte bu yaklaşım benzerliğidir ki, Obama yönetimini, Türkiye'yle yakın işbirliği arayışına itiyor. Başkan Obama, iki gün önce yaptığı basın toplantısında, "işe başlayalı daha 65 gün oldu. Başladığımızdan beri de ekonomiyi kurtarma çabalarından başımızı kaldırma ve dış politika sorunlarıyla ilgilenme fırsatımız olmadı. Ama doğru yoldayız" yönünde sözler sarfetti. İşte Beyaz Saray, dünya sorunlarını çözmek için kolları sıvamaya hazırlanırken, Türkiye'nin aktif desteğinin yararlı olacağına samimiyetle inanıyor.

Bu bugün Washington için reel politikanın gereği. Ama reel politika hep bir a mazla boğuşur. Ne zaman bu tür işbirliği olanakları doğsa, tarafların aralarındaki sorunlu konularda ciddi tavizler verme zorunluluğu da ortaya çıkar. Bu da, kamuoyu desteğini olumsuz etkiler. Obama döneminin Türk-Amerikan ilişkilerinde de öyle olacağından hiç kuşku duymamak lazım.

Ankara ile Washington arasında ciddi rahatsızlık verecek tek konu Ermeni soykırımı. PKK konusunda yaşanan krizler bile, Başbakan Erdoğan ile eski Başkan George Bush'un 5 Kasım 2007'deki görüşmesinden sonra bir daha pek gündeme gelmeyecek. Ermeniler ise "baş ağrısı" olmaya devam ediyor.

Bu nedenle, önümüzdeki günlerde Ermeni soykırımı konusunda karşılıklı tavizler verilmek zorunda kalınacak. *Taraf*, Türkiye-Ermenistan sınırının açılması yönünde çok ciddi bir çalışma olduğunu yazdı. Bu artık bir sır değil. Bu adım, Türkiye'de bazı çevrelere büyük rahatsızlık verecek. Hükümet de eleştirilecek kuşkusuz. Ama Türkiye'nin reel politikada vereceği ilk taviz bu olacak.

Buna karşılık, Obama da 24 Nisan açıklamasında, eskiden verdiği sözleri büyük olasılıkla "unutacak". Türkiye'de Ermeni sınırının açılmasından rahatsızlık duyacak, ama ideolojik saplantı içinde olmayanların, Obama yönetiminin vermesi olasılığı olan bu reel politika tavizinin değerini iyi bilmesinde yarar var.

Ama ne kadar reel politika yapılırsa yapılsın, Ermeni soykırımı tartışması olduğu gibi kalacak. Çünkü dünyada genelde soykırım tartışmaları artık geri dönülmez bir noktaya geldi. Üstelik, ABD'nin sadık vatandaşları olan Ermenilerin de kendi politikacılarından acılarının paylaşıldığını görme ihtiyacı var. Zaten Ermeni kuruluşlarının çabalarıyla ABD Kongresi'ne tekrar bir Ermeni Soykırımı Karar Tasarısı sunulması da büyük  l de yine bu ihtiyacın dışavurumu.

Ama işin taviz kısmına takılıp kalmamak lazım. Çünkü reel politika uğruna verilecek tavizler, bir de fırsat yaratabilir. Ermeni soykırımı tartışmalarında somut ilerleme kaydedilebilir. Sınırın açılması halinde, iki halk arasında doğrudan diyalog kurma olanakları da büyüyecek. Belki de, tarihte ilk defa, Ermeni soykırımı tartışmasını gerçekten sivil toplumların yapmasına ve sonu landırmasına olanak verecek bir yola giriyoruz.

Yeni sayfa

Cem Sey 02.04.2009

WASHINGTON

Nihayet yerel seçim bitti. Artık ne "seçim geliyor" bahanesiyle işleri ertelemek olanaklı ne de seçimde ortaya çıkan genel tabloya rağmen politika yapmak.

Her önemli seçimden sonra, "yeni bir sayfa açıldı" denir. Şimdi de öyle oldu. Fakat yeni sayfa açılması, ille de o sayfanın iyi şeylerle dolacağı anlamına gelmiyor. Sayfayı doldurmak, yine bugüne kadar sayfalara yazanların işi. Onlar bir şey değiştirmezse, gün bittiğinde, açılan yeni sayfanın da öncekilerden farkı olmaz.

Seçim, AKP'nin yüzde 47'sinin ancak gözle görülemeyen bir koalisyonla oluştuğunu da ortaya koydu, bugün bu koalisyonun sallanmakta olduğunu da. Belli ki, yüzde 47'ye rağmen ülkeyi demokratikleşme yolunda ilerletmeyen, AB reformlarını sürdürmeyen AKP'nin kulağı çekildi. Anlarsa tabii.

Anlayıp anlamadıklarını göstermenin ilk fırsatını birkaç gün sonra bulacak AKP iktidarı. ABD Başkanı Barack Obama'nın ziyareti, Türkiye'ye hemen icraata başlama şansı veriyor. Unutulmamalı ki, Obama da buna müsait bir politikacı. Biraz Turgut Özal'ı hatırlatıyor. "İş bitirici" tanımı Obama'ya da uyuyor.

Obama, TBMM'de konuşmak gibi törensel nitelik taşıyan hamleler yapıyor. Ama aynı zamanda DTP dahil, TBMM'de grubu bulunan tüm partilerle görüşmeyi de istiyor. Çünkü doğru olanın herkesle konuşmak olduğuna inanıyor. Herkesle birlikte çalışılabileceğine inanıyor. Ve her şeyden önemlisi, "böyle gelmiş, böyle gider" felsefesine yabancı: Obama, bu dünyada bir şeylerin değiştirilebileceğine inanıyor.

Böyle gerçek icraata eğilimli bir ABD yönetimi, Ankara'ya da bugüne kadar arayıp, bir türlü bulamadığı fırsatı nihayet veriyor. Türk hükümetinin, ABD ile gerçek bir stratejik ilişki kurması artık hiç de zor değil. Yeter ki doğru dış politik tercihler kullanılsın.

Nedir doğru tercihler? Tabii buna herkes kendi bakış açısıyla başka bir yanıt verebilir. Fakat amaç ABD ile gerçek bir stratejik ilişki kurmak olarak tanımlanırsa, buna uygun politikaların da ne olacağı üç aşağı beş yukarı ortaya çıkar.

Hemen söyleyelim, ABD ile gerçek bir stratejik ilişki kurmanın yolu, ABD'nin her istediğini yapmaktan geçmiyor. O günler geride kaldı. Bugün ABD için önemli bir ortak olmak, kendi bölgesinde kararlı ve kendine güvenli bir politika izlemeye bağlı.

Örneğin, Washington Afganistan dağlarında ölecek başka uluslardan da asker arıyor diye, oraya asker göndermek şart değil. Hatta yanlış. Çünkü bugüne kadar Türk hükümeti ısrarla, askerî çözümün çözüm olmadığını söyledi. Bu durumda Ankara'nın bir yandan Afganistan'a daha fazla asker göndermeye karşı çıkmayı sürdürerek, diğer yandan da Afgan demokrasisini, devletini ve her şeyden önemlisi Afgan sivil toplumunu güçlendirecek adımlara önayak olması, Washington'u çok olumlu etkiler. Çünkü ABD'ye, "evet, sizin çocuklarınız dağlarda ölüyor, ama bu ölümlerin boşuna olmaması için, biz elimizden geleni yapmaya kararlıyız" mesajı verilir.

Öte yandan, Başbakan Erdoğan'ın Davos çıkışı gibi amatörlüklerden de kaçınmak iyi olur. Çünkü Türkiye'nin

önemi, ancak kararlılıkla barıştan yana olarak artar. Tüm bölge ülkeleriyle iyi ilişkiler kurarak, onları bazı konularda ikna etme yeteneğine sahip oldukça artar.

Bölge dendiğinde de hep Ortadoğu anlaşılıyor. Oysa Türkiye'nin "bölge"si Ortadoğu, Kafkasya ve Balkanları kapsıyor. Daha geniş bakıldığında, kim ne derse desin, Türkiye'nin bir Avrupa ülkesi olduğu da tartışmasız ortaya çıkıyor.

Avrupalı olmanın gereklerini yerine getirmek de, Türkiye'nin dış ilişkilerinde etkisini arttırır. Ankara'nın artık tekrar AB yoluna çıkmasının zamanı geldi. AB politikasının canlandırılması, ABD ile ilişkileri de olumlu etkileyecektir. Ortadoğu ve Kafkasya politikalarının ağırlığını da arttıracaktır.

Avrupalılığın gerekleri, AB politikalarının ne gerektirdiği açık.

Kürt milliyetçiliğini İslamcılıkla yenme stratejisinin iflas ettiği yerel seçimin ardından, AKP Hükümeti'nin Türkiye'deki Kürt sorununu demokratik ve barışçı yollardan çözmek için kolları sıvaması lazım.

Rum tarafının yıllarca yaptığı hatalar nedeniyle çözüm daha da güçleşmiş olsa bile, Kıbrıs'ta bir çözüme gidebilecek her çabayı göstermek şart.

Son olarak ansak da, ilk adım olarak, Ermenistan'la planlanan yakınlaşmanın derhal başlatılması gerekiyor. Obama'nın Türkiye'ye geldiği, AB'nin Türkiye konusunda adım atmakta zorlandığı bir dönemde, Ermenistan'la yakınlaşma, sadece Türklerle Ermenilerin aralarında varolan korkunç ağırlığı ortadan kaldırmanın başlangıcı olmaz, aynı zamanda Türkiye'nin müttefiki Batı dünyasına vereceği en kuvvetli mesaj olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişmesi gerekenler

Cem Sey 09.04.2009

WASHINGTON

Okurları, seyircileri adına ABD'deki gelişmeleri izleyen gazetecilerin bir yıldır şiddetle hissettiğini, nihayet Türkiye'deki insanlar da birinci elden yaşadı. Ankara'da ve İstanbul'da kuvvetli bir Obama rüzgârı esti.

Obama fenomeninin en kayda değer yönünün ideolojik saplantılardan arınmış bir pragmatizm olduğu görüldü. Ama, ilkelerden taviz vermeyen bir pragmatizm bu.

Ne o ilkeler?

İnsan haklarına, demokrasiye, farklı kültürlerle, farklı bakış açılarına ve emeğe saygı. Tamamı sol ilkeler.

İktidara geldiğinden beri Obama –ki daha yüz günü dolmadı Beyaz Saray'da-, bu ilkelere uygun şekilde ABD'yi

değiştirmeye koyuldu.

Kolay iş değil bu. Bir kere, girdiği yolun kendisini ve ülkesini nereye götüreceğini Obama kendisi de tam olarak bilmiyor. İlkeleri biliyor ve onlara sıkıca bağlı kalarak, doğru olduğuna inandığı adımları atıyor. Hata yaptığı kanısına varırsa, geri adım atmaktan ve başka seçenekler üzerinde düşünmekten gocunmuyor.

İlk uluslararası seyahatinde de böyle yaptı Obama. G-20 zirvesinde her istediğini alamadı, ama kalıpları kırdı. NATO'da da her istediğini alamadı, ama müttefiklerini eski Amerikan karşıtlığından sıyırmayı başardı. Onları yapıcı düşünmeye başlamaya zorladı. "Türkiye'nin AB'ye üye olması doğru olur" derken AB liderlerini kızdırdı. Ama o liderlerin halkları arasında kendi itibarının onlarinkinden yüksek olduğunu biliyordu. Doğrudan Avrupalı insanlara sesleniyordu Obama.

Türkiye'de de öyle yaptı. İlk adım olarak, samimiyetini ortaya koydu. Anıtkabir'deki deftere "Yurtta sulh, cihanda sulh" yazarken de samimiydi, TBMM'de "1915'i konuşmak lazım" derken de. "Biz hiçbir zaman Müslümanlarla savaşmadık" derken de samimiydi, "Türkiye bütün dünya için önemli" derken de.

Fakat Obama'nın "değişim" projesinin önünde ikinci bir zorluk daha var. Üstelik dört yıl sonra bu sıradışı ABD başkanına, attığı ilk adımlara değil, ikinci zorluğu ne ölçüde aşabildiğine bakılarak not verilecek.

İkinci zorluk, değiştirmeye çalıştıklarıdır. Obama'nın önündeki asıl engeller Amerikan halkı, Avrupa kamuoyu, Müslümanlar, Türkler, Araplar ve hatta dünyadaki sol hareketler. Çünkü onun başarısı, ancak bu kesimlerin kendisine destek olmasıyla olanaklı. Sadece ABD'deki neo-liberal, muhafazakâr kadroların geriletilmesi yetmiyor. Avrupalıların Obama'yı sevmesi, Türkiye'de güzel mankenlerin onu çok sempatik ilan etmesi, Arapların ve Müslümanların göbek adının Hüseyin olmasından memnun olması yetmiyor.

Obama, ilk yurtdışı gezisinde, dört yıllık dış politika programını açıkladı. Başarılı olması sadece ve sadece seslendiği kesimlerin de kendilerini değiştirmeye, bugüne kadar hassas konularda aldıkları tavrı gözden geçirmeye ve sadece laf değil, yapıcı politikalar da üretmeye hazır olmalarına bağlı.

Denebilir ki, "Obama'nın yapmak istedikleri doğru mu acaba?"

Ben en azından Obama'nın temel yaklaşımlarının doğruluğundan ve samimiyetinden kuşku duymuyorum.

Bakın neler istiyor:

ABD'ye ve Batı'ya rakip görünen ülkelerin nükleer silah sahibi olmasını önlemeye çalışmak yerine, bizzat Batı dünyasının kendi elindeki bu tür silahları ortadan kaldırarak başkalarına örnek olmasını istiyor.

Bir yanda Bush, Sarkozy ve benzerlerinin, diğer yanda da Bin Ladin gibilerinin sürdürdüğü medeniyetler çatışması zırvallığının durdurulmasını ve farklı kültürlerin, farklı dinlerin barışçı diyalogunu istiyor.

Dünyada soykırımlar devrinin kapanmasını istiyor.

İklim değişikliğine, küresel ısınmaya karşı tüm dünyanın el ele vermesini istiyor.

Ulusal ve dinsel azınlıkların çeşitlilik olarak algılanmasını, onların eşit hak ve fırsatlarla donatılarak, içinde

bulundukları toplumların yaşamını zenginleştirmesini istiyor.

Globalleşmenin adil olmasını istiyor.

Obama samimi. Şimdi sıra, onun seslendiği insanların da samimi olması. Bunların başında da sol hareketler geliyor.

Sol düşünceyi, Amerikan düşmanlığına indirgeyenler, Obama'nın onlarca yıl sol hareketleri ezip geçen ABD'de bugün iktidara gelebilecek en sol politikacı olduğunu görmek zorunda. Başarılı bir Obama'nın ABD'ye yeniden güçlü sol hareketleri kazandıracağını da anlamak lazım.

Obama'nın yukarıda saydığımız programının sol olduğuna kuşku yok.

O zaman, "Obama defol" pankartlarının altına "Türk solu" yazmak neden? "Savaş karşıtları Obama'yı protesto etti" safsatasını yaymak neden?

Eğer Türk solu varsa, Türkiye'nin daha iyi bir dünya oluşmasına yapabileceği katkıları samimiyetle düşünmeye başlamak zorunda. Kürtlerin, Ermenilerin hakları, demokratik reformlar, derin devletin deşifre edilmesi... İş çok.

Sol hareketlerin müzmin muhalefet olmaktan kurtulup, dünyaya ayak uydurma zamanı geldi, geçiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öncelik ekonomi

Cem Sey 16.04.2009

WASHINGTON

ABD Başkanı Barack Obama ülkesine döndü. G-20 zirvesi, NATO zirvesi ve Prag'da AB ile görüşmelerin ardından, Türkiye ve Irak'a giderek, Beyaz Saray'a yerleştiğinden beri en önemli dış politik görevlerini yaptı.

ABD kamuoyu Obama'nın bu gezisinin büyük bir başarı olduğu kanısında. Ama çok uzun boylu neler olduğunu tartışan da yok.

İki gün önce ABD Başkanı'nın Beyaz Saray bahçesinde eşi ve iki kızıyla dolaşması bile, daha çok ilgi çekiyor. Bu çok doğal. Gündemin çok hızlı değiştiği ve geride kalanla fazla uğraşmama eğiliminin yaygın olduğu bir ülke ABD. İleriye bakmayı ve sorunları çözmeye çalışmayı tercih ediyorlar burada.

Sorunları çözmekten bahsedince, Washington'da uzun süreden beri tek konu var: Tüm dünyayı sarsan, ama aslında başlangıç noktası ABD olduğu için, burada ne adım atıldığı daha da büyük önem taşıyan ekonomik kriz!

İşbaşına gelirken Obama, ABD'yi kökünden değiştirme sözü vermişti. Daha yüz günü bile dolmadığından, ne kadar başarılı olduğunu tartışmak abes olur. Ama şu açık: Ekonomik kriz aşılmadan, ne Obama'nın ülkeyi değiştirme yönünde verdiği sözleri ne kadar tuttuğu tartışılabilir, ne de o, ABD'yi gerçekten değiştirebilir.

Daha başkanlık koltuğuna oturmadan Bush yönetiminin ekonomik kriz "hediyesiyle" karşılaşan Barack Obama, tam bir Amerikalı yaklaşımıyla bu krizi bir fırsat olarak görmeye çalışıyor. Zaten tüm ekonomi yerle bir olmuşken, her şeyin baştan ve eskisinden farklı kurulabileceğine inanıyor. Daha doğrusu, inanmaya çalışıyor.

Obama'nın Maliye Bakanı Timothy Geithner, geçenlerde Wall Street'te devrim yapmaktan söz ediyordu. Geithner'e bakmayın. Kapitalizmi değiştirip, yerine yeni sistem getirmeyi kastetmiyor. Sadece, bankaların ve işi para olan diğer kuruluşların bundan böyle her istediklerini yapmalarına izin verilmeyeceğini kastediyor.

Obama yönetimi, kriz öncesinde olduğu gibi kimse tarafından denetlenmeden bankaların çok riskli, geri alınamayacağı gün gibi belli krediler vermemesi için gereken önlemleri almaya hazırlanıyor. Ellerindeki milyarları kat kat artırmak için yaptıkları hamlelerle sadece tüm dünyayı değil, ABD'yi de iflasın eşiğine getirebilen Hedge fonlarını denetlemeyi düşünüyor.

Şimdiye kadar fazla bir başarı sağlayamadı. Yine de, krizin yavaş yavaş en dip noktayı geçip, kapitalizmin her krizinde olduğu gibi, ekonominin tekrar sağlığına kavuşacağını ilk belirtileri görülmeye başlandı. ABD yönetiminin başındakiler de son günlerde yaptıkları açıklamalarla buna işaret ediyor. Ekonomik aktörleri, durumun düzelmeye başladığına ikna etmeye çalışıyor. Çünkü çağdaş krizlerin en önemli faktörü insan psikolojisi. Eğer ekonomik faaliyete katılanlar, kriz olduğu duygusundan sıyrılmaya başlarsa, ekonomiyi düze çıkarmak için gereken adımları kendiliğinden atmaya başlıyorlar.

Baksanıza, Beyaz Saray'ın yüzlerce milyar dolar para akıttığı –hediye ettiği de denilebilir– bankalar, basitleştirerek söylersek, "ya bu paraları kredi olarak başkasına verir de, bana gerekli olduğunda başka para bulamazsam" kaygısıyla, hâlâ kimseye beş kuruş vermiyor. Oysa hemen hemen her şey bu kredi musluklarının açılmasına bağlı.

Başkan Obama'nın daha beşbuçuk ay önce destek aldığı ABD seçmeni de artık değişim falan düşünmüyor. Sabırsızlıkla ekonominin düzelmesini bekliyor.

Örneğin geçen hafta gittiğim Indiana eyaletinin Elkhart kasabasında, belediye başkanının çekmecesinde, düzinelerle somut proje para musluklarının açılmasını bekliyor. Eskiden yüzde 4'le ABD'nin en az işsizine sahip olan bu bölge, bir yıl içinde tam ondört büyük fabrikanın kapanmasıyla, bugün yüzde 20'yle ülkenin en çok işsizine sahip bölgesi haline gelmiş durumda.

Elkhart'ta ve başka yerlerde insanlar, yeniden iş bulmak için başka yerlere göç etmeden önce Obama'ya son bir şans verme noktasında. Eğer Obama yönetimi sorunun biteceği hissini şu günlerde veremezse, dört yıl sonraki seçimi bugünden kaybedebilir.

Bunun farkında olan Beyaz Saray da artık daha sabırsız hareket ediyor. Krizdeki otomotiv şirketlerine "iflasa hazırlanın" mesajı veriyor. Wall Street bankerlerine rest çekiyor. Aynı zamanda da, krizin aşılmaya başlandığını konuşup, insan ruhunu yeniden kazanmaya çalışıyor.

Önümüzdeki bahar aylarında ve yaz başında Obama'nın sadece bu soruna kilitleneceğini tahmin etmek zor

değil. Geçtiğimiz hafta Obama'nın tadına bakan dünya da, bu zamanı uluslararası sorunlarda kendi üzerine düşen adımları atmakta kullanırsa, yaz aylarından itibaren bu sorunların aşılması yönünde önemli ilerlemeler olabilir.

Ama şimdilik, Obama'nın önceliği ekonomi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

24 Nisan

Cem Sey 23.04.2009

WASHINGTON

Yarın 24 Nisan. ABD başkanlarının Ermeni soykırımı konusunda yıllardan beri bir kısa açıklama yayınladığı gün.

Uluslararası diplomasinin ciddi bir iş olduğunu düşünenleri hep şaşırtıyor, ama Türk-Amerikan ilişkileri yıllardan beri büyük ölçüde 24 Nisanlarda yayınlanan birkaç satırla kötüleşiyor ya da iyileşiyor. Hangisinin gerçekleştiği konjonktüre bağlı.

Bu yıl, açıklamayla ilişkiler büyük olasılıkla "iyileşecek". Çünkü başlangıç noktasında, kaza bela atlatılmış bir Ermeni Soykırımı Karar Tasarısı ve 1915 yılında Anadolu'da Ermenilere soykırım yapıldığına samimiyetle inanan başkan adayı Barack Obama'nın seçildikten sonra ne yapacağını bilinmemesi vardı. Gelenek nokta ise Ankara açısından olumlu.

Bugün Türkiye'yi Washington'da temsil eden Büyükelçi Nabi Şensoy, üç yıl kadar önce göreve başladıktan birkaç ay sonra hayretini dile getirmişti: "Geldiğimden beri tüm büyükelçilik sadece Ermeni sorunuyla uğraşıyor. Sanki iki ülke arasında başka sorun yokmuş gibi..."

Şensoy hâlâ aynı sıkıntıyı yaşıyor olmalı. Çünkü Barack Obama'nın seçim döneminde yıldızı parlamaya başladığından beri durum yine aynı. Türk diplomasisi, aylardan beri yarınki açıklamada "bir kaza" olmamasına kilitlendi.

Hemen söylemek lâzım: Nabi Şensoy, işini büyük başarıyla yaptı. Yarın, kesine yakın bir olasılıkla, "bir kaza" olmayacak. Üstelik –kuşkusuz Şensoy'un ve ekibinin de katkılarıyla- Türk-Amerikan ilişkilerinde olağanüstü beklentiler yaratan bir iyileşme yaşanıyor.

Fakat kötü haber de şu: Ermeni soykırımının resmen tanınması düşüncesi ortadan kalkmış değil. Bu nedenle, iki ülke arasında yarın "iyileşecek" ilişkinin, bu yıl başka bir tarihte tekrar "kötüleşmesi" işten bile değil. O zaman "stratejik ortaklık" gibi, "model ortaklık" da yolda kalabilir. Bu tabirin de değiştirilmesi gerekebilir.

Başkan Obama, bu yıl da belki "soykırım" sözcüğünü telaffuz etmeyecek. Ama Ermenilere soykırım yapıldığını TBMM'de öyle usturuplu ifade etti ki, şimdilik söylemesine de gerek kalmadı zaten.

Ama soykırıma samimiyetle inandığı içindir ki, diğer başkanlardan farklı olarak Obama bu konunun takipçisi olmaya devam edecek. ABD başkanının Ankara ziyareti öncesinde Amerikan başkentinde bu gezinin “mayınlı” olduğu söyleniyordu. Barack Obama, mayınlı araziye başarıyla geçti. Şimdi bu alandaki politikasını uygulamaya başlayacak.

Kimse kendini aldatmasın. Bu politikanın temelinde yatan bir unsur kültürlerarası savaşa karşı olmak ise, bir diğer unsur da, soykırımlarla mücadele etmek.

Bu tabloya bakıp, artık topun Türkiye’nin sahasında olduğunu söyleyebiliriz.

Oysa Türkiye’de garip bir alışkanlık var. Amiyane tabirle “alaturkalık” denebilir. Bu 24 Nisan atlatıldı ya, sanki önümüzdeki yıllarda 24 Nisan olmayacakmış gibi davranılıyor. Ermenilere soykırım yapılmadığı yönündeki Türk tezi Washington’da kabul görmüş gibi hareket ediliyor.

Bakın, *Hürriyet* gazetesinin internet sayfasında dün şu haber yayınlandı: “Türkiye, ABD ile beklediği ‘Ermeni soykırımı’ krizini, Kanada ile yaşadı (...) Türkiye’nin uyarılarına rağmen, Kanada hükümetinin hâlâ 1915 olaylarından ‘soykırım’ olarak bahsetmesi ve hükümet üyelerinin Ermenilerin ‘soykırımı anma’ gecesine katılması, Ankara’nın sabrını taşırdı.”

Habere göre, “sabri taşan Türkiye” büyükelçisini Ankara’ya çağırılmış.

Okuyan, süper devletin Türkiye, Kanada ve ABD’nin ise yıllardır Türkiye’den silah almaya çalışan, Türkiye’nin ambargoları nedeniyle sürüm sürüm sürünmüş, Ankara’nın darbelerle yönetimlerini değiştirttiği ülkeler olduğu kanısına kapılabilir. Tam bir “Metal Fırtına” kültürü.

Geçtim, Ermenilere soykırım yapıldığına inanmamayı. Geçtim, aslında Ermenilerin Türklere soykırım yaptığına ve Türkiye’nin kimseyi ikna etmesine gerek olmadığına inananları. Öyle anlaşıyor ki, Türkiye’nin ABD’yi, Kanada’yi, Batı dünyasını ve Doğu dünyasını Ermenilere soykırım yapılmadığına ikna edebileceğine de samimiyetle inanlar var Türkiye’de.

Bu cahil inançlılardan duyduğu endişeyle Başbakan Erdoğan, “Ermeni sınırının açılması Karabağ sorununun çözülmesine bağlı” diyerek topu taca atmaya başladı. Ama maç devam ediyor.

Maç devam ettiği içindir ki, yarın Obama “soykırım” demeyecek. Ankara ile Erivan arasında yakınlaşmanın sağlanması yönünde çalışmalar devam edecek. Türkiye’nin ancak berabere kalabileceği bu maçta, beraberlik golü de, Ermenistan sınırının açılması olarak kalacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama başdöndürüyor

Cem Sey 30.04.2009

WASHINGTON

ABD tarihinin en büyük siyasi yetenekleri arasında olduğu kabul edilen Başkan Barack Obama, Beyaz Saray'da yüz gününü doldurdu. Şimdi muhasebe zamanı.

Obama seçimi kazanmadan önce "ilk yüz gün" vaatlerinde bulunmamaya karar verdi. Gerekçe, koşulların çok farklı olması ve bu koşullarda ilk yüz günde ciddi bir değişiklik gerçekleştirmenin güç olmasıydı.

Dün yüz gün dolduğunda yine de –yönetim istese de istemese de- bu muhasebe yapılıyordu. Obama da durumun farkında olduğundan televizyondan halka sesleneceğini duyurdu.

ABD ile Türkiye arasındaki saat farkı nedeniyle, bu yazıyı yazarken Başkan Obama'nın konuşmasında ne söyleyeceğini bilmiyorum. Ama Beyaz Saray'ın kendi değerlendirmesinin ne yönde olduğunu kestirmek olanaklı.

Obama kendi icraatından memnun, ama tatmin olmuş değil.

Ne demek bu?

Obama, 21. yüzyılın ilk büyük ekonomik krizinin en büyük ivmeyi kazandığı bir anda seçim kazandı. Bu kriz, ilk yüz günün koşullarını da belirledi.

Obama'nın ilk önlemleri krizin büyümesini önlemeye, aşılmasını sağlamaya ve gelecekte tekrarlanmasına engel olmaya yönelik oldu. ABD ekonomisinin temelini oluşturan finans sektörünün çökmemesi için bankalara yüz milyarlarca dolar aktarıldı. Küçük işletmeleri harekete geçirmek için benzer rakamlar ayrıldı. Öte yandan da Obama, dünyanın diğer önemli ekonomilerinin yöneticileriyle, dünya finans sektörünün denetimi konusunda pazarlığa oturdu.

Nitelikleri itibariyle bu politikaların sonuçları ancak bir-iki yılda ortaya çıkacağından, başarı derecelerini ölçmek de henüz mümkün değil. Özellikle ikinci büyük ekonomik destek paketinin yarattığı kaynaklar, bunları kullanması öngörülen işletmelere daha ulaşmadı bile.

Obama'nın dünya liderleriyle pazarlığı da şimdilik fazla bir şey getirmedi. 20. yüzyılın ikinci yarısından beri neo-liberalizmi dünyaya şiddetle pompalayan ABD, şimdi kendi yetiştirdiğı dünya liderlerinin direnişini kırmakta zorlanıyor.

Ama kriz nedeniyle fazla uğraşmadığı diğer konular, Obama'nın asıl siyasi projesini oluşturuyor. Bundan sonra daha çok bunlar üzerinde durulacak.

Bunların başında Afganistan ve Irak geliyor.

Başkan Obama'nın, Afganistan'a 17 bin asker daha gönderme kararı biliniyor. Ama ABD, yeni Afganistan politikasının, bu askerlerle fazla bir ilgisi olmadığını dünya kamuoyuna anlatmayı beceremedi. Bu nedenle, çözümün ancak bölge ülkelerinin anlaşmasıyla olabileceğı düşüncesine dayanan stratejiye, ne olduğu tam anlaşılmadan gösterilen tepkiler çok büyük. Oysa Obama'nın Afganistan, Pakistan ve Hindistan'ı kapsayan bir çözüm bulma ve bu şekilde El Kaide'yi izole ederek, bölgeden çıkartma çabası gerçekten bugüne kadar

denenmemiş ve uzmanların “izlenebilecek tek yol” dediği bir politika.

Irak ise ABD için hâlâ ciddi bir başağrısı. Obama, kendisinden önce Bush yönetiminin verdiği askerlerin çekilmesi kararını kararlıkla uygulamak istiyor. Fakat Irak’taki hükümetin Sünni politikacılara yönelik baskılarının artması ve şiddetin yeniden tırmanması Washington’da endişe yaratıyor. Şimdilik o noktaya gelinmemiş olsa bile Beyaz Saray, geri çekilme takviminde değişiklik ihtiyacı duyabilir. Böyle bir gelişme, Obama yönetimini iç politikada yıpratır.

Bu politikalar kapsamında İran’la Afganistan konusunda sessiz sedasız başlayan görüşmeler, seçimden önce herkesin gürültüyle tartıştığı, ama bugün farkına bile varmadığı bir başka gelişme. Haziran ayında İran devlet başkanının kim olacağının belli olmasından sonra, bu yılın ikinci yarısında bu görüşmeler büyük olasılıkla daha geniş bir çerçeveye oturacak.

Guantanamo Esir Kampı’nın bir yıl içinde kapanacağını kesinleşmesi ve işkencenin yasaklanması, yüz günün önemli icraatları arasında. Şimdi işkencecilerin ve ondan da önemlisi, onların arkasında bulunmuş siyasi sorumluların hesap verip vermeyeceği tartışılıyor. Daha birkaç ay önce eski Başkan Bush’un işkence yöntemlerini ve işkencecileri savunduğu hesaba katılırsa, atılan adımın büyüklüğü de daha iyi anlaşılır.

Aslında yüz günün icraatı bunlarla sınırlı değil. Obama yönetimi, ABD açısından kangren olmuş bir başka sorunda çok büyük bir adım attı. Latin Amerika ülkelerinde sekiz yıldır yükselen ve tarihi zirvesine ulaşan anti-Amerikancı duyguları gemledi. Bu kıtada da yeni bir politikayla, önümüzdeki yıllarda husumetin yerini işbirliğinin almasına çalışılıyor.

Sırada yeni ABD yönetiminin iklim değişikliği politikaları var. Bu yıl sonunda Kopenhag’da yapılacak zirveye kadar bu alanda da önemli adımlar atılacağından emin olunabilir.

Yani, yüz gün kısa bir süre olsa da, yapılan muhasebe Obama’nın başdöndürücü bir süratle çalışmaya başladığını gösteriyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rüzgârın ve güneşin önlenemez yükselişi

Cem Sey 07.05.2009

CHICAGO

Amerikan başkentinin yoğun siyasi rutininden sıyrılıp, birkaç gün için de olsa, daha çok ekonomi ve iş dünyasına dalmak, her gazeteciye, “vay be, meğer dünyada neler oluyormuş!” dedirten bir olay. Bana da öyle oldu.

Chicago’da yapılmakta olan “Windpower 2009” fuarındayım.

Dünyanın en büyük rüzgâr enerjisi fuarına ABD Başkanı Barack Obama coşkulu bir açılış mesajı göndererek, birçok eyaletin valisi de bizzat katılarak destek veriyor. Hem açılış töreni, hem de fuar, 2025 yılına kadar ABD'nin elektrik ihtiyacının dörtte birinin yenilenebilir enerji kaynaklarından temin ediliyor olması hedefine yönelik.

Bu hiç de gerçekçilikten uzak bir hedef değil. Avrupa'da buna daha şimdiden çok yaklaşanlar var. Örneğin, Almanya'nın elektrik ihtiyacının yüzde 20'si yenilenebilir enerjilerden karşılanıyor ve bu oran her geçen gün büyüyor.

Eğer hedefe ulaşırsa –aşılacağından emin olanlar da var Chicago'da-, çok değil, 30 yıl önce bilgisayar devriminde olduğu gibi, dünyanın çehresini yeniden değiştirecek bir devrimden söz etmek olanaklı olacak. Çünkü o zaman, dünya ekonomisi; sizin, benim, hepimizin yaşamı, artık petrole veya doğalgaza bağımlı olmaktan çıkacak. Tükenme olasılığı olmayan enerji kaynakları bunların yerini alacak. Tıpkı 20. yüzyılda petrolün kömürün pabucunu dama atması gibi.

Çok yaygın bir inancın pabucu da bu fuarda dama atılıyor. O da, yenilenebilir enerjilerin ekonomik olmadığı. Fuara katılan dünyanın enerji devi şirketlerin, onlara malzeme üreten ve kendileri de alanlarında dev olan şirketlerin temsilcileri, yeni şekillenmeye başlayan bu piyasadan pay kapmak için adeta birbirini çiğniyor.

Örneğin, Siemens şirketinin bir temsilcisi, rüzgâr ve güneş enerjisi alanlarının, kendi klâsik faaliyet alanlarının daha da ötesinde para kazandıracağı kanısına vardıklarını anlatıyor. Tabii tüm dünyayı saran mâli krizin etkilerini azaltma güdüsü de, şirketlerin bu alana ilgisini kat kat artırıyor.

Petrol sanayiinin en büyük merkezlerinden Houston kenti, rüzgâr enerjisi merkezi olmaya başlıyor. Bir yandan Meksika Körfezi'ne kurulan dev off-shore rüzgâr parklarıyla, diğer yandan da Teksas'ın rüzgârı durmak bilmeyen daha yüksek bölgelerinde kurulan tesislerle kentin elektrik ihtiyacının karşılanmasında hızla fosil yakıtlardan uzaklaşıyor. Üstelik de, Houstonlular bu yakıtın tam anlamıyla üzerinde oturuyor olduğu halde.

Rüzgâr enerjisi, bunun dışında ekonomik kaynaklara fazla sahip olmayan ABD'nin orta batı eyaletleri için de büyük bir fırsat. Kansas, Colorado, Güney Dakota gibi eyaletlerde dev boyutlarda rüzgâr enerjisi parkları kurulmaya başlanıyor. Bununla birlikte, bu parklarda gerekli olan cihazları, araç-gereci üretecek fabrikalar da yine bu bölgelere yerleşiyor.

Benzer gelişmeler güneş enerjisi alanında da var.

Ohio'nun Toledo kentinde, bugüne kadar otomobil camı üretmekte uzmanlaşan büyük sanayi kuruluşları, şimdi hızla solar panel üretimine yöneliyor. Pilkington gibi, 25 yıldan beri solar panel üreten ve dünya piyasasının yüzde 75-80'ini zaten elinde tuttuğunu söyleyen şirketler için bile önümüzdeki yıllar çok ilgi çekici. Çünkü Obama yönetimiyle birlikte ABD de yenilenebilir enerjilere yöneliyor ve bu pazarın boyutları şirketlerin başını döndürüyor.

Toledo, bilgisayar devriminin sembolü olan Kaliforniya'daki "silicon valley"i örnek alarak, yenilenebilir enerji devriminin sembolü olmak, "solar valley" olmak istiyor. Toledo Üniversitesi'nde önce petrol bağımlılığından kurtulmak için başlatılan, daha sonra siyasi engellemeler nedeniyle sadece uzay araştırmalarında kullanılmak üzere devam ettirilen güneş enerjisi araştırmaları, önümüzdeki yıllarda büyük para kazandıracak.

Örneğin, bu üniversitede yıllarca araştırmacı olarak görev yapan Çinli bir çiftin Ohio eyaletinden ve üniversiteden de destek alarak kurduğu bir fabrika bu yıl seri üretime geçecek. Bu fabrikada, esnek ve çatı malzemesine entegre edilebilen solar paneller üretilecek. Bu paneller aynı zamanda, bireylerin de çantalarına koyup taşımalarına elverişli ve bu bakımdan dizüstü bilgisayar kullanımında büyü bir patlama yaratma potansiyeline sahip.

Toledo bölgesindeki başka solar panel fabrikaları da yeni teknolojiler kullanarak, artık sınai üretimin de yenilenebilir enerjilerle çalışmasına olanak veren ve son derece ekonomik modeller geliştiriyor.

Benim Türk olduğumu anlayınca Siemens şirketinin rüzgâr enerjisi alanının şefi Andreas Nauen'ın, gözleri parlayarak, "Türkiye bir rüzgâr cenneti" demesine de tanıklık edince, Türkiye'nin kendisini neden sadece petrol transfer ülkesi olma çabalarına hapsettiğini kendime sormadan edemiyorum. En azından Türkiye'nin kendi enerji ihtiyacını şimdiden –petrol ve doğalgaz gibi kirlili ya da nükleer enerji gibi riskli enerjiler yerine– yenilenebilir enerjilere yönlendirmek, daha anlamlı bir strateji değil mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Paştunvali mi, Şeriat mı?

Cem Sey 14.05.2009

WASHINGTON

Beyaz Saray, Pakistan'dan gelen çatışma haberlerini yakından izliyor.

Çünkü bu iç savaş, büyük ölçüde Washington'un talebi üzerine başladı.

Amerikan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın, "İslamabad'ın Taliban'ın ilerleyişine karşı harekete geçmesi gerektiğine inanıyoruz" şeklindeki sözlerinin ardından, Pakistan hükümeti Afganistan sınırındaki eyaletleri denetim altına almak amacıyla özel eğitimli birliklerini bölgeye gönderdi.

Oysa kısa süre önce Pakistan hükümeti ile Taliban olarak adlandırılan güçler, yeni bir barış anlaşması imzalamış, hatta bu sınır bölgelerinin bir kısmının Şeriat ile yönetilmesi üzerinde anlaşmıştı.

Şimdi, "Şeriat düzeni kabul edilebilir mi" diye soranlar olacaktır.

Ama Afganistan-Pakistan sınırında Paştun halkının yaşadığı bölgede işler farklı.

Beş yıl önce sınırın Afganistan tarafındaki Celalabad kentinde kadın hakları konusunda bir röportaj yapıyordum.

Sorularımı yanıtlayan Özbek asıllı kadın hakları savunucusu, "bu bölgede yaşayan kadınlar benim yaptığımı yapmayı düşünemez bile" dedikten sonra, "o kadınların haklarını savunmak için imamlarla işbirliği yapıyor ve

Şeriat'ı savunuyorum" diye ekledi.

Ne soracağımı şaşırdığımı, bu sözlere hiç hazırlıklı olmadığımı hatırlıyorum.

Öyle ya, hiç imamlar ilerici olabilir mi?

Benim halime gülen Özbek aktivist, "şimdi ne düşündüğünüzü biliyorum" dedi, "ama Paştunların yaşadığı bu bölgede Şeriat, kadınlara büyük haklar getiriyor."

Bu sözlerin anlamını daha sonra kavradım.

Afganistan-Pakistan sınırında yaşayan ve İngilizlerin keyfi çizdiği bir sınırla birbirinden kopan Paştunlar, sınırın iki tarafında da İslam'dan çok, İslam öncesine dayanan Paştunvali kurallarına göre yaşıyor.

Paştunvali, Ortaçağ öncesine ait bir düzen.

Bugünkü Paştunvali, Paştunların İslam'ı kabul etmelerinden sonra, bu düzenin biraz olsun İslam'a uydurulmuş hali, ama İslam ülkelerindeki ortalama özgürlükler düzeyinin çok gerisinde kalıyor.

Bırakın kadınları, erkeklerin yaşamını bile büyük ölçüde kısıtlayan ve katı kurallara bağlayan, ağır –bizim insanlıkdışı olarak adlandıracağımız- cezalar öngören bir düzen Paştunvali.

Paştunvali'nin yumuşak karnı ise laiklik falan değil, İslam, Şeriat.

Çünkü Paştunlar İslam'a da candan bağlı ve içinde yaşadıkları düzenin değiştirilmesini, sadece İslam'la, İslami düzenle açıklandığında kabul edebiliyor.

Bölgede genelde Taliban olarak adlandırılan gruplar işte bu Paştunvali'nin İslam ile değişik karışımlarını savunan gruplar.

Kendi aralarında homojen bir bakış açısına sahip değiller.

ABD'de Obama yönetiminin bu bölgedeki stratejisi de, bu çelişkili yapıyı gözönüne alıyor.

Çünkü Amerikalılar, yıllar süren bir körlükten sonra, bu çelişkiler kullanılmadan tüm Paştunlar karşı saf a alındığında, bu durumu El Kaide'nin kullandığını, bölgede yerel halkın desteğini sağladığını farkettiler.

Biraz fazla özet olarak açıklamak gerekirse, şimdi Washington'ın amacı, Taliban gruplarını bölüp, Paştunvali'den çok Şeriat'a yakın duranlarla anlaşmak ve bu şekilde El Kaide'nin yaşam alanını kısıtlamak, hatta ortadan kaldırmak.

El Kaide ve Taliban'ın radikalleri de bu durumun farkında olduğundan buna karşı en sert mücadeleyi veriyor.

Pakistan'da son haftalarda yaşanan olaylar bu şekilde anlaşılır hale geliyor.

Yani Pakistan halkının hangi koşullar altında yaşayacağı ABD yönetimini fazla ilgilendirmiyor.

Washington için önemli olan, El Kaide'ye karşı mücadele ve Paştunların yaşadığı bölgenin bu örgütün barınmasına elvermesinin önüne geçmek.

Bu stratejinin uygulanmasını daha karmaşık hale getiren başka koşullar da var.

Bunlardan biri, Keşmir sorunu.

Hindistan ile Pakistan'ın Keşmir'de onlarca yıldan beri süren çatışması, Hindistan'ın Paştunları, Pakistan'ın ise Hindistan'da yaşayan Müslümanları kışkırtmasına yolaçıyor.

En azından iki taraf birbirini bu şekilde suçluyor.

Dolayısıyla, Obama yönetiminin Güney Asya stratejisi, Keşmir sorununda da en azından yumuşama sağlamayı hedefliyor.

Üzerinde hemen hemen hiç konuşulmayan, ama yabana atmamak gerektiğine inandığım bir başka faktörü ise, Afganistan Dışişleri Bakanlığı'na yakınlığını bildiğim bir Afganistanlıdan dinledim.

Bu faktör de İngiltere'nin çıkarları.

Güney Asya 18. yüzyıldan beri Londra'nın etki alanında.

Bu etki alanı önce iki defa Rusya tarafından tehdit edildi (son kez 1979-1989 arasındaki Sovyet işgaliyle).

Bugün, İngiliz etkisi, Amerikan etkisinin tehdidi altında.

Afganistan'da etkili bazı siyasi ekipler, Afganistan'da müttefik gibi görünseler de, İngilizlerin bölgede ABD etkinliğinin artmasından rahatsızlık duyduğunu düşünüyor.

Londra'nın, Pakistan'da hem sivil hükümet, hem de ordu ve gizli servisler üzerinde etki sahibi olduğu hesaba katılırsa, durumun karmaşıklığı da daha açıkça ortaya çıkıyor.

Bugün Afganistan'dan Pakistan'a kayan çatışmalar, işte bu dinamikler arasında gidip-geliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Brüksel'deki masa

Cem Sey 21.05.2009

BERLIN

Bu köşede yazmaya başlamadan önce Yasemin Çongar bana özellikle tembih etmişti:

“Köşe yazmaya başlayan herkes, bir süre sonra Türkiye hakkında ahkâm kesmeye başlıyor. Senden bunu değil, Amerika’daki havayı bize anlatmanı istiyoruz.”

İyi, güzel de, hep Amerika’daki havayı yazarken, Türkiye’de insanların nelerle uğraştığını da izleyince, insan kendine “ben acaba ayda mı yaşıyorum” diye sormadan edemiyor.

İşte herhalde o anlarda her yazarın eli, “ne olacak Türkiye’nin hali” türü yazılara gidiyor.

Ben buna daha cesaret edemiyorum.

Ama iki hafta Avrupa’da olmanın ve buranın havasını koklamanın verdiği cesaretle, bugün AB’den, Türkiye’nin AB’yi anlamakta zorlanmasından söz etmek istiyorum.

* * *

Avrupa Parlamentosu seçimlerinin eşliğindeki Avrupa ülkelerinde Türkiye bu kez belki seçim kampanyasının en önemli malzemesi değil.

Ama yine de sık sık adının anıldığını duymak mümkün.

Bu vesileyle özellikle Fransız ve Alman politikacılar, “Türkiye üye olamaz. İmtiyazlı ortak olmalı” teranesine sarıldı.

Almanya’da eylül ayında genel seçim yapılacağından, bu lafların o tarihe kadar en az bu seviyede devam etmesini beklemek lazım.

Bu konuşmaların, Türkiye’de de kafa karıştırdığını ve kimilerinin bunu AB karşıtı duyguları kaşımakta kullandıklarını görmek mümkün.

“Nedir bu imtiyazlı ortaklık” diye soranlardan, “reform yaptık da ne oldu, bir şeye yaradığı mı var?” şeklinde umutsuzluk yayanlara kadar her şey var.

Tabii, Türkiye’de yıllardır “marjinal” olarak adlandırılan insanlarla konuştuğunuzda, onların reformların bu kadarının bile ne kadar yararlı olduğunu söylediğine de tanık oluyorsunuz.

Ama o insanların ezilmesini, itilip kakılmasını 12 Eylül günlerinden beri sessizce onaylayan ya da en azından görmezden gelen ezici çoğunluk bu reformların ne kadar önemli olduğunu anlamakta zorlanıyor.

Ve “neden, hiçbir işe yaramayan birtakım reformlar için bu kadar zahmete katlanalım ki” diye soruyor.

Yanıt basit.

1. Lig’de oynamak, 2. Lig’de oynamaktan daha zordur, ama daha değerlidir de ondan.

Arada bir gol yeme olasılığı daha yüksek de olsa, 1. Lig’de oynamak, 2. Lig’de her yıl şampiyon olmaktan iyidir de ondan.

Bugün Türkiye, AB süreciyle siyasi 1. Lig’in kapısını zorluyor.

Avrupa’da “imtiyazlı ortaklık” kavramını Türkiye için icat edenler de bundan dolayı panik halinde.

Böyle şatafatlı bir lafla, eski düzeni sürdürmek istiyorlar.

“Türkiye İslam dünyasına lider olsun” diyorlar.

Yani, Türkiye yine Avrupa sınırlarının bekçiliğine devam etsin, ama önemli kararlar Türkiye’nin bulunmadığı Brüksel masasında verilsin istiyorlar.

Kavga bunun kavgası.

Brüksel’de masaya oturma kavgası.

Türkiye’nin bırakın kimilerinin iddia ettiği gibi egemenliğinden vazgeçmesini, tüm diğer Avrupalıların da bundan sonra nasıl yaşayacağına onlarla birlikte karar verme kavgası.

Osmanlı’nın son ikiyüz yılında kurulan düzenin devam ettirilmesi ya da ettirilmemesi kavgası.

Bu kavga uzun soluk gerektiriyor.

Türkiye şimdilik dayanıyor, ama epey zorlanıyor.

Avrupalılar da bunun farkında.

Türkiye’yi ve Türkleri aralarında görmek istemeyenler, artık arada bir seçim konuşmalarında bilinen lafları etmekten başka bir şey yapmaya gerek görmüyor.

Türkiye’yi kendine tâbi insanlar ülkesi olarak gören Avrupalıların artık provokasyon yapmasına bile gerek yok.

Türkiye’nin Avrupa’ya yabancı olduğunu iddia eden sesler hep Türkiye’den geliyor.

Ergenekon davasının üstünü örtmeye çalışanlar da Türkiye’de.

İlginç olan, aynı insanların, şu AB üyelik süreci başlamadan önce bugün söylediklerinin tersini söylemiş olması.

Belli ki, zedelenen çıkarlar var.

Ama devlet olarak Türkiye’nin de, çoğunluğu yoksulluk içinde yaşayan insanların da çıkarı, artık Avrupa’nın yönetiminde söz sahibi olmaya çalışmayı gerektiriyor.

Fakat bu iş Ankara'da oturup, Kandil Dağı'nı havadan vurma kararı vermeye benzemiyor.

Kendi üzerine düşeni (yani reformları) yapmak, siyasi dengeleri (özellikle Avrupa'dakileri) gözetmek ve Ankara'daki her türlü güncel siyasi itiş kakışa rağmen hedeften gözleri ayırmamak gerekiyor.

Bunları, ilerde AB'ye üye olacak bir Türkiye'nin, AB siyasi kültürüne alışma denemeleri olarak görmek lazım.

Çünkü AB'de politika yapmak ipte yürümeye benziyor.

Sadece üye olmaya çalışanlar değil, AB içinde arzu ettiği politikaları kabul ettirmeye çalışan Almanya, Fransa, İngiltere gibi devler de bu ip cambazlığını yapmak zorunda kalıyor.

Çünkü alınan sonuç bu cambazlığa değişiyor.

Böyle olduğu içindir ki, örneğin, ABD Başkanı Barack Obama'nın İslam dünyasına yönelik büyük konuşmasını İstanbul'da mı, yoksa Kahire'de mi yapacağını önemi kalmıyor.

AB'ye eşit haklarla tam üye olacak, Brüksel'de, tüm Avrupalıların yaşamları hakkında verilecek kararlara ortak olmaya başlayacak bir Türkiye, İslam dünyasına verilecek çok daha güzel, anlamlı ve önemli bir mesaj oluyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Berlin ve Ankara Türkiyeli göçmenlere karşı

Cem Sey 28.05.2009

BERLIN

Hürriyet gazetesinin Almanya baskısı dün "Türken Raus hâlâ hatırımda" manşetiyle yayımlandı.

Gazete, tanınmış Alman dergisi *Der Spiegel*'in internet sayfasında Almanya'da doğan Türk sanatçı Tarkan'ın Türkiye'de İlisu Barajı'na karşı sarfettiği birçok söz arasından sadece konuyla ilgisiz bu kısmı ön plana çıkartarak meseleyi biraz çarpıtmış olsa da, Almanya'daki Türkiye kökenlilerin en ciddi sorununa dikkat çekmiş.

Almanya'da Türkiye kökenli göçmenlere yönelik giderek yükselen bir antipati var.

Madalyonun bir de öteki yüzü var ama...

Beş yıl önce İstanbul'da katıldığım bir panelde, paneli yöneten tanınmış gazetecimizin bana "Almanların Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olmasının nedeni, oraya göç eden Türklerin günlük yaşamda çok kötü bir görüntü vermesi, öyle değil mi," sorusunu uygun gördüğünü hiç unutamıyorum.

Beni, Almanya'daki Türklerin Türkiye'dekilere kıyasla daha büyük gelişme gösterdiğini anlatmak zorunda

bırakmıştı.

“Almanya’dan Türkiye’ye bakıldığında işkence, Kürtlere yapılan baskılar, her yağmurda oluşan selin kurbanı olan İstanbul gibi görüntülerdir Türkiye’nin üyeliğine karşı Avrupalıları tereddütlü kılan” dediğimde de, sanki vatana ihanet etmişim gibi bir ifade yerleşmişti suratına.

Almanya’da yaşayan Türkiye kökenli insanlar hem Alman, hem de Türk toplumunun burun kıvrmasıyla karşı karşıya.

Bunu hiç hak etmiyorlar, ama ulus-devletlerin ‘büyükleri’nin bu insanlara karşı ortak mücadelesi sona ermiyor.

Son haftalarda, 1980’li yıllardan beri Türk vatandaşlarına uygulanan vize konusunda yaşanan gelişmeler Almanya’daki Türkiyelileri heyecanlandırıyor.

Ama hem Almanya’nın, hem de Türkiye’nin şimdiye kadar takındığı tavır da onları küstürüyor.

Bir Avrupa mahkemesinin yıllar süren –ve Alman hükümetlerinin canla başla direndiği- bir davayı, vizeye karşı bir kararla sonuçlandırması, vizenin kaldırılabilceği umudu yarattı.

“Zaten Almanya’da olanları vize ne ilgilendirir,” diye soranlar olabilir.

Vize, bir semboldür.

Avrupalıların Türkiyelilere yönelik sınırlama anlayışının sembolüdür.

Ortadan kalktığında, Avrupalılarda varolan duygusal bir bariyer, garip ırkçı anlayış sarsılır.

Türkiye kökenlilerin uyumunu zorla sağlanmayı savunanların, “ölkeleriyle bağlarını ortadan kaldırırsak başarılı oluruz” şeklindeki, kaba siyasi stratejilerine en ağır darbelerden biri olur.

Ama, mahkeme kararına rağmen vize kalkmadı; Alman hükümeti karşı atağı organize ediyor.

Kararda, Türkiye ile AB arasındaki ortaklık anlaşmasına göre, “genel olarak Türk vatandaşlarının vizeden muaf tutulma hakkı bulunduğu” ifadesinin bu şekilde yer almaması nedeniyle, Merkel hükümetinin hukuk cambazları, bu kararın sadece Almanya’da yatırım yapmak isteyen işadamları, kamyon şoförleri, sporcular ve bilim adamları için geçerli olduğunu savunuyor.

Şimdi zararı sınırlamak için Alman hükümeti, tüm AB ölkeleri hükümetlerini “kararı aynı şekilde yorumlamak konusunda anlaşmaya” zorluyor.

Oysa birçok Alman hukukçu farklı düşünüyor.

Onlara göre, vizeden muafiyet tüm Türkiye vatandaşlarının hakkı.

Bu hukukçulara göre, vizenin tümüyle kalkması gerekiyor ve bir gün kalkacak ve Berlin sadece bu günü geciktirmek için topu taca atıyor.

Ankara da çok pasif davranıyor ve "kararı değerlendireceğiz" şeklinde zaman kazanmayı amaçlayan bir açıklamayla yetiniyor.

AB tam üyelik görüşmelerinin başlaması pazarlıkları yapılırken de Türkiye serbest dolaşımdan derhal vazgeçebileceği izlenimini vermiş, biraz da bu sayede müzakere hakkını alabilmişti.

Umarız bu defa Ankara vatandaşlarının haklarının peşine düşer.

Aksi halde, Avrupalı Türkleri yine her iki tarafın yoğun direncine rağmen haklarını alma mücadelesi bekliyor.

Kim bilir, belki de bu onların Türkiye'yle göbek bağlarını nihayet kesip başına buyruk olmalarına yarar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama İslam dünyasına sesleniyor

Cem Sey 04.06.2009

WASHINGTON

ABD Başkanı Barack Obama bugün Kahire'de.

Başkan olduğu günlerde, "İslam dünyasına önemli bir konuşma yapacak, ama nerede yapacağı daha belli değil" deniyordu.

Bugün bu sorunun yanıtı belli artık: Mısır'ın başkenti Kahire.

Yine de bu, Obama'nın İslam dünyasına mesaj verdiği ilk konuşma olmayacak.

Göreve başladıktan hemen sonra bir Arap televizyonu ile yaptığı geniş röportaj ya da Türkiye ziyareti sırasında kültürler ve dinlerarası diyalog konularında söyledikleri de Arap ve İslam dünyasında ilgiyle dinlendi, not edildi.

Bu ilk mesajlar zorunluydu.

Çünkü görevi devralan yeni başkanı uğraştıracak uluslararası sorunların hemen hepsinde Arap ya da Müslümanların önemli rolü var.

Mesaj verecek olanın durumu bu.

Ya diğer taraftakilerin, mesajı alacak olanların durumu?

Orada büyük beklentiler var.

Obama'nın babasının Müslüman olması, ikinci adının Hüseyin olması gibi faktörlerin Müslümanların beklentilerini arttırdığı anlaşıyor.

İşte Obama için asıl tehlike de burada başlıyor.

Çünkü Arapları, Müslümanları, ABD Başkanı olarak, çoğunluğu Hristiyan olan bir ulusun başkanı olarak sözlerinin samimiyetine inandırmak zorunda.

Ülkesinde muhalefet giderek şiddetlenen bir Obama'dan eski ABD politikalarını bir çırpıda silip atmasını bekleyenler büyük hayal kırıklığına uğrayacak.

Kurulduğundan beri İsrail'in en büyük destekçisi ve müttefiki olan ABD'nin, bir gün İsrail'e karşı Filistinlileri destekleyeceğini bekleyenler büyük hayal kırıklığı yaşamaya mahkûm.

Obama'nın, bankacısından göçmen temizlikçisine kadar; üç bin sivil Amerikalıyı öldüren El Kaide'ye karşı mücadeleden vazgeçmesini bekleyenler hayal görüyor.

Irak'tan askerleri çekse de, ABD'nin bu bölgedeki çıkarlarını kollamaktan vazgeçeceğini düşünenler yanılıyor.

Ama değişecek şeyler kuşkusuz var.

İlginç olan da bunların ne olacağı.

ABD'de daha Başkan George W. Bush döneminde başlayan bazı ilkesel tartışmalar, bugün de devam ediyor.

ABD kalan tek süper güç olarak, dünyada bildiğini okuyabilir mi?

İşkence, iyi bir amaca hizmet ediyorsa, kullanılabilecek bir yöntem midir?

Eğer ülkenin uluslararası prestijini sarsacaksa, eski devlet yöneticilerinden hatalarının hesabını sormamak, hukuk devleti olma iddiasıyla uyumlu mudur?

ABD'deki bu ilke tartışmaları, Obama'nın Arap ve Müslüman dünyasına yönelik politikalarını belirleyecek.

Unutmamak gerek: Obama'nın Araplara ve Müslümanlara karşı izleyeceği politikalar da, ülkesindeki bu ilke tartışmalarını derinden etkileyecek.

Dolayısıyla Obama bugün çok ölçülü konuşmak zorunda kalacak.

Bir yandan beklenen mesajları verecek.

İslam dünyasıyla işbirliğinin zorunlu olduğunu anlatacak.

İnsan haklarının herkes için geçerli olduğu mesajını verecek.

Diğer yandan da, Müslümanları şiddete karşı durmaya, El Kaide gibi şiddet kullanan örgütlere alet olmamaya çağırarak.

Fakat ABD’de, Başkan Obama’nın Ortadoğu politikalarının başarılı olmasının kilidi olarak görülen bir başka unsur daha var.

Obama’nın politikalarının bölgedeki müttefiki, ne despot rejimler, ne de şiddete başvuran fanatikler olabilir.

Obama, konuşmasıyla bölgedeki ılımlıları kazanmaya çalışmak zorunda.

Onları kazanmak içinse, sadece onları ikna edecek görüşler dile getirmekle yetinmeyerek, onların bu ortak görüşleri dile getirebilecekleri, bu amaçla örgütlenebilecekleri ve iktidara aday olabilecekleri bir ortam yaratılmasını talep etmek zorunda.

Belki de bu nedenle, bu önemli konuşmanın Türkiye’de değil, Kahire’de yapılması daha önemli.

Ancak bu görüşleri dile getirdiği ve ilerde politikalarıyla bu çizgiyi desteklediği takdirde, Obama’nın yeni bir politika uyguladığı net olarak ortaya çıkacak, herkes bu yeni politikanın ne olduğunu daha iyi anlayabilecek.

Bugünkü konuşma, hayal kırıklığı yaratabilir.

Ama Obama, ciddi değişiklikler gerçekleştirmek için zaman tanınmayı hak ediyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama’nın ilk dış politika uygulaması

Cem Sey 11.06.2009

WASHINGTON

Dünyada çok acil çözülmesi gereken, beklenmedik yeni sorunlar ortaya çıkmadığı takdirde, ABD dış politikasını yönetenler yılın geri kalan kısmında Afganistan ve Pakistan’a odaklanacak.

Batılı müttefiklere ve İslam dünyasına gereken değişim mesajlarını vermeyi tamamlayan Washington’ın ilgisinin, kısaca Afpak olarak adlandırılan bu sorun üzerinde yoğunlaşmasının iki nedeni var.

Birincisi, ABD Savunma Bakanı Robert Gates ve ABD Genelkurmay Başkanı Amiral Mike Mullen’in ABD Kongresi’nde yaptığı açıklamaların da gösterdiği gibi, Beyaz Saray’ın bir-bir buçuk yıl içinde Afpak sorununda kayda değer başarı sağlamak zorunda olması.

Çünkü 2010 yılı sonbaharında Kongre ara seçimleri yapılacak.

Bu seçimde muhalefetteki Cumhuriyetçilerin ufak da olsa bir başarı kazanması, Obama yönetimini zora sokar.

Irak Savaşı'nın büyük ölçüde bittiği bir ortamda, Amerikan kamuoyunun gözleri kalan ilk ve tek savaşa, Afganistan'daki savaşa döndü.

Bu nedenle Obama, Afganistan ve Pakistan sorunlarında ciddi adımlar atmak, her iki ülkede de güvenliği sağlamak zorunda.

İkincisi, Pakistan'ın bir devlet olarak varlığını sürdürmesinin tehlikeye girmiş olması.

Pakistan Devlet Başkanı Asıf Ali Zerdari'nin, muhalefet lideri Navaz Şerif'in ve sivil güçlerin baskısıyla ülke üzerindeki denetimini biraz gevşetmek zorunda kalan ordunun birbirleriyle kapışması, bu devletin bölünmesi ve yıkılması tehlikesini de beraberinde getiriyor.

ABD, hem bu ülkenin nükleer silahlarının denetlenemeyecek grupların eline geçmesini önlemek, hem de Afganistan sorununun çözülmesinin daha da güçleşmesini engellemek için, Pakistan'ı korumak ve güçlendirmek zorunda.

Washington'ın kısa vadeli hedefleri de belli:

1. Pakistan'ın Afganistan sınırındaki Taliban kuvvetlerinin yerel halktan destek almasını önlemek, hatta halkın Taliban'a karşı durmasını sağlamak.

Son aylarda Taliban'ın bölgedeki sivil halkı şiddet yoluyla sindirme girişimleri, Obama yönetimine bu alanda büyük bir fırsat veriyor. Bugünlerde de Dir bölgesinde yaşayan halkla, o bölgeye yerleşmeye ve oradan Afganistan'a sızmaya çalışan Taliban kuvvetleri arasında çatışmalar yaşanması, Washington'ı umutlandırıyor.

2. Pakistan ordusunun Taliban'ın yanında değil, karşısında yer almasını sağlamak.

Pakistan ordusu ve gizli haberalma servisi ISI'nın bazı etkili unsurlarının yıllardan beri Taliban'a sempati duyduğu, hatta onları yer yer desteklediği artık herkesin bildiği bir sır. Son yıllarda ABD'nin baskısıyla ordu Taliban'a karşı bazı kısıtlı operasyonlara girişti. Fakat ABD bu mücadelenin yetersiz kaldığını düşünüyor.

Çünkü şimdiye kadar her operasyon, Taliban'a avantaj veren ateşkes anlaşmalarıyla sonuçlandı. Üstelik, Pakistan ordusunun bu çatışmalarda sivil halkı fazla gözetmemesi, yerel halkın iki gücün arasında kalmasına, kitlesel şekilde bölgeden göçmesine ve boşalan bölgelere Taliban kuvvetlerinin yerleşmesine neden oldu. (Aynı sorunun Amerikan ordusunun operasyonlarında da yaşandığı ve bunun da değişmesi gerektiği konusunda ABD'de herkes hemfikir.)

Bu nedenle ABD, Pakistan ordusu üzerindeki baskısını giderek arttırıyor.

3. Yukarıdaki iki hedefe ulaşılması, Afganistan politikası için büyük önem taşıyor. Çünkü geçen yıl bu bölgelerde rahat hareket eden Taliban kuvvetleri, Afganistan'da büyük ölçekli çatışmalara girmeyi ve başkent Kabil yakınlarına kadar sızmayı başardı. Bunun hem Afgan, hem de Batı kamuoyu üzerindeki olumsuz etkisi çok büyük oldu. Şimdi ABD, Taliban'ı "hinterland"ından kopararak, savunmaya çekilmeye mecbur ederek, Afganistan'da güvenliği güçlendirmeye çalışıyor.

4. Taliban'ın askerî olarak geriletilmesi, Afganistan'da bu yıl yapılacak seçimler için de önemli. Çünkü seçimlerin sorunsuz gerçekleşmesi, Afgan halkına sadece güvenlik alanında ilerleme kaydedildiğini göstermekle kalmayacak. Aynı zamanda, ülkede demokratik bir siyasi yapının gelişmeye devam ettiği, hükümetlerin seçimle gidip-gelmesinin olanaklı olduğu duygusunu da geliştirecek.

Bunlar işin askerî-stratejik yönleri.

Siyasi ve ekonomik yönleri de var tabii bu mücadelenin.

ABD, seçimlerin ve Taliban'ın askerî bakımdan geriletilmesinin, İslamcı güçleri destekleyen bazı aşiretlerin Afganistan'daki sivil siyasi sürece katılmasına yardımcı olabileceğini umuyor.

Öte yandan Washington, Taliban'ın maddi kaynaklarını kurutmaya çalışıyor.

Taliban'a para sağladığı söylenen bazı Körfez ülkeleriyle diplomatik görüşmeler son haftalarda hızlandı. Ama Beyaz Saray'ı en umutlandıran gelişme, Afganistan'da buğday fiyatlarının artması. Amerikalı uzmanlar, Afgan köylülerinin en azından bir kısmının afyon yerine buğday üretimine yönelebileceğine ve Taliban'ın ana para kaynağı olan uyuşturucu üretiminin azalabileceğine inanıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ABD İran'la konuşmaya hazır

Cem Sey 18.06.2009

WASHINGTON

ABD başkanı Barack Obama'nın İran'la işinin zor olacağı uzun zamandır biliniyordu.

Seçim kampanyası sırasında ABD'yle İran arasındaki ilişkiler en önemli dış politika konularından biriydi.

Cumhuriyetçi aday John McCain, hatta Obama'nın Demokratik Partili rakibi –ve bugün ABD Dışişleri Bakanı olan Hillary Clinton- İran'la ilişkiler konusunda bir soru yöneltildiğinde lafı fazla uzatmaya gerek görmeden, Washington'ın Tahran'a sert davranmak zorunda olduğunu savunuyordu.

Hatta McCain'in, şaka yollu da olsa, "İran'ı bombalamak"tan söz ettiği de hatırlarda.

Adaylar arasında, 30 yıllık kavgayı aşmak için çaba göstermek gerektiğini ve bunun tek yolunun İran yönetimiyle görüşmek olduğunu açık yüreklilikle, cesaretle ve kararlılıkla söyleyen hep Barack Obama oldu.

Başkan olduktan sonra Obama'dan hızla görüşmelere başlamasını bekleyenler yanıldı.

Oysa hem solda, hem de sağda bunların sayısı az değildi.

Soldakiler, görüşmeler bir an önce başlamadığı için hayal kırıklığına uğradı.

Sağdakiler, görüşmeler başlamadığı için yeni başkanı eleştiremediklerinden öfkelenildi.

Beyaz Saray ise soğukkanlılığını korudu.

Çünkü İran'da devlet başkanlığı seçimleri yaklaşıyor, birçoklarının "çılğın" olduğunu düşündüğü Devlet Başkanı Mahmud Ahmedinecad'ın belki de seçilemeyeceği umudu yayılıyordu.

Obama yönetimi, seçimin geçmesini, yeni yönetimin ortaya çıkmasını ve görüşmelere ondan sonra başlamayı kararlaştırdı.

Geçtiğimiz hafta sonu seçim yapıldı.

Fakat Obama yönetiminin işi kolaylaşmadı.

Çünkü kimin kazandığı belli değil.

Resmî açıklamalar Ahmedinecad'ın kazandığını, muhalefet ise rakibi Musavi'nin zafer elde ettiğini savunuyor.

Başkent Tahran'da gösteriler dinmiyor, ölüm haberleri geliyor.

Birkaç gün sessiz kalan Washington önceki gün tavrını belli etmeye başladı.

Obama, "şiddet ve kurşunlarla dağıtılmak zorunda kalınan yüzbinlerce barışçı göstericinin varlığı, İranlıların seçim sonucunun meşru olduğuna ikna olmadığını izlenimini doğuruyor" dedi.

Obama'nın kalbi belki de Tahran sokaklarını dolduran muhaliflerden yana atıyor.

Ama bunun iki ülke arasındaki ilişkilere fazla etkisi olmayacak.

Obama yönetimi, Tahran'daki mücadeleden galip çıkacak politikacı kim olursa olsun, onunla kısa süre içinde ilişkiye geçecek.

Çünkü ABD'nin daha fazla beklemeye hali yok.

Eski Başkan George W. Bush döneminde izlenen, dünya halklarına tepeden bakan, ama bir o kadar da amatörce dış politika Tahran'ın Ortadoğu'daki etkisini arttırdı ve İran'ı ABD'nin bir numaralı rakibi haline getirdi.

Öyle ki, artık Washington İran'la konuşmadan bölgedeki hemen hemen hiçbir sorunu çözebilecek durumda değil.

Irak'tan ABD askerlerinin çekilebilmesi için İran'ın da dahil olacağı bölgesel bir çözüm bulunması, Irak'ta

oluşacak yeni siyasi dengelerin çevre ülkelerdeki aktörlerce güvenceye alınması gerekiyor.

Bu amaçla Washington daha Bush yönetimi zamanında alt düzeyde doğrudan görüşmeleri başlatmıştı.

Başkan Obama'nın kendi en önemli dış politik sorunu olarak baktığı Afganistan sorunu da, İran'ın yapıcı yaklaşımı, hatta desteği olmadan çözülebilecek gibi değil.

2001 yılında ABD Afganistan'ı işgal ettiği günlerde Tahran'ın yeşil ışık yakması, bu harekâtın hızla başarılı olmasını sağlayan önemli etkenlerden biriydi.

Fakat daha sonra Bush, "şer eksenli" teorileriyle İran yönetimini karşısına alınca, Tahran da politika değiştirdi.

Afganistan uzmanları, bugün ülkede yaşanan sıkıntılarda Tahran'ın el altından Taliban'a verdiği desteğin büyük rolü olduğu kanısında.

Oysa hem Irak, hem de Afganistan konusunda Washington ile Tahran'ın çıkarları temelde örtüşüyor.

Doğrudan görüşmelerin başlamasıyla bu alanlarda hızlı adımlar atılması çok zor değil.

Asıl güçlük, İran'ın nükleer programı konusunda.

Nükleer teknolojiye sahip olmak uluslararası hukuka göre İran'ın hakkı.

Başkan Obama da, eski Başkan Bush'un aksine, bu hakkı kabul ettiğini açıkça dile getirdi.

Bu alanda uzlaşmayı güçleştiren, Tahran'ın nükleer silah üretmeye çalıştığı yönündeki kuşkuları yatıştırmak için parmağını bile kıpırdatmaması, hatta bu kuşkuları beslemekten yarar umması.

Ama Irak ve Afganistan sorunlarında yakınlaşma sağlanırsa, bunun iki ülkenin İran'ın nükleer programı konusunda da bir anlaşmaya varabilmesine katkısı olacağı tahmin ediliyor.

Bütün bu hesaplar, Tahran'daki iktidar mücadelesinden kim galip çıkarsa çıksın, bölgenin ve dünyanın en ciddi sorunlarından birinde ilerleme sağlayabilecek doğrudan görüşmelerin kısa süre içinde başlayacağı izlenimini güçlendiriyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama'nın İran sınavı

Cem Sey 25.06.2009

WASHINGTON

İran sakinleşmiyor.

Seçimlerde hile olduğu iddialarıyla başlayan gösterilere devletin ve rejim yanlılarının sert müdahale etmesi, muhalif insan kitlelerini sindiremedi.

Aksine, göstericiler daha da kararlı olmaya başladı.

“Rejim değişebilir mi” soruları kafaları kurcalamaya başladı.

Belli ki bu soru İran’da da gündemde.

Son gelen haberler, seçim sonuçlarına itiraz eden “muhafazakâr” aday Muhsin Rızai’nin bu itirazını geri çektiği yolunda.

Kendini “devrimin askeri” olarak niteleyen Rızai, “siyasi, toplumsal durum ile güvenlik koşullarının, seçimlerden daha önemli, hassas ve belirleyici bir döneme” girdiğini söylüyor.

Yani gösterilerin rejimi tehlikeye sokabileceğini düşünen muhafazakâr siyasi çevreler, rejimin devamını sağlamak için birleşmeye başlıyor.

Muhafazakâr kesimlerin bu endişeli ruh haline rağmen, bu gösterilerin İran’ı şu aşamada bir rejim değişikliğine götürüp götürmeyeceği çok kuşkulu.

Son günlerde Batı basınında, seçimlerde hile yapılmış olsa bile, bu hilelerin toplamda adayların oy oranları arasında ortaya çıkan bu kadar büyük farkları açıklayamayacağına dair yorumlar duyulmaya başlandı.

Amerika Birleşik Devletleri’nde de iş yavaş yavaş, İran’la dayanışmanın yükseltilmesinden çok, İran konusunda alınan şu ya da bu tavrın iç politikada rakiplere karşı kullanılmasına dönmeye başladı.

Örneğin, Başkan Barack Obama’nın seçimlerdeki Cumhuriyetçi Partili rakibi Senatör John McCain ve yardımcısı Senatör Lindsey Graham, İran’da olanlardan çok, Başkan Obama’nın tavrını hedef alan açıklamalara geçti.

Medyayı da muhafazakâr kanadın iteklemesiyle başladığı belli olan bir “Obama çok mu sessiz kalıyor” tartışması kapladı.

Oysa, artık değişmeye yüz tutan bu ortam içinde Başkan Obama belki de en sağduyulu tavrı gösteriyor.

Seçimlerin hemen ardından gelen hile iddiaları karşısında suskun kalmayı tercih eden ve bu şekilde İran’a, çok güçlü bir “iç işlerinize karışmıyorum” mesajı veren Obama, İran devletinin ve iktidar yandaşlarının kullandığı şiddetin dozunun müthiş artmasının ardından, şiddeti kınayan açıklamalara yöneldi.

Ama Obama’nın eleştirilerinde “seçimlerin kendisine yönelik” doğrudan eleştiriler hâlâ çok düşük dozda.

Obama, “bu seçimlerle bir değişim başladı” tesbitinde bulunuyor.

Ama daha ileri gitmiyor.

Bunun iki nedeni var.

Bir yandan Beyaz Saray, dünyada çözüm bekleyen birçok konuda Tahran'la birlikte çalışmaya kararlı.

İran'da iktidar koltuğuna sonuçta kim oturursa otursun, Washington doğrudan görüşmeler için girişimlere başlayacak.

Görüşmelerde Irak'tan Afganistan'a, Basra Körfez'indeki dengelerden, İran'ın nükleer araştırma faaliyetine kadar her şey ele alınacak.

Bütün bu sorunlar, Obama'nın iktidara gelmesinde büyük rol oynadı.

Obama, biraz da, bu alanlarda İran'la görüşmeleri başlatacağını açıklıkla söylediği için halkından oy aldı.

Şimdi bu tavrını değiştirmesi hem kolay değil, hem de ABD'nin taraf olduğu bu sorunların aşılmasını güçleştirir.

Fakat ikinci bir neden daha var.

Obama yönetimi, eski Başkan George Bush'tan farklı olarak, başka ülkeler ve bölgelerde demokratik gelişmeleri baskılar ya da doğrudan müdahalelerle elde etme politikalarını tamamen bir yana bırakmaya kararlı.

Çünkü bu müdahaleler ne herhangi bir ülkeye demokrasi, ne de ABD'ye iyi bir imaj getirdi.

Hem Obama ekibi, demokrasinin sadece seçim yapılması gibi bir takım formaliteler toplamı olmadığı inancında.

Bundan çok, ancak toplumların kendi mücadeleleri ve çabalarıyla ulaşabilecekleri daha mükemmel, daha karmaşık ve daha etkili bir düzen olduğuna inanıyor.

Yani Başkan Obama ve ekibi, Tahran'da göstericilere büyük sempati duyuyor bile olsa, bu aşamada şiddeti engellemeye yönelik pasif açıklamaların ötesine geçmeyecek.

Batı Avrupa ülkelerinde ise durum daha farklı.

İngiltere, Almanya ve Fransa daha sert tavır alıyor.

Almanya Başbakanı Angela Merkel, oyların yeniden sayılması gerektiğini açıkladı örneğin.

İran'a karşı alınan tavır, Avrupalılarla ABD arasında yaşanan çelişkileri de daha açık ortaya koymaya başlıyor.

Obama'nın neo-liberal ve dogmatik muhafazakâr bir siyasi eliti Beyaz Saray'dan uzaklaştırmayı başarmasının ardından, Bush politikalarını bir anlamda Avrupalı liderlerin sürdürdüğü görülüyor.

Guantanamo Üssü'ndeki tutukluların serbest bırakılmasına taş koymaktan, İran'a sert çıkmaya veya İslam dünyasına verilecek mesajlara kadar, Avrupa Birliği Washington'dan daha şahin bir görüntü veriyor.

Zaten Avrupa kamuoyunun da Bush yıllarında bu yönde biçimlendiğini, son Avrupa Parlamentosu seçimleri kanıtladı.

Sağ ve aşırı sağ ciddi bir ağırlık elde etti.

Bu çelişki, önümüzdeki yıllarda Barack Obama'nın önündeki asıl güçlük haline gelebilir.

İran sınavı, ABD ile Avrupa'nın ne ölçüde birlikte ve uyum içinde hareket edebileceğini de gösterecek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Irak'ta zafer

Cem Sey 02.07.2009

WASHINGTON

Dün Irak'taki Amerikan askerleri kentleri terk etti.

Kentlerin dışında bulunan askerî kamplara, üslere çekildiler.

2010 yılında tüm savaş birliklerinin, 2011 yılında da tüm Amerikan askerlerinin Irak'tan geri çekilme süreci bu adımla başlamış oldu.

Bu gelişmenin hem Irak'ta, hem de ABD'de Irak Savaşı'nın resmî bitişi olarak algılandığı göze çarpıyor.

Son günlerde Amerikan basını, bu gelişmeyi zafer sarhoşluğu içinde kutlayan Iraklıların fotoğraflarıyla dolu.

Zafer kazanmış olma duygusu ABD'de de önemli belli ki.

Çünkü Beyaz Saray sözcüsü Robert Gibbs iki gün önceki olağan brifingde gazetecilerin yoğun baskısıyla karşılaştı.

Amerikalı gazeteciler, Gibbs'in ağzından, "çekiliyoruz, ama bu bizim Irak'ta zafer kazandığımızın kanıtıdır" lafını almaya çalıştı.

Gibbs, kendisinden bekleneni anladığı halde, bu ifadeleri kullanmamaya itina gösterdi.

Belli ki Amerikan yönetimi, bugün Beyaz Saray'da zafer çılgınlıkları atmanın, yarın Irak'ta ve bölgede ilerlemenin önünü tıkayacağını düşünüyor.

Amerikan askerlerinin çekilmesinden kısa süre önce, Irak'ta saldırılar ve bombalama eylemleri de tekrar tırmanışa geçti.

Yine kan akmaya başlamasının Washington'ı çok endişelendirmediği göze çarpıyor.

Gibbs'e ve Amerikalı generallere göre, bu saldırılar, önceden üzerinde anlaşılan bu geri çekilmenin kendi baskılarıyla gerçekleştiği imajını vermeye çalışan küçük grupların işi.

Beyaz Saray'ın sözlerini temkinli kullanması, bundan sonraki ayların önemli bir siyasi icraat dönemine dönüşmesi gerekliliğinden kaynaklanıyor.

Irak'ın Kürt kökenli Devlet Başkanı Celal Talabani'nin oğlu Kubat Talabani'nin Amerikalıların geri çekilmesi hakkında yayınladığı bir bildiri, gündemdeki konuların yeni patlama potansiyeli taşıdığını kanıtlıyor.

Kuzey Irak'taki Kürdistan Bölgesel Hükümeti'nin Washington Temsilcisi de olan Kubat Talabani, üç "hassas konu" sayıyor:

1. Irak Anayasası'na herkesin uyması
2. Petrol ve doğalgaz gelirlerinin paylaşımını düzenleyecek yasaların çıkarılması
3. Irak'ın "tartışmalı bölgeleri"ndeki sorunların, Irak Anayasası'nın 140. maddesi uygulanarak çözülmesi

Özetlemek gerekirse, bundan sonra tüm diplomatik mücadele Irak petrolünün paylaşımı ve bu çerçevede Kubat Talabani'nin "tartışmalı bölgeler" şeklinde ifade ettiği Kerkük ve Musul kentlerinin geleceği etrafında yoğunlaşacak.

Irak'taki Kürtlerin giderek daha da sınırlarının gerildiği görülüyor.

Obama yönetiminin işbaşı yaptıktan hemen sonra Türkiye'yi bölgedeki en önemli ortağı olarak gördüğünü açıklamasının ardından, Türkiye'yle ABD arasındaki diplomasi trafiğinin de tekrar hareketlendiği dikkat çekiyor.

ABD, Ermenistan olsun, Kıbrıs olsun Türkiye için hassas konularda ağırlığını daha çok Ankara'dan yana koymaya başladı.

Henüz bunun bariz işaretleri belki ortada yok, ama Obama'nın Irak'ta da Türkiye'nin arzularını gözardı etmeyeceği beklentisi yaygın.

Özellikle Kerkük'ün geleceği hakkında Washington'da birçok diplomat, siyasetçi ve uzman, bu kentin Kürdistan Bölgesel Hükümeti'nin denetimine bırakılmasının pek doğru olmayacağı kanısına varmaya başlıyor.

Irak'taki Kürt hareketi de bu nedenle tüm kartlarını oynamaya başladı.

Hatta, genel olarak Kürt pozisyonlarını desteklediği bilinen Avrupa kamuoyunun temsilcileri bile, Kerkük ve diğer "tartışmalı bölgeler" konusunda "eski dostları" olan Demokratik Parti'ye etkide bulunmaya çalışıyor.

Örneğin, dün ABD Dışışleri Bakanı Hillary Clinton'a yazdığı bir mektupla "Tehdit Altındaki Halklar Derneği"nin Başkanı Tilman Zülch, Clinton'ı, "Amerikan birliklerinin kentlerden çekilmesinin ardından Kerkük sorununun hızla çözölmesine yardımcı olarak", etnik gruplar arasındaki çatışmaları azaltmak için elinden geleni yapmaya çağırıyor.

Zülch, "Kürt çoğunluğun, bu bölgenin özerk Kürt Federal Devleti tarafından ilhak edilmesi talebi referanduma sunulmadığı takdirde, güvenlik sorunu giderek ağırlaşacaktır" diye yazıyor.

Güvenlik konusunda endişe yaratarak Kürt tarafı, Irak'taki dengeleri kendinden yana çevirmeyi arzu ediyor belli ki.

Ancak şimdilik, Beyaz Saray'ın eğilimlerini fazla etkileyemiyorlar.

ABD Başkanı Obama, ancak Irak'taki siyasi sorunları herkesin üzerinde uzlaştığı formüllerle çözdüğü takdirde, kendi kamuoyuna varılan sonucu "Irak'ta zafer kazandık" şeklinde takdim edebileceğini iyi biliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yenilenen ilişki ve Afganistan

Cem Sey 09.07.2009

WASHINGTON

ABD Başkanı Barack Obama ilk kez kendisini büyük ilgiyle beklemeyen bir ülkeyi ziyaret etti.

Obama'ya da yeni bir deney kazandıran bu ülke Rusya.

Rus halkı hem ABD, hem de dünyadaki eğilimin aksine, Obama'ya güvenmiyor.

ABD'ye bakışları soğuk savaş yıllarındakine benzer duyguların etkisi altında.

Ruslar ABD ve Obama'nın ülkelerinin altını oymaya çalıştığını ve her fırsatta Rusya'ya çelme takacağını düşünüyor.

Böyle bir ortamda yaptığı Rusya gezisinde Obama'nın fazla bir beklentisi olamazdı ve yoktu.

Tek amaç, son Rus-Gürcü savaşıyla donan ilişkileri yenilemekti.

New York Times gazetesinin Washington'daki düşünce kuruluşu Carnegie Endowment uzmanlarından Mark Medish'ten yaptığı alıntı amacı en iyi anlatan cümlelerden biri belki:

"Başkan Obama, temelde bu yeni başlangıcın, gereksiz ve arızı çatışmalardan kaçınmanın bir yolu olduğunun

farkında.”

Moskova’daki görüşmelerle yeni ABD yönetiminin bu yolda önemli adımlar attığı anlaşılıyor.

Her ne kadar daha önce de iki ülke arasında anlaşılmış konular da olsa, ABD ve Rusya, nükleer silahların azaltılması ve füze denemelerinde denetimi için yeniden birlikte çalışmaya karar verdi.

Fakat son görüşmeler, iki ülkenin ortak çıkarları olan konularda büyük bir gerçekçilik göstermeyi başardığını da kanıtladı.

Bu konuların en önemlisi Afganistan.

Rusya, eski büyük rakibi ABD’nin Afganistan’daki çabalarının gerçek bir başarıyla sonuçlanmasını samimi olarak istiyor.

Çünkü olası bir başarısızlığın en büyük ceremesini çekecek olan ülkelerden biri Rusya olacak.

Moskova, tekrar Taliban tarzı bir yönetimin eline geçecek bir Afganistan’ın Orta Asya ülkelerini ve Rusya’nın yumuşak karnı sayılan bölgeleri doğrudan olumsuz etkileyeceğini biliyor.

İşte bu nedenle, Moskova görüşmelerinin en somut sonucu, Rusya’nın açacağı bir hava koridorundan ABD’nin Afganistan’a yılda 4 bin 500 uçuş yaparak asker ve cephane taşıması konusunda varılan anlaşma oldu.

Bu anlaşma, ABD için büyük önem taşıyor.

Çünkü ABD’nin iki büyük dış politika sorununun halkaları böylece birleşiyor.

Beyaz Saray, Irak Savaşı’nın Obama’nın arzu ettiği şekilde sona ermeye yüz tutmasından sonra en önemli dış politika sorunu olarak gördüğü Afganistan’da yeni geliştirdiği stratejinin temellerini örmeye devam ediyor.

Bu stratejinin bir başka temel taşı, geçen hafta Amerikan askerlerinin, Afganistan’ın güneyinde, bugüne kadar büyük ölçüde kendine haline bırakılmış çok geniş bir bölgeye girmesiyle atıldı.

Amerikan askerleri bu defa kalmak üzere girdi bu bölgeye.

Geçmişte askerî bakımdan kâğıt üzerinde İngiliz denetiminde olan Helmand’da İngilizlerin yeterli insan gücü olmaması nedeniyle bölge başkenti hariç hiçbir yerleşim yerinde asker yoktu.

Taliban milisleri Pakistan’da toparlandıktan sonra bu boşluktan yararlandı ve buradan Afganistan’a sızdı.

Herhangi bir direnişle karşılaşmadıklarını görünce de, önce Kabil’e bağlı polis ve devlet görevlilerini korkutarak ve kısmen öldürerek bölgeden uzaklaştırdılar.

Ardından kendi bilinen düzenlerini kurdular.

Okulları yaktılar, kız öğrencileri ve ailelerini hedef aldılar, halkı baskılarla sindirdiler.

Başkan Obama'nın Afganistan'a daha fazla asker gönderme kararının altında yatan neden, Helmand gibi bölgelerde de önce askerî denetimi, ardından da Kabil hükümetinin kurumlarının çalışabilmesini sağlamak.

Bu konu açıldığında akla ilk gelen, eski Başkan George Bush'un da Irak'a daha fazla asker gönderme kararı almış olması.

Ancak iki karar arasında çok önemli bir fark var.

Obama, asker göndermeyi, sorunun çözüm yolu olarak algılamıyor.

Sadece, bu askerler bölgede görece bir askerî denetim sağlamadan, çözümü getirecek siyasi açılımları yapmanın olanaksızlığını görüyor.

Sonuçta Irak'ta savaşın ve iç çatışmaların durulmasını sağlayanın Bush'un asker gönderme kararı değil, bunu izleyen siyasi ve diplomatik girişimler olması da, Obama'nın stratejisini doğruluyor.

Helmand'daki askerî harekâtın ve benzer harekâtların başarısı için Rusya'nın açtığı yeni hava koridoru belirleyici öneme sahip.

Şimdi siyasi önlemler için de Rusya'nın desteği aranacak.

Rusya da bunu vermeye hazır ve uzun süredir Afganistan'da sivil yeniden inşa faaliyetine katılmayı arzu ettiği mesajını veriyor.

Rusya'yla varılan bu anlaşmayı izleyecek adım, kuşkusuz, benzer görüşme ve anlaşmaların İran'la da yapılması olacak.

Afganistan konusunda Obama yönetimi hızlı hareket etmeyi sürdürür ve bu stratejinin başarılı olacağının ilk işaretleri gelmeye başlarsa, bunun, ABD'nin sorunlu olduğu tüm ülkelerle ilişkilerine de çok olumlu etkileri olacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye yine top çeviriyor

Cem Sey 16.07.2009

WASHINGTON

Türkiye'deki birçok genç gibi ben de ergenlik çağımda futbol meraklısıydım.

Ama o tarihlerde Türkiye'de futbol hastası olmak bugünkü gibi zevk vermezdi.

Ne uluslararası başarı elde edebilen bir futbol takımı vardı, ne de milli takım ciddi başarılarla imza atabiliyordu.

O yılların Türk futbolunun en temel özelliği, tesadüfen atılan bir golün üzerine yatmaktı.

Hatta zaman zaman futbolcular gol atmadan da oyalama moduna geçerci.

İtalya'yla yapılan bir milli maçta takımın 0-0 beraberliği korumak için 90 dakika bu skorun üzerine yattığını yaşı yeten çok kimse hatırlayacaktır.

Aradan yıllar geçti ve futbolda başarının sırrının gol atmak ve yenmek için oynamak olduğunu Türkiye de idrak etti.

Futbolda gol atar atmaz bunun üzerine yatmanın anlamsızlığını, yanlışlığını öğrendi Türkiye, ama dış politikada bu huyundan bir türlü vazgeçemedi.

* * *

Barack Obama'nın Beyaz Saray'a yerleşmesinin ardından ilk yurtdışı gezisinde Türkiye'ye gelmesi, ABD-Türkiye ilişkilerini "model ortaklık" olarak tanımlaması birçoklarını hem şaşırtmış, hem de mutlu etmişti.

O gezinin öncesinde, Washington'daki dış politika sorumlularının Türkiye'den beklentilerini özetlemiş ve "acaba Türkiye kendisinden beklenenleri yerine getirmeye hazır mı" diye sormuştum.

Aradan geçen sürede, Türkiye'nin bu beklentileri yerine getirmekte çok zorlandığına hep beraber şahit olduk.

ABD'nin yeni yönetiminin dış politika stratejisinde Türkiye'ye eskiden olduğu gibi "rol biçmeyip", Türk politikacılara güvenerek, eşit haklı olarak birlikte hareket etme perspektifi açmasından sonra Ankara, başına talih kuşu konan, fakat milli piyangoda kazandığı milyonları har vurup harman savuran şanslı vatandaş görüntüsü veriyor.

* * *

Türkiye, Barack Obama'nın Türkiye'ye güvenerek en çok risk aldığı konuda ABD Başkanı'nı yalnız bıraktı.

Ermenistan sınır kapısının açılacağı umudu doğduğu için, o güne kadar kendisine çok büyük destek veren Amerikan Ermenilerini kırma pahasına 24 Nisan'da "soykırım" demeyen Obama ve ekibi, Azerbaycan'ın sert çıkışı üzerine çark eden AKP iktidarının, "Karabağ önkoşulu"na takıldı.

Gerçi Washington fazla renk vermedi.

Amerikalı diplomatların, bu önkoşulda en azından ilerleme sağlanması için çaba gösterdiği anlaşılıyor.

Nitekim geçen hafta İtalya'nın L'Aquila kentinde yapılan G-8 zirvesi sırasında da ABD, Rusya ve Fransa ortak bir açıklama yaptı ve tarafları Karabağ konusunda desteklediklerini açıkladı.

Şimdi üç ülke Erivan ve Bakü'yü sıkıştırıyor.

Ama Washington, Türkiye'nin top çevirmesinden de rahatsızlık duyuyor.

Ankara'nın ülke içinde demokratikleşme yolunda hiçbir adım atmaması da, Türkiye'nin top çevirdiği izleniminin Obama yönetiminde güçlenmesine neden oluyor.

Kürt sorununda siyasi bir çözüm aranmaya başlanacağı yönünde hiçbir işaret olmadığı gibi, DTP üzerindeki baskılar da arttırılıyor.

Son olarak, Çin'in Şincan eyaletindeki Urumçi kentinde yaşanan olaylar ve buna Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın verdiği tepki de, Ankara'daki hükümetin ABD'nin kendisine verdiği önemin üzerine yatma eğiliminin ne kadar güçlü olduğuna işaret ediyor.

Ermenistan'la ilişkilerin düzeltilmesi beklentilerinin karşılanmasını, ilk verdiği sözlere rağmen zamana yayan ve ne zaman ciddi bir adım atacağı konusunda da açık verememeye özen gösteren Ankara, Çin olaylarını "soykırım" olarak tanımlayan popülist açıklamalarla ciddi hata yaptı.

Daha önce de Gazze Savaşı sırasında İsrail'i benzer şekilde ağır eleştiren Başbakan Erdoğan'ın ikide birde birilerine "soykırım" yapıldığından dem vurması, "soykırım" tanımlamasını ayağa düşürme çabasından başka birşey değil.

Ermenilere soykırım yaptığı konusunda tüm dünyanın birleştiği bir ülkenin, "soykırım" tanımlamasını ayağa düşürmeye kalkması ise, dünyada kimsenin anlayış göstereceği bir gelişme olamaz.

En az hoşgörüyü de, Ankara'nın yüzü suyu hürmetine 24 Nisan'da, öyle olduğuna inandığı halde "soykırım" demeyen ve o günden beri kendi kamuoyunun baskısı altında yaşayan Beyaz Saray gösterecektir.

* * *

Obama yönetiminin kendisini ortak seçmesiyle tesadüfen attığı dış politik golün üzerine bu şekilde yatmaya devam ederse, Türkiye'nin kısa sürede başı tekrar derde girer.

Bir süre sonra Ankara baskılarla karşılaşabilir.

Örneğin, aslında hiç de mecbur olmadığı halde, Kıbrıs sorununda büyük tavizler vermek zorunda kalırsa, bu hiç de şaşırtıcı olmaz.

Ama o zaman bunun hesabını kamuoyuna nasıl verirler, o da ayrı konu.

Dış politika hiçbir ülkede seçim sonucu belirlemez.

Ama bir partinin dış politikadaki tavrının iyi ya da kötü olması, bir partinin hükümete girmesi ya da hükümette kalmasına önemli etki yapabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zaman sınırları

Cem Sey 23.07.2009

WASHINGTON

Amerikan basınında, dış politikada zaman sınırları bulunduğu yönünde haberler çıkıyor.

Örneğin, *Washington Post* gazetesine göre, en önemli zaman sınırlarından biri, 24-25 eylülde Pittsburgh'da yapılacak G-20 zirvesi.

Gazete, bu tarihe kadar ABD'yle doğrudan görüşmeler ve ülkenin nükleer programı konusunda İran'ın açılımlar yapmasının beklendiğini ileri sürüyor.

Eğer bu gelişme olmazsa, zirvede, İran'a karşı daha sert yaptırımlar gündeme gelecekmiş.

Aynı şekilde, İsrail ile Filistinliler arasında ne ölçüde yakınlaşma sağlanabileceğinin ortaya çıkması için de Pittsburgh zirvesi bir zaman sınırı oluşturuyormuş.

Bu bölgeden gelen haberler ise bir uzlaşmaya inanmaya izin vermiyor.

İsrail'in Doğu Kudüs'te yeni yerleşim yerleri inşa etmeye başlaması hem ABD'yi, hem de Avrupa ülkelerini ciddi şekilde rahatsız ediyor.

Obama için bir başka zaman sınırının da Afganistan konusunda olduğu savunuluyor.

Çeşitli gazetelerde yayımlanan haberlere göre, Obama'nın Afganistan'da izlediği yeni stratejinin başarılı olup olmadığının 2010 yılı eylül ayına kadar belli olması gerekiyor.

Aksi halde Amerikan kamuoyunun savaştan yorgun düşeceği belirtiliyor.

Bu tarih, 20 ağustosta yapılacak Afganistan devlet başkanlığı seçiminden bir yıl sonrasına denk düşüyor.

Bu stratejinin başarılı olması için, Afganistan'da seçimin başarıyla gerçekleştirilmesi, Batılı askerlerin ve Afgan güvenlik kuvvetlerinin yıllar sonra ülkenin güneyinde de duruma hâkim olması ve her şeyden önce, Pakistan'ın bu stratejiye tam destek vermesi gerekiyor.

Oysa dün *New York Times* gazetesi, Pakistan gizli servisi ISI'dan üst düzey yetkililerin ABD stratejisini eleştirdiğini yazıyordu.

Bütün bunlara bir de Guantanamo Üssü'nün kapatılması için konan bir yıllık süre ve bu sürenin tutulamayacağı yönünde basına yansıyan haberler eklendiğinde, ortaya karamsar bir tablo çıkıyor.

Bu karamsarlık, ABD'deki genel siyasi havaya uygun.

Son yapılan anketler, Başkan Obama'nın ve hükümetinin izlediği siyaseti Amerikan halkının kuşkuyla izlediğini gösteriyor.

Bu bilgilerden hareket ederek, Obama'nın dış politikadaki hedeflerine ulaşamayacağı sonucunu çıkarmak mümkün mü?

Değil.

Obama'nın dış politikada ilk attığı adımlar, bugünlerde etkisini göstermeye başlıyor.

Gözle görülmeye başlanan bu etkilerin eleştirel bir bakışla ele alınması doğal.

Ama yaşananlara olumlu bir açıdan bakmak da mümkün.

İran'dan başlayalım.

Bu ülkedeki devlet başkanlığı seçimlerine kadar zaten kimsenin bir değişiklik beklentisi yoktu.

Şimdi, tartışmalı da olsa seçimin tamamlanmasının ardından, Tahran'la doğrudan görüşmelere yönelik ABD girişimlerinin başlaması bekleniyor.

Obama yönetimi, İran seçimlerinden sonra yaşananları eleştirirken dozajı iyi ayarladı.

Tahran'ın görüşmelerden kaçmasına olanak verecek açık bir kapı bırakmadı.

İran'ın en önemli müttefiki Suriye'nin de ABD'yle ilişkilerinin hızla düzelmeye yüz tutması da Ahmedinecad'ı sıkıştırıyor.

Görüşmelerde ilk gündeme gelecek konulardan birinin de İran'ın nükleer programı değil de, Irak ya da Afganistan olması kimseyi şaşırtmamalı, çünkü iki ülkenin en büyük ortak sorunları bunlar.

İsrail'in son günlerde tüm dünyaya rest çekerek, Doğu Kudüs'te yeni yerleşim birimlerinin inşasına başlaması kuşkusuz bir çatışma potansiyeli içeriyor.

Ancak bu adımla İsrail Washington'ı ilk kez ciddi şekilde karşısına alıyor ve dengelerin kendi aleyhine kaymasına neden olabilecek bir süreci başlatıyor.

Bugüne kadar Orta Doğu'da Batı'nın, özellikle de ABD'nin, İsrail'i her zaman ve koşulsuz desteklemesinin, bu sorunun çözümünü güçleştirdiği gözönüne alınırsa, son gelişmelerin çatışma kadar, çözüm için de bir fırsat yaratabileceği düşünülebilir.

İsrail ile Suriye arasında bir anlaşma sağlanması olasılığının da hâlâ varolduğu da düşünüldüğünde, karamsarlık yerini iyimserliğe bırakabilir.

Ama en önemli gelişmeler Afganistan'da yaşanıyor kuşkusuz.

ABD ve Batı, 2001 yılında yaşanan savaştan beri ilk defa ülkenin güneyini tamamen denetim altına almaya başlıyor.

Buna paralel olarak, Afgan devlet ve güvenlik organlarının bölgeye girmesi planlanıyor.

Aynı zamanda, Afgan Taliban'ının en önemli gelir kaynağı olan uyuşturucu üretimine de ağır bir darbe indiriliyor.

Taliban'ı kuran, besleyen ve bugüne kadar hep destekleyen Pakistan'ın aşırı İslamcı gruplara yakınlığıyla tanınan gizli servisi ISI'nın, şimdi Amerikan askerî harekâtından şikâyet etmesi ve kamuoyuna Taliban'ı kurtarmaya yönelik mesajlar vermesi, yeni Afganistan stratejisinin uygulamasının kötü değil, aksine iyi başladığının bir kanıtı sayılmalı.

Sonuçta "zaman sınırlamaları" tezini savunanlar tabii haklı çıkabilir.

Ama şimdilik, sözü edilen zaman sınırları içinde başarı elde edileceği yönünde işaretler daha fazla.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ABD ve Çin flört ediyor

Cem Sey 30.07.2009

WASHINGTON

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın kısa süre önce "soykırım" yapmakla suçladığı Çin, bu hafta Washington'da dünyanın ikinci büyük süper gücü olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

ABD'nin başkentinde yapılan bir zirvede üst düzey ABD'li ve Çinli temsilciler, iki ülkenin politikalarını nasıl daha uyumlu hale getirebileceklerini görüştü.

Aslında, iki gün süren "Ekonomi ve Strateji Forumu" ilk zirve değil.

2006 yılında, daha Bush yönetimi görev başındayken de, ABD Çin'le işbirliği arayışı içindeydi.

Ancak o tarihte yapılan görüşmelerde iki ülke arasında uzlaşma sağlamak daha zor oluyordu.

Bugün Obama yönetimi, farklı bir yaklaşım gösteriyor.

Tüm dış politik ilişkilerinde olduğu gibi, Çin'le ilişkilerinde de ABD'nin bundan sonra daha büyük bir uyum

arayacağı belli oluyor.

Çin ve ABD ekonomik bakımdan birbirine ayrılmaz biçimde bağlı.

ABD Çin ürünlerinin en büyük alıcısı.

Hatta Çin'den ithal edilen malların değeri, ihraç edilenlerin değerinin o kadar üzerinde ki, ABD her yıl daha fazla bütçe açığı vermek zorunda kalıyor.

Çin de, ABD'nin en iyi müşterisi olduğunu bildiğinden, bu bütçe açığını finanse ediyor.

Yani, ABD'ye her yıl daha fazla borç veriyor.

Şimdilik, ne bu borcun nasıl kapatılacağı, ne de ticaret dengesizliğinin nasıl kapatılacağı belli.

Çin'in, bu ticaret açığını kapatmak için ABD'nin yüksek teknoloji satabileceği yönündeki önerileri, Washington'daki güçlü siyasi odakların Çin'i hâlâ komünist kabul etmesinden dolayı kabul görmüyor.

Fakat aradaki buzların hızla eridiğini söylemek yanlış olmaz.

Bu gelişmeye neden olan da dünyayı saran ekonomik bunalım.

İlginç olan, iki ülkeyi işbirliğine zorlayanın, sadece ABD'nin ihracatının azalmasıyla Çin'in de bunalıma düşmüş olduğu gerçeği değil.

Pekin ve Washington, bunalıma verilecek en iyi karşılığın ne olduğu konusunda da tamamen aynı fikirde.

İki ülke de, devletin altyapı ve yeni enerjilere yaptığı yatırımlarını arttırmasıyla bu bunalımın aşılabileceği kanısında.

Hatta bu konuda ABD, Çin'e Avrupa Birliği'nden daha yakın.

AB liderlerinin Washington'un devletçi pozisyonlarını eleştiren sözlerinden sıkılan Beyaz Saray, Pekin'le uyum içinde olmaktan çok mutlu.

Washington'da Çin heyetine başkanlık yapan Çin Devlet Konseyi Dış İlişkiler Danışmanı Dai Bingguo da, "şiddetli rüzgâr ve yüksek dalgalarla boğuşan aynı geminin yolcularıyız" diyerek, iki tarafın çıkarlarının büyük bir uyum içinde olduğunu vurguladı.

Washington'da ekonomik ilişkiler ve iki ülkenin iklim politikalarının uyumu ön plana çıktı.

Ancak, toplantının sonunda konuşan ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, "ele alınan konuların çerçevesinin geçmişte hiçbir örneği yok" derken, Washington'la Pekin'in siyasi ve askerî alanlarda da işbirliğini arttırmaya niyetli olduğunu ortaya koyuyordu.

"Nükleer silahların yayılmasının önlenmesi ve teröre karşı mücadele" Washington'daki Çin-ABD zirvesinin en

önemli ayaklarını oluşturunuyordu.

Ayrıntılar henüz belli değil, ama iki ülke hükümetleri, bu alanlarda yakın işbirliği yapmaya karar verdi.

Resmî metinlerdeki bu formülasyon, İran ve Afganistan konularında Washington ve Pekin'in gelecekte ortak tavır oluşturmak istemesinden başka hiçbir şey ifade etmiyor.

Bu zirvenin önemini en iyi vurgulayan, ABD Başkanı Barack Obama'nın toplantının açılışında sarfettiği şu sözlerdi:

"ABD ile Çin arasındaki ilişki, 21. yüzyılı biçimlendirecek!"

Biri eski, diğeri yeni iki süper güç dünyaya yeni biçim vermeye başlarken, dünyadaki diğer ülkelerin gözü de bu zirveye döndü.

Özellikle AB, bu hafta başında Washington'da meydana gelen gelişmeleri dikkatle izledi.

Dünyada ya da bölgesinde kendine daha büyük bir rol biçen tüm ülkelerin de bu ikilinin politikalarını daha da yakından izlemesi artık kaçınılmaz hale geliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu tartışması ve ABD

Cem Sey 20.08.2009

WASHINGTON

Bundan yıllar önce, 1990'lı yıllarda bir Türk gazetesinin Brüksel muhabirliğini yaptığım günlerde, Kürt sorununu konuştuğumuz genç bir Türk diplomatına, "Bu sorun ancak savaş durdurulup, PKK'ya Türkiye'de yasal siyaset yapma olanağı tanındığında çözülebilir" demiştim.

Büyük tepki göstermesini beklediğim genç diplomat beni şaşırttı.

Sadece, "Bugün, bu koşullarda çok zor" demekle yetindi.

Aradan yıllar geçti.

Çok kan aktı, ama koşullar da değişti.

Türkiye'deki tartışmaları yurtdışından izleyenler, bugünlerde Türk basınında okuduklarına inanmıyor.

DTP'ye ait olduğu belirtilen, "PKK'nın demokratik siyasete katılımı için yasal düzenlemeler yapılmalı,

demokratik siyaset kanalları açılmalı" türünden bir cümle, basında rahat rahat yazılıyor ve bir şey olmuyor.

Oysa eskiden bu cümle –alıntı bile olsa- yazarın ve aktaranın başına büyük bela olurdu.

Washington'dan *Sabah* gazetesine yazan Ömer Taşpınar, işi daha da ileriye götürüp, Diyarbakır cezaevinde yaşananlar için devletin özür dilemesinden ve hatta Güney Afrika'da apartheid rejiminin yıkılmasından sonra kurulana benzeyen bir "Hakikatleri Araştırma Komisyonu" kurulmasından söz ediyor.

Gazeteler, Kürtlerin Türkiye Cumhuriyeti'nden ayrılmasını ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin bir federasyon şeklinde yeniden yapılandırılmasını savunanların görüşleriyle dolup taşıyor.

Bütün bu olan bitenin Türk-Amerikan ilişkilerindeki yerini ele alacağım.

Ama önce, bu tartışmaların nihayet başlamasının Türkiye için çok güzel ve yararlı olduğunu vurgulamak gerek.

Kürt sorununun en yaygın şekilde ve kimileri için ne kadar provokatif olursa olsun her türlü görüşün açıklıkla dile getirildiği bir ortamda tartışılması, Türkiye'de gerçekten demokratik bir dinamiğin varlığını göstermiyor mu?

Bu demokratik dinamik içinde bazı AKP'lilerin de bulunduğu bir gerçek.

Ancak asıl temeli, 12 Eylül'ün karanlık günlerinden beri yılmadan, usanmadan demokrasiyi savunanların ve demokratikleşmenin yolları üzerinde kafa yoranlar oluşturuyor.

Türkiye'nin, 12 Eylül'ün sorumlularına değil, bu demokratlara çok şey borçlu olduğu gün geçtikçe daha çok ortaya çıkıyor.

Bir de, bir süredir devam eden Ergenekon davaları olmasa bu tartışmanın hiç başlayamayacağını da, itiraf etse de etmese de, herkesin gayet iyi bildiğini vurgulamak gerekiyor.

Kısacası:

Kürt sorununun bu açıklıkta tartışılmaya başlanması, Türkiye'de silahlı kuvvetlerin ya da onun verdiği üniformanın getirdiği korumaya sığınarak suç işlemenin bundan sonra artık pek o kadar kolay olmayacağını ortaya çıkmaya başlamasıyla doğrudan ilişkili.

Eğer Ergenekon davaları olmasa, PKK'yla dağlarda savaşmaktan yarar ve çıkar umanlar, bugün bu tartışmaları da başlamadan bitirecekti.

***

Türkiye'de başlayan bu canlı tartışma, Washington'da da yakından izleniyor.

Tabii ki, hiçbir resmî görevli yorum yapmıyor.

Müttefik bir ülkede meydana gelen önemli gelişmeleri ABD genellikle izlemekle yetiniyor.

Gelişmelerin sonucunda, ortaya çıkacak duruma göre tavır almayı yeğliyor.

Bu olayda da durum farklı değil.

Yine de, Beyaz Saray'ın Türkiye'deki gelişmelerden memnun olduğunu söylemek abartılı olmaz.

Çünkü yıllardan beri Amerikalılar, Türkiye'nin Kürt sorunu konusunda ülke içinde demokratik önlemler almasını, yeni açılımlar gerçekleştirmesini arzu ettiklerini tekrarlayıp duruyor.

Bunun nedeni, sadece ABD'de demokrasiye olan inanç değil.

Kürt halkını çok sevdiklerinden de değil.

Washington, Türkiye'de Kürt sorununa bulunacak demokratik ve her tarafın kabul edeceği bir çözümün, Irak'ta kendi politikalarını rahatlatacağını düşünüyor.

Önümüzdeki yıl Irak'tan çekilmeye başlamayı, 2011 yılında da tüm askerlerini çekmiş olmayı planlayan ABD, arkasında bir iç savaş ya da bölünmüş bir Irak bırakmak istemiyor.

Bunun en önemli önkoşullarından biri Türkiye'nin desteği.

Türkiye'nin de ABD'nin Irak politikasına destek vermesi, ancak Türkiye'nin kendi Kürt sorununu çözmesiyle ya da en azından bu yönde ciddi adımlar atmaya başlamış olmasıyla mümkün.

Çünkü ancak o zaman, Ankara Kuzey Irak'ta savaşa son verecek ve Kuzey Irak'ta istikrar tam olarak sağlanacak.

Ancak o zaman, ABD'nin Kuzey Iraklı Kürtlere, Irak'ta taviz vermeleri yönünde yaptığı baskılar sonuç verebilecek.

Ancak o zaman, Kerkük'te kabul edilebilir bir çözüm oluşacak.

Ve ancak o zaman, ABD Türkiye'nin sağlam temellere dayanan ve istikrarlı bir müttefik olduğuna gerçekten inanabilecek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Afganistan seçimi moral bozdu

Cem Sey 27.08.2009

WASHINGTON

Afganistan'da devlet başkanlığı seçimleri ne ABD'nin, ne de Batı dünyasının endişelerini hafifletmedi.

Seçimler amalanandan kötü sonuç verdi.

Seçimlerin ilk amacı, Afganistan halkına, ülkede demokratik bir sistemin iyi kötü işlemeye baladığını göstermekti.

Beğenilmeyen bir devlet başkanının seçimle gidebileceğini, politikanın iddetsiz de yapılabileceğini sergilemekti.

Ama önemli olan, seçime katılımın yüksek olmasıydı.

İşte bu olmadı.

Katılım yüzde 40 civarında kaldı.

Özellikle, Peştunların yaşadığı güney eyaletlerinde katılım yok denecek kadar azdı.

Dolayısıyla seçim sonuçlarının Afganistan'daki gerçek siyasi dengeyi yansıtmadığı ve daha çok kuzey bölgelerinde yaşayan etnik grupların eğilimini gösterdiği ortada.

Katılımın düşüklüğü, ikincil, ama çok önemli bir amaca ulaşılmamasına da engel oldu.

Bu da, ülkede güvenliğin büyük lde sağlanmış olduğunu ve Taliban'ın sanıldığı kadar etkili olmadığını tüm dünyaya kanıtlamaktı.

Seçmenler kitlesel şekilde sandığa gitse, en başta ABD, "Afganistan halkı güvenlik ortamının farkında ve Taliban'dan korkmadan hareket ediyor" diyecekti.

Katılımın özellikle de Taliban'ın geleneksel manevra alanı kabul edilen bölgelerde çok düşük olması, bu propagandaya izin vermiyor.

Her ne kadar, katılımın düşük olmasını Taliban korkusuyla açıklamak için elde yeterli kanıt yoksa da, tersini kanıtlamak için de yeterli kanıt yok.

Öyle ya, halk hem Kabil'deki yönetimden honutsuz olduğu için ve kuzey bölgelerinden gelen alternatifleri de kendisine yabancı saydığı için oy vermemiş olabilir, hem de Taliban'ın seçim sonrası kendilerini cezalandırabileceğine ve Batı'nın ve onun desteklediği güvenlik kuvvetlerinin kendilerini koruyamayacağına inanmış olabilir.

Zaten gerçek de galiba ikisinin arasında yatıyor.

Seçimlerde hile yapıldığı söylentilerinin çok yaygın olması da, normal bir işleyiş olduğunu söylemeyi güçleştiriyor.

Kesin olmayan ilk sonuçlar, Devlet Başkanı Hamid Karzai ile rakibi Abdullah Abdullah'ın baa ba bir mücadele verdiğine, ama ikisinin de ilk turda seçimi kazanamayacağına işaret ediyor.

Bu da Batı ülkelerini rahatsız ediyor.

Çünkü ikinci turun güvenliğinin de sağlanması gerekiyor.

Alınan olağanüstü güvenlik önlemlerinin maddi yükü zaten Batı'nın sırtında.

2001 yılından beri Batı Afganistan'da 38 milyar dolar harcadı.

Üstelik Batılı askerlerin ikinci tur için bir kez daha riskli güvenlik önlemleri almak zorunda kalması, NATO üyesi ülkelerin kamuoyunu rahatsız ediyor.

Bütün bunlara rağmen ABD'nin Afganistan'da yaşama geçirmek istediği yeni stratejiden sapmayacağı ortada.

Seçimlerin hemen ardından Başkan Obama, seçimi bir başarı olarak tanımladı.

Aynı günlerde, ABD'nin Bush yıllarında yaptığı bir hatanın nihayet farkına vardığı ve düzeltmeye başladığı fısıldanmaya başlandı.

Afganistan'da istikrar sağlanmadan Irak Savaşı'nı başlatan ve elindeki kaynakların büyük bölümünü oraya akıtan Washington, şimdi tersini yapıyor.

Irak'tan çektiği kaynakları Afganistan'a kaydırıyor.

Bunun son örneği casus uydularının yer değiştirmesi.

Eskiden bu uyduların yüzde 70'i Irak'ı izlerken, şimdi yüzde 66'sı Afganistan'ı gözetlemeye başladı.

ABD'nin Afganistan'daki asker sayısını arttırması tartışması da bir türlü dinmiyor.

Obama yönetimi, Bush döneminde kararlaştırılardan daha fazla asker göndermek niyetinde olmadığını tekrarlıyor, ama Afganistan'daki Amerikalı komutanların daha fazla asker talep ettiği haberlerinin ardı arkası kesilmiyor.

Eğer güvenlik alanında ilerleme kaydedilmezse, asker sayısının artması gündeme gelebilir.

Bu durumda da, bir yandan savaşın büyürken, diğer yandan da Amerikan vatandaşlarının durumdan duyduğu rahatsızlık artabilir.

Obama yönetimi, şimdiye kadar seslendirmemeye çalıştığı bir talebi yeniden NATO ülkelerine dayatmak zorunda kalabilir:

"Daha fazla asker!"

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Risk büyük

Cem Sey 03.09.2009

WASHINGTON

Ermenistan ile ilişkilerde büyük bir adım atıldı.

Fakat İsviçre'nin aracılığıyla atılan bu adım, sorunun bittiği anlamına gelmiyor.

İşin zor bölümü asıl şimdi başlıyor.

Uzlaşmanın, karşılıklı tavizlerle elde edildiği anlaşılıyor.

Türkiye, Ermenistan'la ilişkilerin gelişmesini takvime bağlamayı kabul ediyor.

Ermeni Anayasası'nda Türkiye'yi rahatsız eden maddelerin kalkmasından da şimdilik kimse söz etmiyor.

Fakat ilk bakışta Ermeniler daha fazla taviz vermiş gibi görünüyor.

Sınırı bugünkü haliyle kabul ettiklerini bir kere daha altını çizerek vurguluyorlar, Türkiye'nin uluslararası alanda mahkûm edilmesi için yürüttükleri kampanyaları devam ettirmeme garantisi veriyorlar ve Ermeni Soykırımı konusunda Ankara'nın yıllardır talep ettiği tarih komisyonuna yeşil ışık yakıyorlar.

1915 katliamının tanımı ya da Türkiye'deki Ermeni azınlığın yaşam koşulları gibi ciddi sorunların aşılması, yeni başlayacak siyasi, ekonomik ve sivil toplum ilişkilerinin olumlu gelişmesine bağlanıyor bir bakıma.

Ama varılan uzlaşma, bir "deja vû"ye de yol açıyor.

Yani, sanki bu olayı daha önce de yaşamışız gibi geliyor.

2005 yılı temmuz ayında, AB ile tam üyelik müzakerelerine başlama baskısı altındaki hükümet, AB ile olan Gümrük Birliği Anlaşması'nı yeni AB üyesi Kıbrıs Cumhuriyeti'ni de kapsayacak şekilde genişletmek anlamına gelen Ankara Anlaşması Ek Protokolü'nü imzaladı.

İmzayı atarken Türk diplomatlar, AB'den aldıkları sözlere güvendi.

Buna göre, AB de, Kuzey Kıbrıs'ın AB ile doğrudan ticaret yapmasının önündeki engelleri kaldıracak, yani bilinen deyimıyla, "izolasyon"lara son verecekti.

Fakat Kıbrıslı Rumların ve Yunanistan'ın engellemesiyle, Brüksel'in verdiği sözler rafa kalktı.

Ankara da protokolü uygulamadı.

O gün bugündür, ne Türkiye-AB müzakereleri ilerliyor ne de Kıbrıs sorunda adım atılabiliyor.

Fakat, AB'nin kapalı kapılar ardında verdiği sözlerin aksine, Türkiye'nin imzaladığı protokol arşivlerde durduğundan, Ankara üzerindeki baskı eksilmiyor, giderek büyüyor.

Şimdi yine AB'yle müzakereleri canlandırma çabası içindeki hükümet, Erivan'la uzlaşmayı resmîyete döktü.

Bunu yaparken, sadece Avrupalılardan değil, ABD'den de, Dağlık Karabağ sorununun çözümü konusunda Erivan'a baskı yapılacağı sözü alınmış görünüyor.

Ankara, en büyük riski alan taraf.

Çünkü ne Azerbaycan'ın da razı olacağı bir çözümü dayatma şansı var ne de AB ve ABD'yi verdikleri sözleri tutmaya zorlaması mümkün.

Ankara'nın tek şansı, Batı'nın iyi niyetli davranması ve sözünü tutması.

Eğer tutmazsa, Meclis onayının geciktirilmesi yoluyla Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin gelişmesinin önünün yeniden tıkanabileceği ifade ediliyor.

Olabilir.

Ama sonuç, Kıbrıs'ta olandan farklı olmaz.

Yani tüm dünya, Ankara'nın altına imza attığı belgelerin gereğini yapmadığını savunur.

Aksini kanıtlamak ise olanaksız olur.

Her şeye rağmen, bu riski almaya geliyor ve Ankara'daki sorumluları tebrik etmek gerekiyor.

Çünkü soğuk savaş döneminden miras kalan bir dış politikayla Türkiye son 25 yılda çok sıkıntı yaşadı.

Bu sıkıntıları aşmak ve Türkiye'nin önünü açmak, ancak cesur politikalarla olanaklı.

Verilen sözlerin tutulmasını sağlamanın ise tek bir yolu var gibi görünüyor.

O da, bu defa sözlerin tutulmaması durumunda, Türkiye'nin gerçekten Batı'dan kopmasına kadar gidecek ciddiyette bir sorunun ortaya çıkacağını hem AB'ye, hem de Washington'a derhal anlatmaktan geçiyor.

Türkiye konusunda diplomasi dışında rahatsızlıklar yaşayan AB'den bugün Ankara'ya hayır gelmesi zor.

Fakat, dış politik yaklaşımını yaşama geçirmek için Türkiye'ye gerçekten ihtiyaç duyan Obama yönetiminin, şimdi Karabağ konusunda ciddi çalışmanın zamanının geldiğini ve zaman penceresinin çok küçük olduğunu anlaması lazım.

Ermenistan'ın da artık kaybedecek bir uzlaşma sahibi olduğunu idrak etmesi şart.

O yüzden olacak, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da, "uluslararası toplumu, Azeri-Ermeni ihtilafının çözümüne katkıda bulunmaya" çağırırdı.

Umarız, bu kez çağırının yapıldığı adrestekiler işi ciddiye alır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington-Berlin savaşı

Cem Sey 10.09.2009

WASHINGTON

Afganistan'daki son gelişmeler, sadece Afganistan için değil, NATO için de ciddi tehlikeler içeriyor.

Geçtiğimiz hafta Alman askerlerinin denetimindeki Kunduz bölgesinde yaşanan olay, Batı ittifakını sarsıyor.

Hatırlayacaksınız, kendi üslerinin önünden kaçırılan benzin yüklü iki tankerin yerini belirleyen Alman askerleri, NATO'dan bu tankerleri havadan vurmasını istemişti.

Bunun üzerine kalkan iki savaş uçağı, sadece tankerleri değil, bu araçların yanında biriken 80 kadar köylüyü de havaya uçurmuştu.

Olay, Batı ittifakı içinde Afganistan hakkında bugüne kadar süren tartışmayı tepetaklak etti.

Çünkü ilk kez, bugüne kadar Amerikalıları Afganistan'da fazla şiddet kullanmakla suçlayan Almanya, sivillerin ölümünden sorumlu durumda.

Üstelik bu olay, Amerikalı askerlerin bugüne kadar yaptığı tüm katliamlardan daha büyük boyutlarda.

Washington, haklı olarak, Berlin'den şu soruların yanıtlarını almaya çalışıyor:

1. Bugüne kadar, doğrudan kendisine yönelik bir saldırıyla karşılaşmadığı sürece ne Taliban, ne El Kaide, ne de uyuşturucu kaçakçılarıyla herhangi bir silahlı çatışmaya giren Alman ordusu, bu olayda kendilerine herhangi bir saldırı olmadığı halde neden hava desteği talep etti?
2. Hava desteği talep etmeden önce neden kendi imkânlarıyla tankerleri zapdetmeye çalışmadı?
3. Bombardımanın ardından uzun süre olay yerine gitmeyerek, neden Taliban'ın olayı kendi istediği şekilde yönlendirmesine olanak tanıdı?

4. Bugüne kadar Berlin ABD'yi sivil Afgan halkına zarar gelen operasyonlarda hatalı davranmakla suçlarken, neden şimdi bir şey olmamış gibi davranıyor ve sivillerin öldüğünü reddediyor?

5. Berlin neden ABD'nin bu konuda bilgi alma ihtiyacına yanıt vermiyor?

Gerçekten de Berlin, bu soruların yanıtlarını hâlâ vermiş değil.

Bunun yerine, genel seçimlerin de getirdiği gerginlik içinde, Alman askerlerinin Afganistan'dan ne zaman çekileceği tartışması daha da alevlenmiş durumda.

Buna karşılık ABD son olayda olumlu bir sınav verdi.

Kunduz'daki bombalama olayının ardından ABD ordusunun temsilcileri yapılanın büyük bir hata olduğunu derhal kabul etti.

Hatta ABD, Afgan halkından ilk defa açıkça özür diledi.

Başkan Barack Obama'nın yeni Afganistan stratejisinin bir parçası olduğu bildirilen bu tavrın başarılı olduğu ve Afganistan'daki tepkilerin, eskiden meydana gelen benzer olaylara göre daha az olduğu belirtiliyor.

Fakat ABD ile Almanya arasında, Barack Obama'nın başkan seçilmesinden beri zaten süregelen gerginlik de yeni bir aşamaya geldi.

ABD, Almanya'yı bir yandan NATO'nun Afganistan'daki mücadelesine destek vermemekle, diğer yandan da, Obama'nın yeni stratejisine ciddi zarar vermekle suçluyor.

Almanya ise, ABD'nin bu olayı, kendisine benzer olaylarda Berlin'den yöneltilen eleştirilerin intikamını almak için kullandığını iddia ediyor.

Neresinden bakılırsa bakılsın, bu gelişme Batı dünyasının Afganistan'daki çabalarına zarar verecek.

Ama daha da önemlisi, zaten Afganistan stratejisi, buradaki yükün paylaşılması ve NATO ittifakının geleceği konusundaki tartışmalar daha da sertleşecek.

Bundan birkaç yıl önce ortaya atılan, "Afganistan, NATO'nun sonu olabilir" tezi, bu olayla daha da gerçekçi bir senaryoya dönüştü.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İrkçiliğin dönüşü

Cem Sey 17.09.2009

WASHINGTON

Geçen yılki başkanlık seçiminden bu yana ilk kez, ABD'yi baştanbaşa geziyorum.

Atlantik okyanusundan başlayıp, Pasifik sahiline kadar gittim, oradan Meksika sınırına indim ve tekrar Doğu sahiline döndüm.

Seçimden bu yana ülkedeki ortamın nasıl değiştiğini görme fırsatı buldum.

O olağanüstü seçimden önce herkes, "Siyah bir politikacı ABD'ye başkan seçilebilir mi" sorusunu soruyordu.

Bu soruya, "Evet" yanıtını veriyordum.

Çünkü yıllar süren bir eşitleştirme politikası, ırkçılıktan arınmasa da, siyahlara alışmış yepyeni bir kuşak ortaya çıkarmıştı.

Üstelik, ırkçıların blok olarak desteklediği eski Başkan George W. Bush'un ve partisinin ipliği pazara çıkmıştı.

Bugün ise, ırkçılar toparlanıyor.

New Mexico'da bir dükkân sahibi, reklam tabelasını siyasi bir çağrıya ayırmış:

"Obama, çocuğumdan elini çek" diyor.

Çünkü, Başkan Barack Obama'nın öğrencilere yapacağı konuşmanın, çocuğunu komünizme iteceğinden korkuyor.

Idaho'da önde gelen Cumhuriyetçilerden biri, fazla avcı lisansı dağıtılmamasını talep eden Demokratlara, "Korkmayın Obama'yı avlamayacağız" diye sesleniyor.

Bunun üzerine FBI, hakkında soruşturma açmak zorunda kalıyor.

Washington'daki bir otelin televizyonunda avaz avaz bağırان bir spiker, Başkan Obama'yı Adolf Hitler'le karşılaştırıyor.

Bütün bunlara, Obama'nın Kongre'de yaptığı konuşmayı, Cumhuriyetçi bir milletvekilinin, "Yalan söylüyorsun" sözleriyle kesmesi eklendi.

Şimdi gazete ve televizyonlar, doğrudan Obama'yı hedef alan bu kampanyanın ırkçılığı körüklediğini bildiriyor.

ABD, bir siyahı başkan seçecek kadar olgunlaştı.

Buna kuşku yok.

Fakat, siyah bir başkanı normal karşılayacak ve çalışmasını rahatlıkla kabul edecek seviyeye varamadı.

Muhafazakâr muhalefetin bu ırkçı duyguları bilinçli olarak kullandığı da fazlasıyla ortada.

2010 yılında yapılacak Kongre ara seçiminde siyasi dengeleri kendi lehine çevirecek ortamı yaratmak için muhafazakârlar, ABD siyasi kültürünün çok arzu edilen uzlaşma politikalarının yerine, çatışma politikalarını geçiriyor.

“Yaz boyunca kendiliğinden geliştiğini” iddia ettikleri saldırgan ve duygusal muhalefeti, şimdi daha organize hale getirmeye yöneliyorlar.

Sağlık reformu tartışmaları bitmeden, göçmenlere karşı –düpedüz ırkçı- yeni bir hareket başlıyor.

Obama yönetiminin ekonomik politikaları, iklim ve çevre politikaları da, belli ki, “siyah bir başkanın alacağı kararlardan hayır gelmez” felsefesi üzerine kurulacak bir direnişle karşılanacak.

Obama ise hâlâ uzlaşma politikaları sürdürülebileceğinden umudu kesmedi.

Sağlık reformu planlarını anlatmak için, çok güçlü retorikine ve karizmasına güveniyor.

Ülkeyi gezerek, sağlık reformunu anlatmaya çalışıyor.

Fakat, seçim kampanyası sırasında bile muhafazakârları pek etkilemeyen, hatta mali kriz patlak vermese, muhafazakâr aday John McCain’i altetmeye herhalde yetmeyecek olan bu silahların şimdi daha etkili olmasını gerektiren bir neden yok ortada.

Obama ve ekibi, muhafazakârların ve ırkçıların bu isyanına göğüs germek için Kongre’deki çoğunluklarını kullanarak, politikalarını uygulama yoluna gitmekte tereddütlü davranıyor.

Oysa, seçim kampanyalarını izleyen basın mensuplarının çoğunluğu, Obama’ya oy verenlerin büyük kısmının tam da bu tür radikal bir dönüşümü arzu ettiğini biliyor.

Bugün Obama sağlık reformu politikasını, kendi önerilerini muhalefetin arzuları yönünde değiştirebileceği sinyallerini vermeden sürdürebilse; dış politikasını, korku tellallarının propagandasından çekinmeden yaşama geçirebilse; insan hakları ihlallerinde bulunan eski yöneticileri, lafı fazla uzatmadan yargı önüne çıkarabilse, seçimler öncesinde yarattığı umut ortamını ve gençlerin yoğun desteğini tekrar yakalayabilir.

Ama bugüne kadar olduğu gibi bunun tersini yaparak, kendisine destek verenlerin büyük kitleler halinde kopmasına da yol açabilir.

ABD’de önümüzdeki bir yılda yaşanacak gelişmeleri dikkatle izlemek gerekecek.

Çünkü Obama’nın “değişim politikaları”nın kalıcı değişimler mi getireceği, yoksa üç yıl sonra tekrar bir cins Bush yönetimi mi oluşacağı büyük olasılıkla bir yıl içinde ortaya çıkacak.

Merkel Türkiye'yi engelleyemez

Cem Sey 01.10.2009

Bazen Türkler, güvendikleri ağabeyini kaybettiğinden, paçasına yapışacak ve güvenecek bir başka ağabey arayan küçük bir çocuğa benziyor.

Almanya seçimlerinden sonra Türk medyasında yazılanlar bu izlenimi doğuruyor. Sosyal demokratlar hezime uğradığından, artık Merkel Türkiye'nin tam üyeliğine tamamen karşı çıkacak ve engelleyecek kanısı yayılıyor.

Çok yanlış.

Önce, kısaca geçmişe bir bakalım.

1990'lı yılların sonuna kadar Ankara, Almanya'da sadece muhafazakârların Türkiye'ye dost olduğuna inanırdı. Sol partiler, insan hakları konusunda Türk hükümetlerini eleştirdiğinden düşman gibi algılanırdı.

Oysa Türkiye'nin AB için stratejik önemini ilk saptayan muhafazakârlar değil, Sosyal demokratlar da değil, Yeşillerin eski lideri Joschka Fischer oldu. Sosyal demokrat Başbakan Gerhard Schröder'i ikna eden oydu. Schröder de partisi içindeki –sayıları hiç de az olmayan- kuşkucuları ikna etti.

Türkiye'nin AB macerasının yaşamakta olduğumuz perdesi bu sayede açıldı. Muhafazakârların Türkiye'ye hiç de sanıldığı kadar olumlu bakmadığı o zaman idrak edildi.

Bugün Alman solunun desteğiyle geline nokta, artık kimin bu işe daha fazla sahip çıktığı ise çok büyük önem taşıyor. Çünkü Türkiye müzakere aşamasında.

Almanya'da AB uzmanı olan kiminle konuşursanız konuşun, müzakerelerin sonucunun tam üyelik olduğunu size söyler. Bunu çeşitli görüşmelerimde, kendileri de Türkiye'nin tam üyeliğini istemeyen Hristiyan demokrat milletvekilleri Matthias Wismann ve Elmar Brok da bana söyledi. Zaten Türkiye'nin tam üyeliğini istemeyenlerin kıvranıp, durmasının nedeni de bunu bilmeleri.

Bunu önlemek için AB içinde yeni mekanizmalar yaratmaya çalışıyorlar, ama daha çözüm bulamadılar.

Gelelim bugünkü duruma.

Alman Başbakanı Angela Merkel açısından durum değişmedi. Gücü aynı kaldı, hükümeti yönetmeye de devam edecek. Tabii, Türkiye'ye ayrıcalıklı ortaklık (Arapça kelimeleri tercih edenler için tercümesi: imtiyazlı ortaklık) istediğini de her daim vurgulayacak.

Yeni ortağı Hür Demokrat Parti'nin (FDP) lideri Guido Westerwelle'nin ise, geçtiğimiz aylarda "Türkiye'yle yapılan anlaşmalara sadık kalınması"nı savunduğu biliniyor. Hükümet içinde de daha fazlasını yapmayacaktır.

Ama zaten, Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyenlerin, Avrupa kamuoyunda süren, büyüdükçe Türkiye aleyhine

bir ortam yaratan tartışmayı büyütmemek için bulduğu söylem de “anlaşmalara sadık kalınması” gerektiği. Çünkü anlaşmalar uygulanırsa, Türkiye tam üye olacak. Fazlasına ne gerek var?

FDP’nin bir başka özelliği de oldukça oportünist bir parti olmasıdır. Birçok konuda inandığı ilkeler nedeniyle değil, iktidar yolunu açmak için konuşur. Yani, Türkiye’nin üye olmasına seçmen ters bakıyorsa, karşı çıkar. Bugün bunu yapmıyor. Çünkü yakın olduğu Alman sermaye çevreleri Ankara’yı AB’de görmeyi arzu ediyor. Bu önemli bir faktör.

Anlayacağınız, Türkiye için değişen bir şey yok. Ev ödevlerini, yani kendisinden beklenen radikal demokratik reformları yapması gerekiyor. Bu reformları yaptığı ve uluslararası sorunlarda bugünkü aktif politikasını sürdürdüğü sürece, Almanya’daki –ve Avrupa’daki- siyasi parti ve grupların itiraz etme şansı yok.

Müzakere sürecinin tamamlanması daha yıllar sürecektir ve ancak ondan sonra son evreye geçilecek: Tam üyelik evresi.

O noktaya gelindiğinde Avrupa kamuoyunun endişelerinin giderilmesi gerekecek. Türkiye karşıtları, ayrıcalıklı ortaklığın zaten varolduğunu ve devamlı hale getirilebilecek bir statü olmadığını ve bir adım ileri geçilmezse Ankara’yı yitireceklerini bildiğinden, o aşamada kamuoyunu ikna etmek için çalışmak zorunda kalacaklar.

Tabii, eğer o aşamada Türkiye kendi arzusuyla bu işten vazgeçmezse. O zaman Avrupalılar da rahat bir nefes alıp, “madem istemiyorsunuz, biz sizi zorlamayız” diyecek.

Bu nedenle Avrupalı Türkiye muhalifleri durmadan, Türkiye kamuoyunu bunaltan güçlükler çıkarıyor.

Şu anda Ankara’nın yapması gereken, Alman sosyal demokratlarının ardından gözyaşı dökmek değil, tam üyeliğin resmîleşeceği âna her iki kamuoyunu da hazırlamak olmalı. Bunun bir yanı reformlarsa, diğer yanı da, Avrupa’da her partiyle ve Avrupa kamuoyuyla ilişkilerin geliştirilmesidir. Örneğin, Türkiye’nin elitlerini fazla ilgilendirmediği için Ankara’nın hemen vazgeçmeye hazır görüldüğü serbest dolaşım hakkını savunup almak bu aşamada önemli bir katkı olabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Afganistan Berlin’i bunaltıyor

Cem Sey 08.10.2009

Geçtiğimiz hafta sonu Almanya birleşmesinin yirminci yıldönümünü kutladı.

Fakat kutlamalara katılmak isteyenlerin gözünden kaçmayan, gergin bir ortam vardı.

Başkent Berlin’de olsun, ülkenin diğer kentlerinde olsun, kutlama törenlerine gelenler tören alanından önce durduruldu, üzerleri sıkıca arandı.

Hatta kimilerinin, güvenlik gerekçesiyle törenlere katılması dahi engellendi.

Aynı tecrübeler Münih'te yapılan meşhur Oktoberfest'te, yani "Ekim Festivali" adını taşıyan geleneksel bira festivalinde de yaşandı.

Buna paralel olarak, büyük meydanlar, hava alanları, tren istasyonları gibi, büyük insan kitlelerinin biraraya geldiği ya da geçtiği noktalarda Almanya'da pek görülmeyen sıkı güvenlik önlemleri alındı.

Her köşeyi silahlı polisler tuttu.

Bütün bunların nedeni, El Kaide'nin Almanya'yı tehdit etmesi.

Almanya, Afganistan'daki askerî varlığını tartışıyor.

Halkın büyük kısmı bu varlığa karşı. Politikacılar arasındaysa –Sol Parti'deki bazı popülist yaklaşımları hariç tutarsak–, Afganistan'da 2001'de başlanan, fakat eski ABD Başkanı George Bush'un akılsız dış politikası nedeniyle bir türlü devam edilemeyen harekâtın sürdürülmesi yönünde geniş ölçüde fikir birliği var.

Alman halkı, Afganistan'da askerlerinin ölmesinden rahatsız.

"Müslüman ve yıllardır birbirinin gözünü oyan Afganistanlılar için tek bir Alman'ın bile kanının akmasına gerek yok" diye düşünenlerin sayısı çok.

Daha başkaları, El Kaide'nin saldırı tehditlerinden korkuyor.

Ülkelerinin Afganistan politikasına içerik olarak karşı olanlar ise, bir elin parmakları kadar neredeyse.

Politikacıların sorunu ise, bu politikanın içeriğini bugüne kadar Bush döneminde anlatamamış olmak ve bugün ise geç kaldıklarını fark etmeleri.

Bu nedenle Berlin'de bir yandan, "artık Afganistan'dan çekilmemiz lazım ve yeni hükümetin buna yönelik somut planlar hazırlaması gerekli" lafları duyuluyor.

Diğer yandan da, –aslında hedefe ulaşılmadan geri çekilmeyi kimse istemediğinden– Washington'da yeniden alevlenen strateji tartışması yakından izleniyor.

Alman politikacıları, Obama yönetiminin, kendilerine de Alman halkına Alman ordusunun Afganistan'daki varlığını açıklama olanağı verecek, akılcı bir strateji oluşturacağını umut ediyor.

Fakat Washington'dan bugüne kadar gelen sinyaller Almanya açısından pek umut verici değil.

ABD'deki tartışmanın daha fazla asker göndermek ile varolanları da daha geriye çekerek, ağırlığı Pakistan topraklarını bombalamaya vermek arasında gidip gelmesi, Berlin'i düşündürüyor.

Çünkü bu seçeneklerin ne biri, ne de öteki Almanya'dan bakıldığında mantıklı görünüyor.

Öte yandan Berlin, 2001 yılında dönemin Dışışleri Bakanı Joschka Fischer'in yaptığı gibi ABD'den bağımsız bir Afganistan stratejisi geliştirmeyi de beceremiyor.

Bu tablo, yeni kurulacak Alman hükümetinin, Afganistan'dan geri çekilmek için düğmeye basmak zorunda kalacağını gösteriyor.

Belki "hemen çekiliyoruz" demeyecekler, ama somut bir tarih belirleyip, Afganistan stratejisinin, Kabil'deki hükümetin kendisini korumasının sağlanması üzerine inşa edilmesi düşüncesini benimseyecekler.

Almanya'nın Afganistan'da çatışmalardan elden geldiği kadar uzak durduğu düşünülerek, "ne fark eder?" denebilir.

Ancak bu kısa görüşlü bir yaklaşım olur.

Çünkü 2001 yılında Afganistan Konferansı'nı toplayarak, Batı dünyasının Afganistan stratejisinin oluşturulmasına önyak olan Almanya'nın çekilmesi, Batı'nın Afganistan'daki varlığının sona ermesi anlamına gelir.

Sonun başlangıcı olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu ve Avrupa'nın güvensizliği

Cem Sey 22.10.2009

PKK'lıların Irak Kürdistanı'ndan Habur sınır kapısına gelerek Türkiye'ye resmî giriş yapması ve Türk makamlarının kısa sayılabilecek bir sorgudan sonra onları serbest bırakması, Türkiye standartlarında ufak bir devrim sayılabilir.

Fakat Avrupa bu "devrim"i şimdilik çok dikkatli izliyor. Abdullah Öcalan'ın çağrısıyla başlayan bu yeni sürecin bugün, örneğin Alman medyasında aldığı yer, Türkiye'de gerçekleşen siyasi depreme pek de uygun olmayan küçüklükte.

Alman basını bu gelişmeyi okurlarına, Afganistan'da Karzai'nin seçimin ikinci turunu kabul etmesi ya da Amerikan Kongresi'nin Guantanamo tutsaklarının ABD'ye getirilmesine yeşil ışık yakmasından sonra gelen kısa haberlerle duyuruyor. Bu konuda yapılan pek bir yorum da yok. *Berliner Zeitung*'da yayımlanan ufak bir yorumda da en ciddi düşünce, Türk ordusunun perde arkasında onayı olmasa, Başbakan Erdoğan'ın hükümetinin PKK'lıları serbest bırakamayacağı yönünde.

Bu dikkatin, yorum yapmaktaki bu çekingenliğin, Türkiye'deki kurumlara bu güvensizliğin ardında yatan

nedenlerden biri, Avrupalıların Türkiye’deki gelişmeleri anlamakta zaten genel olarak zorlanmaları. Avrupalı politikacılarla, yazılmamak kaydıyla konuşan gazetecilerin çok sık duyduğu şikâyetlerden biri, “biz Türkiye’de siyasetin nasıl işlediğini anlamıyoruz” oluyor.

Hatta bu anlamama durumu o kadar ileri noktalarda ki, sosyal demokrat politikacılar, kendi uluslararası birlikleri olan Sosyalist Enternasyonal’in kaç yıllık üyesi CHP’nin bile düşünce yapısını kavrayamadıklarını belirtiyorlar.

Yanlış anlaşılmasın. Söz konusu olan sadece Türk politikacıların çizgisini anlamamak değil. Türk politikacıların kararlara varırken kafalarında oluşturdukları argüman dizisini de Avrupalılar izleyemiyor.

Fakat PKK’lıların Türkiye’ye dönüşü konusunda yorum yapmakta Avrupalıların çekingenliğinin biraz da “bekle gör” tavrı olduğu anlaşılıyor. Çünkü onlarca yıl hiçbir çağdaşlık belirtisi göstermedikten sonra, ciddi demokratikleşme uygulamaları içeren AB uyum paketlerini dünyada başka pek kimsenin ulaşamayacağı bir hızla kabul eden, ardından da yine keskin bir dönüşle adeta “kış uykusu”na yatan ve şimdi yumurta kapağıya dayanınca birdenbire yeniden Kürt ve Kıbrıs sorunlarını çözmeye, Ermenistan’la ilişkileri normalleştirmeye, yargı reformu yapmaya, üstelik de bunların hepsini aynı anda yapmaya soyunan Türkiye’de her şeyin bir anda değişebileceğine inanıyorlar. Buna alıştılar.

Bu nedenle Avrupalılar, şu meşhur Kürt açılımının ya da Başbakan Erdoğan’ın deyişiyle demokratik açılımın ne olduğunun açıkça söylenmesini ve geri dönülemezlik şeklinde uygulanmasını bekliyorlar.

PKK’yı terör örgütleri listesine alsınlar almasınlar, Avrupa’nın, Kürt sorununu çözmek için Türk hükümetinin PKK’yla görüşmek zorunda olduğunu düşündüğünden de kimsenin kuşkusu olmasın. Çünkü Avrupalı, bir sorunun, ancak sorunun iki tarafının birbiriyle konuşmasıyla çözülebildiğini bilir. Ötesi boş laftır.

Bu açıdan bakıldığında AB’ye tam üye olmak isteyen Türkiye’nin bir kez olsun Avrupalıların da içini rahat tutacak şekilde hareket etmesinde yarar var.

Bunun için, örneğin, Kürt sorununun diğer tarafı olan PKK’nın lideri Abdullah Öcalan’ın ortadan kaybolan çözüm planının açıklanması gerekir.

Ya da, ellerinde bir talep mektubuyla gelen PKK’lıların Ankara’da görüşme taleplerine lafı fazla uzatmadan olumlu yanıt vermek, yine Avrupalıların anlayacağı ve Türklerin yerinde kendileri olsalar mutlaka atacakları bir adım olur.

Unutulmasın, AB’ye tam üyelik tartışmasında çok önemli bir unsur da, müzakerelerde falan ele alınmayan siyasi kültür meselesi. PKK’lıların Türkiye’ye gelmesiyle açılan yeni süreç, son haftalarda bu alanda Avrupa’da yeni umutlar yaratan Türkiye’nin, bu umutları kalıcı bir güven duygusuna dönüştürmesi için olağanüstü bir fırsat sağlıyor. Üstelik, belki de 25 yılda onbinlerce Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının canından olmasına neden olan bir kavganın bitmesine de kapıyı aralıyor.

Avrupa’nın Türkiye’ye güven duymaya başlamasıyla, Kürt sorununun çözülmesine varabilecek bu sürecin ısrarlı ve uygar yöntemlerle sonuna kadar gidilmesi bu nedenlerle büyük önem taşıyor.

Bu iki olumlu sonucun hangisinin ilk hedef, hangisininse olumlu bir ek kazanç olduğu ise açıkçası pek önem taşıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu ve Avrupa'nın güvensizliği

Cem Sey 22.10.2009

BERLİN - PKK'lıların Irak Kürdistanı'ndan Habur sınır kapısına gelerek Türkiye'ye resmî giriş yapması ve Türk makamlarının kısa sayılabilecek bir sorgudan sonra onları serbest bırakması, Türkiye standartlarında ufak bir devrim sayılabilir.

Fakat Avrupa bu "devrim"i şimdilik çok dikkatli izliyor. Abdullah Öcalan'ın çağrısıyla başlayan bu yeni sürecin bugün, örneğin Alman medyasında aldığı yer, Türkiye'de gerçekleşen siyasi depreme pek de uygun olmayan küçüklükte.

Alman basını bu gelişmeyi okurlarına, Afganistan'da Karzai'nin seçimin ikinci turunu kabul etmesi ya da Amerikan Kongresi'nin Guantanamo tutsaklarının ABD'ye getirilmesine yeşil ışık yakmasından sonra gelen kısa haberlerle duyuruyor. Bu konuda yapılan pek bir yorum da yok. *Berliner Zeitung*'da yayımlanan ufak bir yorumda da en ciddi düşünce, Türk ordusunun perde arkasında onayı olmasa, Başbakan Erdoğan'ın hükümetinin PKK'lıları serbest bırakamayacağı yönünde.

Bu dikkatin, yorum yapmaktaki bu çekingenliğin, Türkiye'deki kurumlara bu güvensizliğin ardında yatan nedenlerden biri, Avrupalıların Türkiye'deki gelişmeleri anlamakta zaten genel olarak zorlanmaları. Avrupalı politikacılarla, yazılmamak kaydıyla konuşan gazetecilerin çok sık duyduğu şikâyetlerden biri, "biz Türkiye'de siyasetin nasıl işlediğini anlamıyoruz" oluyor.

Hatta bu anlamama durumu o kadar ileri noktalarda ki, sosyal demokrat politikacılar, kendi uluslararası birlikleri olan Sosyalist Enternasyonal'in kaç yıllık üyesi CHP'nin bile düşünce yapısını kavrayamadıklarını belirtiyorlar.

Yanlış anlaşılmasın. Söz konusu olan sadece Türk politikacıların çizgisini anlamamak değil. Türk politikacıların kararlara varırken kafalarında oluşturdukları argüman dizisini de Avrupalılar izleyemiyor.

Fakat PKK'lıların Türkiye'ye dönüşü konusunda yorum yapmakta Avrupalıların çekingenliğinin biraz da "bekle gör" tavrı olduğu anlaşılıyor. Çünkü onlarca yıl hiçbir çağdaşlık belirtisi göstermedikten sonra, ciddi demokratikleşme uygulamaları içeren AB uyum paketlerini dünyada başka pek kimsenin ulaşamayacağı bir hızla kabul eden, ardından da yine keskin bir dönüşle adeta "kış uykusu"na yatan ve şimdi yumurta kapiya dayanınca birdenbire yeniden Kürt ve Kıbrıs sorunlarını çözmeye, Ermenistan'la ilişkileri normalleştirmeye, yargı reformu yapmaya, üstelik de bunların hepsini aynı anda yapmaya soyunan Türkiye'de her şeyin bir anda değişebileceğine inanıyorlar. Buna alıştılar.

Bu nedenle Avrupalılar, şu meşhur Kürt açılımının ya da Başbakan Erdoğan'ın deyişiyle demokratik açılımın ne olduğunun açıkça söylenmesini ve geri dönülemeyecek şekilde uygulanmasını bekliyorlar.

PKK'yı terör örgütleri listesine alsınlar almasınlar, Avrupa'nın, Kürt sorununu çözmek için Türk hükümetinin PKK'yla görüşmek zorunda olduğunu düşündüğünden de kimsenin kuşkusu olmasın. Çünkü Avrupalı, bir sorunun, ancak sorunun iki tarafının birbiriyle konuşmasıyla çözülebildiğini bilir. Ötesi boş laftır.

Bu açıdan bakıldığında AB'ye tam üye olmak isteyen Türkiye'nin bir kez olsun Avrupalıların da içini rahat tutacak şekilde hareket etmesinde yarar var.

Bunun için, örneğin, Kürt sorununun diğer tarafı olan PKK'nın lideri Abdullah Öcalan'ın ortadan kaybolan çözüm planının açıklanması gerekir.

Ya da, ellerinde bir talep mektubuyla gelen PKK'lıların Ankara'da görüşme taleplerine lafı fazla uzatmadan olumlu yanıt vermek, yine Avrupalıların anlayacağı ve Türklerin yerinde kendileri olsalar mutlaka atacakları bir adım olur.

Unutulmasın, AB'ye tam üyelik tartışmasında çok önemli bir unsur da, müzakerelerde falan ele alınmayan siyasi kültür meselesi. PKK'lıların Türkiye'ye gelmesiyle açılan yeni süreç, son haftalarda bu alanda Avrupa'da yeni umutlar yaratan Türkiye'nin, bu umutları kalıcı bir güven duygusuna dönüştürmesi için olağanüstü bir fırsat sağlıyor. Üstelik, belki de 25 yılda onbinlerce Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının canından olmasına neden olan bir kavganın bitmesine de kapıyı aralıyor.

Avrupa'nın Türkiye'ye güven duymaya başlamasıyla, Kürt sorununun çözümlmesine varabilecek bu sürecin ısrarlı ve uygar yöntemlerle sonuna kadar gidilmesi bu nedenlerle büyük önem taşıyor.

Bu iki olumlu sonucun hangisinin ilk hedef, hangisininse olumlu bir ek kazanç olduğu ise açıkçası pek önem taşımıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saydamlık ve gerçekler

Cem Sey 29.10.2009

Türkiye'de akıl almaz anlayışlar kendine zemin bulabiliyor. Bunların yeni bir örneğini Genelkurmay Başkanlığı verdi.

Her ne kadar, bu kurumun zaten genelde garip bir anlayışı olduğu son dönemde iyice ortaya çıkıyor olsa da, ele alacağım örnekteki anlayışa, başka kurumların da sahip çıkması, durumu ağırlaştırıyor.

"İrticayla Mücadele Eylem Planı"nın ıslak imzalı orijinalinin bir ihbarla ortaya çıkması ve bunun basında yer alması üzerine Genelkurmay Başkanlığı, bu "mektubun ve odağındaki gelişmelerin öncelikle medyada yer almasının sağlanması, hukuk devleti açısından kaygı verici" ifadesini kullandı.

Ardından, İstanbul Cumhuriyet Başsavcı Vekili Turan Çolakkadı da, “anlatmak istediğim, basının verdiği zarardır. [Belgenin] İçeriğiyle ilgili yetkili kişiler gerektiğinde bilgi verir zaten” dedi.

Bunları yazan ya da söyleyen beylerin, devletin her zaman haklı ve iyi olduğunu kabul ettiği belli. Onların alıştığı düzende, vatandaşlar ve basın dünyası kendilerine açıklama yapılmasını bekler. Çünkü, şayet devletin temsilcileri bir gün gerek görürse, açıklama yaparlar ve gazeteciler de birer sekreter gibi bu beylerin söylediklerini aynen yazar. O zaman vatandaşların da ülkelerinde olan bitenden haberi olur. Ama bu beyler gerek görmezse, haberi olmaz da. Bunu da hukuk devleti zannederler.

Bu kafa yapısı, kendisinin de parçası olduğu devletin, bir hukuk devleti olmaktan çok uzak olduğunu, kendi pisliklerini örtme eğilimi içinde olduğunu bilir, ama görmezden gelir. Örneğin bu beyler, 12 Eylül döneminde yapılan işkenceler artık televizyon dizilerine bile konu olurken, yanıbaşımızda yaşadıkları halde, bu işkenceleri yapanlar ve onlara emir verenlerden bugüne kadar neden hesap sorulmadığını açıklamaya “gerek görmez”.

Bu düzen artık değişiyor. Tabii ki basın da sorumluluk duygusuyla hareket etmek zorunda. Ama devlet ve TSK saydamlaşmadığı, etkili ve gerçek bir demokratik denetim altına alınmadığı sürece, basın bu kurulu düzen entrikacılarının dalaverelerini ortaya çıkarmasından şikâyet etmek, sadece Türkiye’ye zarar verir.

***

Irak Kürdistanı’ndan Türkiye’ye gelen PKK’lıları bölge halkının coşkuyla karşılamasını tesadüfen genç bir mimarla aynı odada televizyondan izledim. Genç mimar Çiğdem, kardeşinin askere gidecek olmasından dolayı çok endişeliydi.

Bu nedenle, teslim de olsalar, barış elçisi olarak da gelseler, onların bizi her halükârda silahların susmasına götüreceğini düşündüğümünden, Çiğdem’in televizyonda gördüğü manzaraya, “bu kadarı da olmaz” diye isyan etmesine anlam veremedim. “Onlar bu savaştan bıktığı ve umutlandıkları için seviniyor, neden öfkeleniyorsun,” diye sorduğumda, hiç beklemediğim şu yanıtı verdi:

“Ben bu insanlara öfkelenmiyorum. Beni öfkeliendiren, yıllarca, PKK’ya karşı savaşmak zorunda olduğumuza, genç insanların bu uğurda ölmesi gerektiğine bizi inandıranların, şimdi birdenbire ağız değiştirmesi. Demek ki, yıllardan beri yalan söylemişler. Kandırılmışız. Ben ona kızıyorum.”

Türk-Kürt barışının sağlanmasında bugün kilidi açacak olan, bana kalırsa, bu genç mimarın sağlıklı analizinin tüm Türk halkına anlatılmasında yatıyor. Bu şekilde çocuklarını yitiren ana-babaların acısını dindirmek, ölenleri geri getirmek mümkün değil belki. Ama yalanları ve yalan söyleyenleri herkesin gözü önünde ortaya çıkarmak, aniden geliverme ve şok yaratma olasılığı bulunan barışı Türk insanlarının da kabul etmesini kolaylaştırır.

Belki de, Güney Afrika misali, 25 yıllık savaşın nasıl başladığını, o yıllar içinde her iki tarafta yalan söyleyerek olsun, insan öldürerek olsun suç işleyenleri bir bir ortaya çıkaracak bir “Gerçek Komisyonu” kurulmasının zamanı hızla yaklaşıyor. Barışa ancak, hem vatandaşlar adına devlet güçlerini halkın bir kesimine karşı savaşa sokanların, hem de siyasi stratejisinin merkezine şiddeti yerleştiren zihniyetin toplum vicdanında mahkûm edilmesiyle ulaşılabileceğine inanıyorum.

Aynı gazetede yazarların birbirine laf yetiştirmesine karşı olduğum halde, yeri gelmişken, Roni Margulies’e de

bir hatırlatma yapmadan geçemeyeceğim:

Filistinlilerin mücadelesinin dünya nezdinde meşruiyet kazanması, yıllarca süren silahlı eylemlerle değil, işgal altındaki topraklarda patlak veren ve şiddetten neredeyse tamamen arınmış, olağanüstü bir sivil direniş örneği olan Birinci İntifada sayesinde olmuştur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hem AB, hem de Türkiye için kötü

Cem Sey 05.11.2009

Almanya'daki yeni hükümet kurulurken, liberal parti FDP'nin katılımının Türkiye'nin aleyhine olacağı iddia edildi. Bu olmadı. FDP, Alman hükümetinin Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine karşı açık tavır almasını engelledi.

Alman hükümeti, görev süresi dolan sosyal demokrat AB Komiseri Günter Verheugen'den boşalan koltuğu, Baden-Württemberg eyaletinin başbakanı Guenter Oettinger'le doldurmayı düşündüğünü açıkladı.

Söz konusu olan, AB'nin ekonomik politikalarından sorumlu olacak komiserlik. Bu alanda iddialı olan FDP, bu komiserliği de almayı arzu ediyordu.

Fakat muhafazakârlar direndi. Avrupa Parlamentosu'nda muhafazakâr partileri birleştiren Avrupa Halk Partisi'nin başkan yardımcısı ve Alman Hıristiyan Sosyal Birlik partisi üyesi Manfred Weber, bir süre önce, bu konuda pazarlık olmaması ve bu makama "Avrupa'nın sınırlarını gösteren" birinin seçilmesi gerektiğini savundu, liberal bir komisere karşı çıktı.

Oettinger'in seçilmesi, Alman muhafazakârlarının koalisyon pazarlıklarında elde ettiği bir başarı. Ancak Brüksel'i de titretti. Çünkü Oettinger'in adı, ülkesinin en başarısız politikacıları arasında sayılıyor.

Nitekim selefi Verheugen da, Washington'da gazetecilerle konuşurken, "bu seçim, Brüksel'de hayal kırıklığı yarattı. Avrupa politikası konusunda deneyimsiz olduğu için Avrupa Parlamentosu da ona direnecek" dedi.

Yine de, Alman hükümetinin AB içindeki ağırlığı da gözönüne alınırsa, Oettinger'in önümüzdeki dönemde AB Komisyonu'nda çalışacağından hareket edebiliriz.

Oettinger AB için kötü bir tercih. Her ne kadar, AB'nin en güçlü sanayi bölgelerinden biri olan Baden-Württemberg'in başbakanı da olsa, Oettinger'in Avrupa politikasıyla ilgisi bugüne kadar sınırlıydı. Dolayısıyla sadece, merkezleri bu eyalette bulunan şirketlerin AB içindeki çıkarlarının temsilcisi olacağından kuşku duyuluyor.

Buna karşılık, bu gelişmeye en çok sevinenlerin Oettinger'in başbakanı olduğu Baden-Württembergliler olması da düşündürücü. Son yapılan anketler, seçmenlerin sadece yüzde 19'unun başbakanlarının Brüksel'e gidecek olmasından üzüntü duyduğunu gösteriyor.

Fakat Oettinger'in Brüksel'e gidecek olması sadece AB için değil, Türkiye için de kötü bir haber. Çünkü Oettinger geçmişte yaptığı açıklamalarda, Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasına ilke olarak ve kesinlikle karşı

olduğunu defalarca yineledi.

Her ne kadar AB Komisyonu'na üye olduktan sonra bu alanda daha tarafsız kalması gerekiyor olsa da, temel eğilimleri mutlaka hem Komisyon içindeki tavırlarını, hem de müzakerelere yaklaşımını etkileyecektir.

Yine de bir şans var. O da Oettinger'in oportünist bir politikacı olması. Kendisini daha ileri noktalara taşıyacağını gördüğü zaman pozisyonlarını değiştiren bir politikacı imajı var.

Her kötü gelişmenin bir de olumlu yanı vardır. Bu atamada da bu geçerli.

Alman muhafazakârlarının bu komiserlik için asıl tercih ettiği adaylar, Hessen eyaletinin Türk düşmanlığı neredeyse tescilli başbakanı Roland Koch ve Alman Başbakanı Angela Merkel'in Hıristiyan Demokratik Birlik partisinin Avrupa Parlamentosu milletvekili ve Merkel'in Avrupa politikaları danışmanı Elmar Brok'tu.

Her iki isim de sadece Türkiye'nin tam üyeliğine karşı olmakla değil, aynı zamanda kendi partileri ve Avrupa muhafazakâr çevreleri içinde oldukça etkili olarak tanınıyor.

AB ile Türkiye'nin müzakerelere başlama kararı almasının ardından Avrupalı muhafazakârların geliştirdiği, Türkiye'deki AB karşıtlarını kışkırtıp, Türkiye'nin kendisinin AB sevdasından vazgeçmesine neden olma stratejisinin arkasında da bu iki ismin, özellikle de Elmar Brok'un olduğu biliniyor.

Belki de bu açıdan bakıldığında, son personel kararı çok da olumsuz değil. Çünkü yeni Alman koalisyonunda sosyal demokratların yerine Türkiye'ye karşı tavırları frenleme fonksiyonu üstlenecek olan liberallerin, güçlü isimler olan Elmar Brok ya da Roland Koch'a gücü yetmeyecekti. Yıllardan beri Baden-Württemberg eyaletini bir koalisyon ortağı olarak birlikte yönettikleri Guenter Oettinger'i gemlemeleri ise daha kolay olabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

SWIFT fişlemesi

Cem Sey 16.11.2009

AB ile ABD arasında yıllardan beri süren bir kavga geçtiğimiz hafta iyice su yüzüne çıktı. Bu kavganın hem AB-ABD ilişkilerindeki rahatsızlıkları, hem de AB'nin iç sorunlarını açıkça ortaya koyan bir niteliği var.

İşin temelinde yatan, ABD ile AB arasında imzalanan bir anlaşma. Anlaşmanın adı SWIFT Anlaşması.

Basında çıkanlara bakılacak olursa, olay ABD'nin AB içindeki bankalar arası işlemler hakkında bilgi sahibi olmasına izin verilmesinden ibaret. Oysa iş daha karışık.

Tüm uluslararası havaleler, 70'li yıllardan beri SWIFT adlı kuruluş tarafından yerine getiriliyor. Merkezi Belçika'da olan SWIFT bu operasyonları ABD'deki bir server üzerinden gerçekleştiriyor. Hemen söyleyelim, SWIFT'in elinden geçen para değil. Ama her havale hakkında en ayrıntılı bilgiler bu server üzerinden aktarılıyor.

11 Eylül'den beri ABD, topraklarındaki bu bilgisayar merkezinden geçen tüm bilgileri kopyalıyor. Bahane: Terörle mücadele.

Yani, AB ülkeleri içinde yapılan her havale de 11 Eylül'den beri ABD'nin denetiminden geçiyor. Avrupa'da özlük bilgilerinin korunmasından sorumlu kurumlar yıllardan beri isyan halinde.

Bu itirazlar sonucu SWIFT, AB içi operasyonları Avrupa'daki yeni bir bilgisayar merkezine taşıma kararı aldı. Ama bu kez de Avrupalı politikacılar ABD'ye Avrupa'daki bu merkezi izleme hakkı tanıyan SWIFT Anlaşması'nı oluşturdu.

AB'de özellikle Almanya, Fransa, Finlandiya ve Avusturya gibi ülkelerde kopan fırtına nedeniyle anlaşma herhalde şimdilik imzalanmayacak. Ama Avrupa'nın muhafazakâr politikacıları anlaşmada ilke olarak bir sorun görmüyor olacak ki, pazarlıkların bu şekilde sonuçlanmasını kabul etmişler.

Zaten şimdi de, tam olarak anlaşmadan vazgeçmeye gerek görmüyorlar. ABD'den sadece hukuki itiraz hakkı sağlamasını talep ediyorlar. Ardından anlaşmayı imzalayacaklar.

Aslında kamuoyu tepkisi büyük olmasa, AB Adalet Bakanları Komisyonu yangından mal kaçırıncasına 30 kasımda bu anlaşmayı imzalayacak ve yürürlüğe koyacaktı. 30 kasım da belirleyici bir tarih. Çünkü 1 aralıkta, yani bir gün sonra, yeni kabul edilen Lizbon Anlaşması yürürlüğe girecek. Bu durumda da SWIFT Anlaşması'nın Avrupa Parlamentosu'nun da onayını alması gerekecek. Sırf bu bile, muhafazakâr politikacıların özlük haklarına nasıl baktığını gösteriyor aslında.

Üstelik bu anlaşma imzalanmasa dahi, Avrupalıların AB dışına yaptıkları ya da Avrupa dışından kendilerine gelen her havale hakkında tüm bilgiler yine ABD'den geçmeye ve dolayısıyla da ABD gizli servislerinin dosyalarında birikmeye devam edecek.

"Birikse ne olur?" demeyin. Bu bilgiler, sadece terörle mücadelede kullanılmıyor. Arzu edilirse, tek tek bireylerin baskı altına alınmasına olanak sağlayabiliyor. Aynı zamanda, "toplumsal mühendislik" olarak adlandırılan, toplumlara, kendi iradeleri dışında istenen biçimin verilmesi operasyonlarına da en sağlam temeli yaratan bilgiler bunlar.

Dahası, bu bilgileri sadece ABD'li kurumların kullandığı da kuşkulu. ABD'nin eline geçen bu bilgileri Ortadoğu, Afrika ve Asya'nın diktatör ve baskıcı rejimleriyle paylaşmasından endişe ediliyor.

SWIFT Anlaşması tartışması, 11 Eylül'den sonra ABD ve Avrupa'da muhafazakâr politikacıların, terörle mücadeleyi bahane ederek, toplumu denetim altına alma ve çağdaş demokratik uygulamaları ortadan kaldırma yolunda ne kadar ciddi çalıştığını gözönüne seriyor.

Bu nedenle, son sekiz yılda demokratik hukuk devletine vurulan darbeler AB'de giderek daha fazla eleştiriliyor. Yer yer düzeltmeler yapılıyor.

Ama büyük olasılıkla SWIFT sorunu Türkiye için de geçerli. Çünkü Türkiye'deki bankacılık işlemleri de bu kurum aracılığıyla yürüyor. ABD sizin son yıllarda attığınız her adımı fişliyor, günlük alışkanlıklarınızı biliyor, zayıf noktalarınızı belirliyor. Ama bildiğim kadarıyla Türkiye'de ne buna ciddi şekilde karşı çıkan var, ne de tartışan.

Türkiye AB'nin tam üyesi olmadığı için, Türkiye'deki banka müşterilerini ABD gizli servislerinin fişlemesinden koruyacak hiçbir güç yok. Tabii Türk hükümetlerinden başka.

Ama ben bugüne kadar Türk hükümetinin ne Washington'la ilişkilerinde, ne de Brüksel yetkilileriyle SWIFT sorununu konuştuğuna rastladım.

Acaba SWIFT ve ABD karşısında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının özlük haklarının korunması için de AB'nin reform baskısı mı gerekiyor?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB'de statüko kavgası

Cem Sey 23.11.2009

BERLİN

ABD'nin eski dışişleri bakanı Henry Kissinger, "Avrupalılarla işbirliği yap" diyenlere kızardı. "Avrupa'nın dışişleri bakanının telefon numarasını söyleyin, hemen arayayım" derdi. Ama AB, ABD gibi bir *ülke* olmadığı için, tabii o telefon numarası da yoktu.

Geçtiğimiz hafta AB ilk kez "Avrupa"nın telefon numarası sayısını ikiye indirdi. Belçika Başbakanı Herman van Rompuy'un AB Başkanı, şimdiye kadar AB Ekonomi Komiseri olan İngiliz politikacı Catherine Ashton'ın da AB Dışişleri Bakanı seçilmesiyle, en azından teoride, kriz anında Avrupalıları süratle bulmak artık olanaklı olacak.

Ama sadece teoride. Çünkü van Rompuy ve Ashton'ın ciddi bir etkisi yok. AB'nin büyük ülkeleri ve muhafazakârları, AB'nin zirvesine etkili, sevilen ve başarılı politikacıların gelmesini de istemiyor.

Önümüzdeki yıllarda Van Rompuy, Ashton ve daha önce seçilen AB Komisyonu Başkanı Manuel Barroso'dan oluşacak AB zirvesi her şeyden önce seçilmelerini sağlayan Almanya ve Fransa başbakanlarının söylediğini yapacak.

Alman ve Fransız muhafazakârlarının stratejisi basit: AB'nin devletleşme sürecini ertelemek.

Çünkü devletleşirse, AB içinde kendi dar ulusal çıkarlarını kollamaları zorlaşacak. Tadını çıkardıkları yetkiler ellerinden gidecek. Zaten Türkiye gibi bir başka büyük ülkenin daha masaya oturmasını da bundan engellemeye çalışıyorlar.

Bir de ortakları var: İngiltere.

İngiltere, AB'nin entegrasyonunun ilerlemesini ve giderek devletleşerek, ABD karşısında eşit bir güç olmasını hiç istemedi. AB zaten oluşmuş olmasa, içine bile girmeyecekti. Ama üye olarak, AB'nin entegrasyonunun derinleşmesini engellemeyi tercih etmek zorunda kaldı.

Bunlar AB vatandaşlarının çıkarlarına ters düşüyor. Onların şikâyeti, bir yandan kendi yaşamlarını bağlayan kararlar alma yetkisine sahip olan Brüksel'in, diğer yandan ne Avrupa Parlamentosu'nun, ne de üye ülkelerin meclislerinin denetiminde olması.

AB'nin ne yapacağına ne Brüksel karar verebiliyor, ne de AB halkı. Karar hakkı, üye ulusal devletlerin

hükümetlerinde. Onlar arasında da Almanya, Fransa ve İngiltere hükümetleri ağırlık koyuyor. Kendi ülkeleri hakkında bir karar aldıklarında bunu meclisten geçirmek zorunda oldukları halde, kararları AB üzerinden aldıklarında buna karşı koyabilecek pek bir mekanizma da yok.

Bu nedenle, yıllarca bir AB başkanı ve dışışleri bakanı seçilmesini talep eden Avrupalılar, dileklerinin nihayet yerine gelmesinden sevinç duyamadı. Kimin seçildiği belli olduğunda, Avrupa'nın entegrasyonunun derinleşmesini arzu edenlerin tepkisi hayal kırıklığı yansıtıyordu. Onlar, AB'nin güçlendirilmesi yolunda büyük bir fırsatın kaçtığını vurguladı.

Buna karşılık muhafazakârlar bu gelişmeden büyük memnuniyet duydu. AB'nin temelini "Hristiyan kültürü"nün oluşturduğunu savunanlar ve milliyetçiler, Brüksel'in güçlenmesini şimdilik engellemiş oldukları için mutlu. Bu çevreler, seçilenlerin etkisiz politikacılar olmasını eleştirenlere yanıt verirken, "zaten güçlü olmaları da gerekmiyor, çünkü asıl görevleri 27 AB üyesi arasında koordinasyon sağlamak" diyerek, AB'nin başkanlık ve dışışleri bakanlığı makamlarının içini boşaltmaya çalışıyor.

AB Türkiye'ye benziyor. Nasıl Türkiye'de statükoyu korumaya çalışanlar her yöntemi kullanarak ülkenin değişmesini engellemeye çalışıyorsa, AB'nin statükocuları da öyle.

Fakat tıpkı Türkiye'deki gibi ok yaydan çıktı bir kere. Gelişimi, değişimi durdurmak mümkün değil artık.

Daha şimdiden, sadece sol partiler değil, muhafazakâr ve liberal güçler de, bu yeni kurumların güçlendirilmesini talep etmeye başladı. Hatta Avrupa Parlamentosu'nun liberal başkan yardımcısı Silvana Koch-Mehrin, AB başkanının doğrudan halkoyuyla seçilmesi düşüncesini bile gündeme getirdi.

Şimdilik bu talepler gerçekleşmeyecek. Ama geleceğin AB'sinin de temeli atıldı. Yeni seçilen politikacılar ne kadar güçsüz olursa olsun, faaliyetleriyle AB'yi değiştirmeye devam edecek.

Örneğin, AB Dışışleri Bakanı Catherine Ashton'ın en önemli görevlerinden biri, dünya çapında "AB büyükelçilikleri" oluşturmak ve bir "AB diplomat ağı" kurmak.

Kimsenin kuşkusu olmasın, bu diplomatlar ve büyükelçilikler bir süre sonra AB ülkelerinin tek temsilcisi olacak. O gün geldiğinde, dünyanın tüm başkentlerinde 27 büyükelçilik tek bir büyükelçilikte birleşecek. Tıpkı, 27 devletin, bir gün tek bir AB'de bütünleşecek olması gibi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batılı Demokrasi 101

Cem Sey 30.11.2009

Bu hafta dersimiz "Batılı Demokrasi 101". Batılı bir demokraside ordunun yerini, sivil-asker ilişkilerini, hükümet ve muhalefet olmanın sorumluluklarını inceliyoruz. Yani demokrasinin temel ilkelerinden birini. Laboratuvarımız Almanya.

Hemen, "Almanlar her şeyi çok mu iyi biliyor ki, bize öğretecekler" demeyin. Almanlar her şeyi bildikleri için değil, ele alacağımız olayda birçok şeyi kötü yaptıkları için bize örnek oluyor. Fakat en önemlisi, Batılı

demokrasiyi bir anlayış olarak uygulamaları. Yani, “acaba nasıl yapsak da Batılı demokrasi kurallarına uymuş olsak” diye düşünmüyorlar. İktidardan muhalefete, başbakanı seçmeme, kimse işlerin olduğundan başka türlü yürüyebileceğini aklına bile getirmiyor. **Demokrasi bir yaşam tarzı.**

Nedir olay?

Eylülde Afganistan’da, bir Alman subayının emriyle Taliban’ın kaçırdığı iki yakıt tankeri bombalandı ve çoğu sivil 142 kişi yaşamını yitirdi. Ama ordu yönetimi sivil otoriteye olayla ilgili belgeleri ya vermedi ya da yangından mal kaçırır gibi ucundan gösterip, geri çekti. Bunun ortaya çıkması üzerine Genelkurmay Başkanı Wolfgang Schneiderhan istifa etti.

Aslında yeni Savunma Bakanı Karl-Theodor zu Guttenberg’in durumu sezerek, “nedir bu” diye sorması ve gerçeklerin ortaya çıkması üzerine **istifa etmek zorunda kaldı**. Böyle bakıldığında gerçeğin “**görevden alma**” olduğu rahatlıkla söylenebilir.

İşin perde arkası Afganistan’da sivillerin öldürülmesi de olsa, hem iktidar hem de muhalefet, istifanın asıl nedeninin, ordunun sivillerden belge saklaması olduğunu özenle vurguluyor.

Bombardımanın kendisi ve bunda subayların rolü de araştırılacak kuşkusuz, ama önemli olan belge saklanması. Hatta –şahsen ihtimal vermiyorum ama- yapılacak araştırmada Alman subaylarının olayda yüzde yüz doğru hareket ettiği de ortaya çıkabilir. Ama böyle bir sonuç, Schneiderhan’ı ve ordu yönetimini aklamayacak. Çünkü belge saklama suçu hâlâ ortada olacak.

Ders bir: Batılı demokrasilerde ordu yönetimi halk iradesini temsil eden sivillere bağlıdır ve **bu bağlılığın pazarlığı yapılmaz**. Kararları genelkurmay değil, (halkın seçtiği devlet başkanının karar verdiği istisnalar haricinde) savunma bakanları verir, askerler de gereken her bilgiyi eksiksiz aktarır.

Örneğimizde, zu Guttenberg’in askerler tarafından aldatıldığını anladığı anlarda, *Bild* gazetesinin de durumdan haberi oldu. Gazete, nereden geldiği belli olmayan belgelerle ve sert bir dille haberi yayınladı. (Belgeler arasında Amerikan uçaklarının kaydettiği filmler de olması, bunların CIA’den bile gelmiş olabileceğini düşündürüyor.)

Kimse *Bild*’i mahkemeye vermediği gibi, herkes, Alman basınının görevini eksiksiz yapmasının ne kadar iyi olduğunu vurguluyor.

İkinci ders: Basının görevi **suç ihtimali** olan durumlarda bunun gizli ya da açık belgelerini kamuoyuna duyurmaktır ki, **gizlilik bahanesiyle demokrasinin altı oyulmasın**.

Muhalefet tabii ki bu skandalın üzerine atladı. Ama hiçbir muhalefet temsilcisi, “hükümetin düşmanı benim de düşmanımdır, o zaman bu durumda ordudan yana tavır almalıyım” diye düşünmedi bile. (Belki neo-naziler düşünmüş olabilir, ama onları siyasi bakımdan ciddiye alan yok.)

Ders üç: Muhalefetin görevi, muhalefet olsun diye demokratik kurumların işleyişini çürütmek ya da her hal ve durumda hükümetlere karşı orduyu savunmak değil, **demokrasi dışı anlayışlara karşı demokrasiyi savunmaktır**.

Yeri gelmişken söyleyelim: Sanılmasın ki, Almanlar ordularından nefret ediyor. Silahlı kuvvetlerin korunması tabii ki Almanya'daki bu olayda da ciddi şekilde üzerinde durulan bir şey. Hatta, bombardıman günü Savunma Bakanı ve yeni koalisyonda Çalışma Bakanı olan Franz Josef Jung, olayın ortaya çıkmasından sonra, "orduyu kurum olarak korumak" gerekçesiyle istifa etti.

Muhalefet Jung'un bu "asil" tavrına rağmen işin peşini bırakmayacak. İlginçtir: Hükümet de bırakmasını istemiyor. Herhalde tüm partilerin desteklediği bir meclis araştırma komisyonu kurulacak. Çünkü hem iktidar, hem de muhalefet, "ordu da dahil, tüm kurumların itibarını korumak için her şeyin ortaya çıkması" gerektiğini savunuyor.

Ders dört: **Kurumlar, ancak gizlilikle yıpranır. Demokrasilerde saydamlık her derde deva bir ilaçtır.**

Şimdi Türkiye'nin geleneklerinin farklı olduğunu öne sürenler çıkacak kuşkusuz. Oysa "Batılı" olarak anılan demokrasi Anadolu topraklarında yeşerdi. O yüzden ben, bugün bu dersleri Batı ülkelerinden almak zorunda kalmaktan acı duyuyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batılı Demokrasi 101

Cem Sey 30.11.2009

Bu hafta dersimiz "Batılı Demokrasi 101". Batılı bir demokraside ordunun yerini, sivil-asker ilişkilerini, hükümet ve muhalefet olmanın sorumluluklarını inceliyoruz. Yani demokrasinin temel ilkelerinden birini. Laboratuvarımız Almanya.

Hemen, "Almanlar her şeyi çok mu iyi biliyor ki, bize öğretecekler" demeyin. Almanlar her şeyi bildikleri için değil, ele alacağımız olayda birçok şeyi kötü yaptıkları için bize örnek oluyor. Fakat en önemlisi, Batılı demokrasiyi bir anlayış olarak uygulamaları. Yani, "acaba nasıl yapsak da Batılı demokrasi kurallarına uymuş olsak" diye düşünmüyorlar. İktidardan muhalefete, başbakandan seçmene, kimse işlerin olduğundan başka türlü yürüebileceğini aklına bile getirmiyor. **Demokrasi bir yaşam tarzı.**

Nedir olay?

Eylülde Afganistan'da, bir Alman subayının emriyle Taliban'ın kaçırdığı iki yakıt tankeri bombalandı ve çoğu sivil 142 kişi yaşamını yitirdi. Ama ordu yönetimi sivil otoriteye olayla ilgili belgeleri ya vermedi ya da yangından mal kaçırır gibi ucundan gösterip, geri çekti. Bunun ortaya çıkması üzerine Genelkurmay Başkanı Wolfgang Schneiderhan istifa etti.

Aslında yeni Savunma Bakanı Karl-Theodor zu Guttenberg'in durumu sezerek, "nedir bu" diye sorması ve gerçeklerin ortaya çıkması üzerine **istifa etmek zorunda kaldı**. Böyle bakıldığında gerçeğin **"görevden alma"** olduğu rahatlıkla söylenebilir.

İşin perde arkası Afganistan’da sivillerin öldürölmesi de olsa, hem iktidar hem de muhalefet, istifanın asıl nedeninin, ordunun sivillerden belge saklaması olduğunu özenle vurguluyor.

Bombardımanın kendisi ve bunda subayların rolü de araştırılacak kuşkusuz, ama önemli olan belge saklanmış olması. Hatta –şahsen ihtimal vermiyorum ama- yapılacak araştırmada Alman subaylarının olayda yüzde yüz doğru hareket ettiğı de ortaya çıkabilir. Ama böyle bir sonuç, Schneiderhan’ı ve ordu yönetimini aklamayacak. Çünkü belge saklama suçu hâlâ ortada olacak.

Ders bir: Batılı demokrasilerde ordu yönetimi halk iradesini temsil eden sivillere bağılıdır ve **bu bağılılığın pazarlığı yapılmaz**. Kararları genelkurmay değil, (halkın seçtiğı devlet başkanının karar verdiğı istisnalar haricinde) savunma bakanları verir, askerler de gereken her bilgiyi eksiksiz aktarır.

Örneğimizde, zu Guttenberg’in askerler tarafından aldatıldığını anladığı anlarda, *Bild* gazetesinin de durumdan haberi oldu. Gazete, nereden geldiğı belli olmayan belgelerle ve sert bir dille haberi yayınladı. (Belgeler arasında Amerikan uçaklarının kaydettiğı filmler de olması, bunların CIA’den bile gelmiş olabileceğini düşündürüyor.)

Kimse *Bild*’i mahkemeye vermediğı gibi, herkes, Alman basınının görevini eksiksiz yapmasının ne kadar iyi olduğunu vurguluyor.

İkinci ders: Basının görevi **suç ihtimali** olan durumlarda bunun gizli ya da açık belgelerini kamuoyuna duyurmaktır ki, **gizlilik bahanesiyle demokrasinin altı oyulmasın**.

Muhalefet tabii ki bu skandalın üzerine atladı. Ama hiçbir muhalefet temsilcisi, “hükümetin düşmanı benim de düşmanımdır, o zaman bu durumda ordudan yana tavır almalıyım” diye düşünmedi bile. (Belki neo-naziler düşünmüş olabilir, ama onları siyasi bakımdan ciddiye alan yok.)

Ders üç: Muhalefetin görevi, muhalefet olsun diye demokratik kurumların işleyişini çürütmek ya da her hal ve durumda hükümetlere karşı orduyu savunmak değil, **demokrasi dışı anlayışlara karşı demokrasiyi savunmaktır**.

Yeri gelmişken söyleyelim: Sanılmasın ki, Almanlar ordularından nefret ediyor. Silahlı kuvvetlerin korunması tabii ki Almanya’daki bu olayda da ciddi şekilde üzerinde durulan bir şey. Hatta, bombardıman günü Savunma Bakanı ve yeni koalisyonda Çalışma Bakanı olan Franz Josef Jung, olayın ortaya çıkmasından sonra, “orduyu kurum olarak korumak” gerekçesiyle istifa etti.

Muhalefet Jung’un bu “asil” tavrına rağmen işin peşini bırakmayacak. İlginçtir: Hükümet de bırakmasını istemiyor. Herhalde tüm partilerin desteklediğı bir meclis araştırma komisyonu kurulacak. Çünkü hem iktidar, hem de muhalefet, “ordu da dahil, tüm kurumların itibarını korumak için her şeyin ortaya çıkması” gerektiğini savunuyor.

Ders dört: **Kurumlar, ancak gizlilikle yıpranır. Demokrasilerde saydamlık her derde deva bir ilaçtır**.

Şimdi Türkiye’nin geleneklerinin farklı olduğunu öne sürenler çıkacak kuşkusuz. Oysa “Batılı” olarak anılan

demokrasi Anadolu topraklarında yeşerdi. O yüzden ben, bugün bu dersleri Batı ülkelerinden almak zorunda kalmaktan acı duyuyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Afganistan'da gerçekçilik zamanı

Cem Sey 07.12.2009

ABD Başkanı Barack Obama "yeni" Afganistan politikasını açıkladı. Aslında fazla yeni bir şey yok. İlkbaharda açıklanan strateji biraz daha geliştirilerek tekrar sunuldu.

"Yeni politika"ya girmeden, hemen şunu belirteyim: Ne Taliban bazılarının öne sürdüğü gibi bir "ulusal kurtuluş ya da direniş hareketi" ne de uluslararası topluluğun Afganistan'da ulaşmak istediği demokratik bir hukuk devleti. 2001'de başlayan savaşın, Marksizm'in ekonomist yorumuna saplananların sandığı gibi, petrol nakil hatlarının denetimi mücadelesi olduğunu da düşünmüyorum.

Afganistan'da süren mücadele Soğuk Savaş yıllarında sosyalist ülkelere karşı her yöntemi düşünmeden kullanmakta sakınca görmeyen bazı Batılı politikacıların güçlendirdiği ve sonra onların denetiminden çıkan güçlere karşı. İslâm kökenli bu güçler, temelde insanı ve hoşgörüyü hiçe sayıyor, toplumları çatışmalara götürerek kendi ideolojilerini yayabileceklerine inanıyor. Bu bakımdan Müslümanlarla da araları açık.

Yeni politikaya dönersek, dikkat çeken, "her ne pahasına olursa olsun Afganistan'dan çekilmemiz lazım" diyenleri rahatlatmak için, hangi tarihte gerçekleşeceği belirsiz bir geri çekilmenin telaffuz edilmesi. Bu, politikacıların acil çıkış kapısı. 2001'den beri olduğu gibi, saptanan strateji şu ya da bu gerekçeyle uygulanmazsa işler sarpa saracağından, bir an önce askerleri geri çekip, "bu işten tertemiz çıktık, gerisi Afganların sorunu" diyebilmenin yolu yapılıyor. Ama bu formülasyonla, gerekirse daha uzun kalmak da mümkün.

Yeni politikada en önemli unsur asker sayısının artması gibi görünüyor. Bu askerler kentleri ve stratejik bölgeleri denetleyecek. Bugüne kadar Taliban, "düşman kuvveti" bulunmayan bu bölgelerde elini kolunu sallayarak dolaştı. Eylemler yaptı ve askerî başarı elde ettiği izlenimini oluşturdu. Yeni strateji, buna son vererek, savaşta psikolojik üstünlüğü tekrar ele geçirmeyi amaçlıyor.

Ama iş bununla bitmeyecek. Çünkü Afganistan'daki sorun ancak siyasi yollardan çözülebilir. Irak'ta, Türkiye'nin de girişimleriyle yaratılan siyasi çözüm çerçevesi Afganistan'da yok. "Irak'ın komşuları" gibi bir platform ya da benzer başka bir mekanizma mevcut değil.

Ancak böyle bir platform, Afganistan'da savaşı devam ettiren uluslararası koşulların değiştirilmesini sağlayabilir. Burada Müslüman ülkelere de, bugüne kadar üstlenme zahmetine girmedikleri büyük bir görev düşüyor. Onların desteği olmadan Afganistan halkının acısı bitmez.

En başta, Taliban'a büyük kaynak aktaran Arap sermayesine dur demek gerek. Bunu ancak Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleri yapabilir.

Aynı şekilde Pakistan'ın da "Afganistan'da en geri güçleri destekleyerek, Afganistan'ı güçsüz kılma" stratejisini

değiştirmesi zorunlu. Bunun yerine "Afganistan'ı güçlendirme stratejisi"ne destek vermesi gerek. İslamabad'daki sivil yönetimin bunu arzu ettiği görölüyor. Ancak yıllar süren askerî diktatörlüklerle palazlanan ordu ve özellikle de gizli servis hâlâ Taliban'ı ve hatta yer yer El Kaide'yi desteklemeyi sürdürüyor.

Onların amacı, baş düşmanları Hindistan'ın "Pakistan'ın arka bahçesine" yerleşmesini önlemek. "Taliban artık başkent Kabil'de bile elini kolunu sallayarak dolaşıyor" yorumlarının yapılmasına neden olan bombalı saldırıların Hint hedeflerine yönelik olması, amaç ve sorumlular konusunda bölgeyi tanıyanları hiç şaşırtmıyor.

Nihayet, savaşın bitmesi için Taliban'ın afyon ekiminden para kazanmasının önlenmesi gerekiyor. Bu yıl bu alanda fazla asker arttırmadan da başarılı olan ABD'nin daha fazla askerle üzerine gideceği en önemli sorun bu olsa gerek.

Bunlara paralel olarak hem bölge ülkelerini ortak bir politikaya kazanmak, hem de Taliban ile El Kaide arasına bir çizgi çekerek, Taliban saflarındaki bazı unsurları yasal siyasi platforma kazanmak gerekiyor. ABD bu konuda Türkiye gibi halkı Müslüman olan ülkelere güveniyor.

"Biz ABD'ye neden yardım edelim" diyeceklerle hatırlatmak gerek: Washington'da bugünkü stratejiye alternatif olarak tartışılan, askerleri Afganistan'dan derhal çekerek, El Kaide'nin hâlâ yoğun olarak bulunduğu Pakistan'ı daha fazla bombalamaktı.

Yeni stratejide Afgan ordusunun kendini savunacak şekilde eğitilmesi de önemli bir yer alıyor. Bu düşünce 1989 yılını hatırlatıyor. O tarihte Moskova da, Afgan ordusunu güçlendirip, ülkeden çıkmıştı. Ama sorunun siyasi boyutunda hiçbir önlem alınmadığı için, o ordu ilk Mücahit saldırıları karşısında çaresiz kalıp, dağılmıştı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiyeleşen Avrupa

Cem Sey 14.12.2009

İsviçre'de minare inşaatı yasaklandı. Hem de "demokratik" bir yöntemle. Halkoyuyla.

Bu olay bana Türkçedeki meşhur lafı hatırlatıyor:

Deveye sormuşlar: "Boynun neden eğri?"

Deve yanıtlamış: "Nerem doğru ki?"

İşte o misal, bu olayda da insan sapıklıkları incelemeye neresinden başlayacağına karar veremiyor.

Halk oylamasının en demokratik yöntem olduğunu savunanlardan mı?

Demokrasinin sınırının nereden olduğundan mı?

Yoksa Türkiye'deki genel eğilime uyup, İsviçrelilerin, Batı'nın, Hristiyanların Müslüman düşmanlığından mı?

Murat Belge'nin yaptığı gibi, Türkiye'nin bu konuda edecek lafı olmadığından mı?

Tabii, daha hayata ilişkin şekilde de yapılabilir. Örneğin, çağdaş mimarlığın klasik biçimleri yerle bir ettiği bir 20. yüzyılın ardından, camilerin mutlaka Süleymaniye Camii'ne benzemek zorunda olup olmadığını da tartışabiliriz –hatta Türkiye'deki kentlerin estetik görüntüsü uğruna, birilerinin ciddi şekilde bunu tartışması da şart.

Ama, Avrupa'da yaşayan ve hatta bir Avrupa ülkesi vatandaşı olan biri olarak, ben kendim için ciddi bir tehlikeden söz etmek istiyorum.

11 aralıkta Murat Belge, İsviçrelilerin kararının izolasyonizm, Avrupa'daki eğilimin de İsviçreleşme olduğunu yazdı.

Ben Murat Belge'den daha karamsarım. Çünkü son 20 yılda, özellikle de 11 Eylül'den beri Avrupa ülkelerinin birçoğunda daha çok Türkiyeleşme eğilimi var.

Son yıllarda "terör örgütleri ve terör tehdidi" sloganı kullanılarak Avrupa ülkelerinin 20. yüzyılın sonlarında ulaşmış olduğu ileri vatandaşlık hakları bir bir budandı. Bugün birçok Avrupa ülkesinde telefonlar bin bir bahaneyle dinleniyor; internet üzerinden, sahibinin haberi bile olmadan bilgisayarlardaki bilgiler kopyalanıyor; basının kullandığı kaynakları açıklaması yönünde büyük baskı var; kaynak açıklamamakta direnenler aleyhinde, "devlet sırlarını açıklamak" iddiasıyla açılan soruşturmalar ve davalar var; Avrupa'nın sadece sokak ve meydanları değil kamuya ve özel şirketlere ait her türlü mekân 24 saat görsel denetim altında; banka bilgileri sır olmaktan çıktı.

Liste daha çok uzun. Bu sayfa yetmez hepsini sıralamaya.

Bütün bunlar, açıktan milliyetçi ve alttan alta dinci bir ideolojiyle elele gidiyor.

Milliyetçilik o kadar ki, Avrupa'nın binlerce yıllık savaş tarihini kırmak için üretilen en ciddi ürün olan Avrupa Birliği'nin bile altını oymaya çalışıyor bazı "Avrupalılar". Ellerinden gelse dağıtacaklar birliği.

"Dincilik" daha o kadar açıktan yapılamıyor. Ama otuzlu yaşlarındaki insanların, kendilerinden önceki kuşakların, "toplumun haksızlıklara karşı çıkmasını engelleyen bir kurum olduğu" düşüncesiyle dinsel kurumların etkinliğine karşı çıkarak, kendi yaşamlarında pratikte ortadan kaldırdıkları bazı biçimsel törenleri, yaygın şekilde geri getirdiğini görüyoruz.

Genç insanlar kilisede evlenmeyi marifet kabul ediyor, çocuklarının vaftiz edilmesine hayati önem addediyor ve –bence en tehlikelisi- buna olanak tanıyan Almanya gibi ülkelerde çocuklarını yaygın şekilde dinî okullara gönderiyor.

Dindar insanların Avrupa'da istediği gibi yaşayabilmesi çok önemli bir kazanım. Ama inanç özgürlüğünün "inanmama özgürlüğü" anlamına da geldiği bu kuşaklarca fazla önemsenmiyor.

Aynı şekilde milliyetçilik yapanlar da, ülkelerinde yaşayan milyonlarca göçmenin uyum sağlamasının, kendilerinin de onlara uyum sağlaması anlamına geldiğini kabul etmiyor.

Anlayacağınız, Türkiye'deki "demokrasi sadece benim işime geliyorsa iyidir, aksi halde her olanağı kullanarak –

ve demokrasinin biçimsel kılıfına uydurarak- başkalarının haklarını kısıtlamak mubahtır” anlayışı Avrupa’da da yayılıyor.

O kadar ki, “Türkiye AB’ye girsin mi, girmesin mi” şeklindeki artık gına getiren tartışmayı yaptığım arkadaşlarıma, “dikkat edin de bu gidişle AB Türkiye’ye katılmasın” diye takılıyorum...

Maalesef, kimse bunu garip karşılamıyor.

İsviçre’deki minare yasağı, Almanya’daki Sarrazin sapıklıkları, Hollanda ve Danimarka’daki Müslüman düşmanlığı Türkiye’de DTP’nin yasaklanmasına sevinen aynı anlayışın ürünü.

Baskıcı ve gericiiler Avrupa ve Türkiye’de elele vermiş. Ama hem Avrupa’da, hem de Türkiye’de buna karşı direnen birçok insan var. Eksiklik galiba, bunların hâlâ elele vermemiş ve hatta birbirine güvenmiyor olmasında.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tuvalu kaybetti

Cem Sey 21.12.2009

Dünya karmakarışık. Bu kargaşanın etkilerine son olarak Kopenhag’daki İklim Zirvesi’nde tanık olduk.

İklim değişikliğinin dünyanın en yakıcı sorunlarından biri olduğunda hemen hemen herkes birleşiyor. Buna itiraz edenlerin bir kısmı çok etkili kişiler olsa da, sayıları artık bir elin parmaklarını geçmiyor.

Böyle bir ortamda en doğal olanın, herkesin elele vererek, sorunun çözümü için çalışması olduğunu düşünüyorsunuz, değil mi? Vazgeçin, boş bir beklenti bu.

Çünkü iklim değişikliğini önlemek ya da en azından denetim altına almak için alınacak önlemler konusunda her kafadan bir ses çıkıyor. Kimse kendi çıkarlarını ucundan da olsa etkileyecek önlemlerde uzlaşmaya bile yanaşmıyor. Dolayısıyla da İklim Zirvesi’nden çıkan sonuçlar da dünyayı bir adım bile ileri götürmeyecek sonuçlar.

Buna rağmen, sonuçlar hakkındaki değerlendirmeler arasında da uçurumlar olduğuna işaret etmek gerek.

AB’de özellikle Almanya’nın başını çektiği bir grup ülke, sonuçlardan çok rahatsız. Çünkü bu ülkeler, 1999 yılında imzalanan Kyoto Protokolü’ne ellerinden geldiğince uyup, son on yılda doğal çevreyi koruma, yenilenebilir enerji kaynaklarına dönme yolunda olağanüstü çaba gösteren ülkeler. Onlar, iklim değişikliğinin denetlenebilmesi için 2020 yılına kadar en fazla iki derecelik bir ısınmaya izin verilebileceğini savunuyor. Bunun için de, tüm insanlığın üzerinde uzlaşacağı ve tüm devletlerin uyacağı karbondioksit salınım sınırları konmasını istiyorlar. Kopenhag’da bu uzlaşmaya ulaşılamaması, bu ülkeleri bir felâket psikolojisine sürüklüyor.

Fakat, örneğin, ABD’de durum farklı. Orada, Kopenhag büyük bir adım olarak algılandı. Özellikle Amerikan basını, ABD Başkanı Barack Obama’nın Kopenhag’da çok başarılı bir diplomasi yürüterek, tarihî uzlaşmalar sağladığı kanısında. Onlara göre, ABD, Rusya, Çin, Brezilya ve Hindistan’ın, ilk defa iklim değişikliği konusunda önlem almak gerektiğini kabul etmesi, sorunun çözümü yolunda atılan ilk adım. Bu ülkeler, kalkınmakta olan

ülkelere 2020 yılına kadar her yıl 100 milyar avro tutarında destek verilmesinin kabul edilmesini de büyük bir zafer olarak algılamayı tercih ediyor.

Acaba hangi yaklaşım doğru?

Kuşkusuz dünyayı en çok kirleten ülkeler olan ABD ve Çin'in de içinde bulunduğu grubun, "eğer bağlayıcı kısıtlamalar olursa, bunu kamuoyumuza anlatamayız ve hiçbir gelişme olmaz" demesi, gerçekçilik içeriyor. Gerçi Çin yönetiminin, hiçbir konuda olmadığı gibi, bu konuda da kamuoyunu ikna etmek gibi sorunu olmasa da, diğer ülkelerde bu geçerli. Çin'in de, herkes ikna olmadan bu alanda adım atmayacağı belli. Burada Çin'in, çevre dostu teknolojileri ileri sanayi ülkelerinden talep ettiğini ve başta ABD, bu ülkelerin Pekin'in bu talebini hep reddettiğini de belirtmek gerek.

Bu beş ülkenin gerçekçiliği yine de huzursuzluk verecek kadar büyük bir açık kapı da bırakıyor. Çünkü örneğin, Kyoto Protokolü'nü imzalayan ABD'deki Kongre'nin, bu protokolü hiç onaylamadığı ve Washington'ın hepimizin soluduğu atmosferi on yıl boyunca giderek artan oranda pisletmekte hiçbir sakınca görmemiş olduğu hatırlarda.

Buna karşılık, herkesi bağlayacak kararlar alınmasını ısrarla isteyen Avrupalıların, kalkınmakta olan ülkelere destek vermek söz konusu olunca yan çizdiği tüm göz boyamalara rağmen ortada. 2020'ye kadar değil, ancak üç yıl için bu ülkelere yardım etmeyi kararlaştırmayı başarabilen (o da 7 milyar avrodan ibaret bir yardım) bir uluslar topluluğunun, fazlasıyla hevesli olduğunu söylemek mümkün değil. Onların tavrı daha çok, son yıllarda Çin ya da Hindistan gibi ülkeler karşısında kaybettikleri rekabet yeteneklerini arka kapıdan tekrar kazanmaya çalıştıkları izlenimini veriyor.

Bu iki güçlü blok bu şekilde birbirine girince de, Kopenhag zirvesinin beklentilerin çok altında kaldığını söylemek mümkün. Bu nedenle de şimdi gözler ve umutlar, 2010 yılında önce Almanya'da Bonn'da, daha sonra da Meksika'da yapılacak iki toplantıya döndü.

Ama buradan çıkacak sonuçların da Kopenhag'da bas bas bağırsalar da seslerini duyuramayanları tatmin edemeyecek.

Bu gidişle, atmosferin sadece birkaç derece ısınması halinde dünya haritasından tamamen ya da büyük ölçüde silinecek Tuvalu ve Bangladeş gibi ülkeler, sömürgecilik döneminden sonra, bu kez de büyük ülkelerin iklim politikalarının kurbanı olacak.

Ama bu defa tamamen yok olacaklar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Noel 'kurbanı' Çin

Cem Sey 28.12.2009

Avrupa'ya Noel geldiğinde sanki yaşam durur. Tarih yılbaşına da yakın olduğundan, çoğu kişi yıllık izninin bir kısmını alır. İşyerleri boşalır, posta işlemleri yavaşlar, devlet daireleri neredeyse kapanır.

Medya ise çalışmaya devam etmek zorundadır. Öyle ya, Noel oldu diye, olaylar bitmez. Okurlar, seyirciler okuyacak gazete, izleyecek program bekler. Özellikle Hristiyan olmayan ülkelerde yaşam alışlageldiği gibi devam ettiğinden, gazetelerde, televizyonlarda çalışan meslektaşlarımızın gözü o ülkelere döner. Boş kalan sayfaları o ülkelere gelen haberlerle doldurmaya çalışırlar.

Bu yıl da öyle oldu. Ama bu kez, başka zaman kimseyi ilgilendirmeyecek haberlerle dolmadı sayfalar. Tersine, bir insan hakları ve demokrasi skandalıyla çalkalandı ortalık. Çünkü Noel'in Batı dünyasını uyusukluğa sürüklemeye özelliğini hatalı değerlendiren bir hükümet tam anlamıyla oltaya takıldı; suçüstü yakalandı: Çin hükümeti...

Pekin'de ipleri sıkıca elinde tutan, adı komünist, ama aslında en vahşi türden bir kapitalizmin bekçisi olan bürokratlar, Noel nedeniyle Çin'de görev yapan yabancı muhabirlerin tatilde olacağını hesaplayarak, kendi baskı düzenlerini tehdit ettiğine inandıkları bir muhalifi, Liu Şiaobo'yu mahkemeye çıkardı.

Liu'nun suçu, resmî mahkeme belgelerine göre, "yıkıcılık ve Çin hükümetinin istikrarını bozmaya teşebbüs". Gerçek suçu ise, 2008 yılı aralık ayında, 300 Çin aydını ve vatandaşıyla birlikte "daha fazla demokrasi ve düşünce özgürlüğü" talep etmesi.

Böyle bir talebin nasıl olup da "yıkıcılık" olarak takdim edilebileceğini en iyi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları bilir tabii. Ama Batılılar anlamadı. Anlasalar da kabul etmediler.

Batı dünyasının gözleri, Liu'nun duruşmasına döndü. Çin hükümeti, yabancı muhabirlerin mahkeme binasına, bırakın girmesini, yaklaşmasını bile yasakladı. Ama haberlerin sızmasını önleyemedi.

İlk duruşma sadece üç saat sürdü. İki gün sonra karar açıklandı. Liu, 11 yıl hapis cezası aldı.

Türkiye'de askerî diktatörlükler altında bile bu tür duruşmaların yıllar sürdüğünü düşünürseniz, Çin mahkemesinin ne kadar etkili çalıştığını tahmin edebilirsiniz. Fakat tabii, duruşmada okunmuş olması gereken iddianamenin ve yapılmış olması gereken savunmanın bu kadar kısa bir süreye sığmayacağı da ortada. Bunlar, ortada kararı gerekçelendirmeye yarayacak sahte bir delil bile olmadığına işaret ediyor. Zaten savunmanın da savunmayı gönüllü olarak bu kadar kısa keseceğini düşünmek de pek akla mantığa uymuyor.

İşin özeti, Çin mahkemesinin ciddi bir mahkeme olmaktan çok, Pekin'deki diktatörlerin kuklası bazı yargıçlardan oluştuğu anlaşılıyor. Asıl cezanın da mahkeme salonunda değil, kentin en önemli kültür eseri olan Yasak Şehir'in yanı başında bulunan, Orta Güney Denizi gibi mistik bir ad taşıyan ve sizin bizim gibi sıradan ölümlülerin adım atmasına, hatta uzaktan görmesine bile izin verilmeyen Komünist Parti merkezinde alındığı izlenimi oluşuyor.

Çin uzmanları, kesilen cezanın, Çin'de bile görülmediği kadar ağır olduğunu vurguluyor. Onlara göre, bu cezayla Çin hükümeti bir kişiyi "elektrik direğinde sallandırarak", başkalarına gözdağı vermeyi amaçlıyor. Son yıllarda giderek artan baskıyı, bundan sonra daha da arttıracığının işaretini veriyor.

Böylece, dünyada yeni bir oyun başlıyor.

Özellikle son büyük ekonomik krizle, Çin artık dünyanın süper güçleri arasına kesin olarak girmeyi başardı. Ama bu gelişmeye rağmen, ülkenin yönetim tarzında herhangi bir değişiklik planlamadığını tüm dünyaya ilan

ediyor.

Buna karşılık, diğer süper güçler sayılan ABD ve AB, Çin'in yakasını kolay kolay bırakmayacak. Çin'in en zayıf halkasının insan hakları olduğu kesin. Bir yandan kapitalizmin en canavarca şeklini uygulayıp, küçük bir azınlığı zengin edeceksin, diğer yandan, halkın çoğunluğunun pastadan pay almasının yegâne yolu olan daha fazla demokrasinin önünü keseceksin –Çin hükümeti, Noel günlerinin kurallarını anlamadığı gibi, oyunu bu şekilde oynayamayacağını da (Türkiye gibi başka bazı ülkelerin aksine) daha anlamamış görünüyor. Anlamadığı sürece de, rakibi olan süper güçlerin darbelerine açık kalmaya devam edecek.

Ve tabii yine, olan bu büyük ve zengin ülkenin köylülerine, işçilerine, sıradan vatandaşlarına olacak. Demokrasi yoluyla, en azından dertlerini dışa vurma hakkını elde etmek için Çinliler ve orada yaşayan diğer uluslar daha birçok kurban verecek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ah, Abdülmuttalip!

Cem Sey 04.01.2010

Nijeryalı Ömer Faruk Abdülmuttalip, bedenine bağladığı ufak bombanın pimini çekmeye çalışırken, işin bu noktaya varacağını herhalde hiç düşünmemişti. O, yıllardan beri içinde biriken Amerikan düşmanlığının karşılığını vermek, bir anlamda kişisel doyuma ulaşmak istiyordu. Bunun için de Amsterdam'dan Detroit'e uçan bir sivil uçağı içindekilerle ve tabii kendisiyle birlikte yok etmeyi düşünüyordu.

Başaramadı. Çünkü kaba kuvvet sadece ona özgü değildi. Ne yapmaya çalıştığını anlayan bir İngiliz genci ondan kuvvetli çıktı. Onu zapt etti ve Amerikan polisine teslim etti.

Olay burada bitmedi. Başladı.

Soruşturma, Abdülmuttalip'in saldırıyı tek başına planladığına işaret etse de, intihar eylemcisi olmak için gerekli teknik bilgiyi büyük olasılıkla Yemen'de öğrendiğini ortaya koydu.

Buraya kadar her şey normal. Ama bundan sonrası, Batı'sıyla Doğu'suyla dünyanın içinde bulunduğu çılgınca psikoloji nedeniyle garipleşmeye başlıyor. Son haberler şöyle:

- ABD'ye uçan uçaklarda son bir saat içinde yolcuların koltuklarını terk etmesi yasaklandı.
- Avrupa'da havaalanlarında yolcuları çıplak gösteren bir aygıtın kullanıma girmesi bekleniyor.
- Havaalanlarında güvenlik kuyrukları, saldırıları içerde değil, güvenlik kuyruğunda gerçekleştirmeyi daha "verimli" kılacak şekilde uzamaya başladı.
- ABD, daha Bush döneminde ipliği pazara çıkan ve son örnekte olduğu gibi suç işlemeye niyetli olanların değil, adı Hristiyanlara garip gelenlerin ve hatta bazı ilgisiz Hristiyanların da seyahat özgürlüğünü kısıtlayan "uçuş yasaklılar listesi"ni yeniden daha sıkı tutma kararı verdi.

Ve kulağa en aşırı gelen önlem:

– ABD, Yemen'deki büyükelçiliğini kapatıp, bunun yerine bu ülkede büyük bir anti-terör timi tutmaya karar verdi.

Bunlara, gazetelere yansımayan, ama sokakta dolaşan herkesin rahatlıkla tanık olacağı, "Abdülmuttalip'in bu eylemi yaptığı nerden belli? Amerikan oyunu da olabilir bu iş" ya da "bir kere Abdülmuttalip Müslüman değil ki. Çünkü Müslüman olsa insan öldürmeyi planlamazdı"dan başlayıp, "bunun arkasında ABD'nin Yemen petrollerinde gözü var"a varan yorumları da ekleyince, insan umudunu kaybetmeye başlıyor.

Bu satırların yazarı da, birkaç yıl önce Yemen'de, Devlet Başkanı Ali Salih Abdullah'ın iç güvenlikten sorumlu yeğeniyle görüşürken, "bu ülke tehlikeli" demişti kendi kendine. Çünkü Yemenli politikacı, "El Kaide'nin ülkenizdeki faaliyetine neden göz yumuyorsunuz" diye soran gazetecilere, "Yemen'de El Kaide yok. Ona yakın bazı insanlar var, ama onlar da iyi insanlar. Bizim onlarla aramız iyi. Bir şey yapmaya gerek yok" yanıtını vermişti.

Şimdi o "iyi insanlar"ın desteğiyle genç Müslüman Abdülmuttalip yüzlerce insanın canına kastedince, aynı Yemen hükümeti, ABD'nin Yemen'de hava saldırıları gerçekleştirmesi gibi aşırı ve sivilleri de öldürmek dışında fazla bir sonuç vermeyen önlemlere de; Washington'un Yemen topraklarında anti-terör timleri kurmasına da onay veriyor. Bunu da aslında birçok başka Müslüman ülke gibi, sorumluluk üstlenmemek için yapıyor. Önce, Afganistan'daki eski Taliban hükümeti gibi, "Müslüman Müslüman'a karşı olmaz" mantığıyla, şiddet budalalarına alet oluyor. Ardından da temizlikte elini pisletmemek için, Amerikalılara bırakıyor işi.

Son günlerdeki gelişme, uzmanların, "sakın olmasın" şeklinde uyardığı yönde gidiyor. Örneğin, BM uzmanı Richard Barrett, daha aylar önce, El Kaide'nin önemli yöneticilerinin Yemen'e gittiğini belirtiyor, "eğer militanlar Yemen'e gidip, orada eğitim alıp, ardından tekrar ülkeden çıkabiliyorlarsa, El Kaide'ye karşı Afganistan'da mücadele etmenin anlamı kalmıyor" diyordu.

El Kaide'nin yerleşimine aday bir diğer ülke de Somali.

Müslüman ülke ve hükümetler bir an önce El Kaide'nin Pakistan, Yemen ve Somali gibi ülkelerin topraklarını istediği gibi kullanıp, silahlı birlikler kurup, eğitmesini önlemek ve sorunun aslında olması gerektiği gibi poliseye yöntemlerle çözülmesinin zeminini hazırlamak zorunda. Yoksa Batı'nın en yumuşak güvercinleri bile, daha büyük savaşları ve insanlığın çeşitli kesimleri arasında daha da derin uçurumlar oluşmasını önleyemeyecek. Hatta belki de artık önlemek istemeyecek.

Haksızlar mı?

Doğu'dan gelip, Batılı insanları yüzlerle katletmeyi marifet sananlara Doğu'nun düşünce dünyası ciddi şekilde karşı koymazsa, Batı neden kendi katillerinin elini kolunu tutmakla uğraşsın?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye temsilcisi Kürt

Avrupa Solu, Berlin’de toplandı. Çeşitli ülkelerden gelen Avrupalı sol ve sosyalistler iki gün boyunca, kıtalarında sol politikanın ne olması gerektiğini tartıştı. Her ülkenin temsilcisi diğerlerine kendi ülkesindeki gelişmeler hakkında bilgi verdi.

Türkiye de vardı toplantıda. Türkiye’nin yabancılara anlatması zor genişlikte, fakat bir o kadar da sığ solunu Avrupa Solu’nda ÖDP temsil ediyor. Bu toplantıya da parti başkanı Alper Taş’ın başkanlığında kalabalık bir ekiple katıldılar.

Fakat Türkiye’yi sadece onlar temsil etmedi. Biraz paradoksal bile olsa, Avrupalıların daha çok ilgisini çeken temsilci Türk değil, Kürttü. Kapatılan DTP’nin milletvekillerinden Sabahat Tuncel’i dikkatle dinleyen Avrupalı solcular, konuşmayı alkışlarla karşıladı.

Kürtlerin Türkiye’yi temsil etmesine alışmışız. Herkes biliyor, Turgut Özal’ın, Hikmet Çetin’in ve daha başka siyasilerin Kürt olduğunu. Fakat Sabahat Tuncel, Kürt kimliğini öne çıkararak temsil etti Türkiye’yi. Alışılmamış olan bu.

Fena da yapmadı Türkiye’yi temsil etme görevini. Samimi konuştu. Açık konuştu. Türkiye’de devletin, AKP’nin, emniyet kuvvetlerinin yaptıklarını kıyasıya eleştirdi. Ama Türk demokratlarının önemini de Avrupalılara anlatmaktan geri durmadı.

DTP’nin kapatılmasından ve Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk’un siyaset yapmasının yasaklanmasından sonra geri kalan DTP milletvekilleri olarak yaşadıkları psikolojiyi inandırıcı şekilde aktardı.

“Biz Kürt halkına, sokaklara dönmeyi düşünmüştük. Ama sonra Türk kamuoyundan bize Meclis’i terk etmememiz yönünde güçlü bir çağrı geldi” dedi.

Bu sözler Türkiye’de her gün söyleniyor. Kimisi inanıyor, kimisi de, “hadi oradan, hapisteki bebek katili emretti, siz de vazgeçtiniz” diyor. Yani belki sizler için yeni bir şey yok bunda.

Fakat 1980’li yılların ortalarından beri Kürt halkının kaderiyle yakından ilgilenen Avrupa kamuoyu ve solcuları için bu sözler çok önemliydi. Çünkü artık ancak Türkiye’deki Kürt hareketinin temsilcilerinin ağzından çıkan bu yöndeki sözler, Avrupa’nın solcularını, sosyalistlerini ve hatta sosyal demokratlarını Türk demokratlarının gerçekten demokrat olduğuna inandırabiliyor. Yani devletin yürüttüğü savaş Avrupa ülkelerinde tüm Türklerin inandırıcılığını hemen hemen sıfıra indirirken, Kürt siyasetçilerin uzun yıllar sonra tekrar Türk demokratlarına bir anlamda kefil olması, onların itibarını kurtarabiliyor. Yeni bir perspektif açabiliyor.

Bu acı da olsa, gerçekçi davranılarak görülmesi ve kabul edilmesi gereken bir olgu.

Tuncel bu sözleri, bunları bilerek mi söyledi, bilmiyorum. Ama bu etkiyi yaptı.

Fakat bir başka etki daha yaptı Tuncel’in söyledikleri. Konuşmanın ardından kısaca fikrini aldığım bazı Avrupalılar, “PKK’yı ve Öcalan’ı çok öne çıkardı,” dedi “Biz bunun ne anlama geldiğini tahmin edebiliyoruz ve doğru bulmuyoruz.”

İşte Kürt siyasetçilerinin de dikkate alması gereken bu yaklaşım.

PKK, tartışmasız, Türkiye’de doğup büyüyen Kürtlerin en azından büyük saygı duyduğu bir örgüt. Kendilerine baskı uygulayan bir devlete kafa tutmayı başarmış olması, PKK’ya Türkiye’nin feodal duygu dünyasından kaynaklanan bir sempati duymalarına neden oluyor.

Ama başkaları bu duygusallıkla bakmıyor olanlara. Avrupalılar hiç duygusal bakmıyor.

PKK’nın Kürt halkı içindeki ağırlığı ve oynadığı rol görülüyor, ama özellikle geçmişte izlediği politikalar ve gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle PKK’ya karşı çok dikkatli ve mesafeliler.

O nedenle olacak, Kürt siyasetine zaman zaman hâkim olan, her şeyin odağına PKK’yı ve PKK lideri Abdullah Öcalan’ı yerleştirme eğilimi, Avrupa solunda ve sosyalistlerinde de kuşkulara neden oluyor. Yer yer, bu eğilimin lider sultası olduğu izlenimi yaygınlaşıyor. Bu nedenle Kürt hareketine sempatilerinde azalma olmuyor, ama dikkatli davranmaya özen gösteriyorlar. Özellikle, yıllarca kendi ülke ve partilerinde lider sultasını yakından yaşayıp, öğrenen Doğu Avrupalılar bu konuda çok hassas.

Buna karşılık, Kürt hareketinin bu eğilimden biraz olsun uzaklaşıp, yüzünü demokrasiye samimiyetle inanan Türk kamuoyuna çevirmesi olumlu karşılanıyor.

Kim bilir, uzun yıllardır en azından Türkiye’nin batısında özlemi çekilen Türk-Kürt buluşmasının gerçekten sağlanmasında belki Avrupa’nın da tuzu olabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ahlak

Cem Sey 18.01.2010

Ahlaki değerler sık sık insan eyleminin ve siyasetin konusu oluyor. Olması da gerekli. Aksi halde, insan yaşamının ve eyleminin toplumsal yaşamı zedeleyecek, hatta yok edecek boyutlara varması işten değil.

Ahlaki değerler dinsel temellere dayanabildiği gibi, dine dayanmayan ahlak anlayışları da var. Üstelik inananlarla inanmayanların ahlaki değerleri büyük ölçüde örtüşüyor.

Fakat ahlaki değerler davranışın ölçüsü haline getirilirken sınır nerede olmalı? Ya da, ahlaki değerlere sınır getirenler ahlaksız mı, haksız mı?

Neden böyle felsefi düşünceleri uzun uzun yazıyorum?

Çünkü son günlerde Türkiye’de olsun, yaşadığım Almanya’da olsun, tam da ahlaki davranışın sınırları konusunda önemli tartışmalar sürüyor.

Vicdani ret hakkında Türkiye’deki tartışmadan başlayalım.

Taraf’ta da yayımlandı; Enver Aydemir, laik bir orduya hizmet etmenin kendi dinsel inançlarına aykırı olduğu gerekçesiyle askerliğini yapmayı reddettiğinden cezaevine kondu.

Aydemir'in ne nedenle olursa olsun, askere gitmeyi reddetme hakkı tabii ki var. Fakat Aydemir'in bu tavrını, "vicdani ret" olarak tanımlamak ne kadar doğru? Öyle tanımlanmazsa, Aydemir'e haksızlık mı yapılmış olunur? "Bu vicdani ret değildir, çünkü Aydemir ilke olarak savaşları ve insan öldürmeyi değil, laikler adına Müslümanlara karşı bir kuruma hizmet etmeyi reddediyor" demek, orduyu, Türkiye'de aşırı bir akım halini alan laikliği ve Türkiye'deki acımasız yasaları savunmak mıdır?

Ben olmadığım kanısındayım.

Baştan söyleyelim: Enver Aydemir'in hapse atılmasının, hatta bazı iddialara göre, işkence yapılmasının ne bir gerekçesi ne de savunusu olamaz, olmamalıdır. Ama Enver Aydemir, inançları doğrultusunda bir karar alıp uyguluyor. Tıpkı, TSK'ya hizmet etmemeye karar veren PKK'lılar gibi. Ama dağdaki PKK'lılara "vicdan retçisi" denmiyor.

Enver Aydemir'in "vicdani retçi" olduğunu anlatarak, destek sağlamaya çalışanlar, "vicdani ret" kavramının içini boşaltmıyor mu?

Almanya'da bir süre önce, Protestan Kilisesi Başkanı Margot Kaesman, Afganistan'daki savaşın dinsel açıdan savunulamayacağını söyledi. Bu nedenle ağır eleştirilere maruz kaldı. Çünkü siyasilerin kuyruğuna basmış oldu.

Kaesman kendi bakış açısından tabii ki haklı ve bu sözleri sarf ettiği için kendisine yöneltilen ve çizmeyi aşan eleştirileri hak etmedi. Fakat Kaesman'ın düşüncesini kabul etmeyenler arasında bir başka barış aşığı Tom Koenigs de var. Koenigs, BM adına birçok barış misyonunda görev alan tecrübeli biri.

"Dua ederek, Taliban'ın cinayet işlemesi önlenemiyor" diyen Koenigs, Nazi rejiminin boyunduruğundan ancak askerî güç kullanılarak kurtarılan Almanların, radikal pasifizm konusunda dikkatli olması gerektiğini savunuyor. Ama savaşın değil, barışın dilini konuşan Koenigs, "barış için en sert düşmanlarla masaya oturmak lazım" da diyor. Yani barışın Taliban yok edilerek değil, onunla pazarlık edilerek elde edileceğini düşünüyor.

Şimdi Koenigs barış düşmanı, Kaesman ise barış meleği mi?

Bunlara benzer tartışmaların listesini uzatmak mümkün. Üstelik, çetin sorunlarla boğuştuğumuz bu dünyada bu tartışmalara ihtiyacımız da var.

Ama böylesi önemli ilkesel yaklaşımların kendisine zarar vermemek için, kullanılan kavramları, o anda dikkat çekmek ya da destek bulmak daha kolay olacağı için başka amaçla kullanmamak da, bu kavramların içini boşaltmamak da ciddi bir ahlaki olgunluk gerektiriyor.

Bakın Türkiye'de kime sorsanız demokrasiden yana. Buna rağmen Türkiye'de demokrasi ciddi yamukluklar gösteriyorsa, bu, bu tür çarpıtmaların gündelik iş haline gelmesinden kaynaklanmıyor mu? Bu çarpıtmalar, demokrasiye ulaşma çabalarına köstek olmuyor mu?

Ben Enver Aydemir'in hapislerde süründürülmesine karşı çıkıyor, onun hassasiyetinin ciddiyetle ele alınmasını istiyorum.

Aynı şekilde Afganistan'da savaşın bitmesini de istiyorum.

Ama bunun için vicdani ret ya da barış kavramlarının iinin boşaltılmasını da tehlikeli görüyorum.

Herhalde benim gibi düşünenlerin hassasiyetlerine de cevap verecek uzlaşmalar bulmak çok da zor olmasa gerek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umut

Cem Sey 25.01.2010

Aralık 2001’de Bonn’da ilk Afganistan Konferansı toplandı. Dünyanın birçok ülkesinin diplomatı, alışık olmadıkları insanlarla pazarlığa oturdu.

Konferans salonuna beş kilometreden fazla yaklaştırılmayan biz gazeteciler, onları, Ren Nehri kıyısındaki otellerinde gördük.

Kara kaşlı, kara gözlü, sert bakışlı erkeklerdi hepsi. Kiminin başı sarıklıydı. Kimi şık takım elbiseler giymişti. Ülkeden gelenlerle, sürgünde bulunanların bambaşka düşünce ve kültür dünyalarına ait olduğu belliydi.

Bonn Konferansı’nda, ABD’nin Afganistan’daki savaşının dışında bir strateji geliştirmeyi hedef. O toplantıda amaç, bugün iddia edildiği gibi, Batılı bir demokrasi oluşturmak ya da kadın haklarını Batılı seviyeye çekmek değil, varolan devlet boşluğunu dolduracak, gerçekçi bir alternatif yaratmaktı.

Perşembe günü Londra’da yeni bir Afganistan Konferansı yapılacak.

Bilmem, Bonn’a gelen sert bakışlı aşiret reisleri Londra’da da masada olacak mı? Herhalde onların yerini, demokratlığı tartışmalı da olsa, Karzai hükümeti temsilcileri alacak. Her aşiretle pazarlıktan, tek bir hükümetle pazarlık aşamasına gelmiş olmak bile bir başarı sayılabilir.

Londra’da dünya Afganistan’a bir kez daha çözüm bulmaya çalışacak.

Bir süre önce bir Alman partisinin uluslararası ilişkiler sorumlusu, “Afganistan’a çözümü Afganların kendilerinin bulması neden mümkün değil” diye soruyordu.

Haklı bir soru. Yanıt da basit.

Afganistan’da tüm dünyanın destek verdiği bir düzen kurulmasına karşı mücadele eden Taliban, o dünyaya Afganistan sorunuyla tamamen ilgisiz bir savaş açanlarla ilişkisini koparmadığı sürece, dünya Afganistan’a karışmaya devam edecek.

Dolayısıyla Londra’da bu ülkede içine girilen sıkıntılı durumu aşmanın yeni yollarını uluslararası topluluk

arayacak.

“İçine girilen sıkıntılı durum”un baş sorumlusu, bir yıldır artık adından hiç bahsetmediğimiz George Bush. Onun yönetimi Afganistan’da tek çözümü savaşta gördü. Bush’un denetimindeki CIA, Bonn’da anlaşılan sivil girişimleri hiçe saydı ve Afganistan’daki aşiret reisleriyle paralel bir iktidar yağışı yarattı. Onları parayla besledi.

Avrupalılar da yıllar boyu kendi kamuoylarının hiç baskısını hissetmedikleri için, işler güçleştikçe mücadele etmek yerine kaçmayı tercih etti.

Sonuçta sekiz yıl boşa harcandı.

Şimdi *Spiegel* dergisi, Alman Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle’nin, yeni strateji olarak, Taliban saflarında bulunanları parayla satın almayı önereceğini haber veriyor.

Bu haber, Batı dünyasında hâlâ Afganları küçük gören ve satın alınabileceklerini düşünenlerin bulunduğunu gösteriyor. Oysa bu tür planlarla ancak, şimdiye kadar Taliban tarafına geçmemiş olan bazı aşiret reislerine şantaj yapma fırsatı verilir. Para almak için Taliban yanında yer almak gerektiğini düşünürler.

Bugün Afganistan’ın ihtiyacı olan barış.

Bunun için de derhal çekilmek değil, Taliban’la görüşmek ve siyasi bir çözüm aramak gerekli.

Aynı zamanda, ülkede Taliban’ın elini kolunu sallayarak dolaşmasının önüne geçilerek, halkı tekrar rahatlatmak zorunlu.

Bunlara paralel olarak, İran Körfezi bölgesinden Taliban’a hâlâ el altından destek veren “güçler”e baskı yapılmak, Pakistan’da hâlâ aşırı etkin olan ve devlet kuvveti olduğu halde hükümete hizmet etmeyenleri, yani Pakistan’ın derin devletini etkisizleştirmek gerek. Ve tabii, tamamen sivil araçlarla, Afganistan’da toplumsal yaşamın rahatlamasını, ekonominin biraz olsun haşhaş ekimi dışında seçenekler bulmasını sağlayacak yatırımlar yapılması lazım.

Aynı şekilde, Pakistan’da yaşayan Peştunların da desteklenmesi kaçınılmaz.

Tabii ki sonuçta ne Afganistan’da ne de Pakistan’da Batılı demokrasiler oluşacak. Bu zaten –eğer istiyorlarsa- o halkların kendi görevi.

Kadınların durumunda da ciddi bir değişim olmayacak. Dış dünya da, nasıl Suudi Arabistan’da bu duruma katlanıyorsa, orada da katlanacak.

Ama Londra’da Bush’un ve adamlarının artık olmamasından yararlanılırsa, belki, birkaç yıl içinde Afganistan’da dünyaya savaş açmış aşırı hareketler dışında herkesin kabullenebileceği bir siyasi dengeğin temelleri atılabilir.

Londra Konferansı’ndan beklenebilecek sadece budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umut

Cem Sey 25.01.2010

Aralık 2001’de Bonn’da ilk Afganistan Konferansı toplandı. Dünyanın birçok ülkesinin diplomatı, alışıık olmadıkları insanlarla pazarlığa oturdu.

Konferans salonuna beş kilometreden fazla yaklaştırılmayan biz gazeteciler, onları, Ren Nehri kıyısındaki otellerinde gördük.

Kara kaşlı, kara gözlü, sert bakışlı erkeklerdi hepsi. Kiminin başı sarıklıydı. Kimi şık takım elbiseler giymişti. Ülkeden gelenlerle, sürgünde bulunanların bambaşka düşünce ve kültür dünyalarına ait olduğu belliydi.

Bonn Konferansı’nda, ABD’nin Afganistan’daki savaşının dışında bir strateji geliştirmeyi hedef. O toplantıda amaç, bugün iddia edildiği gibi, Batılı bir demokrasi oluşturmak ya da kadın haklarını Batılı seviyeye çekmek değil, varolan devlet boşluğunu dolduracak, gerçekçi bir alternatif yaratmaktı.

Perşembe günü Londra’da yeni bir Afganistan Konferansı yapılacak.

Bilmem, Bonn’a gelen sert bakışlı aşiret reisleri Londra’da da masada olacak mı? Herhalde onların yerini, demokratlığı tartışmalı da olsa, Karzai hükümeti temsilcileri alacak. Her aşiretle pazarlıktan, tek bir hükümetle pazarlık aşamasına gelmiş olmak bile bir başarı sayılabilir.

Londra’da dünya Afganistan’a bir kez daha çözüm bulmaya çalışacak.

Bir süre önce bir Alman partisinin uluslararası ilişkiler sorumlusu, “Afganistan’a çözümü Afganların kendilerinin bulması neden mümkün değil” diye soruyordu.

Haklı bir soru. Yanıt da basit.

Afganistan’da tüm dünyanın destek verdiği bir düzen kurulmasına karşı mücadele eden Taliban, o dünyaya Afganistan sorunuyla tamamen ilgisiz bir savaş açanlarla ilişkisini koparmadığı sürece, dünya Afganistan’a karışmaya devam edecek.

Dolayısıyla Londra’da bu ülkede içine girilen sıkıntılı durumu aşmanın yeni yollarını uluslararası topluluk arayacak.

“İçine girilen sıkıntılı durum”un baş sorumlusu, bir yıldır artık adından hiç bahsetmediğimiz George Bush. Onun yönetimi Afganistan’da tek çözümü savaşta gördü. Bush’un denetimindeki CIA, Bonn’da anlaşılan sivil girişimleri hiçe saydı ve Afganistan’daki aşiret reisleriyle paralel bir iktidar yağısı yarattı. Onları parayla besledi.

Avrupalılar da yıllar boyu kendi kamuoylarının hiç baskısını hissetmedikleri için, işler güçleştikçe mücadele etmek yerine kaçmayı tercih etti.

Sonuçta sekiz yıl boşa harcandı.

Şimdi *Spiegel* dergisi, Alman Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle'nin, yeni strateji olarak, Taliban saflarında bulunanları parayla satın almayı önereceğini haber veriyor.

Bu haber, Batı dünyasında hâlâ Afganları küçük gören ve satın alınabileceklerini düşünenlerin bulunduğunu gösteriyor. Oysa bu tür planlarla ancak, şimdiye kadar Taliban tarafına geçmemiş olan bazı aşiret reislerine şantaj yapma fırsatı verilir. Para almak için Taliban yanında yer almak gerektiğini düşünürler.

Bugün Afganistan'ın ihtiyacı olan barış.

Bunun için de derhal çekilmek değil, Taliban'la görüşmek ve siyasi bir çözüm aramak gerekli.

Aynı zamanda, ülkede Taliban'ın elini kolunu sallayarak dolaşmasının önüne geçilerek, halkı tekrar rahatlatmak zorunlu.

Bunlara paralel olarak, İran Körfezi bölgesinden Taliban'a hâlâ el altından destek veren "güçler"e baskı yapılmak, Pakistan'da hâlâ aşırı etkin olan ve devlet kuvveti olduğu halde hükümete hizmet etmeyenleri, yani Pakistan'ın derin devletini etkisizleştirmek gerek. Ve tabii, tamamen sivil araçlarla, Afganistan'da toplumsal yaşamın rahatlamasını, ekonominin biraz olsun haşhaş ekimi dışında seçenekler bulmasını sağlayacak yatırımlar yapılması lazım.

Aynı şekilde, Pakistan'da yaşayan Peştunların da desteklenmesi kaçınılmaz.

Tabii ki sonuçta ne Afganistan'da ne de Pakistan'da Batılı demokrasiler oluşacak. Bu zaten –eğer istiyorlarsa- o halkların kendi görevi.

Kadınların durumunda da ciddi bir değişim olmayacak. Dış dünya da, nasıl Suudi Arabistan'da bu duruma katlanıyorsa, orada da katlanacak.

Ama Londra'da Bush'un ve adamlarının artık olmamasından yararlanılırsa, belki, birkaç yıl içinde Afganistan'da dünyaya savaş açmış aşırı hareketler dışında herkesin kabullenebileceği bir siyasi dengenin temelleri atılabilir.

Londra Konferansı'ndan beklenebilecek sadece budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış uzaklaşıyor

Cem Sey 01.02.2010

ABD'nin, Basra Körfezi'ne, İran'dan atılabilecek orta menzilli roketleri havada vuracak gemiler yerleştirme kararı, bir kez daha gözlerin Tahran'a çevrilmesine yol açacak.

Anlatıldığına göre, Aegis olarak adlandırılan bu gemiler sadece savunma amaçlı.

Batı dünyasında, bu gemiler ve Körfez ülkeleriyle yapılan anlaşmalar yoluyla ABD'nin bu ülkelerde kuracağı savunma sistemlerinin, Tahran'ın İsrail'i vurmasının önüne geçmesine hizmet edeceği yazılıyor.

Buna karşılık, İran hâlâ, nükleer silah üretme niyeti olmadığını tekrarlıyor.

İşin gerçeğinin ne olduğunu anlamak için, söylenenleri tersinden okumak yeterli.

Tabii ki ABD bu sistemleri savunma amaçlı kuruyor.

Ama isterse, bu altyapıyı her an İran'a karşı bir askerî harekâta da kullanabilir.

Savunma amaçlı İncirlik Üssü ya da Kıbrıs'taki İngiltere denetimindeki üsler gibi...

Öte taraftan, İran'ın da nükleer enerjiyi sivil amaçlarla kullanması için uranyum zenginleştirilmesi gerekli.

Ama zenginleştirdiği uranyumu nükleer silah üretmek için de kullanabilir.

Arada bir İsrail'i vurabilecek kapasitede roketler de deneyen İran'ın, bu denemeleri dünyanın gözüne batıra batıra yapmasının da tek bir nedeni var:

İsrail'i vurma kapasitesine sahip olduğunu hatırlatmak.

Yıllardır süren bu itiş kakış, şimdi yeni bir aşamaya giriyor gibi.

Bu aşamaya bakıldığında, önce, her şeyin de umutsuz olmadığı izlenimi doğuyor.

Bu hafta Tahran'dan gelen başka bir haber, çözülmesi yolunda adımlar da atılabileceğini düşündürüyor.

İran Dışişleri Bakanı Manuşehr Muttaki, "bazı yeni düşünceler"den söz ediyor.

Bu "yeni düşünceler", İran'daki deneme reaktörüne nükleer yakıt temini için anlaşma sağlanmasına yol açabilirmiş.

Böyle bir anlaşma, İran ile, İran'ın nükleer araştırmalarının ardındaki niyetten kuşku duyan ülkeler arasında az da olsa güven ortamı oluşmasını sağlayabilir.

Ama gereken yakıtı temin ettikten sonra, İran'ın yine yüksek sesle dünyaya kafa tutmasına da yol açabilir.

Böyle bakıldığında, son gelişmeler, yeni pazarlıklar için pozisyon alma olarak da yorumlanabilir.

Yıllardır değişmeyen, tarafların, özellikle de İran'ın saldırgan bir söylemden ısrarla vazgeçmemesi.

Devamlı ABD tehditlerini vurgulayan –oysa ABD'de İran karşıtlığını, ABD'li diplomatları yıllarca rehin tutarak, kendisi yarattı-, İsrail'in varolma hakkını tanımayarak, kabul ettiğini iddia ettiği Birleşmiş Milletler düzeninin altını oyan Tahran'daki rejim, Türkiye'nin de içinde bulunduğu bölgenin sorunlarını her geçen gün ağırlaştırıyor.

Bu tavır, İsrail ile bölgede zaten varolan sorunların çözülmesinin önüne yeni bir engel çıkardığı gibi, Tahran'ın bu sorunları sömürerek, bölgede "emperyalist" amaçlar güttüğünü de perdeliyor.

Başta Bush'un ABD'si olmak üzere Batı ülkelerinin ise, İran'ın nükleer programı ilk ortaya çıktığında bu ülkenin sivil kullanım hakkına bile karşı çıktıkları izlenimini bilerek vermiş olmaları ya da pazarlıkta ellerini güçlendirmekte akıllarına sadece askerî güç gösterilerinin gelmesi, hem Batılı diplomatların yaratıcılıkları konusunda kuşkular yaratıyor, hem de bu ülkelerin gerçekten iyi niyetli olup olmadıklarını düşündürüyor.

Barack Obama'nın iktidara gelirken söz verdiği yeni diplomasi –görüşmeler, askerî seçeneklerin geriye çekilmesi-, Washington'da sıkışan Obama'nın oradaki şahinlere teslim olmaya başladığını gösteriyor.

Oysa Orta Doğu'nun acilen barışa ihtiyacı var.

Barışa ulaşmanın tek yolu da Washington'da geçen yıl açılan pencere kapanmadan, kavga eden tarafların hepsinin birer adım geri çekilerek, ortalığı sakinleştirmesi.

Ardından da artık dolaylı şekilde ya da aracılarla değil, doğrudan ve anlaşmak için masaya oturarak birbiriyle konuşması.

Bir gün gerçekleşeceği düşünülen bu görüşmelere daha güçlü başlamak için bugün atılan her ters adım, görüşme tarihini biraz daha uzağa iteliyor.

Obama'nın büyük umut yaratan, "masaya oturma" stratejisinin de başarı şansı giderek azalıyor.

İki tarafın ve İsrail, Filistin, Türkiye ya da Körfez ülkeleri gibi, bölgedeki üçüncü tarafların anlamamış görüldüğü ise, bu umudun bitmesinin sonuçta herkese zarar vereceği.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güvenlik

Cem Sey 08.02.2010

1962'de, Berlin Duvarı'nın örülmesinden bir yıl sonra ve Soğuk Savaş'ın doruğunda, Alman yayıncı Ewald von Kleist, ilk Münih Güvenlik Konferansı'nı düzenledi. O zamanki adı, Savunma Bilimi Konferansı'ydı.

O günden bugüne sadece konferansın adı değil, çok şey değişti. Artık dünyada iki blok yok. Ama uluslararası ilişkiler daha karmaşık ve güvenlik tehdidi her yerde görülüyor.

Mali kriz, iklim değişikliği, enerji kaynakları, "terör" olarak adlandırılan akımlar... hepsi, güvenlik sorunu olarak sunuluyor. Belki kısmen doğru. Ama haklı olarak, her şeyi başka konulardan daha önemli bir güvenlik sorunu olarak algılamamanın ne kadar doğru olduğu da tartışılıyor.

Bu anlamda, Münih'teki Güvenlik Konferansı'nı bir uluslararası politika toplantısı olarak anlayıp, takdim etmek daha uygun.

Bu yılki Münih Konferansı'na geçmeden, böyle bir konferansın Almanya'da yapılıyor olmasının da anlamına bir göz atmakta yarar var.

Genel kanı, Almanya'nın dünya politikasında önemli rolü olmadığı yolunda. Bunun nedeni, birçoklarının, eski bölünmüş dünyada Almanya'nın iki blok arasında gidip gelen bir top olduğu dönemde gelişen düşüncelerden kendini kurtaramaması.

Oysa ekonomik gücünü ve etkisini Soğuk Savaş yıllarında çok akıllıca geliştiren Almanya, blokların dağılmasıyla tekrar büyük bir aktör oldu. Afganistan stratejilerinde Almanya'nın önemli katkısı var. Bush'un Irak macerasına dünya çapında direnişin başını Fransa'yla birlikte Almanya çekti. Mali kriz, ekoloji gibi global sorunlarda çözüm önerileri üretenlerin başında Berlin geliyor.

Bu nedenle de, dünyanın en önemli finans merkezlerinden olan İsviçre'de yapılan Dünya Ekonomik Forumu gibi, Almanya'daki bu uluslararası politika toplantısının önemi de her geçen yıl artıyor.

Son yıllarda Münih'te en önemli tartışma konularından biri, hâlâ şekillenmekte olan Soğuk Savaş sonrası dünyada Rusya'nın yerinin ne olacağı. Bu yıl da bunda bir değişiklik yok.

Ama Orta Doğu ve Asya ülkelerinin bu platforma kazanılmasıyla konferansın önemi daha da arttı. Bu yıl ilk kez, Çin Dışişleri Bakanı Yan Ciec'i'nin de katılması, bu ülkenin de artık ağırlığını hissettirmeye başladığının göstergesi.

Tabii bu yıl da İran'ın nükleer programı, Orta Doğu'da bir türlü bitmeyen İsrail-Filistin sorunu, aşırı akımların şiddet eylemleri gibi güncel konular kıyasıya tartışılacak.

Fakat adından fazla bahsedilmeyen çok önemli bir konu daha var masada: Nükleer silahların tamamen yok edilmesi.

Bu belki de tüm dünyada güvenliğin arttırılmasını sağlayabilecek en önemli adım.

Tüm nükleer silahların ortadan kaldırılması düşüncesi yeni değil. Ancak ABD'de şimdi başkan olan Barack Obama'nın seçim öncesinde Washington'da sözüne önem verilen bazı düşünce kuruluşlarıyla birlikte sahip çıkıp, geliştirdiği ve şimdi somutlaştırmaya çalıştığı bu düşüncenin artık gerçekleşme şansı var. Çünkü ABD ve Rusya konuya olumlu yaklaşıyor.

Bu iki nükleer silah devinin aralarında anlaşarak bu alanda adım atmaya başlamaları, nükleer silahların artık bulunmadığı bir dünyanın hayal olmaktan çıkmasını sağlayabilir.

Tabii bu çok uzun bir süreç olacak.

ABD ve Rusya anlaşsa dahi, çok sayıda nükleer silaha sahip olan İngiltere ve Fransa'nın da ikna edilmesi en önemli güçlük.

Kendileri için çok önemli bile olsa, dünyanın gerisi için anlaşılmaz ölçüde abartılı görünen Keşmir sorunu nedeniyle nükleer silah üreten Hindistan ve Pakistan'ın bu "oyuncaklarının" ellerinden alınması da kolay olmayacaktır herhalde.

Ve tabii, nükleer silah sahibi olduğunu bütün dünya bildiği halde, bunu kabul etmekte hep nazlı davranan İsrail'in bu kitle imha silahını elinden bırakması daha da zor olacaktır.

Yine de, nükleer silahsızlanma ve nükleer silahlardan tamamen arındırılmış bir dünya yaratmak, bugün insanlığın hedefleyebileceği en ciddi güvenlik projesi olarak görülüyor.

Çünkü ancak varolan atom bombaları yok edilirse, kendini onların tehdidi altında hisseden İran ya da Kuzey Kore gibi ülkelerin de atom bombası üretme çabasından vazgeçmesini sağlamak olanaklı.

Uğraşmaya değer mi, değmez mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sözde hukuk

Cem Sey 15.02.2010

Umarım Oktay Ekşi ağabeyimizi kızdırmam. Çünkü sonucu belli bir dava hakkında gerekçeli karar açıklanmadan yazmak, bağımsız hukuk sürecine müdahale sayılıyor mu, kestiremiyorum. Fakat bu dava, Türkiye'de zaten bağımsız bir hukuk süreci olmadığının acıklı bir kanıtı.

Sosyolog ve yazar Pınar Selek'in yıllardır süren davasından söz ediyorum.

1998'de başka nedenlerle gözaltına alınan Selek, sorgusunda hakkında soru bile sorulmayan Mısır Çarşısı patlaması nedeniyle mahkemeye çıkarıldı. Yargılandı diyemiyorum. Olanlar yargılamadan çok, yargısız infazı andırıyor. Hani derler ya, öldürmeyip, süründürüyorlar.

Oniki yıllık bu köşe kapmacanın detayları bu köşeye sığmayacak kadar uzun. Ama karışık değil. İç rahatlığıyla, bu "dava"nın özetini yapabilirim:

Olaydan sonra altı bilirkişi raporu yazılıyor. Hepsi “patlayan, bomba değil” diyor.

Bunun üzerine, olayda yetkili bile olmayan kurumların girişimiyle bir rapor daha yazılıyor. O rapor ısrarla bombadan söz ediyor.

Ağır Ceza Mahkemesi savcısı raporun üzerine atlıyor ve “işkence altında ifade verdim diye bas bas bağıran” diyen bir zanlının ifadesine dayanarak (o dönemde AB reformları yoktu ve işkence günlük bir olaydı), Pınar Selek için müebbet hapis talep ediyor.

Bu abesliğe yargıçlar yüz vermiyor. Pınar Selek ve işkence altında ifade verdiğinde ısrarcı diğer sanık –ki o sanık bombayı kendisinin koyduğunu bile söylemiş ifadesinde- beraat ediyor.

Olay Yargıtay’a kadar gitti. Geçtiğimiz günlerde de Yargıtay, mahkeme kararını esastan bozdu. Yani, “karar yanlış, düzeltin” dedi. Beraat kararının bozulması, ceza verilmesi gerekir demekle eşanlımlı. şimdi bu ge bilim kadınına ciddi ciddi tehdit eden, müebbet hapis cezası.

Fakat iş biraz garip. Sadece bilirkişi raporları nedeniyle değil. “Bombayı ben koydum” diyen zanlının beraat kararına itiraz bile eden olmaması da var. Unuttular herhalde. Yoksa onun önemi mi yok?

Zahmet edip, bu davanın –Türkiye’de moda terminolojiyle söylersek, “sözde dava”nın- oniki yıllık tarihine bakarsanız, “bir gücün” Pınar Selek’i yok etmeye karar verdiğini açıkça görürsünüz. Çünkü bir-iki defa değil, sayısız defa, Selek’in derhal beraat ettirilmesi ve üstelik yapılanlar için kendisinden özür dilenmesi gerekirken ve hatta zaman zaman onun lehine kararlar da verilmişken, kim olduğu belli olmayan karanlık “bir g”n müdahalesiyle, Selek bugün içinde bulunduğu duruma zorla getirildi.

O “bir g”n Ergenekon olduğunu iddia edemem. Elimde kanıt yok. Ama Ergenekon zihniyeti iliklerine kadar işlemiş sayıca küçük bir insan topluluğundan söz etmek sanırım abartı değil. Olay, Türkiye Cumhuriyeti hukuk mekanizmasının, Atatürk’ün deymiyle, “tüm kalelerinin fethedilmiş olduğunu” gösteriyor.

Bir süre önce Uluslararası PEN’in bursiyeri olarak Almanya’ya gelen ve şimdi Berlin’de bulunan Pınar Selek’in avukatları davayı AİHM’e götürecek doğal olarak.

PEN, olayı çok yakından ve büyük endişeyle izliyor. Sadece PEN’de değil. Avrupa’da Selek’i tanıyan ve takdir eden saygın kurum sayısı az değil. Yani, Selek olayı geleceğin AB raporlarına geniş konu olmaya aday. Konuyla ilgili haber ve yazılar çıkmaya başlıyor bile.

Yani belki Selek’in başına, sürgün yaşamına mahkûm olmak ve “katliamcılık” gibi iğrenç bir iftiranın lekesinden tam kurtulamamak dışında bir şey gelmeyecek. Ama o, Türkiye’de de saygın ve kendini savunmayı başarabilen bir aydın.

“Sözde hukuk”un on binlerce başka kurbanının durumu daha da iler acısı muhtemelen.

Mahkemelerin gerçekten bağımsız bir denetimi var mı? Yoksa 12 Eylül’n kukla mahkemeleri devam edip gidiyor mu? Bu sorunun mutlaka tartışılması ve artık birilerinin ciddi ve inandırıcı açıklamalar yapması gerekiyor.

Bu durumdan çıkmaya, ciddi bir AB reformu yeter mi, bilmem. Bana öyle geliyor ki, iş daha zor. Bu kokuşmuş hukuk sistemini dağıtıp, baştan kurmak belki tek çıkış yolu. Üstelik, "bir güç" yoğun şekilde müdahale etmeden önce Pınar Selek'i beraat ettiren ve dürüst oldukları anlaşılan yargıçlar gibi binlerce dürüst hukukçunun da bunda büyük çıkarı olsa gerek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail Ergenekonu

Cem Sey 22.02.2010

Bir süre önce Avrupa medyası, Türkiye-İsrail ilişkilerindeki rahatsızlıklara bakarak, "Türkiye nereye gidiyor" sorusunu ortaya atmıştı. Avrupalılara göre, iki ülke arasında bir sıkıntı varsa, bu İsrail'den değil, olsa olsa AB rotasından çıkan ve İslamcılığa dönen Türk hükümetinden kaynaklanabilirdi.

Şimdi başta İngiltere, birçok Avrupa ülkesi İsrail'le ciddi bir krizin ortasında.

Ortalığı, Hamas yöneticisi Mahmut el Mahbub'un Dubai'de öldürülmesi karıştırdı. Dubai polisi Mossad'ı suçladı. Öte yandan da, 11 katilin Avrupa ülkelerine ait pasaport kullandığını açıkladı.

İşin salt Avrupa pasaportları kullanılmasıyla kalmadığı anlaşılıyor. Katillerin haberleşmesi bir Avusturya telefon şirketinin SIM kartlarıyla gerçekleşmiş.

Mahbub cinayetinin, filmlere konu olabilecek, karmaşık ve mükemmel uygulanan bir gizli servis operasyonu olduğu anlaşılıyor. Operasyonda, Avrupa ülkelerinin Arap dünyasındaki iyi imajının sonuna kadar kullanıldığı da ortaya çıkıyor.

Bu yüzden, İsrail'e gelen tepki büyük. Altı vatandaşının pasaportu kullanılan İngiltere ve İrlanda, Kudüs'ü çok sert eleştiriyor. Avusturya'da soruşturma derinleştiriliyor.

Berlin ise, kendi tarihî sicili nedeniyle görünür tepkisini görece yumuşak tutuyor. Ama kapalı kapılar ardında ilişkilerin aşırı gerildiği belli oluyor.

Çünkü katillerden birinin kullandığı Alman pasaportu sahte bile değil. Köln'de Alman makamlarına başvurup, "ailesinin Almanya'dan kaçmak zorunda kaldığını" söyleyerek, Alman pasaportu talep eden bir İsrailliye verilen gerçek bir pasaport. Bu durum, Alman hükümetini zor durumda bırakıyor. Geçtiğimiz hafta sonu, Köln Savcılığı'nın soruşturma başlattığı açıklandı.

Diplomatik kavgı, bugün Brüksel'de devam edecek. Uzun süredir planlanan bir Brüksel seyahatine çıkacak İsrail Dışişleri Bakanı Avigdor Lieberman, orada birçok Avrupalı meslektaşının bu cinayetle ilgili sorularını yanıtlamak zorunda kalacak.

Bu cinayetle, Avrupa ülkelerinde İsrail'e yönelik sempati bir anda buruklaştı. Basındaki yorumlar, İsrail'i kınıyor, hatta uyarıyor. Bazı yorumculara göre, İsrail'in yargısız infazlara yönelmesi, Batı'nın bu ülkeye ilkesel siyasi desteğinin sona ermesine yol açabilir.

İsrail ve özellikle de Lieberman tüm iddiaları reddediyor. Ama inandırıcı olamıyor.

Mahbub cinayeti, İsrail'deki siyasi bir değişimin Avrupa'da yankısını bulmasına neden oluyor denebilir.

Son seçimlerde İsrail seçmeninin aşırı sağa kayması, Batı'da üzerinde yazı yazılan, ama fazla ciddiye alınmayan bir sorundu. Bu olayla, İsrail'deki değişim, Avrupa'nın gündemine geldi.

Avrupalılar, yeni İsrail hükümetinin politikasının "efelik yapma" felsefesi üzerine kurulu olduğunu, her geçen gün daha iyi idrak ediyor. Belki de, Ankara ile Kudüs arasında yaşanan rahatsızlığın sadece Erdoğan hükümetinden kaynaklanmadığı ve asıl değişimin İsrail'in siyaset tarzında olduğu bile zamanla idrak edilebilir.

Fakat şu sırada Avrupa'yı daha çok meşgul eden, dış dünyayı kaale almayan bu politik yaklaşımın, Orta Doğu'da başka nasıl sorunlara yol açabileceği.

Bu noktada da Avrupalıların ilgisi öncelikle son cinayetten sorumlu olduğu öne sürülen Mossad ve onun başkanı Meir Dagan üzerinde yoğunlaşıyor.

"Maceracı" olarak tanımlanan Dagan'ın Mahbub cinayeti sonrasında gelen baskılara aldırış bile etmediği ve haziran ayı sonunda görev süresi dolana kadar işine aynı şekilde devam edeceği tahmin ediliyor.

Ama asıl endişeler bu tarihten sonrasına yönelik. Çünkü, eğer hazirandan sonra da sertlik politikası ve yargısız infazlar devam ederse, Batı'nın nasıl davranması gerektiği üzerinde daha kimse düşünmemiş görünüyor.

Bir ciddi sorun daha var: Bu cinayetlerin yanı sıra Suriye'deki nükleer reaktör şantiyesinin bombalanmasından sorumlu Dagan'ın, İran'ın nükleer tesisleri hakkında geniş bilgi sahibi olması. Yani Batı dünyasında, yavaş yavaş kontrolden çıktığı izlenimi oluşan İsrail derin devletinin, Orta Doğu'yu her zamankinden daha kanlı bir savaşa da götürebileceği endişesi yeşeriyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk-Yunan gerçeği

Cem Sey 01.03.2010

Alman televizyonunda, ülkenin en ünlü komedyenlerinden Harald Schmidt bir espri yapıyor.

Yunanistan'ı hicveden ve onların aslında ne yapması gerektiğini kendince anlatan bir dizi espriden sonra ekrana bir karikatür getiriyor. "Eğer hâlâ istenenleri yapmazlarsa AB Yunanistan'ı Türkiye'ye satmalı" diyor. Ve

aynı anda da karikatür, Türkleri temsil eden bir figürün, Yunanlıları temsil eden bir eşekle anal cinsel ilişkisini gösteriyor.

Bu espri tartışılabilir. Ama televizyon ekranlarına yansıyan bu görüntünün, siyasi bir sorunu sanatsal açıdan ele alma çabası olduğunu unutmamak gerek. Sanat, siyasi ve toplumsal gerçeklikleri dile getirmiyor mu? O zaman, burada yatan gerçeğin ne olduğu üzerinde düşünmek gerekli.

Önce sorunu bir daha hatırlayalım:

Yunanistan AB'ye ve Avro para birimi dahilindeki ülkelere korkulu haftalar yaşıyor. Yıllardır yürütülen hatalı politikalar sonucunda ülkenin iflasın eşiğine geldiği anlaşıyor.

Eğer Yunanistan gerçekten iflas ederse, Portekiz, İspanya ve hatta İtalya'nın da domino taşları gibi düşmesi işten değil. Bu, avronun sonu olmasa bile, onu kullanan ülkelerin uzun yıllar ekonomik sıkıntılarla boğuşması anlamına gelecek.

Ekonomisi daha güçlü AB ülkelerinin seçenekleri sınırlı. Ya iflas riskini kabullenerek, Yunanistan'ı içine düştüğü çukurdan çıkmaya zorlayacaklar ya da Atina'ya para vererek, iflası önleyecekler –ki bu da, tek anlamlı tavrı.

Anlamlı, ama bunu Alman, Fransız ya da Hollandalılara anlatmak çok zor. "Bizim ne hatamız oldu ki, şimdi cezasını çekelim" diyorlar.

Atina'nın Avro'ya girmek için istatistikleri çarpıttığının ve AB'ye hatalı bilgiler verdiğinin ortaya çıkması da durumu ağırlaştırıyor.

Geçtiğimiz günlerde, maddi yardım yapması düşünülen ülkeler arasında adı en başta sayılan Almanya'da Yunanlıları doğrudan hedef alan yazılar çıktı. Haftalık bir dergi tüm Yunanlıları sahtekârlık ve hırsızlıkla suçladı.

Yunanistan köpürdü. Ülkede tüketiciler Alman mallarını boykot etmeye çağrılıyor. İnsanlar, Almanya'nın cezalandırılmasını talep ediyor. En belden aşağı vuranlar ise, bugünkü Almanya'yla Nazi Almanyası arasında devamlılık kuruyor ve 2. Dünya Savaşı'nın karanlık yıllarında Nazilerin Yunan Merkez Bankası kasasındaki altınları çaldığını ve bir daha geri vermediğini vurguluyor.

Dönelim televizyondaki karikatüre.

Aslında karikatür hem Türklerin, hem de Yunanlıların bildiği bir şeyi acımasızca yansıtıyor. Avrupa'nın güçlü devletleri iki ülke arasındaki çatışmaları kullanıyor. Bunu da kötü olduklarından değil, dış politika böyle gerektirdiği için yapıyorlar.

Yunanlılar, belki yüz yılı aşkın süredir kullanılıyor. Yunanlılar, Osmanlı İmparatorluğu'nu, Türkleri Avrupa'dan iteleyip çıkarmak için destekleniyor. Yoksa, Helen medeniyetinin mirasçıları olduklarından ya da çok sevildiklerinden değil.

Din ayrılığı yüzünden veya yaşanmış felaketlerden olsun Türklerin büyük kısmının için için, bazılarının da açıktan Yunan halkına kin beslemesi de kullanılıyor.

Aslında Avrupalılar avro konusundaki hassasiyetlerinde haklı. Öte yandan, “çarpıtılmış istatistikler bugün çıkmadı ortaya, neden şimdi sorun oluyor” diyen Yunanlılar da haklı. Hele hele, “ülkemizin gelişmesi sadece AB’den gelen paralara değil, bu yıllar içindeki çalışmamıza ve harcadığımız emeğe de bağlı” diyen Yunan vatandaşları daha da haklı.

Ama haklı olmak yetmiyor. Akıllı olmak da lazım.

Türkiye ve Yunanistan’ın bulunduğu bölgede 19. yüzyılın sonlarından beri yaşananları geri döndürmek mümkün değil. Ama akıllı olmak, gelecek yüzyılı bu bölgedeki halklar arasında bir dostluk yüzyılına dönüştürmeyi gerektiriyor.

Bunun da tek çaresi, Yunanlıların başkalarından aldıkları ve sonuçta kendilerini de vuran desteği kullanarak, Türkleri köşeye kısırmaya çalışmaktan; Türklerin ise, bugün sokaklarda dolaşan 20-25 yaşındaki gençlerin bile ruh dünyasını barbarca bir ırkçılık ve Hristiyan düşmanı duygularla karartan sapık tarih eğitiminin ve sapık politikalardan vazgeçmesi.

Yoksa Batı Avrupalılar bu iki Güneydoğu Avrupa halkıyla daha çok dalga geçer.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sakin Kaçmayın

Cem Sey 08.03.2010

Bu kaçınıcı, bilmiyorum artık. Bir kez daha ABD Kongresi’ne bağlı iki meclisten birinin bir alt komitesi Ermeni Soykırımı’ni kinayan bir karar çıkardı.

Bir kez daha Türkiye-ABD ilişkileri gerildi; Büyükelçi Namik Tan geri çağrıldı.

Bir kez daha Türkiye hop oturup, hop kalkıyor.

Bu tepkiler artık sıkmaya baslıyor. Özellikle de, birçokları artık bu kararları ciddiye almayıp, “hodri meydan” deme havasına girerken, ABD’de, Avrupa’da,

–Müslüman olanlar da dahil- dünyanın hiçbir ülkesinin anlayış göstermediği hirçin tepkiler verilmesi sikiyor.

Bakin, Yeni Safak yazarı Hakan Albayrak, “Ermeni tasarısını bu defa da geçirmezseniz namertsiniz” diye Amerikalılara rest çekiyor.

Buna benzer baska yorumlar da var. Hepsinin birlestigi nokta, böyle bir kararın Türkiye için bir ölüm fermani, Ermenistan için de sanli bir gelecegin ilk adimi olmayacagi.

Haklılar.

Üstelik, bir alt meclisin bir alt komitesinden geçen bir kararın ABD’de ciddi bir karar haline gelmesi için geçmesi gereken yol da epey uzun ve karmaşık. Uzmanların, bu yolda kararın telef olacağı üzerinde birleştiği de yer yer yazılıyor.

O zaman bu canhırs tepki, feryat figân protestolar neden?

Onur meselesi mi?

Hadi oradan, çocuk olmayın, adam kandırmayın. Dis politikada “onur meselesi” diye bir şey olmadığını, bu tepkileri verenler, benden daha iyi biliyor.

Rasyonel korkular mı?

Bir Amerikan hâkiminin, Kongre ya da Başkan’dan “soykrım” lafı çıkarsa, bunun ABD mahkemelerinde açılacak tazminat davalarında bağlayıcılığı olabileceğini düşündürebilecek bir karar verdiğini biliyorum.

Bazı Ermenilerin –ki bunların sayısının bizde Hrant Dinkleri sokak ortasında vurmaya gönüllü fasist katillerden çok daha az olduğundan hiç kuskı duymuyorum- Türkiye-Ermenistan sınırını değiştirmek istediğini de biliyorum.

Ama bütün bunlar, akılcılık gerektiren dis politikada duygusallığın hâkim olmaya başlıyor görünmesini açıklamıyor.

Yoksa, ortada duygusallık değil de, çok hesaplı bir strateji mi var?

Gürültülü tepkiler, Ermenistan’la başlayan yakınlaşmayı durdurmanın bahanesi mi? Muhalefet protokollerin TBMM’den geri çekilmesini talep etmeye başladı bile.

Ya hükümet?

Protokoller sürecinin daha basında hata yapılmış gibi görünüyor. Sınır sorunu ile Karabag sorununu birbirinden koparmayı aslında istemezken, protokollerde tam da bunun yapılması ve ardından, “şimdi müttefiklerimizin bu konuda (Karabag konusunda) adım atmalarını bekliyoruz” şeklinde demeçler verilmiş olması, kapalı kapılar ardında alınmış bazı sözlerle fazla güvenildiğine işaret ediyor.

Bugüne kadar, Karabag konusunda ortada ciddi bir adım olmadıktan, “şimdi nasıl geri döneriz” panisi mi yasaniyor?

Bugün Türkiye’de Ermeni oyları –herkesin iyi bildiği bir nedenle- ihmal edilebilecek bir büyüklük oluşturdüğünden, milliyetçi oylar daha zor olan Kürt politikası üzerinden değil de, kendini savunamayan Ermenilerin sırtından mı kazanılmaya çalışılıyor?

Ülke 2011 genel seçimlerinin havasına girmeye başlarken, protokol politikasının oy kaybettireceğinden mi korkuluyor?

Eğer duygusallık kabartılarak verilen tepkilerin ardında bu tür hesaplar varsa, “Ermeni oylarını almak için müttefiklerinizi harcıyorsunuz” şeklinde doğru bir tesbitte eleştirdiğiniz Amerikalı politikacılar ne farkınız kalır?

“Protokol politikası”nın alternatifi yok. Türkiye’nin geleceğinin daha parlak olmasını isteyenler, sadece Arap komşularla değil, Ermenistan’la da ilişkileri düzeltmek zorunda.

“Seçim hele bir geçsin, aynı politikaya geri döneriz” hesabi, 100 yıla yakın süredir Türkiye’de yaşayan insanların itibarını zedeleyen bir sorunu iki yıl daha ertelemek anlamına gelir. Ermenistan’la ilişkiler Türkiye iç politikasında sömürülmeye tahammülü olmaması gereken dış politik sorunlardan biridir. Türkiye halkının geleceğine ipotek koymaya ya da daha önce konmuş ipotekleri uzatmaya kimsenin hakkı yoktur.

Amerikalıları bahane edip, sorumluluktan kaçmayın.

Biliyorum, yazdıklarım komplo teorilerini andiriyor. Ama Türkiye’de gerçek komplodan bol ne var?
csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çelişki

Cem Sey 15.03.2010

Çocuklara yönelik cinsel taciz ve şiddet mi daha ağır bir suç, yoksa vergi kaçırmak ve kara para aklamak mı?

Almanya’da bunların hepsi çeşitli dinlerle bağlantılı şekilde gündemde. Ama bu suçları işlediği öne sürülenlere karşı tavır nedense dine bağlı olarak değişiyor.

Son haftalarda hem Katolik, hem de Protestan Kilisesi’ne bağlı kurumlar, 1950’li yıllardan beri çocukların istismar edildiği iddialarıyla sarsıldı. Alman hükümetinin buna tepkisi, bir yuvarlak masa oluşturup, kilise temsilcileriyle iddiaları ve suç işlenmesine olanak veren koşulların nasıl ortadan kaldırılabilceğini konuşmak oldu.

Aynı haftalarda, Milli Görüş’ün de içinde yer aldığı İslam Konseyi’nde vergi kaçırma ve kara para aklama suçları işlendiği yönünde ciddi iddia ve ipuçları ortaya çıktı.

Bunun üzerine Alman İçişleri Bakanı Thomas de Maiziere, iddialar açıklığa kavuşturulana kadar İslam Konseyi’ni Almanya’daki Müslümanlarla Alman devleti arasında bir diyalog mekanizması olan İslam Konferansı’ndan uzaklaştırma kararı aldı.

Bu kararını gerekçelendirirken de, “hakkında ciddi iddialar olanlarla aynı masada oturamam” dedi.

Hristiyan Demokrat de Maiziere’in Milli Görüş’ü masadan uzaklaştırmak için gerekçe aradığı izlenimi veren bu karar, İslam Konferansı’na katılan diğer Müslüman kuruluşlarda da tepki yarattı.

Bu kuruluşlar, bu ortamda İslam Konferansı’na katılmaya devam konusunda şimdilik karar vermedi. Çünkü olay, Alman hükümetinin İslam Konferansı’nı diyalog değil de, Almanya’daki Müslümanları kendi ideolojik yaklaşımları doğrultusunda baskı altına alma aracı olarak gördüğünün bir belirtisi sanki.

Bu yöndeki tek belirti bu değil. De Maiziere aynı zamanda başka kararlar da açıkladı. Örneğin, bundan sonra de Maiziere’in İslam konusunda danışmanı olarak toplantılara katılanların sayısı arttırılacak.

Bunun kendi başına sorun olmaması gerek aslında. Fakat bugüne kadar bu görevi yerine getiren Necla Kelek ve Seyran Ateş, yer yer çok haklı nedenlerle, İslam dinini kararlılıkla eleştiren kişiler.

Ama İslam dinine böyle eleştirel yaklaşan danışmanların sayısını arttırırken, diğer yandan hükümetin damak tadına uymayan Müslüman kuruluşları masadan uzaklaştırınca, kuşkular oluşuyor.

Üstelik son günlerde muhafazakâr de Maiziere masadaki Müslüman kuruluşlarını, Almanya'daki Müslümanların yüzde 25'inin, adı geçen danışmanları ise geri kalan yüzde 75'in temsilcisi olarak takdim etti. Bu da Almanya'da yaşayan tüm göçmenlerde rahatsızlık yaratıyor. Çünkü Alman politikacının bahsettiği yüzde 75, bir kısmı kendini Müslüman olarak bile görmeyen göçmenler. Herhangi birini temsilci olarak seçmiş de değiller.

Bu anlamda, de Maziere'in itip kakmaya başladığı Müslüman kuruluşların demokratik temsil yeteneğinin, kendi danışmanlarından kat kat yüksek olduğu söylenebilir.

De Maziere'in İslam Konferansı'nın amacı konusunda sarf ettiği bazı sözler de kuşkuları artırıyor. Alman İçişleri Bakanı'na göre, amaç Müslümanların ve Hristiyan Alman toplumunun, "kadın-erkek eşitliğini de içerecek şekilde ortak değerler, imam ve din öğretmeni eğitimi ve aşırılarına karşı ortak tavır" üzerinde anlaşması.

Müslüman kuruluşlarının, Almanya'daki uyum sorununun temelinde yattığını düşündükleri ırkçılık ve İslam düşmanlığını gündeme getirme talebine ise de Maziere, "Onları da konuşabiliriz, (...) ama gündemi toplumumuzun yaşadığı sorunlar zaten belirliyor" diyerek, neredeyse omuz silkerek karşılık veriyor.

Bakanın bu tavrı, Merkel iktidarının genel yaklaşımıyla uyumlu. Çünkü Alman muhafazakârları, göçmenlerin uyum sorununu, Müslümanlarla Hristiyan çoğunluk arasında toplumsal değerler üzerinde uzlaşma olmadığı düşüncesine indiriyor.

Öyle olunca, göçmenlerin hepsini Müslüman görmek, ırkçılığın varlığına gözlerini kapamak doğallaşıyor. Dünyanın gerçekleri, ideolojik inançlara uydurulmaya çalışılıyor.

Bu nedenle Alman hükümeti çocukları istismar edenlerle aynı masaya oturmaya gerekli görürken, kendine uymayan Müslüman kuruluşları masadan kovarak, baskı altına almak arasında herhangi bir çelişki görmüyor. csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB'nin kavşağı

Cem Sey 22.03.2010

Avrupa Topluluğu, adını Avrupa Birliği'ne çevirdiğinden beri bu bölgedeki çoğu siyasi tartışmanın temelinde çok ilkesel çelişkiler yatar oldu.

Avrupa Birliği ulus-devletleri aşıp, "uluslarüstü", "kültürlerüstü", "dinlerüstü" nitelikte daha büyük bir siyasi birime (devlete) mi dönüşecek?

Yoksa ulus-devletlerin, kendi iç mekanizmalarından hiçbir taviz vermeden politikalarını sadece koordine ettiği, ama tek tek ulus-devletlerde işler tıkandığında iktidarların arzu ettiği politikaları yürütmelerine bahane oluşturacak bir platform mu olacak?

Son şıkkı savunanlar genellikle Avrupa uluslarının milliyetçi, muhafazakâr, neoliberal unsurları ve AB'nin sadece Hristiyanları yan yana getiren bir cephe olmasını arzu edenler.

Bu ilkesel ve çok felsefi, güncel yaşamla ilgisiz gibi görünen tartışma, siyasi ve ekonomik kriz dönemlerinde ciddi rahatsızlıklara yol açıyor.

Bugün de bunlardan birine tanık oluyoruz.

Tüm dünyayı saran ve ekonomik krize dönüşen mali kriz, AB'deki birçok ülkenin ortak parası olan avroyu da sarstı. Her AB ülkesi krize girdi, ama komşu Yunanistan'da olduğu gibi, bazıları iflasın eşiğine geldi.

Yunanistan iflas ederse avro daha da istikrar kaybedeceğinden, Atina'daki sorunun nasıl çözüleceği hakkında fikir yürütmeye bir kere başlanınca da gerisi çorap söküğü gibi geldi.

Son kavga Almanya ile Fransa arasında. Aslında Fransızlar yalnızca, Almanya dışında herkesin katıldığı bir düşüncüyü açıkça dillendiriyor.

Geçen hafta bir radyoda konuşan Fransız Ekonomi Bakanı Christine Lagard, dünyanın ikinci büyük, AB'nin ise en büyük ihracatçısı Almanya'nın ihracatı azaltıp, iç talebi arttırmasını istedi.

Hesap şu: Almanya'nın ihracat fazlası, diğer AB ülkelerinin ithalat ve tabii borç fazlası oluyor. Yani Alman işverenlerinin başarısı, diğer Avrupa ülkelerinin halklarını boğuyor.

Lagarde'ın, Berlin ile Paris'in arasını açan sözleri gerçeği yansıtıyor.

Almanya'da son 10 yılda işçi maliyetleri diğer ülkelere göre çok daha az arttı, böylece ürünler ucuzladı. Bu avantajla Alman malları AB pazarlarını adeta işgal etti. Tek çözüm Almanların daha fazla alışveriş yapması.

Kendi de neo-liberal olan Lagarde çözüm olarak Almanlara vergi indirimi öneriyor. Ama bir yol daha var: İşçi ücretlerini arttırmak. Buna da tabii, son yıllarda kârları kat kat artmış olsa da, işverenler yanaşmıyor.

Her ne kadar ekonomik krizle biraz sessizleşmiş olsalar da hâlâ Avrupa'ya hâkim neo-liberaller, ekonomik başarının işveren başarısına bağlı olduğuna ve ülke nüfusu da dahil, her ekonomik faktörün işveren başarısını desteklemesi gerektiğine inandığından işçi ücretlerinin artmasına karşı.

Fakat sıkıştılar.

Aslında Yunanistan'ın son krizi, Fransa'yla Almanya arasında patlak veren laf kavgası ve muhtemelen önümüzdeki günlerde yapılacak AB Ekonomi Zirvesi'ni tıkayacak mücadeleyi uzun vadede aşmanın tek yolu, yazının en başında sözünü ettiğimiz ilkel tartışmada bugünkü eğilimlere ters bir yöne gitmekte yatıyor: Ulus-devletleri korumak yerine, "uluslarüstü" bir modele yönelmek.

Kısaca gündeme gelen ve tüm AB ekonomisi hakkındaki kararları merkezileştirecek bir Avrupa Ekonomi Hükümeti düşüncesi şimdilik rafa kaldırıldı. Çünkü avro kullananlar arasında mutlaka olması gereken dayanışmayı düzenleyecek, darda kalan uluslara yardım edip, tek bir başarılı ekonominin değil, avro bölgesinin tümünün çıkarlarını gözetecek bir mekanizma, neo-liberallerin yukarıda bahsettiğimiz diğer özelliklerine, milliyetçilik ve muhafazakârlıklarına ters düşüyor.

Ama galiba yavaş yavaş yolun sonuna da geliyorlar. Çünkü milliyetçi-muhafazakâr ideoloji, artık işverenlerin sorunlarına bile çözüm üretmiyor. Öte yandan ABD'de neo-liberalizm ciddi geriledi. Önümüzdeki yıllarda muhtemelen Avrupa'da da gerileyecek.

Gelişmeler de zaten, AB'nin entegrasyonunu, Brüksel'deki yapıların daha demokratik ve verimli, Avrupa Parlamentosu'nun daha etkili hale gelmesini zorluyor. Her şeyden önce de, globalleşen bir dünyada başarılı bir ekonominin, milliyetçilik ve alışlagelmiş muhafazakârlıkla, işçileri ve diğer çalışanları, dar gelirli ekonomik gelişmelerin dışında bırakarak yaratılamayacağını gösteriyor.

Kısacası Avrupa ve AB, gelecek birkaç yıl içinde ciddi şekilde kabuk değiştirmeye hazırlanıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk liseleri

Cem Sey 29.03.2010

Bugün Almanya Başbakanı Angela Merkel Türkiye'ye gelecek.

Doğal olarak Türkiye kamuoyu AB'ye tam üyelik başvurusu, Kıbrıs sorunu ve Ermenistan protokolleri konusunda Berlin'den bir mesaj gelip gelmeyeceğine bakıyor. Türkiye'nin İran ile ilişkisi ve Orta Doğu'da oynadığı rol konusunda Avrupa devi Almanya'nın Ankara'yla ne konuşacağı da ilgiyle bekleniyor.

Alman hükümetine yakın kaynakların aktardığı bilgiler, büyük beklentiler içine girmenin gereksizliğini gösteriyor. Merkel yukarıda sıraladığımız konuların çoğunda pek yeni bir şey söylemeyecek.

AB ile müzakerelerin (ne demekse?) "ucu açık" olduğunu yineleyecek; Kıbrıs'taki müzakereler hakkında Erdoğan'ın tavrını ve muhtemelen, Kıbrıs Türklerinin müzakerecisi sıfatıyla Hristofyas'la görüşen Mehmet Ali Talat'a bir uzlaşmaya ulaşması için ne tür bir baskı uyguladığını soracak; Ermenistan protokollerinin bir geleceğinin olup olmadığını öğrenmeye çalışacak.

İran ve Orta Doğu konuları biraz daha ilginç. Çünkü sadece bilgi almanın ötesine geçilme olasılığı var.

Merkel, BM Güvenlik Konseyi geçici üyesi Türkiye'nin İran'a karşı planlanan yaptırımlar konusunda tavrını öğrenmeye ve Ankara'yı yaptırımlara katılmaya ikna etmeye çalışacak.

Ayrıca, Ankara'nın Suriye ile İsrail arasında yaklaşık iki yıl öncesine kadar arabuluculuk yaptığını hatırlatıp, bu süreci devam ettirme arzusunun ne kadar büyük olduğunu soracak. Berlin'in bu arabuluculuğun devam etmesi arzusuyla mı konuyu gündeme getirdiği, yoksa başka planlar geliştirmek için mi bu bilgiye ihtiyacı olduğunu ise, Alman hükümetine yakın kaynaklar açıklamıyor.

Angela Merkel'in gezisi, Türkiye'de sadece bu uluslararası ve ikili ilişkiler perspektifinden izlenirken, Alman kamuoyunda bambaşka bir hava esiyor.

Belki de, Almanların çoğunun, Türkiye'nin tam üyeliğinin doğruluğundan kuşku duydukları halde, bunun bir gün gerçekleşeceğinden kuşku duymamaları nedeniyle, AB-Türkiye ilişkilerinin geleceği şu anda kimseyi pek ilgilendirmiyor.

Almanlar başka bir konuyla, Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bir Alman gazetesiyle söyleşirken, "Türkiye'de Alman liseleri var. Almanya'da Türk liseleri neden olmasın?" diye bir cümle sarfetmesiyle yatıp, kalkıyor.

Dünyada kimsenin Türkleri ve Türkiye'yi takmadığı şeklindeki aşağılık kompleksiyle dolu oluşu bazılarına garip gelebilir, ama "Almanya'da Türk liseleri" geçtiğimiz hafta Alman politikasına damgasını vuran en ciddi konulardan biriydi.

Aslında Almanya'daki Türklerin ve onların sorunlarını yakından izleyenlerin canını sıkı bir tartışmaydı yaşanan.

Bir yanda, "Türk liseleri" lafını duyar duymaz, "Türkler kendilerine ayrı lise kurup, izole olmaya çalışıyor" kanısıyla ayaklanan ırkçı ve çapsiz Alman politikacı ve gazetecileri vardı.

Diğer yanda, edilen lafı Alman karşılıklarıyla aynı şekilde anlamakta hiç tereddüt göstermeyen Türk ırkçıları.

Tartışma bir anda, "Almanya'da yaşayan Türklerin anadillerini öğrenme hakkı olmalı mı, olmamalı mı" sorusu etrafında dönen bir kavgaya dönüştü.

Almanlar Türklere, Türkler Almanlara biraz daha küstü.

Oysa anadil hakkı tartışma konusu bile değil Almanya'da.

Bu noktada belki de Başbakan Erdoğan'a, bu tür sözleri söylemeden önce, etrafına Almanların hassasiyetlerini gerçekten bilen ve anlayan danışmanlar almasını tavsiye etmek gerekli.

Çünkü, Erdoğan'ın "Türkiye'deki Alman liseleri" örneğini vermesi bile, o tür okullardan, yani Türkçe eğitime ağırlık veren, ama aslında her ulustan öğrencinin kayıt yaptırarak, diğer uluslardan öğrencileri tanıma ve anlama fırsatı bulduğu okullardan söz ettiğini gösteriyor.

Ama bu şekilde ifade edilmediğinden, Almanlar Erdoğan'ın, sadece Almanya'da yaşayan Türklerin devam edeceği ve sadece Türkçe öğrenilecek okullar canlandırıyor kafalarında.

Erdoğan doğru bir iş yapmaya çalışırken, varolanı da kaybettirebilecek bir toplumsal galeyana neden oluyor.

Umarız Başbakan, önerisinin ne anlama geldiğini Ankara'da daha düzgün ve ilk elden anlatma fırsatını bulur.

Çünkü yine "Alman hükümetine yakın kaynaklar", Türk ve Almanların birlikte eğitim göreceği, birbirlerini ve kültürlerini daha yakından tanıyacakları okullar kurulmasının sorun olmadığını açıkça ifade ediyor.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Otorite

Cem Sey 05.04.2010

Alman hükümeti ilginç bir yasa değişikliğine hazırlanıyor. Eğer her şey planlandığı gibi giderse, devletin üniformalı memurlarının çalışmasına müdahale etmenin cezası ağırlaştırılacak.

Süddeutsche Zeitung'un bir haberine göre, Alman politikacıları bu değişikliğe iten, bir olay olduğu zaman olay yerine toplanan kalabalıkların üniformalılara karşı sık sık şiddet kullanmaları olmuş.

Gazetenin haberine göre, bir süre önce Hamburg'da çıkan bir yangını haber alıp, olay yerine gelen itfaiye ekipleri, oraya toplanmış ve "yüksek sesle" yorumlar yapan bir kalabalıkla karşılaşmış. İtfaiyeci Claudius Güther'in polise verdiği ifadeye göre, kısa sürede olay yerinde gençler birikmiş ve itfaiyenin çalışmasına engel olmuş. Hatta "saldırganlaşmışlar". Yangının söndürülebilmesi için önce on polis arabasının gelip, gençleri dağıtması gerekmiş.

Yine Hamburg'da, polisle gençler arasında çıkan bir çatışmada yaralanan bir kadına ilkyardım yapmaya çalışan hastabakıcılara saldırılmış. Ambulanslara ve personeline saldırılar tüm Alman kentlerinde çok yaygınmış.

Berlin'de araba çarpan bir çocuğa bakım yapan ambulansa saldıran 30 genç ya da İsviçre sınırındaki Singen'de sağlık personelinin dövülmesi gibi olaylarla liste uzuyor.

Şimdi hazırlanan yasa tasarısı, memurların görevini yapmasına engel olmayı cezaya tâbi kılan yasanın yetersizliği iddiasıyla, "polis memurlarına yönelik her saldırıyı 'adam yaralama'" kabul ediyor.

Tasarının en hararetli savunucuları, Hamburg İçişleri Bakanı Christoph Althaus ya da Bavyera İçişleri Bakanı Joachim Hermann gibi sertlikleriyle tanınan politikacılar.

İlginç olan, yasanın bahanesi sağlık ya da itfaiye memurlarına yapılan saldırılar olduğu halde, tasarının şimdilik sadece polise mukavemeti şiddetle cezalandırmayı öngörmesi.

Bu durum, bu tasarının da, Almanya ve tüm Avrupa'da son yıllarda örneklerini giderek daha sık gördüğümüz otoriter devlet kurma girişimlerinin bir parçası olduğu izlenimini veriyor.

ABD'de George Bush'un hem içte, hem dışta uyguladığı otoriter ve saldırgan politika, Barack Obama'nın seçilmesiyle büyük ölçüde tarihe karıştı. Ama Avrupa'da Bush ruhu dolaşmaya devam ediyor.

Paralellikler çok büyük.

Bush, Orta Doğu halklarının ABD'nin, genelde Batı'nın ve İsrail'in, dişine tırnağına kadar silahlanmış ve korumaya alınmış orduları karşısında çaresizliği nedeniyle direnişi çılgınca ve giderek daha insanlık dışı

yöntemlerle sürdürmesini bahane göstererek, "Teröre Karşı Savaş" adını verdiği politikayı başlatmış, Orta Doğu'yu kan gölüne, kendi ülkesini hapis haneye çevirmişti.

Bugün aynı şekilde dişine tırnağına kadar silahlı ve korumalı Avrupalı polislerin giderek daha ısrarlı şekilde neo-liberal ve muhafazakâr düzeni koruması ve yayması karşısında çaresizlik hissettiğinden, buna daha çılgınca ve daha insanlık dışı yöntemlerle direnen gençler otoriter bir polis devletine dönüşün bahanesi olmaya başlıyor.

Her ne kadar yeni yasa tasarısını savunuyor olsa da, Hanover'deki Kriminoloji Araştırma Enstitüsü Başkanı Christian Pfeiffer, bu çarpık gelişmenin nedenlerini iyi açıklıyor.

Pfeiffer'e göre, bu gelişmede birçok faktörün rolü olsa da, çeşitli neden ve yöntemlerle toplumsal yaşamın dışına itilmiş gruplar arasında devlet otoritesine karşı dayanışmanın artması ve genel olarak otoritenin ve otoriter tavırların artık kabullenilmemesinin rolü belirleyici. Bu nedenle Pfeiffer, görev başındaki memurlara, "işlerini yaparken kimseye karşı buyurgan bir tavır almamalarını" tavsiye ediyor. "Çünkü" diyor, "otoriter tavırlar artık geçerli değil".

Otoriter yöntemler artık sökmüyor. Buna rağmen hâlâ devam eden direnişten rahatsız olanlar, her bahaneyle baskıyı arttırmayı deniyor.

Oysa baskıyı azaltıp, biraz da neden bu kadar direniş olduğuna göz atsalar; her şeyin sadece kendi istedikleri şekilde olması konusunda direktmekten vazgeçip, uzlaşma arasalar; yani direnişin nedenlerini ortadan kaldırmaya çalışsalar, hem daha az sorun yaşanır, hem de yukarıda birkaç kere sözünü ettiğim "çılgınca ve insanlık dışı yöntemler" muhtemelen tarihe karışır.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sönen aşk

Cem Sey 12.04.2010

Kadın erkeği ölesiye sever. Eskiden birlikte olduklarından daha yakışıklı, duyarlı ve çalışkandır. Her şey güzel olacak, mutluluk bir ömür boyu sürecektir. Onunla evlenir.

Ama o da ne? Bu adam da öncekiler gibi çoraplarını yatak odasının bir köşesine atıp, bir daha ellemez. Doğum günlerini, evlenme yıldönümlerini hatırlamaz. Avını avladıktan sonra, ona tamamen ilgisini kaybeden avcılar gibidir.

Sinir harbi başlar. Kadın direnişini gün geçtikçe arttırır. Ta ki, birlikte yaşam iki taraf için de çekilmez bir hal alana kadar...

Bu senaryo sanırım kimi okurlara tanıdık geliyordur. Tabii bu senaryoyu, erkek ve kadının rolünü değiştirip, tersinden yazmak da mümkün.

Aslında çoğu durumda ne erkek ne de kadın değişir. Sadece, birlikte yaşamın detaylarının algılanmasıyla, daha önce mutlu çifti karşılıklı etkileyen "güzel" özelliklerin algılanmasındaki farklar da ortaya çıkmaya başlar.

Obama ile Avrupalılar arasındaki ilişki de bu aşamada. Seçilene kadar Obama'ya "âşık" "Yaşlı Kita", onunla yaşamanın detaylarını görünce, Obama'nın genel çizgisini de pek sevmediğini fark etti.

Geçtiğimiz hafta Obama yıllardır söz verdiği bir adımı attı ve Rusya'yla nükleer silah indiriminde anlaştı. Ona göre, bu adım, dünyanın nükleer silahlardan arındırılmasına giden yolda ilk adım olmak zorunda.

Avrupa alkış tuttu, ama sanki memnun değil. "Eskiden de anlaşmışlardı, sonra ne oldu..." diye soranlar var. "Önce Çin'i ikna etsin, ondan sonra bakarız" diyenler oldu. Kimse, "biz de bir adım atıp, İngiliz ve Fransızları nükleer silahlardan vazgeçirelim" demedi. Ya da İsrail'i...

Çünkü aslında bunu galiba istemiyorlar.

Aynı durum uluslararası hukuka aykırı kurulan Guantanamo Kampı'nda yaşanıyor.

Yıllarca Bush yönetimini eleştiren Avrupa, Obama "kampı kapatacağım, yardımcı olun" dediğinde, Bush'un argümanlarına dört elle sarıldı. "Terörist olup olmadığı belli olmayan insanları aramıza alamayız. Belayı Amerikalılar başlattı, kendileri çözsün" demeye başladılar.

Türkiye de bu grupta. Hükümet bir şey yapmadığı gibi, İslamcılığın legal kalesi bilinen SP'den, lafta dünyanın tüm ezilenlerinin kurtarıcılığına soyunan ÖDP ya da TKP gibi sol partilere kadar kimsenin aklına, Amerikalılara "verin o işkence ettiğiniz masum zavallıları bize, sonra ne haliniz varsa görün" demek gelmemiş.

Afganistan da bu kategoride. Sanki Obama daha başkan seçilmeden yıllar önce bugün yaptıklarını yapacağını söylememiş ve herkes ona alkış tutmamış gibi, Avrupa bir "Obama'nın Vietnam'ı" söylemi tutturdu. Oysa Obama yönetimi, Avrupalıların (bu arada Türkiye'nin de) Bush'tan Afganistan'da harcadığı yedi yılda yapmasını istediklerini yapıyor bugün.

Başka örnekler de var.

Mesela, Obama Wall Street'le ülke tarihinde pek görülmemiş şekilde kapışırken, uluslararası bankacılık sisteminde radikal önlemler talep eden Merkel ve Sarkozy laf kalabalığı yapıyor.

Bush'un "yeni Avrupa" diye pek övdüğü Polonya gibi ülkeler daha da beter. Obama, yeni füze sistemlerini kurmaktan vazgeçtiği, yani silahsızlanmayı seçtiği için öfkeli.

İngiltere bile ABD'ye sırt çeviriyor. Geçtiğimiz günlerde ülkenin meclisi, altmış-yetmiş yıl önce Churchill ve Roosevelt'in kurduğu "özel ortaklık"ın rafa kaldırılmasını istedi.

ABD Başkanı Barack Obama, ABD için devrim sayılan sağlık reformunu kabul ettirerek, ülkesinin muhafazakâr cephesinden gelen olağanüstü direnişi kırmakta önemli adım attı. Ardından gözünü, verdiği uluslararası vaatlere çevirdi.

Bugün ABD ile Avrupa arasında yaşanan itiş-kakış, bu nedenle, ilerde kavgaya dönüşebilir. Çünkü ABD Avrupa'dan da "laf değil iş" isteyecek.

Avrupa ise buna hazır değil. Pek niyetli de değil. Çünkü Avrupalı liderler hâlâ sevmedikleri Bush ile aynı ideolojiyi paylaşıyor. Daha beterleri de var. İtalya ve Avusturya'dan sonra Macaristan ve Hollanda'da da aşırı sağ hızla büyüyor.

ABD-Avrupa kapışmasının gelecek durakları Afganistan ve Orta Doğu olacak.

Bakalım, evlilikle gelen idrak aşamasından, mantıklı uzlaşmalar aşamasına geçebilecekler mi? Yoksa yaşamı iki taraf için de çekilmez hale mi getirecekler?

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kül

Cem Sey 19.04.2010

Aslında bugün bu köşede bambaşka şeyler okuyacaktınız. Sizlere Şanghay'ın gökdelenlerini, belki Çin bürokrasisini ya da yemeklerini anlatacaktım.

Ama olmadı. İzlanda yanardağlarının püskürttüğü küller beni Berlin'e mahkûm etti.

Atmosferi saran kül yığınının sağlığa herhangi bir zararı yok, ama öte yandan birçoklarının umduğu gibi, bahçelerde yetişen çiçeklere de bir faydası olmadığını öğrendik Avrupa'da.

Bilim insanlarının söylediğine göre, yaşadığımız muhteşem doğa olayının uzun vadeli tek etkisi, bu küller atmosferin en üst tabakasına yerleşeceğinden, önümüzdeki birkaç yıl boyunca tüm dünyada ısının bir ilâ iki derece düşmesi olacaktı.

Günlük güneşlik Berlin'de masmavi gökyüzüne bakıp, kül mül göremeyince, insanın pek de anlatılanlara inanası gelmiyor doğrusu.

Sadece ben değil, başkaları da inanmıyor anlaşılan. En başta da havayolu şirketleri inanmıyor.

Kül dalgası Avrupa'yı sardığından beri, neredeyse tüm kıtanın hava sahası kapatıldı. Normal koşullarda Avrupa çapında her gün yapılan 22 bin uçuşun sadece 5 bininin gerçekleştirilebildiğini haber veriyor Alman medyası. Kuzey ve Orta Avrupa tamamen uçaktan arındırılmış bölge durumunda.

Bir kısım çevreci seviniyor. "Bu sayede doğal çevre, her gün uçakların yaydığı atıkların yükünden birkaç gün için de olsa kurtuluyor. Doğa soluklanıyor" diyorlar.

Ama bu sevinci herkes paylaşamıyor.

Havayolu şirketleri birliği IATA'nın verdiği bilgilere göre, bu uçuş yasağının günlük ekonomik maliyeti 150 milyar avro. Bu sadece havayolu şirketlerinin maliyeti. Dolaylı maliyetler de eklenince muazzam bir ekonomik yükten söz etmek herhalde yanlış olmaz. Zaten krizde olan Avrupa ekonomisi için bu yasağın yeni bir büyük darbe olmasından korkuluyor.

Bu durumda havayolu şirketlerinin diken üstünde oturması, aşırı hassas olması anlaşılabilir.

Bu hassasiyet nedeniyle, yetkili makamları köşeye sıkıştıracak çalışmalara da başlamış görünüyorlar.

Birçok Avrupa havayolu şirketi, riskleri kendi üstlenerek, boş uçaklarını kaldırıyor ve uçuş yasağının kalkmasının ardından gerekli olduklarını düşündükleri havaalanlarına getirip, park ediyor. Bir yandan da, yetkililerin "uçuşlar riskli" açıklamalarını test ediyorlar.

Örneğin Lufthansa, on uçağını sekiz bin metre yükseklikte uçurarak, Münih'ten Frankfurt'a getirdi. Şirket sözcüsü Klaus Walther, "Teknisyenlerimiz Frankfurt'ta uçakları inceledi. Ne kokpit camlarında, ne dış cephede, ne de motorlarda bir çizik bulabildiler" diyerek, uçuş yasağının gerekliliğini sorguladı.

AirBerlin Müdürü Joachim Hunold ise, "Hava sahası, sadece Londra'daki Yanardağ Külü Danışma Merkezi'nin bilgisayar simülasyonunun verilerine dayanılarak kapatıldı" diye şikâyet etti.

Hollanda havayolu şirketi KLM de uçaklarının 13 bin metreye kadar çıktığını ve bir şey olmadığını bildiriyor.

Ama zaten mesele, "ya olursa" sorusunun yanıtında yatıyor.

Ama yaşananlar, havayolu şirketlerini, gelecekte bu tür yasaklamalar yapılmadan önce güvenilir ölçümler gerçekleştirilmesini talep etmeye itiyor.

Alman *Bild am Sonntag* gazetesi, bırakın güvenilir ölçümü, herhangi bir ölçüm bile yapılmadığını ortaya çıkardı. Gazetenin araştırmalarına göre, Alman Hava ve Uzay Araştırmaları Merkezi'nin araştırma uçağı, gereken ölçümleri yapacak gereçler henüz uçağa yerleştirilmediğinden havalanamadı. Alman Ulaştırma Bakanı Peter Ramsauer'in açıklamasına göre, pazartesi akşam saatlerinden önce de havalanamayacak.

Yerden lazer destekli ölçümler de yapılamıyor. Çünkü altı ölçüm istasyonundan, güneyde, Münih'te olanı hariç hepsi bakımda.

Diğer yandan İzlanda'daki Eyjafjallajökull buzulunun altındaki yanardağ kül saçmaya devam ediyor. Önümüzdeki haftalarda, hatta aylarda da aktif olmaya devam edecekmiş.

Geçtiğimiz hafta Afganistan'da öldürülen Alman askerlerinin cenazeleri kül nedeniyle İstanbul'da bekletiliyormuş. Alman Savunma Bakanı Karl-Theodor zu Guttenberg, cenazelerin Türkiye'de emin ellerde olduğunu söylüyor.

Ben de Berlin'de emin ellerdeyim. Ve bir gün mutlaka Şanghay'a gitmeyi de başaracağım. Hava sahası ebediyen kapalı kalacak değil ya.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eksik olan kurbanlar

Cem Sey 26.04.2010

Berlin'in tarihî Fransız Katedrali'nde bir anma töreni. 24 Nisan 1915'te başlayan soykırımın kurbanları anılıyor. Düzenleyen Berlin Ermeni Cemaati.

Aralarında Türkiye'den gelmiş Ermeniler de var, uzun yıllardan beri Almanya'da yaşayan Ermeniler de, Ermenistan'dan yeni göç etmiş Ermeniler de.

İlginç bilgiler aktarılıyor yer yer. Pek kimsenin bilmediği bilgiler.

Örneğin, Jena Üniversitesi'ndeki Buchenwald ve Mittelbau-Dora Anıtları Vakfı Müdürü Prof. Volkhard Knigge'nin aktardığı trajik öykü.

Knigge, Buchenwald Toplama Kampı'na kapatılıp, daha sonra Yahudilerle birlikte katledilen 40 civarında Ermeni'yi anlatıyor.

Bir düşünün, daha 30 yıl önce benzer bir başka beladan kurtulmuş bu insanlar için tarih tekerrür ediyor. Başka bir ülkede, başkaları için düşünülüp, planlanmış bir soykırımda onlar da yeniden kurban oluyor.

Üstelik ilginç detaylar da var Knigge'nin anlattıklarında.

Mesela, bu Ermenilerin o dönemde Alman makamlarındaki kaydının "Türk vatandaşı" şeklinde olması. Demek ki, Türk vatandaşı, yani savaşta "tarafsız" bir ülkenin vatandaşı olmaları dahi onları kurtaramamış.

Ve tabii soru işaretleri: O tarihte Türkiye Cumhuriyeti'ni Almanya'da temsil edenlerin, Ankara'daki hükümetin bu vatandaşlarının kaderinden haberi oldu mu? Olduysa ne yaptı onları kurtarmak için?

Yoksa hiçbir şey yapmadı mı?

Ama toplantının bana göre toplantının en ilginç yanı, Ermeni toplumu içinde oluşan kırılma noktalarını gözlemlemek oldu. Bu biraz da acıydı doğrusu.

Berlin Ermeni Cemaati Başkanı Vartkes Alyanak, konuşmasında nerdeyse herkesle arasına mesafe koydu.

Türkiye'yle zaten mesafe ister istemez var. Ama Batı Avrupa'ya ve ABD'ye de mesafe koydu Vartkes, dünyada varolan tek Ermeni devletine de.

Ankara ile Erivan'ın yakınlaşmasını, iki ülke arasındaki sınırın açılmasını ve ilişkilerin normalleştirilmesini amaçlayan protokol sürecini baştan sona eleştirdi.

Bunu yaparken söylediklerini dinlemek, bazı noktalarda ona hak vermeyi de getiriyor.

Vartkes'e göre, protokoller süreci Ermenistan Devlet Başkanı'nın sözleriyle, "yüzyıllardır süren düşmanlıkların" kırılmasını amaçlıyor. Burada önemli olan sadece ve sadece uluslararası politika ve Türklerle Ermenilerin işbirliği yapması dışında bir seçenek olmaması.

Yine Varkes'e göre, protokoller sürecinde kesinlikle olmayan ise, "Batı Ermenistan diasporası". Yani soykırım kurbanları. Yani Anadolu'daki vatanlarından koparılıp atılanlar.

Vartkes, "bizim tarihimiz yokedilmek isteniyor" diyor. "Yokedilen bir kültürün yeniden keşfi istenmiyor" diyor.

Bu toplantıya davet ettikleri büyüklü küçüklü Alman politikacılarından gelen ters yanıtlara değiniyor. Kendilerinin salt "lobicilikle", milliyetçilikle suçlandığını anlatıyor.

Almanya'daki Ermeni Büyükelçisi'nin gözünün içine baka baka, "Ermenistan Cumhuriyeti'nin yaptığı gibi, affetmek ve uzlaşmaktan, işbirliğinden söz etmek isteniyor olsa dahi, bu aşılamayacak sınıra saygı gösterilmesi gerekiyor" diyor.

Temelde Vartkes'in şikâyet ettiği, "uzlaşmadan söz ederken, Türkiye'de liberallerin yeni çıkışlarına işaret edilirken" ya da onun deyimiyle "Hrant Dink'in kötüye kullanılan duruşundan" bahsedilirken, unutulmanın Batı Ermenistan diasporası olduğu. Bütün bu süreçte bu insanların dışlanması.

Vartkes ve anlaşılan bu diasporanın diğer üyeleri bu dışlanmayı büyük bir duygusallıkla karşılıyor ve "soykırımın devam ettirilmesi" olarak algılıyor.

Protokolleri içtenlikle savunan ve başarılı olmasını isteyen herkesin ciddi şekilde üzerinde durması gereken sözler bunlar. Çünkü haklı sözler, haklı bir şikâyet.

Vartkes'in değerlendirmesi abartılı bulunabilir, hatta gerçekten abartılı da olabilir, ama Türklerle Ermeniler arasındaki sorunların dünyaya yayılmış diaspora dikkate alınmadan, o dışlanarak çözülmesi olanaksız.

Gerçi sürecin nereye kadar devam edeceği de zaten kuşkulu. Ama başarılı olması isteniyorsa, bu diasporanın da sürece kazanılması için her çabanın gösterilmesi gerekiyor.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DAX

Cem Sey 03.05.2010

Yunanistan'ın Almanya'nın başına bela olacağı ocakta belli olmuştu. Komşunun Avro'ya girmek için yıllarca Avrupalıları kandırdığı haberi geldiğinde Frankfurt Borsa Endeksi DAX adeta uçurumdan düşer gibi düşmüştü.

Aynı manzarayı Almanlar geçtiğimiz hafta bir kez daha yaşadı. DAX yükseklerde seyrediyordu. Yıllardır ulaştığı en yüksek seviyelere daha yeni ulaşmıştı. Beklenti, daha da tırmanmasıydı. ABD'den gelen haberler olumluydu. Avrupa ekonomisinin ekonomik krizi atlarmakta olduğunu gösteren istatistikler artarda yayınlanıyordu.

Fakat, o da ne? Bir dakika içinde o endeksi gösteren grafik tam bir dikey çizgi halini aldı. Yani satışlar durdu, fiyatlar düştü ve durmak bilmedi.

Bir hisse senedine bir dakika önce, diyelim 100 avro teklif edilirken, bir dakika sonra ancak üç-beş avro teklif edilmeye başlandı.

Çünkü bu defa da bir reyting kuruluşunun Yunanistan'ı riskli ülkeler arasına aldığı haberi gelmişti.

Önemli mi? Borsada para kazananlar zaten spekülâtör değil mi? Bu nedenle başlarına bu belanın gelmesini hak etmiyorlar mı?

Böyle düşünenler çok. Ama gerçek başka. Önemli olan borsada alışveriş yapanların niyetinin ne olduğu değil, orada olan bitenin ekonominin içinde bulunduğu durumun en belirgin göstergesi olması.

Yunanistan'ın değil, Alman ekonomisinin durumunu gösteriyor DAX'a olanlar.

Almanya, tarihindeki en büyük borçlanmayı yaşıyor. Bugün Almanya'nın borcu 1,7 trilyon avro.

Üstelik Almanlar krizin etkilerini yeni yeni fark ediyor. İşsizlik çok rahatsız ediyor.

Kısa süre önce gelen bir haber, artık Almanya'nın dünyanın bir numaralı ihracatçısı olmadığını duyuruyordu. Yerini Çin almıştı. Birçok Alman için bu, sıradan bir haber değil. Çünkü ihracat Alman ekonomisinin motoru. Milyonlarca insan ihracattan yaşıyor.

Birçok Alman şirketi, işlerin düzeldiğini ve krizi atlattığını açıklıyor. Ama ikinci cümle, sıradan Almanları rahatlatmaktan çok, korkutuyor. Çünkü o cümle, şirketlerin gelecek en az on yılda işlerinin önemli kısmını Avrupa'da değil, Asya'da yapacağını bildiriyor.

Buna, son 10-15 yılda reel ücretlerin artmadığı tek Avrupa ülkesinin Almanya olduğu bilgisini de ekleyin.

Bütün bunlar, Alman halkını ekonomik kararlara kuşkuyla bakmaya sürüklüyor. Yunanistan konusu da bunun üzerine geldi.

Bugün her Alman, Yunanistan'ın bu batağa tek başına saplanmadığını biliyor. Birçok Alman bankasının batmakta olduğunu bile bile Atina'daki hükümetlere kredi açtığı ve batmasını hesapladıkları çoktan ortaya çıktı.

Şimdi Avro'yu ve Yunanistan'ı kurtarmak için Almanya'nın sadece bu yıl 8,4 milyon avro yardım vermesi gündeme gelince, halk tepki gösteriyor. Almanların yüzde 56'sı karşı bu desteğe. "Uçan kuşa borcumuz varken, başkasına nasıl yardım edelim" diye soruyorlar.

Yunanlıların içine düştüğü bunalımdan sorumlu bankaların kılının kıpırdamaması ve verilecek yardımı sonuçta belki de onların cebe indirecek olması da cabası

Aslında Yunanistan'a yardım etmenin, Avro'yu kurtarmak için zorunlu olduğunu Alman hükümeti de biliyor.

Ama halkın psikolojisi, Berlin hükümetini Yunanistan konusunda tereddütlü davranmaya zorluyor. Ne de olsa, politikacıların kazanması gereken seçimler var. Bunlardan biri de hemen önümüzdeki hafta.

Bu noktada, ekonomide birçok kez olduğu gibi, daire kapanıyor. Almanya'nın tereddüdü, Yunanistan'ın bu bataktan çıkabileceğine duyulan inancı biraz daha sarsıyor, Atina biraz daha batıyor, onunla birlikte Avro, Avrupa ve Almanya biraz daha bunalıma giriyor.

Dün, krizin aşılması için gereken anlaşmanın nihayet imzalandığı haber verildi. Atina, AB ve IMF'yle gereken kredi konusunda anlaşmış. Fakat Almanya'daki tereddüdün devam ettiği de bildiriliyor.

Şayet Alman hükümeti cesur davranıp, bu tereddüdü aşamazsa, Yunanistan krizi, anlaşmaya rağmen sürebilir. Hatta büyüyebilir bile.

Ama önlemler hızla alınıp, borsa endeksi gibi uçurumdan düşmekte olan koca Yunanistan havada yakalansa bile, yaşananlar Almanya ve AB'de ciddi dönüşümleri beraberinde getirecek. Aksi halde Alman halkı, Merkel hükümetinin ipini kısa sürede çekecek.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Göçmenlik

Cem Sey 10.05.2010

Boğaz Almanlarını bilir misiniz? Ben bilmezdim, yeni öğrendim. 19. yüzyılın sonunda, 20. yüzyılın başında İstanbul'a yerleşen Alman kolonisine verilen isimmiş.

Türkiye'deki göçmenler arasında onlar da var, ama adlarından bahseden pek yok.

Göçmenler dünyada bir azınlık. Oysa sayıları hiç de az değil.

Birleşmiş Milletler raporları, 200 milyondan fazla göçmenden söz ediyor ve bu sayının her geçen gün arttığını belirtiyor. Ama yedi milyarlık dünya nüfusunda 200 milyon göçmen nedir ki?

Bu nedenle, genel geçer göçmen algılaması da yerleşik nüfusun algılamasıdır. Yanlış bir algıdır bu. Ama yanlışlığı gücünü değiştirmez. Bu yanlış, ancak öğrenerek değişebilir.

***

Ben bir göçmenim. Annem de öyleydi.

İkimiz, aynı göç yolunu değişik yönlerde katettik.

O, 2. Dünya Savaşı sonunda çalışmak için Avusturya'dan Türkiye'ye göçtü. Babamla tanışıp, Ankara'da geçirdi tüm yaşamını.

Ben, 1981'de okumak için Türkiye'den Almanya'ya gittim. O gün bu gündür orada yaşıyorum.

İki değişik göç, ama benzerlikler çok büyük. Bu benzerlikleri ancak yaşayan bilir.

Bu hafta İstanbul'da açılacak "Berlin-İstanbul, Yeni Memleketten Anılar" sergisi (14 Mayıs - 2 Haziran, Club Teutonia, Galip Dede Cad. 65, Tünel-Beyoğlu), yaşayanların ağzından iki göç arasındaki benzerlikleri de dile getiriyor.

Bir grup Alman ve Türk, genç bilim insanı, gazeteci ve sanatçının hazırladığı sergi, Almanya'dan kalkıp, genellikle evlendikleri için İstanbul'a yerleşen Alman kadınların ve Türkiye'den kalkıp, genellikle çalışmak için Berlin'e yerleşen Türkiyeli kadınların yaşamlarını, deneylerini, göç ve göçmenlik hakkındaki düşüncelerini aktarıyor.

Bu sergi, birçok önyargıyı da kırıyor.

Örneğin, Almanya'ya giden Türkiyeli kadınların kocaları gittiği için oraya gitmek zorunda kaldığı önyargısını kırıyor. 1960'lı yıllarda başlayan iş göçünün belirli bir aşamasında Alman şirketleri sadece kadın ya da aile aradığı için, o dönemde sayısız Türkiyeli kadın tek başına Almanya'ya gidiyor. Ancak bu kadınlar çalışmaya başlayıp, orada yeni bir yaşamın temellerini attıktan sonra, kocaları da Almanya'nın yolunu tutuyor. Bu kadınların anlattıkları, birçok evliliğin bu yolda bozulduğunu, göç sorunlarına eklenen kişisel trajedileri de gösteriyor.

Türkiye'de yaşayan Almanların çok mutlu ve rahat yaşadığı önyargısı da yerle bir oluyor bu sergide.

Evet, Türkiye'de insanlar Almanlara çok iyi davranıyor ve bunu kendileriyle konuşulan her kadın doğruluyor. Fakat Türkiye'deki yasalar devletin insana hizmet etmesi değil, insanın devlete uygun davranması anlayışıyla hazırlandığı için bu kadınların yaşadığı inanılmaz sorunları ve hissettikleri yalnızlığı her Türkiyelinin mutlaka öğrenmesi gerek.

Göçmenlerin yaşamı, yerleşik topluma ayna tutuyor. Yerleşik toplumun eksiklerini, anlayışsız davrandığı, rasyonel olmadığı durumları ortaya koyuyor.

***

Tüm İstanbullulara, bu sergiyi gezmelerini öneririm.

Gitmeden önce Almanya'da "herkesin akıllı ve eğitilmiş" olduğunu düşünen ve büyük hayal kırıklığı yaşayan Altun Aktürk'ün anlattıklarını dinleyin.

Ya da, suçu kendine çıkarıp, " Utanç verici bir şey, ama bir itirafta bulunmam gerek: Gerçek bir Türk kadın arkadaşım yok" diyen Annegret Yılmaz'ı...

Önce Bulgaristan'dan Türkiye'ye, sonra da oradan Almanya'ya göçen Seher Aral'ı; Yaşar Kemal'in ev sahibine gelin giden ve Türkiye'yi neredeyse yaşam boyu süren bir entelektüel gezi gibi algılayan Hannelore Azrak'ı dinleyin.

Ve mutlaka, 6-7 Eylül 1955'te faşist kafalı bir grubun İstanbullu Rumlara yönelik vahşi saldırıları yüzünden, huzuru atalarının da doğup büyüdüğü kentten Almanya'ya göçmen gitmekte bulan; orada hep Türklerle arkadaşlık eden, Türk müziği dinleyen; Almanya'da karşılaştığı Türklerin "Rum" kelimesinin anlamını bile bilmemesine üzülen ve Türkiyeli göçmenlerin çoğunun aksine hâlâ sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Eva Sarioğlu'nun öyküsünü dinleyin.

"Ölsem, İstanbul'u terk edeceğime inanmazdım. Berlin'e mecbur kaldığım için geldim, yoksa İstanbul'u kim terk eder" diye soran Eva Sarioğlu'nu...

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Merkel'in çıkmazı

Cem Sey 17.05.2010

Almanya Merkel döneminin en kritik kavşaklarından birini alıyor.

Muhafazakâr bir partinin başında bulunan Merkel'in uyguladığı politikalar, parti tabanını memnun etmekten çok uzak.

Özellikle, sol muhalefet partilerinin baskısını ensesinde hisseden hükümetin sosyal alanda atmaya çalıştığı adımlar rahatsızlık yaratıyor.

Merkel, eğitim ve aile politikasında da cüzdanın ağzını açmak istiyor.

Hem bu eğilimlerin sol partilerin duruşuna yaklaşması, hem de Almanya'nın içinde bulunduğu büyük borçtan kurtulması gerekliliği, parti içindeki huzursuzluğu arttırıyor.

İlginç olan, bu huzursuz kesimin başını çeken politikacının Hessen Eyalet Başbakanı Roland Koch olması.

Geçtiğimiz hafta Berlin'deki koalisyonu "somut tasarruf hedefleri açıklamaya, okullar ve yüksek okullara daha fazla kaynak ayrılması düşüncesini ertelemeye ve üç yaşından küçük çocuklara kreş sağlanmasının gerçekçiliğinin gözden geçirilmeye" davet eden Koch, Merkel'in partisi Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) içinde gözünün genel başkanlık ve başbakanlık koltuğunda olduğu bilinen bir siyasetçi.

Koch'un bu çıkışına parti içinden destek de geldi.

Örneğin, Saksonya Eyalet Başbakanı Stanislaw Tillich, paranın insanları otomatikman akıllandırmadığını söyledikten sonra ekledi:

“Kasanın boş olduğu dönemlerde sisteme devamlı yeni para pompalamadan eğitimi iyileştirmenin yollarını bulmalıyız.”

CDU Ekonomi Konseyi Başkanı Kurt Lauk da, “eğitim ve bilime geleceği belirleyecek yatırımlar yapmak için bütçenin olanak sağlaması doğru ve önemli, fakat bu alandaki harcamaların ne kadar verimli olduğunu gözden geçirmek de o kadar doğru ve önemli” dedi.

Her ne kadar Merkel’i ve politikasını destekleyen açıklamalar da peş peşe yağmaya başlamış olsa da, her ne kadar Merkel’in kendisi de derhal hükümetinin sosyal politikalar ve eğitim politikasındaki hedeflerinden sapmayacağını açıklamış olsa da, üç yıl sonra yapılacak genel seçime yönelik ilk adımlar atılmaya başlanıyor.

Koch’un çıkışı, CDU’nun ve Başbakan Angela Merkel’in en sıkışık döneminde geldi.

Parti, Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde seçimleri kaybetmekle kalmadı. O eyalette oluşan siyasi dengeler, bugünkü muhafazakâr-liberal koalisyonun alternatifi olarak görülen sosyal demokrat-yeşil-sosyalist koalisyonun denenmesine olanak veriyor. Şimdilik gelişmeler, bu koalisyonun oluşması yönünde.

O zaman sadece Merkel’in koalisyon modeline bir alternatif çıkmayacak, aynı zamanda hükümet Eyaletler Meclisi’ndeki çoğunluğunu da yitireceğinden, ülkeyi muhalefetin engellemelerine rağmen yönetmek zorunda kalacak.

Angela Merkel’in korktuğu senaryo bu.

Muhalefet de bu durumu biliyor ve giderek bu duruma uygun stratejiler geliştirmeye başlıyor.

Yeşiller, ilk defa sosyalistlerin de içinde yer alacağı bir koalisyonun Batı Almanya’da da kurulmasını oldukça açık savunur hale geldi. Daha önce Hessen eyaletinde sandıkta kazandıkları seçimi, parti tabanının sosyalistlerle koalisyona başkaldırması nedeniyle masada kaybeden sosyal demokratlar hâlâ bu kadar açık konuşmaya cesaret edemiyor. Ama önlerinde fazla bir seçenek yok.

Sosyalistler ise, aylardan beri içinde bulunduğu krizi geçtiğimiz hafta sonu yaptıkları kongreyle şimdilik arkada bıraktı. En azından partiyi kimin yöneteceği konusundaki kadro tartışması bitti. Artık, ülke politikasına tekrar ağırlık koyma olanağına kavuştular.

Bu şekilde iki yandan kuşatılan Merkel’in önümüzdeki üç yılda iki cephe arasında hırpalanması kaçınılmaz görünüyor.

Başbakanın bu sıkıntılı siyasi dengeyi tekrar kendi lehine değiştirecek değişimleri gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceği önümüzdeki aylarda ortaya çıkacak.

Aksi halde, sadece Almanların değil, Avrupa Birliği ve Türkiye’nin de kendisini üç yıl sonraki olası bir sol koalisyona hazırlamaya başlaması gerekecek.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB'de yeni çağ

Cem Sey 24.05.2010

CHP'deki kriz yüzünden başka bir gelişmeyle fazla ilgilenen yok. Oysa şu günlerde AB'de yeni bir dönüşüm süreci başlıyor.

Daha önce de bu sütunda açıklamaya çalıştım: Uzun süredir AB içinde iki temel eğilimin mücadelesi var.

Bir yanda, uzun vadede AB'yi ABD gibi bir devlete dönüştürme eğilimde olanlar; diğer yanda, ulusal devletleri koruyup, AB'yi sadece kendi işlerine geldiği sürece ve şekilde muhafaza etmek isteyenler.

İkinci grup son yıllarda daha baskındı.

Bu grubu daha çok AB ülkelerinin milliyetçi, dindar (Hristiyan) ve neo-liberal muhafazakârları oluşturuyor.

Şimdi bunlar, arzu ettikleri ulus-devletli AB'nin mezara konması işlemini kendi elleriyle başlatıyor.

İsteyerek değil, mecbur kaldıklarından. Sonuna dek savundukları kapitalist sistemin başka çıkışı kalmadığından.

Yunanistan kriziyle başlayan Avro krizi, Avrupa'nın muhafazakârlarına, Avro Bölgesi'ndeki tüm ülkelerin ekonomik politikalarının bir elden koordine edilmesi zorunluluğunu dayattı. AB liderleri geçtiğimiz hafta bu koordinasyonun ilk adımını attı. Avrupa Merkez Bankası'nın bağımsızlığının altını oyacak kararlar aldı.

Fakat bir sorun var.

Avronun ve AB ülkeleri ekonomi politikalarının merkezî denetlenmesine girildiğinde, bugüne kadar ulusal meclislerin yaptığı demokratik denetim ortadan kalkıyor. Çünkü merkezî yapıları denetleyen yok. O işi görmesi gereken Avrupa Parlamentosu, muhafazakârların ulusal devlet fetişizmi nedeniyle denetleme yetkisine sahip değil.

Bugüne kadar bu böyle yürüyordu. Çünkü, başta ekonomi politikalar olmak üzere, ulusal devletleri yönetenleri engellemediği sürece bu denetim gereksiz kabul ediliyordu.

Hatta istenmiyordu. Aynı muhafazakâr anlayış, özellikle dış politikaya ilişkin birçok kararı ulusal meclislerin de denetimi dışında tutabilmekten memnundu. Avrupa halklarının geleceğini derinden etkileyen, sosyal hakları budayan önlemler, Brüksel'de biraraya gelen üye ülke bakanları tarafından kararlaştırılıyor ve herhangi bir meclisin onayına gerek görülmeden uygulanıyordu. Muhafazakâr yönetimler sevdikleri otoriter ve denetim dışı yönetim tarzına sahipti.

Fakat iş kapitalizmin dengesinin yeniden sağlanmasına gelince, denetimin önü açıldı ve ilk domino taşı devrildi.

Büyük olasılıkla önümüzdeki yıllarda, AB Komisyonu'nun bir çeşit AB hükümetine evrildiğini ve Avrupa Parlamentosu'nun yetkilerinin giderek arttığını göreceğiz.

Bu Türkiye'yi de yakından ilgilendiriyor.

Birincisi, Türkiye'nin üyeliğini onaylayacak olan yeni gelişecek yapılar olacak.

İkincisi, Türkiye'nin nihayetinde katılacağı AB, bugün varolandan daha yeni ve başka yapılara sahip olacak.

Bu dönüşüm kaçınılmaz. O zaman Türkiye'nin ileriye dönük olarak bu dönüşümün kendisini nasıl etkileyeceğini düşünmesi ve tavır geliştirmesi gerekli.

Gelişmeler Türkiye'ye fırsatlar açıyor. Ulusal devlet mekanizmalarının ve bunun gerisinde yatan ideolojinin çökmeye başlaması, Türkiye'yi reddeden anlayışı da ister istemez zayıflatacak. Çünkü bu, Avrupa'da milliyetçiliğin temel dayanaklarından birinin elden gitmesi anlamına geliyor.

Öte yandan, ulusal devletçi bir anlayışla AB'ye bugünkü haliyle bile karşı çıkanların AB'ye bakışı daha da olumsuzlaşacak. Çünkü bugün AB'de ulusal egemenlik hâkimken bile AB'ye "egemenliğimiz elden gidecek" kaygısıyla karşı çıkanlar, geleceğin AB'sine daha da büyük bir direniş gösterecek.

Yani ilke olarak, ya "19. yüzyılın ulusal devlet modelini uygulamakta biz ısrarcıyız", ya da "küreselleşme süreci önüne geçilmesi mümkün olmayan bir süreç olduğundan, bu süreci çıkarlarımıza en uygun şekilde etkileyebileceğimiz devlet yapılarını ve politikalarını oluşturalım" demek zorunda kalınacak.

Ama bu tartışma mutlaka şiddetli olacak. O ölçüde de ciddi yapılmak zorunda. Eğer tartışma "iktidarda yobazlar var" veya "muhalafettekiler ne zaman iktidara gelse Türkiye zarar gördü" türünden içi boş laflarla yürürse, durum kötü.

Çünkü o zaman küreselleşme sürecektir, ama Türkiye o süreci etkileme fırsatını kaçıracak. İleride, yine başkalarının kurduğu bir düzene ayak uyduracak.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama Doktrini

Cem Sey 31.05.2010

2002'de zamanın ABD Başkanı George Bush'un hazırlattığı Ulusal Güvenlik Stratejisi nedeniyle kıyamet kopmuştu.

Dünya ilk defa bir süper devletin "önleyici savaşlar"dan söz ettiğine tanık olmuş, büyük hayalkırıklığı yaşamıştı. Bush Doktrini denen ve dünyayı sekiz yıl maceradan maceraya sürükleyen tehlikeli politika doğmuştu.

Geriye bakınca, Bush Doktrini'nin her şeyden önce Irak'ı kanayan bir yaraya dönüştürdüğünü, Ortadoğu'da önceleri büyük umutlar yaratmış bir barış sürecini paramparça ettiğini görüyoruz.

İsrail de, Filistin'in reel hâkimi olan gruplar da bir daha o barış arayışlarına dönmek için elinden geleni yapıyor.

Batı ülkeleri eski ittifaklarını tekrar canlandırmaya çalışıyor.

Çin ve Rusya, dünyada yeni bloklar oluşturmaya yöneliyor.

İslam dünyası Bush Doktrini'nin şokunu daha üzerinden atabilmiş değil.

Geçtiğimiz hafta ABD'de yasa gereği dört yılda bir hazırlanması gereken Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin yenisi açıklandı.

Yeni başkan Barack Obama yönetimindeki Beyaz Saray'ın ilk güvenlik strateji belgesi bu.

Bu belge hakkında birçok yorum ve eleştiri yapılıyor.

Ancak belgeyi bundan önce Bush döneminde hazırlanan iki belgeden temelde ayıran bir özellik olduğunu kimse yadsıyamıyor.

Hatırlayalım: Bush'un belgesi, "Amerika savaşta" sözleriyle başlıyor ve "benden yana olmayan, düşmanımdan yanadır" anlayışıyla devam ediyordu. Saldırgandı.

Güncel belge ise, bambaşka saptamalarla yola çıkıyor:

1. ABD'nin karşı karşıya olduğu en büyük tehlike hâlâ El-Kaide olarak tanımlanıyor.
2. Dünyada artık ABD de dâhil olmak üzere her ülkenin birbirine muhtaç olduğu vurgulanıyor.
3. Nükleer silah teknolojisinin yayılması ile El-Kaide tehdidi arasındaki ilişkiye işaret ediliyor.

Bu saptamalardan hareket ederek ortaya çıkarılan strateji ise temel olarak şunları öngörüyor:

1. El-Kaide'ye karşı mücadelede başarılı olmak için, ABD'nin tüm dünya ülkeleriyle işbirliği yapması zorunlu.
2. Çözüme giden yol savaştan değil, diplomasiden geçiyor.
3. Bu noktada Müslüman ülkelerle, Batı Avrupa'yla ve Çin ile Rusya'yla yapılacak işbirliğine eşit derece önem veriliyor.

ABD, bir yandan Afganistan-Pakistan-Hindistan üçgeninde doğrudan El-Kaide'yi geriletmeye çalışırken, diğer yandan bunu destekleyecek politikalar izliyor.

Bu kapsamda, İran'ın nükleer programı konusunda herkesin kabul edebileceği bir çözüm bulmak için, görüşmelerden BM ambargolarına kadar her türlü diplomatik girişim gözden geçiriliyor. Bunların yer yer paralel kullanılmasının olanaklı olduğu ortaya çıkıyor.

Nükleer silahların yayılmasını önlemenin en sağlıklı yolunun, ABD de dâhil, herkesin bu silahlardan vazgeçmesi olduğu düşüncesi Obama yönetimi için geçerliliğini koruyor.

Müslüman halkların dünyadaki diğer toplumlara güvenini yeniden oluşturmak için Ortadoğu'da ilerleme sağlamak gerektiğinin de farkında Obama yönetimi.

Bu Ulusal Güvenlik Stratejisi ilerde Obama Doktrini olarak anılır mı, bilemiyorum.

Ama belgenin yeni bir vizyonu dışavurduğu ortada: İşbirliğiyle yönetilen bir dünya.

ABD'li güvenlik uzmanı Kristin Lord, "Obama'yı bekleyen güçlük bu vizyonu yaşama geçirmek olacak" diyor.

Bu vizyon başarıyla yaşama geçirilsin ya da geçirilmesin, bu yaklaşım yeni fırsatlar getiriyor.

En başta da kuşkusuz, dünya çapında diplomatik ve toplumsal diyalogun, daha yoğun bir işbirliğine dönüşmesi fırsatı geliyor. Çünkü artık dünya ABD'nin tek başına ya da birkaç başka ülkeyle birlikte yöneteceği bir dünya olmaktan çıkıyor ve Washington bunu kabulleniyor.

Obama yönetiminin G-20'ye dünya politikasında ağırlık vermeye kararlı olması, Türkiye açısından özellikle ilginç.

Son günlerde yaşanan Türkiye-Brezilya-İran diplomasisi ve buna tepkiler, başlangıçta hem ABD yönetimini, hem de Türkiye ve İran hükümetlerini şaşırttı. Ancak ABD'nin yeni stratejik yaklaşımının bu tür yeni diplomatik potansiyellerin ortaya çıkmasına ve değerlendirilmesine yol açacağı belli oluyor.

Dünya hızla değişirken, bu değişimi etkileme fırsatını kullanacak her ülke, ileride kendi çıkarlarını daha fazla kabul ettirebilecek ve koruyabilecek.

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fırsat

Cem Sey 07.06.2010

İsrail Gazze ablukasını kırmayı amaçlayan filoya saldırdı.

Türkiye haklı olarak kıyamet kopardı ve uluslararası kuruluşları harekete geçirdi.

İsrail'i kınama kararları art arda çıkıyor.

Daha bu kadarcık baskıdan bunalan İsrail hükümeti geri adım atıyor.

Gelen haberler, Gazze ablukasının hafifletileceği yönünde.

Ayrıntıya bakarsanız, bölgeye yiyecek sokmanın "kolaylaştırılacağı" ortaya çıkıyor.

Ne "kolaylık" ama.

"Terörle mücadele" bahanesiyle milyonluk bir kente yiyecek sokmaya kısıtlama getirmek, herhalde, "yiyecekleri teröristler de yiyebilir" düşüncesine dayanıyor olsa gerek.

Mantık saçma görünüyor ama Batı kamuoyunu yatıştırmaya yetebilir.

Önce şunun altını çizmek lazım: Batı kamuoyu, hiç de öyle Türkiye'de sıkça sanıldığı gibi Filistin halkını umursamaz değil.

Üstelik onlarca yıldır bölgede sürdürdüğü saldırgan tavrı İsrail ilk kez Batı ülkeleri vatandaşlarına da gösterdiği için, ilk kez bölge halklarıyla aynı nedenlerle Avrupa ülkeleri ve ABD vatandaşları da şiddetli rahatsızlık duydu.

Hiçbir meşruiyeti olmayan kaba kuvvet karşısında Ortadoğu halklarının her gün içine düştüğü çaresizlik duygusunu tattılar.

İsrail hükümetinin aptalca saldırısı, Türkiye'nin de önüne hiç beklemediği bir perspektifi birdenbire açtı.

Artık Ankara Ortadoğu'da bir oyuncu.

Artık İsrail'den bunalmış herkesin gözü Türkiye'nin üzerinde.

Beklentiler gerçekdışı yükseklikte.

Ama Türkiye beklentilerin onda birine yanıt verse Ortadoğu'da 1. Dünya Savaşı öncesinde yitirdiğine benzer bir siyasi ağırlığı istese de istemese de yeniden elde edecek.

Bu, sorumluluk yüklüyor.

Saldırıdan sonra Ankara'nın yurtdışında "İslamcı" bilinen hükümetinin İsrail'i toptan karşısına alıp lanetlemek yerine, İsrail halkını kendi hükümeti karşısında koruma söylemi geliştirmesi, bu sorumluluğu Türkiye'nin taşıyabileceğini gösteriyor.

Ama Batı dünyasında kuşkucular çok ve Ankara'nın bu kuşkuları aşmak için epey çalışması gerekecek.

19. ve 20. yüzyılda Avrupa'da Yahudilere yapılan baskıların, katliamların ve tabii soykırımın utancıyla ve – mutlaka eklemek gerek- o geçmişten alınan dersle, Batılılar yoğurdu üfleyerek yiyor.

Geçtiğimiz hafta sonu bir Alman meslektaşım bu konudaki yorumunu, "bütün dünya Ortadoğu'da barış istiyor. Fakat İsraililer ve Filistinliler (ve şimdilik Türkler de) pazartesi günü yaşanan trajediyi bir fırsat olarak görme yeteneğine sahip değil. Daha çok, bölge barış dramına cesaret etmeden önce daha birçok trajik fırsat kaçıracağına benziyor" sözleriyle bitiriyor.

Onu bu endişeye sürükleyen, Ankara'dan gelen seslerin İsrail'e karşı bugüne kadar Batı dünyasında görülmemiş bir sertlik içermesi.

Bu durum başlı başına bir sorun değil.

Ama sorumluluk üstlenen oyuncuların önünde duran görevleri ortaya koyuyor.

Alman meslektaşım bir bakıma haklı.

Ortadoğu'da barış vurgusunu yapan daha çok İsraililer ve Batı.

Buna karşılık Filistinliler, Araplar ve Türkiye güçlü şekilde adalet vurgusu yapıyor.

Şimdi doğan fırsat da burada yatıyor.

İlk kez Batı ittifakları içinde yer alan bir ülke, Türkiye, barış söyleminin dışına çıkıyor ve adaleti de en az o kadar güçlü vurguluyor.

Bu şekilde de belki, Ortadoğu'da barışın adaletsiz, adaletin de barışsız olamayacağına artık kimsenin kayıtsız kalamayacağı şekilde işaret ediyor.

Ama bunun önkoşulu Gazze ablukasına son verilmesi. Bunu İsrail'e ancak Batı kabul ettirebilir.

Batı'nın harekete geçmesinin önkoşulu ise, Gazze'den İsrail'e bir daha en ufak bir saldırı bile olmasını engelleyecek, bunu yaparken de ne İsrail'in müdahalesine izin verecek ne de buna gerek duyacak bir mekanizma yaratılması.

Gazze halkının dünyadaki tüm diğer insanlar gibi doğal şekilde yaşaması için, kentin ve Gazze-İsrail sınır şeridinin güvenliğinden sorumlu olacak, bunun dışında Gazze'nin idaresinin hiçbir ayrıntısına karışmayacak bir "barış gücü" tasarlamak çok mu hayalci bir yaklaşım?

csey@taraf.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cepheleşme

Cem Sey 14.06.2010

Yunanistan'a yardım paketi onaylandı. İspanya ve Portekiz konusundaki endişeler giderildi. Avro kullanan ülkelerden olmadığı halde Macaristan'ın getirebileceği ek psikolojik yükler savuşturuldu. Ve nihayet sanki Avro'nun bunalımı durduruldu.

Haber çok iyi geliyor kulağa ama Avrupa'da bu olumlu havaya kapılan fazla kimse yok. Çünkü Avro'nun bunalımı en azından durulurken, ekonomik ve siyasi cepheleşme artıyor.

Hâlâ AB'nin taşıyıcı sütunları olan Almanya ve Fransa, özellikle ekonomik politikalarda artık alttan alta değil, oldukça ortalıkta kapışıyor. Son olarak, iki ülkenin liderleri Angela Merkel ve Nicolas Sarkozy'nin "birlik gösterisi" olarak planlanan bir buluşma, sözde zaman sıkıntısından ertelendi.

Ama iki ülkenin ekonomi politikalarında kıyasıya kapışmasının asıl neden olduğunu bilmeyen yok.

Bir süre önce Fransa'dan Almanya'ya, "rekabet gücünüz fazla yüksek!" şeklinde şikâyet yağıyordu. Şimdi buna, Alman hükümetinin tasarruf paketine Paris'ten gelen eleştiriler de eklendi.

Sarkozy, "Tasarruf paketi üzerine tasarruf paketi çıkarmaya devam edersek ekonomik durgunluğa sürükleniriz" dedi. Buna Merkel yanıt verdi: "Ortak bütçe sorumluluklarımızı nasıl yerine getireceğini her ülke kendi bilir!"

Bütün meselenin, AB içinde ekonomi politikaların ortak belirlenmesi yönündeki talepler olduğu anlaşılıyor. Çünkü ekonominin iyi gittiği günlerde, işçi ücretlerini arttırmayan Almanya rekabet yeteneğiyle diğer Avrupa ülkeleriyle arasını açarken, avro zayıfladığında yine Almanya, bu kez ihracat ülkesi olduğu için arayış açıyor.

Tabii bütün bunlar, ekonomiyi yönetenler ve sermaye grupları açısından bakıldığında böyle. Oysa Avrupa'daki tek cepheleşme bu iki ülke arasında yaşanmıyor.

Çünkü çalışanlar için durum farklı.

Onlar ne Almanya'da ne de Fransa'da durumdan memnun. Reel alım gücü iki ülkede de düşüyor. Şimdi Almanya'nın neo-liberal, muhafazakâr hükümeti zaten yoksulluk sınırının altında olanlara verilen sosyal yardımları olağanüstü oranda tırpanlamaya hazırlanıyor.

İlginç olan, bu tür paylaşım adaletine dayalı cepheleşmelerin sadece ekonomisi ve nüfusu büyük ülkelerde görülmesi. Diğer Avrupa ülkeleri daha çok ideolojik cepheleşme yaşıyor.

Avusturya, İtalya'da yaşanan aşırı sağa kayışın ardından şimdi ikinci dalga geliyor. Önce Bulgaristan, sonra Macaristan aşırı sağı güçlendirdi. Son olarak Hollanda buna eklendi. Belçika'da ise klasik aşırı sağ partiler olmasa da, milliyetçiliğe dayanan siyasi güçler güç kazandı. Önümüzdeki aylarda büyük olasılıkla, AB'nin de başkenti olan Brüksel'de kurulacak yeni hükümetin, Belçika'nın üç etnik bileşenini nasıl daha da birbirinden ayıracağına tanıklık edeceğiz; birleştireceğine değil.

Saydığım bu çeşitli cepheleşmeler daha birkaç yıl Avrupa ülkelerinde çalkalanmalara neden olacağına benziyor.

Olası iki gelişmeye dikkat çekiliyor.

Birincisi, başta Almanya ve Fransa olmak üzere daha büyük ülkelerde klasik sol hareketlerin başarı göstermesi.

Fransa'da Sarkozy'nin partisi son yerel seçimlerde olağanüstü bir hezimete uğradı. Almanya'da ise halkın yüzde 56'sı, bugünkü koalisyonun, olağan seçime kadar yani 2013 yılına kadar dayanamayacağına inanıyor. Merkel hükümeti daha şimdiden anketlerde desteğini yitirmiş durumda.

İkinci olası gelişme ise bu ülkelerle küçük ülkeler arasında küçük ülke halklarının aşırı sağa kaymasından kaynaklanan sürtüşmeler baş göstermesi.

21. yüzyılın ilk çeyreğinde AB'nin niteliğini belirlemeye aday bu dinamiğin sonuçları ortaya çıkana kadar çalkantılar devam edecek.

Bugün Avrupa ekonomilerinin bunalımdan çıkıp çıkmadığını ya da borsalarının inişte mi, yoksa çıkışta mı olduğunu kimsenin söyleyememesi gibi, "yaşlı kıta"nın perspektifini de kestirmek şu anda zor.

Ama bir başka gelişme Avrupa'ya kendini dayatmaya başladı bile:

G-20 grubunun liderliğini ilk kez bir Asya ülkesinin, Güney Kore'nin üstlenmesi, Asya ülkelerinin dünyadaki ağırlığının arttığının ve dengelerin biraz da olsa Batı'dan Doğu'ya kaymasının sembolü kabul ediliyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Berlin'de kaos

Cem Sey 21.06.2010

Hükümetler baskıya ne kadar dayanabilir?

Muhalefetten gelen her baskıya dayanabilir belki. Ama halkın baskısına dayanamaz.

En koyu diktatörlükler bile, halk desteğiyle yaşar. Halk darbeden memnun olmasa 12 Eylül başarılı olabilir miydi? Ya da Hitler'in nasyonal sosyalizmi?

Demokrasilerde ise hoşnut olmayan bir halkın baskısına dayanmak olanaksızdır.

Bugünlerde Almanya bu siyasal-teorik tartışmayla çalkalanıyor. Çünkü Merkel hükümeti üzerinde baskı her geçen gün artıyor.

Teorik olarak, mecliste rahat bir çoğunluğu var Merkel'in. Sırtını arkaya dayayıp, 2013 yılına kadar iktidarını sürdürebilir.

Ama sadece teorik olarak.

Çünkü Merkel'in daha geçen yıl kurduğu muhafazakâr-liberal koalisyonu kısa sürede yıprandı.

Önce liberallere taviz verilerek yapılan uygulamalar, bazı muhafazakârları öfkeliendirdi. Ardından Afganistan politikası ortalığı karıştırdı.

Liberal Hür Demokrat Parti (FDP) lideri ve Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle'nin, işsizleri ve toplumun zayıf kesimlerini hedef alan sözleri Almanya'yı birbirine kattı. Yunanistan krizi sırasında Merkel'in ve kabinesinin ne yapacağını bilememesi ve krizi ağırlaştırması da buna eklendi.

O noktadan sonra Alman hükümeti çorap söküğü gibi dağılmaya başladı.

Önce önemli Kuzey Ren Vestfalya eyalet seçimini kaybetti. Ardından Merkel'in kurmayları havlu atmaya başladı.

Hessen eyaleti başbakanı ve Merkel'in Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) partisinin sağ kanat liderlerinden Roland Koch siyaseti bırakacağını duyurdu.

Kısa süre sonra, koalisyonun oylarıyla seçilmiş Cumhurbaşkanı Horst Köhler, Afganistan konusundaki sözleri nedeniyle görevi bırakmak zorunda kaldı.

Bu arada, iki koalisyon ortağı da birbirine düştü. Birbirlerini aşağılamaya kadar varan sözler sarf ettiler.

Koalisyon ortaklarının, herkesin gözü önünde birbirinin gözünü oyması sonuçsuz kalmadı. Almanya'nın en önemli siyasi haber dergisi *Der Spiegel* geçen hafta kapağına mutsuz surat ifadeleriyle yan yana oturan Başbakan Merkel ile Dışişleri Bakanı Westerwelle'nin fotoğrafını bastı ve üzerine sadece, "Yeter!" ya da "Bırakın artık bu işi!" anlamına gelen, "Aufhören" kelimesini yazdı.

Bu kapak, bugün kamuoyunun hükümete isyanının sembolü gibi.

Koalisyon kendi kendini hırpalayınca, muhalefet de hareketlendi.

Dikkat çeken, hükümetin zayıflığından anamuhalefet olan Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) yararlanamaması. Anketler, CDU ve büyük ölçüde FDP'den kaçan oyların daha küçük muhalefet partilerine aktığını gösteriyor.

SPD yüzde 26'yla yerinde sayarken, Yeşiller yüzde 18, sosyalistler yüzde 11 oy desteğine sahip görünüyor. Fakat bu tablo, bugün seçim yapılırsa, Merkel koalisyonunun değil, yeniden sol bir koalisyonun iktidara oturacağını açıkça kanıtlıyor.

Bu nedenle muhalefet taktik saldırılara başladı.

Önce, seçimi kazandıkları halde, hükümet kuracak dengeleri bir türlü oluşturamadıkları Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde SPD ve Yeşiller azınlık hükümeti kurmaya karar verdi.

Böyle bir hükümet kurulursa, Berlin'deki merkezî hükümet Eyaletler Meclisi'nde çoğunluğu yitirecek. Yasa çıkarmakta zorlanır olacak.

Muhalefet, cumhurbaşkanı seçiminde de koalisyonu sallıyor.

Ülkenin en üst temsilcisini seçecek kurula sağ koalisyonun göndereceği seçicilerin bir kısmı açıkça muhalefet adayı Joachim Gauck'u destekliyor.

Kendisi de aday gösteren sosyalist Sol Parti 30 haziranda yapılacak oylamada tavır değiştirirse Gauck'un seçilmesi işten değil.

Almanya'da siyasi gözlemciler bu durumda Merkel hükümetinin ömrünün uzun olmayacağında birleşiyor.

Aslında Schröder hükümetinin altı yıl önce düşmesinden beri biriken ciddi sorunlar var.

En başta ekonomi ciddi ilgi bekliyor. Avro değer kaybedince ihracat arttığından ülkeyi şimdilik fazla vurmasa da, işsizlik ciddi bir tehlike hâlâ.

Eğitim ve sağlık reformu yıllardır konuşulup, adım atılmayan sorunlar arasında.

Nükleer enerjinin kaderi ve Afganistan gibi konular da toplumu yakından ilgilendiren konular, ama hükümet bu alanlarda adım atacak durumda değil.

Yani Almanya açısından en iyisi bu siyasi kargaşanın artık son bulması.

CHP

Cem Sey 28.06.2010

Avrupa tedirgin.

Türkiye'yi anlayamıyorlar.

Ankara'nın en ufak alışılmamış diplomatik adımında "eksen kayması" tartışması başlıyor.

Oysa Türkiye'den bakınca iş farklı.

Bu adımların yıllarca neden atılmadığı, "normal" bir diplomasinin, komşu ülkelerle sıkı ilişkileri ve derin ekonomik bağları gerektirdiği düşünülüyor.

Son yıllarda Avrupalıların üzerinde kafa yoracak yeni bir sır kutusu daha oldu: CHP.

Birkaç yıldan beri CHP, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne (SBKP) döndü.

Yaşı yetenler hatırlar: Soğuk savaş yıllarında Batı dünyasında Kremlinoloji denen bir "bilim dalı" vardı.

Sovyetler Birliği'nden sızan haber, fotoğraf, film ve bilgiler, SBKP uzmanlarınca değerlendirilir, partinin o günlerde ılımlı mı, sert mi ya da Batı'yla işbirliği mi yapmak istediği, yoksa onunla çatışmayı tercih eden çevrelerin denetiminde mi olduğu tahmin edilmeye çalışılırdı.

Bugün de "cehepeloji" geliyor.

Deniz Baykal yönetimindeki CHP'nin Batı ülkeleri ile özellikle de sosyal demokratlarla ilişkileri çok zayıfladı.

Hatta partinin Sosyalist Enternasyonal'den uzaklaştırılması dahi açıkça konuşulur oldu.

CHP'nin uluslararası sosyal demokrat platformdan uzaklaştırılmasını önleyen, CHP ile ilişki koparsa, Avrupalı sosyal demokratların Türkiye'de ilişki kurabileceği başka parti kalmayacak olduğu gerçeği.

Sosyal demokrat kardeşlik penceresinden bakmayanlar için de CHP bir sorundu.

Çünkü AKP hükümetinin seçimle ya da daha önce başka bir nedenle düşmesi durumunda yerine gelmesi en muhtemel parti CHP.

Ama CHP'nin son yıllarda ısrarla verdiği imaj Avrupalıları ürkütüyor.

Hem de AKP'nin şeriat düzeni getirebileceği ya da Orta Doğu'da dinci güçlerle elele verebileceği düşüncesinden daha fazla ürkütüyor.

Çünkü Baykal CHP'si ordunun emrinde, Kürtlerin haklarına saygısız, demokratikleşme yönünde de olsa, AKP'den gelecek her reformu, etik olsun olmasın her yöntemi kullanarak engellemeye endeksli bir parti görüntüsü verdi.

Bundan üç yıl önce kendisine, "AB'ye uyuma neden karşısınız" diye soran bir Avrupalı büyükelçiye Baykal'ın yanıtı, "hele bir iktidara gelelim, biz yine AB'den yana oluruz" şeklinde cılk, ilkesiz ve Avrupalıları dehşete düşürecek seviyesizlikte oldu.

Yani Baykal CHP'si Batı düşmanı bir partiydi.

Şimdi Batı hem Baykal'ın gidişine seviniyor, hem de Kılıçdaroğlu'yu anlamaya çalışıyor.

Kılıçdaroğlu'nun ilk mesajları olumlu.

En azından Baykal döneminde çığırından çıkan azgın söyleme son verilme olasılığı var.

Yine de parti içinde Baykal'ı eleştirmekten kaçınan ve faullü bir hareketle de olsa kendisinin sahadan uzaklaştırılmasından rahatsızlık duyanların etkisi hâlâ büyük.

Oysa sadece Kılıçdaroğlu'yu başa geçirerek Batı'yı ikna etmenin olanaklı olmayacağı kesin.

Geçtiğimiz hafta Türkiye'yi çok yakından tanıyan bazı Alman meslektaşlarımız, "Kılıçdaroğlu belki Baykal'dan daha uygar ama parti değişmedikçe Kılıçdaroğlu bir şey değiştiremez" diyordu.

Çok kuşkulu ve umutsuzlardı.

AKP'nin sekiz yıllık iktidarın olağan aşınmasını yaşadığı ve gelecek seçimde oy kaybetmekten korktuğu bir ortamda, CHP'nin sadece Türkiye içinde değil, dışında da bambaşka bir politikayla ortaya çıkması gerekiyor.

TSK'nın artık sadece lafta değil, uygulamada da kesinlikle sivillerin denetiminde olmasını savunması gerekiyor.

Kürt halkının en az 35 yıldır yaşadığı karabasanı sonlandırmak için (maalesef Kılıçdaroğlu'nun da yaptığı gibi) sadece "ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik boyut"tan değil, siyasi boyuttan da söz etmesi gerekiyor.

Ermenistan'la ilişkileri kayıtsız-şartsız düzeltmeye kararlı olması gerekiyor.

Ergenekon avukatlığından vazgeçmesi, hukuksuzluğu savunan hukuk sistemini temelinden değiştirmeyi düşünmesi, 1980 darbecilerinin anayasasını parti yasakları maddesi dâhil olmak üzere değiştirmeye destek olması gerekiyor.

Bunları CHP bugün de reddediyor.

Bu nedenle Kılıçdaroğlu'nun gelmesi sadece zaman kazandırıyor.

Oysa Avrupa'da tekrar saygınlık kazanmak için, son yıllarda AKP'nin oldukça yükselttiği çitayı atlamak gerekiyor.

tarafalmanyaa@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Van

Cem Sey 05.07.2010

Güneş Van Gölü'nün ardında batıyor.

Van Kalesi'ni geziyorum.

Yanımda iki gönüllü rehber.

Biri dokuz, diğeri on üç yaşında iki Kürt çocuğu.

Dokuz yaşındaki cin gibi.

Kale tarihini sadece Türkçe ve Kürtçe değil, Japonca da ezberlemiş, turistlere anlatıp, ailesinin bütçesine katkıda bulunuyor.

Gerçi bu ezberlenen tarihte Ermeni Soykırımı, "Ermeniler ve Ruslar Müslümanlara karşı planlar yaptılar, bunun üzerine Kâzım Karabekir Paşa gelip bizi kurtardı" şeklinde geçiyor ama olsun.

"Büyüyünce pilot olacağım" diyor ufak rehberim.

Bu kararlılıkla olur da...

Van Kalesi ise bakıma muhtaç.

Binlerce yıl acımasız sıcaklara, korkunç fırtınalara ve insan tahribatına dayanan kale, her an yıkılacakmış görüntüsü veriyor.

Kale içinde veya etrafında pek bir kazı yapılmışa da benzemiyor.

Ama belki de bu işlerin acemisi olduğumdan görememişimdir.

Ben kaleyi gezerken, aşağıda, kalenin girişinde kurulan bir sahneden Kürtçe türküler yükseliyor.

BDP'li Van Belediyesi'nin "1. Van Gölü Kültür-Sanat ve Doğa Festivali"nin açılışı yapılıyor.

Belli ki yöre insanının sevdiği sanatçılar sahneye çıkıyor.

Bir de yöre insanının sevdiği siyasetçiler...

Bir ara ufak rehberim kolumu çekiştiriyor.

Mikrofonu eline alan genç adamı gösteriyor:

"Bekir Kaya'dır" diyor.

Benim Kaya'yı tanımadığımı anlayınca ekliyor:

"Belediye başkanıdır."

Kaya, festivalin, "güneşin yurdunda sanatla tarihe yolculuğun başladığını" söylüyor.

Açılış törenine katılmak üzere oraya gelen bine yakın izleyici ilgiyle dinliyor, arada alkışlar yükseliyor.

Ardından bir BDP milletvekili konuşuyor.

Adı dağlarda yankılanıyor, anlayamıyorum.

Ama güzel şeyler söylüyor.

"Zor günlerden geçiyoruz" diyor.

“Kürt aileleri de, şehit aileleri de artık çocukları ölmesin istiyor” diyor.

“Şehit ailelerinin de acısını anlıyorum” diyor.

Vanlıları, savaşın tekrar patlamaması gerektiğine ikna etmeye çalışıyor.

Oysa Vanlıları ikna etmeye pek gerek yok.

Sahnenin yakınına geldiğimde, oralı olmadığımı anlayan genç Kürtler etrafımı çeviriyor.

Konuşmaya açlar belli ki.

Özellikle de, Kürt olmayan, “Batı”dan gelen biriyle konuşmaya.

Hepsi PKK terminolojisi kullanıyor.

Ama söyledikleri PKK’nın bugünlerde söylediklerine pek benzemiyor.

“Biz bu ülkenin bölünmesini istemiyoruz” diyorlar, “insanların ölmesini ise hiç istemiyoruz.”

Propaganda değil bu sözler, samimiyetinden kuşku duymayı gerektirecek hiçbir şey yok.

Kürtlerin haklarını savunmak için artık ellerine silah değil, kitap alması gerektiğini söylüyorlar:

“Bizim çok iyi yetişmiş avukatlara ihtiyacımız var.

Bir de Ahmet Altan’ın lafı ağızlardan düşmüyor:

“Abi” diyorlar, “bizde yiğit çoktur, ama akıllı pek yoktur. Akıllı olmamız lazım.”

Karmaşık duygularla o alanı terk ediyorum.

Ertesi gün Cumhuriyet Caddesi’nde festivalin devamını izliyorum.

Stantlar açılmış, yine türküler ve coşkulu insanlar.

Asılı pankartlar iki dilde.

Önce Kürtçe, sonra Türkçe.

Ama insanlar aralarında daha çok Kürtçe konuşuyor.

“Asimilasyon politikası başarılı oldu” diyor Vanlılar.

Köşede, “ne olur, ne olmaz” düşüncesiyle park edilmiş, polise ait bir su sıkma aracı.

Ama bir şey olmuyor, insanlar eğleniyor, tartışıyor.

Van’dan ayrılırken beni havaalanına götüren otel çalışanıyla sohbete başlıyorum.

Van’ın en köklü ailelerindenmiş.

BDP konusunda önceleri ailece kuşkulu olduklarını anlatıyor.

“Ama belediye çok iyi götürüyor işleri” diyor, “korktuğumuz gibi çıkmadı.

Benimki sadece iki günlük izlenim tabii.

Ama Vanlılar, savaş ılıklarından etkilenmişe benzemiyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki bin İranlı

Cem Sey 12.07.2010

Ağrı'nın bir kenar semtinde, derme çatma bir apartman.

İki genç İranlının ve üç yaşındaki çocuklarının öyküsünü dinliyorum.

Mutfakta, yerde oturuyoruz, çünkü ev sahiplerimin mobilya alacak parası yok. Yatak bile yok. Yere serilmiş bir bezin üzerinde uyuyorlar. Küçük oğlanın yatağı büyükçe bir yastıktan ibaret.

Genç adam birkaç yıl önce Hristiyan olmayı seince Besic milisleri gözaltına alıp işkence etmiş. Kırık dişleri geçirdiği günlerin kanıtı.

Müslüman olan karısı da her gün tehdit edilir olmuş. "Kocanı da, seni de, çocuğunu da öldüreceğiz" demişler.

Genç kadın baskıya dayanamayınca, İran'ı Türkiye'den ayıran dağları, çocuğu yer yer sırtlarında taşıyarak yayan aşmışlar.

Belgesi yok, ama anlatılanlar inandırıcı.

***

İnanmayanlar için, belgeli bir öykü.

Yine Ağrı. Bu kez beşinci kat. İçerde tablo aynı. Yine genç bir ift. İkisi de Müslüman.

Sorunları, tartışmalı devlet başkanlığı seçimi ve onu izleyen protestolarla başlamış.

Hayır. Ne adam ne de kadın protestolara karışmamış. Ama bilgisayar mühendisi olarak Tahran'da iyi iş sahibi olan adamın kızkardeşi siyasetle ilgileniyormuş. Gösterilerden sonra kızkardeş ortadan kaybolmuş.

Besicler adamı gözaltına almış. Günlerce işkence görmüş. "Kızkardeşinin yerini söyle, yoksa karına da işkence ederiz" tehdidiyle haftalar süren tutsaklığı atlatmış.

Bu ift de soluğu Türkiye'de almış.

Elinde Ankara'da bir Türk doktorundan alınmış kapı gibi işkence raporu var. Ona da inanmayanları doktorun çektiği, insanın midisini bulandıran fotoğraflar bekliyor.

Kadın hamile. Onun da elinde Türk hastanesinden alınmış bir rapor. "Riskli hamilelik, devamlı bakım şart" diyor. Ama Ağrı'da bu mümkün değil. Polis de kentten ayrılmasına izin vermiyor. Kadın, doğmamış bebeğiyle birlikte ölme tehlikesiyle yaşıyor.

***

Ben sadece iki örnek verdim. Bir yılda Türkiye'ye kaçan İranlı sayısı iki bin civarında. Adlarını bile söylemeye korkuyorlar. Onların kaderini Türkiye'de pek bilen yok.

BM'nin mültecilerle ilgili anlaşmasını 1951'de imzalarken Türkiye çekince koydu. Ankara, "sadece Avrupalı mülteci kabul ederim" dedi. Öyle de yapıyor.

İran'dan ve başka ülkelerden haklı nedenlerle kaçıp Türkiye'nin ve Türk halkının vicdanına sığınan insanlar, tahammül edilen ama rahatsızlık veren unsurlar gibi görülüyor.

İranlılara dönelim: Bunlar, Türkiye'de BM'ye sığınma başvurusu yapıyor. Ardından Ankara, onları zorunlu ikamete tâbi tutuyor. Ağrı bu yerlerden biri.

Oysa Ağrı'ya gönderilen tüm İranlılar korku içinde. "İran bir buçuk saat mesafede" diyorlar, "İranlı ajanlar bizi burada her an bulabilir."

Yersiz bir korku belki, ama yaşam derdine düşmüş bir insanın korkması doğal değil mi? Bu korkuyu dikkate alacak hassasiyeti Türkiye Cumhuriyeti neden gösteremiyor?

Halkın muamelesi de daha iyi değil.

"İnsanlar kendileri işsiz ve kötü koşullarda yaşıyor" denebilir ve bu –en azından Ağrı örneğinde- doğru olur. Ama, resmen çalışmalarına izin verilmeyen, yine de başka maddi kaynakları olmadığı için çalışmaya mecbur bu insanların mağduriyeti kötüye kullanılıyor. Türk vatandaşlarının üçte biri bir ücretle ve ağır koşullarda çalıştırılıyorlar. Zaman zaman, "mızmızlanırsan polise veririm seni" gibi tehditlerle bu para da verilmiyor. Bunun tek adı var: İnsafsızca bir sömürü!

Hemen hemen tüm haklardan yoksun bu insanlara polisin keyfi muamelesi de cabası. Her gün imza atmaya zorlandıkları karakollarda, işlem yapmak için bazı polislerin cep telefonlarını, saatlerini ya da dünyayla tek ilişkilerini sağlayan dizüstü bilgisayarları istemeleri, bu alanda çalışan devlet birimlerinde yolsuzluğun diz boyu olduğunu gösteriyor.

Bunlar sorunların küçük bir kısmı. Tümünü anlatmaya yer yok.

Hükümetin konuyla ilgili bir yasa üzerinde çalıştığını biliyorum. Bu çalışmanın hızlandırılması zorunlu. Üstelik yasa hazırlığı, yolsuzlukların, insanlık dışı muamelenin bahanesi olamaz.

Yeşiller Alman meclisine önerge verip, "Türkiye'de sıkışan iki bin İranlı"nın Almanya'ya kabul edilmesini talep etti.

"Türkiye'de sıkışmak" olarak anılan koşulların üzerine gitmek için önce ille Avrupa'ya rezil olmak mı gerekiyor?

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsancıl bir ahlâk

Almanya güzel ülke. İnsanların çoğu iyi kalpli.

Özellikle de Nazizm döneminde Alman halkı barbarlığın üst basamaklarında dolaşınca, bundan çok insan ders çıkarmış. Çağdaş Almanya savaştan, kırımdan, faşizmden, ırkçılıktan kaçanlara kapılarını açık tutmak istiyor.

Bu sayede, örneğin, Bosna-Hersek'teki iç savaştan kaçan binlerce insan, Almanya'da kendine yeni bir yaşam kurdu. Ya da evleri barkları yakılmış, yıkılmış onbinlerce Kürt kökenli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yaşadıkları topraklarda süren savaştan kaçarak, Almanya'ya sığındı.

Ağustos ayında bu mültecilere iki yeni isim daha eklenecek:

Kuveytli Mahmut Selim el Ali ve Suudi Arabistan'da büyümüş ama herhangi bir devletin vatandaşı olmayan (büyük olasılıkla Filistinli olduğu içindir) Ahmet Muhammet el Şurfa.

El Ali Kuveyt'te sebze satarken, El Şurfa da Gazze'de üniversitede okurken 2001 yılında her Müslüman'ın Afganistan'daki Taliban'ın yardımına koşması gerektiğini savunan bir fetva yayınlanınca, işlerini güçlerini bırakıp o uzak ülkeye gitmişler.

Geç kalmış ikisi de. Daha ellerine silah değmeden savaş bitmiş, ikisi de soluğu önce Afgan ve Pakistan hapishanelerinde, daha sonra da George Bush'un Küba'daki esir kampı (belki toplama kampı deyimi daha yerinde olur) Guantanamo'da almış.

Yani önce Afganistan ya da Pakistan'da, o yardımına koştukları Müslümanların işkencesinden, ardından dünya demokrasilerinin kurucusu ve kurtarıcısı George Bush'un işkencehanesinden geçmişler. Yıllarca kafeslere kapatılmışlar.

2007 yılında Amerikalılar bu iki tutsaklarının suçsuz ve zararsız olduğuna kanaat getirmiş. Saliverilecekler ama ABD kendi topraklarına bırakmak istemiyor (zaten ABD işkencesinden geçtikten sonra kendilerinin de bunu istediğini hiç sanmam). Kendi ülkelerine gönderilmeleri ise, o ülkelerdeki rejimlerin sağı solu belli olmadığından mümkün değil.

Şimdi Almanya devreye girdi ve bu iki tutsağı kabul etti.

Ancak Almanya'da iyi kalpli insan kadar kötü kalpli insan da var. O çevreler, üç yıldan beri, "terörist olabilirler, sakın almayalım" diye ayak diyor.

Almanya'nın çok merhametli hükümeti de, aynı durumdaki 180 insandan sadece ikisini kabul etmenin utancını hissetmemek bir yana, bir de işte o "kötü kalpli" vatandaşlarının, seçmenlerinin gönlünü yapmak için, bir üçüncü tutsağı reddediyor.

Ortada o üçüncü tutsağın da serbest bırakılmasına yardımcı olmamayı gerektiren hiçbir şey yok ama Merkel hükümeti kendi müşterilerine göz kırıyor:

"Görüyor musunuz, Amerika'nın her dediğini yapmıyoruz."

Ne marifet ama!

İnsanın, "Allah cezanızı versin! O zaman o ikisini de almayın ve kimseyi kandırmayın" diyesi geliyor ama söz konusu olan insan yaşamı.

Kabul. Almanlar bir riske giriyor.

Çünkü o iki tutsak kamptan kurtulmak için, “biz hata ettik Afganistan’a gitmekle ama artık değiştik” şeklinde ifade verirken takiye yapıyor olabilir. Daha önce bazı örneklerde görüldüğü gibi birkaç ay sonra Afganistan’ın sarp dağlarında bir çatışmada –bu kez ölü olarak- tekrar ele geçebilirler. Hatta Guantanamo’nun intikamını almak arzusuyla, zalim birer savaşçı bile olabilirler.

Yine de, hukuk devleti ilkesine sahip çıkan bir ülkeler, suçlandığı olaydan tamamen aklanmış birinin özgürlüklerinin daha fazla kısıtlamasına göz yumamaz.

Bugün El Ali ve El Şurfa’nın Almanya’ya getirilmesini ve özgür kalmalarını sağlayan demokrasiye, hukuk devletine ve insancıl bir ahlâka sıkı sıkıya sarılmış milyonlarca Alman vatandaşı oldu. Bu milyonların baskısı Berlin hükümetini risk almaya zorladı ve en azından iki insanın özgürlüğünün haksız yere daha fazla elinden alınmasını önledi.

Bu tabloya bakıp bazı soruları bir kere daha sormadan edemiyorum:

Türkiye’de neden kimse, “birkaç kişi de biz alalım” demez?

İslami değerlere ve Müslümanlara bağlılığını durmaksızın vurgulayan hükümetin aklına bu hakkı yenmiş Müslümanlara destek olmak neden gelmez?

Muhalefet hükümeti neden sıkıştırmaz?

İnsan hakları dernekleri Guantanamo’nun hâlâ varolduğunu neden görmezden gelir?

Türkiye bu dünyada değil mi?

Türkiye’de hiç iyi insan yaşamıyor mu?

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bağımsızlık

Cem Sey 26.07.2010

Kosova’nın bağımsızlık ilanının uluslararası hukuka aykırı olup olmadığını inceleyen Uluslararası Adalet Divanı önemli sonuçları olacak bir görüş bildirdi.

Hukukçu değilim. Ama mahkeme belgelerini gözden geçirince ilginç noktaların derhal göze çarptığını söyleyebilirim.

Mahkeme heyetinin, “karar” değil, sadece bir “bilirkişi görüşü” olarak açıkladığı bu belge mutlaka uluslararası hukuk uzmanları tarafından yakından incelenecektir.

Yine de, bazı çok net cümleler, bundan sonra uluslararası sınırlar, toprak bütünlüğü, ulusal egemenlik ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı konularında yeni ufuklar açılacağını gösteriyor.

Nedir bunlar?

Benim görebildiğim ve Avrupa basın dünyasının da yorumladığı kadarıyla, son raporun en önemli yanı, bugün tartışmalı olan ve uluslararası kabul görmeyen birçok sınırın gelecekte kabul görme olasılığının yükselmesi.

Çünkü rapor, Kosova konusunu tartışırken, mahkeme heyetinin ister istemez, Kıbrıs gibi, BM Güvenlik Konseyi'nin başvurusuyla ilgisiz görünen sorunlara da eğilmek ve incelemek zorunda kaldığını ortaya koyuyor.

Sonuçta mahkeme şunları söylüyor:

1. Her bağımsızlık ilanı kendi başına bir vakadır ve kendi koşullarında incelenmelidir. (Bu bakımdan, Kosova için geçerli olanların diğer vakalar için de otomatik şekilde geçerli olması söz konusu değil.)

Ama...

2. Güney Rodezya, Kıbrıs ve Sırp Cumhuriyeti gibi örneklerde BM Güvenlik Konseyi'nin aldığı kararlar, "bağımsızlık ilan edildiği tarihte varolan somut koşullar bağlamında" alınmış kararlar. (Yani, somut koşulların değiştiği durumda bu bölgelerde de durum değişebilir.)

3. Bu bağımsızlık ilanlarının yasadışı kabul edilmesi, "bu bağımsızlık ilanlarının tek taraflılığından değil, bunların yasadışı kuvvet kullanılmış olmasıyla bağlantılı olduğu gerçeği"nden kaynaklanıyor. (Yani, uluslararası hukuka göre, yasadışı kuvvet kullanılmış olması sorun, bağımsızlık ilanı değil.)

4. "Yukarıda sıralanan kararların özel niteliği, mahkemeye, Güvenlik Konseyi'nin pratiğinden tek taraflı bağımsızlık ilanlarının genel olarak yasak olduğu sonucu çıkarılamayacağını" düşündürüyor. (Yani, dünyada belli koşullarda bağımsızlık ilan etmek mümkün.)

Adalet Divanı raporunun açıklandığı gün Kıbrıs Cumhuriyeti'ni ziyaret eden Alman Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle'nin, orada bu konuda açıklama yapmak zorunda kalması ve "rapor sadece Kosova'yla ilgili ve diğer sorunları bağlamıyor" demesi, Kıbrıslı Rumların ne derece rahatsız olduğunu ortaya koymaya yeterli.

Çünkü açıkçası bu rapor, KKTC'nin bağımsızlık ilan etmesinin bugüne kadar uluslararası alanda kabul görmemesinin nedeninin en başta Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'ı işgal etmesi olduğunu açıklıyor.

Öte yandan da, Rumları (doğrudan adını anarak değil belki, ama başka konular arasında Kıbrıs sorununu da sayarak) uyarırcasına, "koşullar değişir ve KKTC'nin bağımsızlık ilanı Türkiye'nin işgalinden bağımsız bir nitelik kazanırsa, Kıbrıslı Türklerin bağımsızlık ilan etmesi meşru olabilir" demeye getiriyor.

Uluslararası Adalet Divanı'nın verdiği karar sadece Kıbrıslı Rumları değil, birçok başka ülkeyi de rahatsız etti. İspanya ve Çin gibi ülkeler de rahatsızlar safında.

Kıbrıslı Türkler için rahatlatıcı olmasına rağmen, mahkeme raporundan rahatsız olanlar arasında muhtemelen Türkiye de var. Çünkü adı hiç geçmediği halde, rapor Kürt sorununun taraflarını da ilgilendiriyor.

Rapor, hiçbir devletin toprak bütünlüğünün dokunulmaz olmadığını vurguluyor. Eğer bir devlet sorumlu olduğu vatandaşların insan haklarını kitlesel şekilde çiğnerse, kitlesel göç ettirmeler, katliamlar veya soykırımlara göz yumarsa, uluslararası topluluğun müdahale etme "zorunluluğu" olduğunu belirtiyor. Bugünün Türkiye'si için bu doğrudan bir tehdit değil belki, ama bir kapı aralanıyor.

Her şeyden önemlisi de, bu raporla birlikte dünyada bu tür sorunlarda artık "toprak bütünlüğü" tezine sarılmak giderek zorlaşıyor. Bu sorunların çözümünde en önemli görev "tamamen" siyasete düşüyor ve siyasi dengelerin elverdiği çözümler kabul görüyor.

Bu, bir ülkenin bölünmesi ve yeni bir devlet kurulması anlamına gelse dahi...

Afganistan'ı kaybetmek

Cem Sey 02.08.2010

Önümüzdeki yıllarda başımızı en çok ağrıtabilecek konulardan biri Afganistan olacak.

Temmuz ayının, 2001 yılında ABD'nin bu ülkeye müdahale etmesinden bu yana, Batılı askerler için en kanlı ay olduğu açıklandı.

Batı ülkeleri (bu kavrama sadece NATO değil, NATO üyesi olmayan Avusturalya ya da Japonya gibi birçok başka ülke ile birlikte tabii Türkiye de dahil) 2001'den beri yaptıkları hataların cezasını çekmeye başlıyor şimdi.

Yapılan hataları açıklamak çok zor değil.

En büyük hata ABD'nin.

Washington, Taliban hükümeti El Kaide liderlerini vermeyi reddedince Afganistan'a müdahale etti. Fakat Bush yönetimi Afganistan'a ilgisini kısa sürede kaybetti. Çünkü Washington'da uzun süreden beri başka bir ülke, Irak, neredeyse ideolojik bir saplantı haline gelmişti.

İlk müdahaleden sonra ABD Afganistan'da sadece CIA ve özel kuvvetler operasyonları düzenledi. Afgan halkına tepeden baktı. "Bu iş bitti zaten" havasına girdi. Yakılmış-yıkılmış bu ülkenin sorunlarına çözüm aramayı yük olarak gördü.

Bu tavrın ileride sorun çıkarabileceğini diğer Batılı ülkeler kavradı ve sürece müdahale etmeye çalıştılar. Ama onlar da tepeden baktı. 25 yıllık bir savaşın teknolojik bakımdan geri bıraktığı Afgan halkının eşit haklı olduğunu, genellikle ne askerler ne de yardım kuruluşları da anlayamadı. Ders verir bir tavır içinde oldular. Klasik sömürgeciler gibi davrandılar. Öyle davranmaya da devam ediyorlar.

Sonuç bugün ortada.

Afgan halkı arasında yabancılara yönelik düşmanlık aşırı boyutlara varmış durumda. Kötü giden herşeyin sorumluluğu onlara yükleniyor.

Sadece savaşın sorumlusu olarak görülüyorlar. Aynı zamanda Karzai hükümetinin hatalarının, Sovyetler çekildikten sonra ülkeyi kan batağına çeviren Mücahitlerin barbarlığının ve hatta doğru dürüst çalışmayan Afgan meclisinin tüm sorumlusu Batı olarak görülüyor.

Geçen ay Kabil'de düzenlenen Afganistan Konferansı da birşeye yaramadı. Çünkü göz boyamaktan başka bir amacı yoktu.

Şimdi 18 Eylül'de yapılacak meclis seçimlerine hazırlanan ülkede binbir sorun var.

Eli kanlı savaş suçluları aday oluyor.

Hükümetin oy kullanmak isteyenleri korumaya ne gücü ne de isteği var.

Taliban oy vermeye arzulu olanlara gözdağı veriyor.

Bu kadar itilip kakılma karşısında seçmenlerin büyük kısmı, "beş senedir meclis bir işe yaramadı zaten. Şimdi bir de oy vermeye gidip neden başıma bela alayım" diye düşünüyor.

Meclis seçimlerinin de Karzai'nin sözde yeniden başkan seçildiği hile dolu seçime benzemesi, Batı'nın son şansını da yitirmesine yolaçabilir.

Afganistan kaybedilebilir. Afganistan'la birlikte dünya da birçok denge altüst olabilir.

"Kaybetsin Batı" deme lüksümüz de yok. Çünkü bunun sonucu bir süre sonra sadece Afgan halkının değil, hepimizin yaşamını güçleştirecek bir kargaşa ortamı olabilir. Üstelik, "Batı'nın kaybetmesi" sadece Batı'nın değil, dünyada daha birçoklarının da kabul ettiği değerlerin kaybetmesi anlamına geliyor.

Afganistan daha kaybedilmedi. Özellikle de Afgan halkı kaybedilmedi.

Yukarıda saydığım tüm tepkilerine rağmen Afganlar, 2001 yılından beri ülkelerinde bazı önemli gelişmeler olduğunu düşünüyor.

Tamamen bitmiş bir ekonomi varken, bugün ülkede ticaret hızla gelişiyor. Hatta yavaş yavaş sanayi işletmeleri bile kurulmaya başlanıyor. Tüm yolsuzluklara ve adil olmayan gelir dağılımına rağmen bu gelişme Afganları memnun ediyor.

Okullar açık, üniversite eğitimi yaygın. Genç insanlar, ülkelerini kalkındırma ve ilerde daha iyi yaşama hırsı içinde.

Ve herşeyden önemlisi, Afganlar önlerindeki seçimin birşey değiştirmeyeceğine inansa ve kısmen bunda haklı bile olsa, seçim olgusunun kendisini çok değerli buluyor.

El Kaide'ye sahip çıkan, ülkede eğlenmeyi yasaklayan, kadınları evlerine hapseden Taliban'ın ya da yandaşları, okula gittikleri için genç kızların yüzüne su tabancalarıyla kezzap sıkın Gulbuddin Hikmetyar'ın Hizb-i İslami'sinin barış görüşmeleriyle dağdan inmesini isteseler de, bunların tek başına ülkeye hakim olmasını istemiyorlar.

Bu ortamda yapılması gereken sadece askerlerin nasıl ve ne zaman çekileceğini tartışmak olmamalı.

Afgan halkının bu dinamiğinin nasıl desteklenebileceğini de tartışmak gerekiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mezar-ı Şerif

Cem Sey 16.08.2010

Ağustosta Mezar-ı Şerif'in sıcaklığı çekilmiyor.

Bugünlerde, bu Afgan kenti üzerinde zaten hep bulunan ve kent çevresindeki çölden kaynaklanan toz bulutu bir yana, bir de gerçek bulut asılı duruyor. Bu gri bulut o kadar basık bir bulut ki, bu kutsal kentin muhteşem manzarasını oluşturan sıradağların tepeleri bile yer yer görünmüyor.

Bu doğal kapağın altında, aşağıdaki kentte ısı zaman zaman 47 dereceyi buluyor. Âdeta bir fırın. Uyumak bile zor.

Ama bu yaz Mezar-ı Şerif'te sadece hava sıcaklığı artmıyor. Siyaset de fazlasıyla ısınmış durumda. ABD destekli Kuzey İttifakı'nın 2001 sonbaharında Taliban kuvvetlerini püskürtüp kenti tekrar ele geçirmesinden bu yana görülmemiş bir sıcak.

Siyasi kaynamanın nedeni, iki unsurun biraraya gelmesi. Birincisi, Afganistan'da genel olarak yükselen Taliban faaliyeti. İkincisi ise, 18 eylülde yapılması planlanan meclis seçimleri.

Mezar-ı Şerif bir halklar panayırı.

Peştunlar da var. Ama ülkenin geri kalan kısmında olduğu gibi çoğunluğu oluşturmuyorlar. Kentte Türkmenler, Tacikler, Özbekler ve daha birçok irili ufaklı etnik grup birarada yaşıyor.

Sadece Afganistan'ın Şiileri olan Hazaralar pek kalmamış.

Kent sakinleri, 1999 yılında Taliban kuvvetlerinin üçüncü kez kente girişinde binlerce Hazara'nın çocuk-yaşlı, kadın-erkek demeden katledilişini daha dün olmuş gibi hatırlıyor. Taliban yönetimi, kendilerine en sert direnişi gösteren Hazaraların cesetlerinin sokaklardan kaldırılmasına da bir hafta boyunca izin vermemiş. İbret olsun düşüncesiyle...

İbret olmuş.

O katliam gününü hatırlayan hiçbir kent sakini, Taliban'ın tekrar hâkim olmasını istemiyor. Hatta başka bölgelerde bu dinci ordunun destekçisi olan Peştunlar bile, Mezar-ı Şerif'te farklı düşünüyor.

İşte bu ortamda Mezar-ı Şerif genel seçime hazırlanıyor.

Aslında seçimin adil ya da serbest olacağına burada da kimse inanmıyor. Kabil'de "saltanat" süren Devlet Başkanı Hamid Karzai'nin ve onun çevresini saran silahlı çete sahibi "politikacı"ların, kendilerine ciddi şekilde direnecek bir meclis oluşmaması için her türlü dolabı çevireceğinden herkes emin. Yine de Mezar-ı Şerifliler seçimleri, ülkelerinin kaderini değiştirmenin tek meşru yöntemi olarak görmekte ısrarlı.

Seçimi sadece Karzai'nin kendi koltuğunu sağlamlaştırma girişimi olarak algılayan ve genel olarak da serbest seçim düşüncesinden haz duymayan Taliban ve diğer dinci gruplar ise, seçim öncesi şiddet faaliyetini ülkenin kuzey bölgelerine de yayma stratejisi izliyor.

Şiddet kolay iş.

Yeterli sayıda yandaş silahlandırmak ve geceleri yol kesmek korkuları kamçulamaya yetiyor. Hatta dinden başı dönmüş bir-iki intihar komandosu ayarlayıp, kent içinde trafiği yönlendirmeye çabalayan gariban trafik polislerinden birkaçını havaya uçurtunca, her yere Taliban'ın hâkim olduğu ve istediği an, istediği kadar kan dökebileceği izlenimini yaygınlaştırmak basit bir iş.

Afgan seçim gözlemcileri, bu kez başkanlık seçimine göre daha başarılı çalışacaklarını söylüyor. Paraları ve personelleri artmış. Daha fazla seçim sandığına ulaşabileceklerini ve ulaştıkları sandıklarda, sadece onların varlığının bile seçim hilelerini büyük ölçüde önlediğini belirtiyorlar. Ama bu cesur gözlemciler bile, dozu arttırılan şiddet nedeniyle seçimin halkın gerçek eğilimlerini yansıtamayacağını kabul ediyor.

Yani bir yanda kendi saltanatını korumaya kararlı ve yolsuzluklar şampiyonu bir hükümet, diğer yanda İslam'a aykırı olduğuna inandığı için her türlü seçime düşman dinci gruplar, Afgan halkının barış ve özgürlük özlemini boğmak için elele veriyor.

Afganistan sıcak bir seçime hazırlanıyor.

Halk seçimin yapılabileceğinden bile kuşku duyuyor ama seçim düşüncesinin kendisinden duymuyor.

Yarım yamalak bile olsa, seçimler yapılacak. Önemli olan, ondan sonra Kabil hükümetinin halk düşmanı çehresini değiştirmek.

Ancak o zaman, Afgan halkının umutlarını tekrar canlandırmak, onları ülkelerindeki sorunların aralarında Türk askerleri de bulunan yabancı askerlerden değil, kendi çapsız politikacılarından kaynaklandığına ikna etmek mümkün.

Ancak o zaman ülkenin büyük bölümlerinde

Taliban'a halk desteğinin artması önlenabilir. Ancak o zaman barışa bir şans verilebilir.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük para

Cem Sey 23.08.2010

Hangi polisiye romandı hatırlamıyorum.

Kahramanın adı da kalmamış aklımda.

Ama katili bulmak için kullandığı strateji hiç aklımdan çıkmıyor.

"Hep büyük parayı izleyeceksin" diyordu dedektif.

Şimdi tatilimi geçirdiğim küçük kasabada bulduğum İngilizce bir gazetede okuduğum haber bana bunu bir kez daha hatırlattı.

Aslında haberi okuyunca büyük parayı izlemek de gerekmiyor.

Büyük paranın sahipleri açık açık ortaya çıkıyor.

"Merkel'in yeni nükleer vergiden vazgeçmesi talep edildi" diyor haber.

Haberin konusu, Almanya'yı önümüzdeki birkaç ay çalkalayacak.

Nükleer enerji üreten dört şirketin müdürlerinin başını çektiği 40 sanayi yöneticisi ve tanınmış kişi, Berlin'deki hükümetin nükleer sanayie yeni bir vergi getirme planlarına karşı çıkan bir açık mektup kaleme almış.

Mektup önümüzdeki günlerde bazı büyük Alman gazetelerinde yayımlanacakmış.

Sanayiciler, devlete yılda 2,3 milyar ile 3 milyar avro arasında bir gelir getirecek bu verginin, ileride nükleer sanayie yapılacak yatırımları boğacağını iddia ediyor.

İmzacılara göre bu vergi, kesinleşirse Almanya'nın gelecekteki enerji ihtiyacının karşılanmasını tehlikeye sokacakmış.

Kampanyaya katılanlar arasında Alman Milli Futbol Takımı meneceri Oliver Bierhoff'un da bulunması beni düşündürdü.

Herhalde Alman millileri gelecek Avrupa Kupası elemelerine nükleer enerjiyle hazırlanacak...

Bu şekilde kamuoyunu etkilemeye yönelik bir kampanyayla nükleer enerjinin Almanya'daki geleceğinin tehlikede olduğunun öne sürülmesi aslında çok garip.

Çünkü zaten 2002 yılında çıkarılan bir yasayla Almanya'daki nükleer santrallerin 2022 yılında kapatılması kararlaştırıldı.

Bu nedenle Almanya uzun süredir yenilenebilir enerji teknolojisine ve bu kaynakların kullanımına büyük yatırımlar yaptı.

Başarılı da oldu.

Almanya hem teknoloji bakımından, hem de ülkenin enerji ihtiyacının karşılanmasında temiz enerjilerin payı bakımından dünyanın en önde gelen ülkeleri arasında.

O zaman, "gelecek tehlikede" diye göz korkutmaya çalışan bu kampanya neden?

Onun da ötesinde hükümetin vergi planlarının ne anlamı var?

Bu kargaşa, ta Merkel hükümetinin kuruluş günlerine kadar gidiyor.

Büyük sanayinin siyasi temsilcisi ve koalisyon ortağı liberaller, iyi para kazandıran nükleer enerjiye son veren yasanın iptalini istiyor.

Koalisyonun büyük ortağı muhafazakârlar nükleer enerjiye karşı değil, ama halkın büyük çoğunluğunun karşı olduğunu bildiğinden, ayak sürüyor.

Bu iki grup arasında başlayan pazarlık sürerken Maliye Bakanı Wolfgang Schaeuble'nin aklına bu durumu kullanmak geldi.

Ekonomik krizin kendi sorumluluğundaki bütçede açtığı büyük delikleri nasıl kapatacağını, hükümetin temelde zenginlere yarayacak vergi indirimleri sözünü hangi parayla karşılayacağını ve Yunanistan'a destek olarak verilmesi gereken parayı nereden bulacağını bilemeyen Schaeuble, nükleer sanayiden alınacak vergilerle, 2011-2014 yılları arasında kendisine gereken 80 milyar avro ek gelire katkıda bulunabileceğini düşündü.

Şimdi koalisyonun iki ortağı pazarlık halinde.

Muhafazakârlar nükleer enerjinin ömrünün uzatılması karşılığında para istiyor.

Liberaller, temsil ettikleri sanayicilerin cebinden para çıkmasına karşı çıkıyor ve biraz da haklı olarak, ek vergilerin yatırımları baltalayacağını savunuyor.

Her ikisi de planlarını 2002 yılında çıkan yasanın iptali üzerine kuruyor.

Ama asıl kavga orada kopacak.

Çünkü yasanın iptali için gereken yasal koşulların olup olmadığı da tartışmalı.

Muhalefet, yasanın iptali halinde Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya kararlı.

Anketler de, halkın nükleer enerjiye dönme planlarından rahatsızlık duyduğunu ortaya koyuyor.

Başbakan Merkel, eğer bu planlara onay verirse, zaten vatandaşı karşısına almış bu hükümetin başına bir büyük bela daha açılacağını, ülkede büyük protestoların başlayabileceğini görüyor.

Sonbahar aylarında Merkel, Almanya'nın yeni enerji stratejisini açıklamaya hazırlanıyor.

Açıklayacağı strateji, Merkel'in kendi kendine verdiği "Çevre Dostu Başbakan" lakabının da geleceğini belirleyecek.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeffaflık

Cem Sey 30.08.2010

Wikileaks adını artık herkes biliyor.

Bilmeyenlere kısaca açıklayalım:

Wikileaks, çok az sayıda resmî çalışanı olan bir internet sayfası.

Ama gayri resmî katkıda bulunanların sayısının hiç de az olmadığı anlaşıyor.

Bu sayfada, hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların "gizli", hatta bazen "çok gizli" mührü vurduğu belgeler yayınlanıyor.

Bir süre önce "Afganistan Savaş Günlüğü" başlığıyla yayınlanan belgeler Batı'da yankılandı.

Aynı şekilde, bir süre önce Irak'ta bir Amerikan askerî helikopterinden çekilen bir film de ABD'yi birbirine katmıştı.

Çünkü film, helikopter personelinin bir gazeteci grubunu nasıl ateş altına aldığını ve bir gazeteciyi öldürdüğünü gösteriyordu.

Wikileaks'in son sızdırdığı belge ise bir CIA raporu.

"Red Cells", yani "Kızıl Hücreler" adlı CIA biriminin "gizli" mührü taşıyan belgesine göre, "ABD'den kaynaklanan terör faaliyetleri" bu ülkenin dünyadaki imajını kötü yönde etkileyebilirmiş.

Bu belgenin, herkesin ulaşabileceği şekilde yayınlanmasının ardından bir CIA sözcüsü bunun çok önemli bir belge olmadığını söyledi.

Aslında bu şekilde yayınlanan belgelerin birçoğu hiç de önemli değil.

Çoğunda etrafını dikkatle izleyen herkesin görebileceği bilgiler yer alıyor.

Bunun da nedeni, zaten birçok kuruluşun, özellikle de birçok haberalma kurumunun bilgi kaynaklarının çok büyük bir kısmının "açık kaynaklar", yani gazete, dergi ya da televizyon olması.

Ama Wikileaks'in habire belge sızdırması ve buna verilen tepkiler dünya çapındaki bir başka gelişmeye ve söz konusu kurumların bundan nasıl rahatsız olduğuna işaret ediyor.

Çoğu gazeteci bilir.

“Gizli” ya da “yazılmamak kaydıyla verilen bilgi ve belgeler” çoğu zaman hiç de ilginç değildir.

Ya herkesin bildiği bilgiler ya da herkesin düşünebileceği analizler içerir.

O zaman bu belgeleri “gizli” olarak nitelemek neden?

Bu konu üzerinde biraz düşünen herkes, her önemsiz belgenin “gizli” hale getirilmesinin, kamuoyunun bilgilenme hakkını kısıtlamak için kullanılacak argümanlar yaratma çabasından kaynaklandığını fark eder.

Çünkü devletler, uzun süredir, yetkilerini aşan işler yapıyor ve bu yaptıklarını gizli tutabildikleri sürece rahat edeceklerini biliyor.

Adı demokratik olan ülkelerde bile devletler, halktan aldıkları yetkileri fazla sık kötüye kullanıp, “gizlilik” ve “ulusal çıkarlar” bahanesi ardına saklanıyor.

Gerçekten gizlenen bilgilerin ise genellikle devlet içindeki sorumluları mahkeme önüne çıkaracağı belli oluyor.

Bunun en eski örneklerinden biri İngiltere’den.

Birkaç yıl önce açıklanan eski İngiliz belgeleri, İngiliz devletinin Sovyetler Birliği’nde Lenin’i öldürmeye karar verdiğini ve bunun için çeşitli başarısız girişimlerde bulunduğunu göstermişti.

Bugün her devletin aşırı sayıda belgesi gizli kalmaya devam ediyor. Mesela, Türkiye’de vergi gelirlerinden, yani sizin paranızla oluşturulan “örtülü ödenek”ten ne harcaması yapılır?

Ya da Ankara ile Washington’ın birkaç yıl önce imzaladığı nükleer enerji anlaşması neden gizlidir?

İran’la ilgili olduğundan mı?

Türkiye nükleer silah ürettiği için mi?

ABD Türkiye’de nükleer silah projeleri yaptığı için mi?

Gizlilik olan yerde her türlü soru akla gelir ve belgeleri gizleyip, hesap vermekten kaçınanların, hiç kimseyi komplo teorisi ortaya atmakla suçlamaya hakkı olmaz.

Fakat globalleşmenin getirdiği olanaklar, bu tür gizlilik politikalarıyla yapılan haksızlıkların, kötü işlerin artık üzerinin örtülemeyeceği bir ortamın doğacağını ortaya koyuyor.

Kuşkusuz tüm devletler elele verip, bu gelişmeyi önlemek, en azından kontrol altına almak için çalışacak.

Ancak ok bir kere yaydan çıktı.

Bu gelişme insanlığı mutlaka daha açık ve şeffaf bir toplum olmaya götürecektir.

Kim bilir?

Belki o zaman 1 Mayıs 1977 katillerinin kim olduğu, 12 Eylül diktatörlüğü ve onu izleyen dönemdeki “faili meçhul” cinayetler gerçekten bir bir ortaya çıkar.

Belki o zaman rahat rahat, baskıdan korkmadan, “devletin milletin geleceğiyle oynuyorlar” saçmalıkları olmadan başımıza bütün bunların neden geldiğini konuşabiliriz.

Eline sağlık Wikileaks!

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korku ortamı

Cem Sey 06.09.2010

Toplumsal olaylar, siyasi akımlar dalga dalga gelir.

Yükseldikleri dönemleri, iniş dönemleri izler.

Ta ki, tekrar yükselmeye başlayana kadar.

Türkiye’de son yıllarda ciddi bir iniş gösteren derin devlet olgusu, sanki yediğı ilk darbenin ardından tekrar ve başka şekillerde toparlanmaya başlıyor.

Ergenekon davasıyla ve ülkenin çeşitli kaldırımlarına bırakılan silahların bulunmasıyla en dip noktasına ulaştığı anlaşılan inişin bittiğı ve tekrar bir çıkışın başladığı izlenimini güçlendiren en önemli işaretler hukuk alanında.

Aslında Hrant Dink’in katillerinin yargılandığı davada yaşananlar bu işaretlerin ilkinin oluşturdu.

Birtakım devlet görevlilerinin, katilleri feda edip, arkalarında duranları perdelemeye çalıştığı izlenimi davanın hiçbir ânında ortadan kalkmadı.

Son olarak, Dink’i neo-nazi Michael Kühnen’e benzeterek, neredeyse cinayeti haklı çıkarma girişiminde bulunulması da bu sürecin son noktasıydı.

Ardından yazar Pınar Selek’e yönelik, bitmek bilmeyen organize saldırının devamı geldi.

Son olarak, Ermeni soykırımı konusunda çalışan Doğan Akhanlı’nın da Pınar Selek gibi adi bir suç işlediğı iddiasıyla tutuklanmasını yaşadık.

Bu gelişmelerin bir başka yönü, başka bir deyişle madalyonun diğeri yüzü, Batı ülkelerinde yine dayanışma hareketlerinin patlak vermesi.

Oysa biz, Avrupa’da yaşayan Türkler, 2002-2003 yılından beri bu tür dayanışma kampanyalarını unutmuştuk.

Pınar Selek hakkındaki iddiaların, ciddi hukukçuları utandıracak yöntemlerle tekrar ısıtılıp, patlamaya hazır bir silah gibi bu genç yazarın kafasına doğrultulmasıyla birlikte, Avrupa’da gerek olduğu anda çok büyük bir kampanyanın başlatılması için gereken yapılar da oluşturuldu.

Şimdi aynı süreç, çok daha hızlı şekilde Akhanlı olayında yaşanıyor.

Eğer Türkiye’deki hukuk sistemi, 12 Eylül diktatörlüğüyle başlatılan karanlık çalışma tarzına geri dönüş yaparsa, Türkiye’nin Avrupa’yla yaşadığı balayı dönemi de herhalde resmen son bulacaktır.

Akhanlı’nın cinayet işlediğı öne sürülüyor.

Bir cinayetin araştırılması doğaldır ve zorunludur.

Ama hukuk devletlerinde bu araştırmaların bir yolu yordamı vardır.

Bu davada bu yol ve yordamın pek de iplenmediği görülüyor.

Akhanlı davasında insan hakları uzmanlarını ve hukukçuları rahatsız eden en önemli noktaları sıralayalım:

- 1- Savcılığın iddialarını dayandırdığı en önemli belge, 1989 yılında işlenen cinayetin ardından işkenceyle alındığı sabit bir ifade. Bugün bu ifadenin sahibi ısrarla ifadesinin doğru olmadığını vurguluyor ama dinleyen yok.
- 2- Cinayet kurbanının olay sırasında olay yerinde bulunan ve katilleri gören oğlu, Akhanlı'yı teşhis edemiyor ama kayda alan yok.
- 3- Polis ve savcılıktan verilen bilgiler (şayet zahmet edip de bilgi verirlerse tabii) birbiriyle çelişiyor ve Akhanlı'nın savunmasını güçlendiren bilgiler davanın gidişini etkileyecek şekilde gecikmeli veriliyor ama uyarın yok.
- 4- Savunmanın çalışmasının zorlaşacağı bilindiği halde mahkeme Akhanlı'yı apar topar İstanbul dışına naklediyor ama "ne oluyor" diyen yok.

Bütün bunlara, sadece ve sadece Alman vatandaşı olan Akhanlı'nın, Alman Konsolosluğu ile ilişki kurması engellenerek, uluslararası anlaşmaların kabaca çiğnenmesi de tuz biber ekliyor.

Bu iddialara, eleştirilen kurum ve kişilerin verdiği doğru dürüst bir yanıt da yok ortada.

Sanki 12 Eylül'ün en karanlık günlerindeymişçesine bir vurdumduymazlıkla hareket ediyor sözde görevliler.

Biliyorsunuz, o zaman da "işkence yok"tu ama gözaltına alınanlar, sanki salgın bir hastalığa yakalanmışçasına "karakol pencerelerinden atlıyor ya da cezaevi merdivenlerinden düşüyor"du.

Aynı hesap.

Belli ki, birileri o günlerin korku ve baskı ortamını yeniden yaratmak istiyor.

Selek ve Akhanlı gibi aradan seçilenlere yapılacak sert ve kaba muameleyle, onlara (yıllar sonra iptal edileceği bilindiği halde) verilecek cezalarla başkaları, hatta belki bütün bir toplum korkutulmak, sindirilmek isteniyor.

Şimdi bu ortamda gelin de, "Hayır" diyenleri anlayın.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Völkisch

Cem Sey 13.09.2010

Thilo Sarrazin artık Türkiye'de de biliniyor.

Alman Merkez Bankası Yönetim Kurulu ve Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) üyesi Sarrazin'in İslam dinini Batı dünyasındaki tüm çarpık gelişmelerin temelinde gören açıklamaları ve yeni yazdığı, *Almanya Kendini Lağvediyor* adlı kitap sadece Almanya'da büyük yankı yapmadı.

Sarrazin şimdi Merkez Bankası'ndan istifa ederek, kovulmasının önüne geçti.

SPD ise partiden onu kovmayı henüz düşünüyor.

Sarrazin, birçoklarının sandığı gibi Nazi değil.

Alman faşizmi olan Nazizmin kökleri 19. yüzyıla kadar gidiyor.

Özellikle, Almandada "völkisch" olarak adlandırılan bir düşünce sistemi, ilerde Nazizmin temellerinden birini oluşturdu.

"Völkisch"i Türkçeye aynen çevirdiğimizde "halkçılık" demek gerekecek.

Ama tabii, Türkiye'de bilinen anlamıyla halkçılık kastedilmiyor burada.

"Völkisch" düşünceyi savunanlar ırkçılığı, sosyal eşitliği reddeden bir seçkinciliği ve militarizmi biraraya getiriyor.

Dinle ilişkileri ise çok karmaşık.

Daha çok, halkın dinsel eğilimlerini kendi düşünce kategorilerine uyarlama çabası içindeler.

İsa'nın Yahudi değil, Ari ırkın bir üyesi olduğunu öne sürenler bile var aralarında.

Sarrazin'in düşünceleri daha çok "völkisch" olarak tanımlanan gruba yakın.

Bir kavram daha var Almandada: Revizyonizm.

Bu kavram 2. Dünya Savaşı'ndan sonra kullanılır oldu.

Revizyonistler, bu büyük savaştan sonra, savaş öncesinin, savaşın ve savaş sonrasının tarihini yeniden yazmak, "düzeltmek" çabası içinde.

Onlara göre, bugün bildiğimiz, okuduğumuz tarih, "galiplerin dayattığı tarih".

Örneğin onlar, Yahudilere soykırım yapılmadığını savunuyor.

Ama sadece onu değil.

Sarrazin'in çok tartışıldığı günlerde Almanya'da bir revizyonizm skandalı yaşandı.

2. Dünya Savaşı sonrasında Doğu Avrupa ülkelerinden sürülen Alman kökenlilerin en önemli siyasi temsilcilerinden ve Başbakan Merkel'in partisi olan Hristiyan Demokrat Birlik'in (CDU) yöneticilerinden Erika Steinbach, Dünya Savaşı'nın başlamasının sorumlusunun Almanya değil, Polonya olduğunu ima eden bir açıklama yaptı.

Şimdilik skandal önlendi.

Başta Merkel olmak üzere CDU yöneticileri açıklamanın "yanlış anlaşıldığını" öne sürerek, konuyu kapattı.

Ama sorunun hem parti içinde, hem de toplumda içten içe kaynadığını artık herkes biliyor.

Birkaç hafta önce yoğunlaşan bu skandalların, Almanya'da yeni bir parti kurulacağı söylentileriyle elele gidiyor olması da ilgi çekici.

Bir süre, Sarrazin'in, bundan birkaç yıl önce Hitler faşizmi altında annelik ve aile kurumlarının korunduğunu ve bunları 68 kuşağının yok ettiğini öne süren televizyon sunucusu Eva Hermann'la birlikte parti kuracağı dedikodusu dolaştı.

Sonra, CDU'nun Berlin Eyalet Meclisi eski milletvekili ve İslam düşmanı René Stadtkewitz, "Özgürlük Partisi" adıyla yeni bir parti kurmayı planladığını duyurdu.

Stadtkewitz bu adımının gerekçesini açıklarken, Sarrazin'in kamuoyunda infaz edildiğini de öne sürdü.

Almanya'da da, başka Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, klasik faşist olmasa da ondan çok uzak olmayan, ama toplumda kabul gören popülist bir partinin doğması olasılığı büyüyor.

Böyle bir partinin en önemli konularının ise İslam düşmanlığı ve elitizm kokan bir göçmen düşmanlığı olacağı belli.

Elitizm konusunu özellikle vurgulamakta yarar var, çünkü bu tür hareketler ancak elitizm aracılığıyla göçmenleri orta sınıftan izole ederek tümüyle dışlayabiliyor.

Daha da kötü bir haber, böylesi bir yeni partinin ilk seçimde yüzde 5 barajını derhal aşacağını kanıtlayan anketlerin bulunması.

Araştırmacılar, bugün Almanya'da kurulacak "völkisch", revizyonist, göçmen ve İslam düşmanı bu tür bir partinin yüzde 20 ve üzerinde bir potansiyeli olduğunu belirtiyor.

Bu da tabii, iki kitle partisini, CDU ve SPD'yi titretiyor, çünkü bu potansiyel aşırı sağ seçmenlerin kendi safları ve destekçileri arasında olduğunu en iyi onlar biliyor.

Belki de, SPD yöneticilerinin Sarrazin'i partiden atmak düşüncesinde zorlanmasının, CDU yönetiminin de kendi içindeki sağcı lafazanları korumaya girişmesinin ardında, yok olma ya da en azından nihai şekilde önem kaybetme korkusu yatıyor.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaçan fırsat

Cem Sey 20.09.2010

Afganistan'da meclis seçimi yapıldı.

Ama seçim demeye bin şahit ister.

Taliban, daha önceden ilan ettiği gibi saldırdı ve ülkeyi bir kez daha kana buladı.

Ama seçime asıl gölge düşüren bu saldırılar değildi.

Bir yıl önce yapılan başkanlık seçimindeki gibi bu seçimde de asıl sorun muazzam yolsuzluklar yapılmasıydı.

Seçim öncesi sahte oy pusulaları bulunduğu *Taraf*'ta yer almıştı.

Ama hepsi bu değil.

Hazara politikacı Ramazan Başardost'un seçim günü gazetecilerin önüne çıkıp, sözde silinmeyen mürekkebin bal gibi silindiğini kanıtladığı da haber veriliyor.

Kullanılan pusulalara delik aan makineler de arızalanmış.

Demokratik seçimi zırvalık kabul eden ve önemli olanın elindeki iktidarı ne pahasına olursa olsun korumak olduğuna inananların aklına kim bilir daha neler geldi...

Yani seçimi seçim olmaktan çıkaran asıl unsur, Kâbil'de iktidarı elinde tutan klik oldu.

Yine de Batılı politikacılardan bu sahtekrlıklara ses çıkaran pek olmayacak.

Çünkü Batı Afganistan'ı zaten defterden sildi.

ıkmak için bahane arıyor.

Birçok Batı lkesi 2002 yılından beri gönderilen maddi yardımın nereye, nasıl harcandığını iyi denetlemeye gerek görmedi.

Gönderilen yardımı kendisine yakın çete reislerine dağıtıp, onları kendi ilan ettiği "teröre karşı savaşa" katmaktan başka bir iş yapmayan Bush yönetimine karşı çıkmaya korktu.

Ve nihayet, bu paralar sahtekrları zengin edip, yoksulları daha da yoksul etmekte kullanıldığı için hem yardımlara, hem de yardımı veren Batı dünyasına karşı düşmanlık beslemeye başlayan Afganları kazanmaya çalışmadı.

şimdi de, Afganistan fazla yük olmaya başladığı için sessizce sıvışmanın yolunu arıyorlar.

Bir kez daha, kararlarının ve yaptıklarının ilerde neye yolaacağını dşunmeden hareket etme eğilimi içindeler.

Bu anlamda, Batılı politikacıların da Afgan meslektaşlarından daha ileri olmadığı söylenebilir.

ekilmek için bahane arayan Batılı hükümetler, Afganistan'daki seçimi de başarı olarak göstermeye çalışacak.

Çünkü başarı gsteremezlerse, çekilme planlarını da mantıklı şekilde açıklamak mümkün değil.

Yani Batılı liderler önümüzdeki aylarda hem kendilerini, hem de bir kez daha halklarını kandıracak.

Afganistan nereye gidiyor?

Büyük olasılıkla, Batı'nın elini eteğini çekeceği günler bu seçimle biraz daha yaklaştı.

Fakat birçok Afgan vatandaşının sandığı gibi, Batı gidince barış gelmeyecek.

Aksine savaşın daha da kızışması ve paylaşım kavgasının daha da büyümesi olasılığı var.

Bunlara Pakistan, İran ve Hindistan gibi bölgenin "büyük abileri"nin müdahaleden vazgeçmeyeceğini de eklersek, tablonun pek de i açıcı olmadığı ortaya çıkıyor.

Yine de, şimdilik kimsenin elinde sorunu çözecek sihirli bir tılsım yok.

Bu seçim fırsatının da Kâbil tarafından çarçur edilmesini gözönüne alarak, bir an önce gelişmelerin ve dengelerin yeni bir analizini yapmak şart.

Ama Afganistan kendi haline bırakılabilecek bir ortamda değil.

Çünkü sadece kendini değil, tüm bölgeyi de ve tüm dünyayı da yakmaya aday.

* * *

Sivas'ın Başıayla Köyü'nden Mücahit Gündoğdu yardım rica ediyor.

"lkemizde okuma oranını nasıl arttırabiliriz diye düşünüp, önce kendi köyümüzden başlamının en doğru adım olacağına karar verdik" diye yazmış Sayın Gündoğdu.

Başıayla Köyü Kütüphanesi için kitap topluyorlarmış ama şimdiye kadar kimseden destek görmemişler.

Bu girişime yardımcı olmak isteyen okurlar için sanırım şu bilgileri aktarmak yeterli:

Kitap göndermek isteyenler için adres:

Faruk Tokuş, Birlik Ticaret, Rıfat ten Mah, Altınyayla, Sivas.

Daha fazla bilgi almak isteyenler ise şu numaraları arayabilir:

0544 / 330 36 59 veya 0544 / 531 00 84.

Sayın Gündoğdu ve arkadaşlarına bu güzel girişimlerinde başarı diliyorum.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Motor CHP

Cem Sey 27.09.2010

Kemal Kılıçdaroğlu Berlin'de sol partilerle görüşüp, "bundan sonra CHP Türkiye'de demokrasi ve özgürlüklerin motoru olacak" mesajı verdi.

CHP'nin yeni yönetiminin, Avrupa'daki sosyal demokrat ve hatta sosyalist partilerle Deniz Baykal döneminde kopma noktasına gelen ilişkileri tazelemek için büyük çaba göstermeye hazır olduğu kesin.

Bu konuda Kılıçdaroğlu'nun samimi olduğu da belli.

Zaten Almanya'da kendisiyle görüşenler de bunu vurguluyor.

Ama bu iş nasıl olacak?

Neredeyse yıkılmış bu ilişkiyi düzeltmek o kadar kolay mı?

Değil.

Çünkü samimi ve açık konuşmak bu girişimin başlangıcı olsa da sonuç almaya yetmiyor.

CHP için asıl iş şimdi başlıyor.

Ancak Berlin’de kullanılan ifadeler, CHP yönetiminin ilişkileri tazelemekte zorlanacağına işaret ediyor.

Ne dedi Kılıçdaroğlu Berlin’de?

Örneğin, Avrupa’da din ve etnik köken sömürüsü yapan partilere izin verilmediğini öne sürdü.

“Aslında Türkiye’de de yasak” dedi, fakat bu yasağın delindiğinden söz etti.

Ardından da, CHP’nin halkla ilişki kurmakta, kendi deyimiyle “halka *inmekte*” zorlanmasının belki de asıl nedeninin bu tür partilere izin verilmesi olduğunu söyledi.

Bu sözler samimi.

Ama samimi olduğu kadar da, CHP ile Avrupa’daki sol partiler arasında varolan düşünsel uçurumu yansıtıyor.

Avrupa’da din ve etnik köken sömürüsü yapan partilerin yasak olduğu bilgisinin düpedüz yanlış olduğu bir yana, CHP’nin hâlâ Türkiye’de kurulu düzenin gayet iyi olduğu ve herhangi bir değişikliğe gerek olmadığı kanısında olduğunu ortaya koyuyor.

Oysa Avrupa’da din ve etnik köken sömürüsü yapan partiler genellikle kötü gözle bakılan partiler olsa bile, bunların örgütlenme hakları demokrasinin en temel unsuru kabul edilir.

Demokratik partilerin bunlara karşı mücadelesi, yasaklara değil, insanları ikna etme temeline dayanır.

Yani CHP’nin Avrupa soluyla arzu ettiği tarzda bir ilişki kurabilmesinin ilk adımı, kendi dünyasını değiştirmek olmak zorunda.

Yine de, Kılıçdaroğlu’yla birlikte girilen yol umut yaratıyor.

Çünkü şimdilik yasakçılıktan medet umsa da, Avrupa soluyla tekrar diyalog içine girecek bir CHP’nin zamanla çağdaş dünyanın gerçeklerini kavramaya başlaması ve kendini değiştirmesi olasılığı da var.

Bu da sadece CHP için değil, tüm Türkiye için hayırlı olur.

Çünkü özellikle CHP’nin son yıllarda Türkiye’nin yurtdışındaki imajına verdiği zarar inanılmaz ölçüde büyük.

Avrupa’da hemen hemen herkes CHP’nin Türkiye’yi AB’ye taşıyacak güç olduğu kanısındayken, AKP’ye muhalefet etmek için AB karşıtı bir söylem tutturulması, Avrupa solunu ciddi bir açmazda bırakmıştı.

Şimdi bu büyük hatanın düzeltilmesi zamanı.

Kılıçdaroğlu’nun hakkını teslim etmek gerek.

Berlin’de partisinin Türkiye’nin AB’ye tam üyeliğini hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde anlattı.

Bunu yaparak da, Alman sol partilerinde, artık Türkiye’nin sadece hükümetinin değil, ana muhalefet partisinden de AB üyeliği mücadelesine ağırlık vereceği duygusunu yarattı.

Fakat sık sık, “biz hükümetin getirdiği hiçbir AB reformuna karşı çıkmadık ki” diyen Kılıçdaroğlu, yıllardan beri AB’nin, “dış güçlerin” ülkeyi bölmeye çalıştığı propagandasını kendi partisinden yaptığına değinmedi.

Buna rağmen Kılıçdaroğlu’nun söyleminin tam aksi yönde olması, en başta Türk dışişlerinin işini kolaylaştıracak.

Türkiye'nin bu hedeften vazgeçmediğini ve vazgeçmeye niyeti olmadığını herkese gösterecek.

Türkiye'nin önünü bir miktar daha açacak.

Kılıçdaroğlu bir de Kürt sorununda, türban ve laiklik sorunlarında, asker-sivil ilişkisinde, hukukun sistemdeki yeri meselesinde çağdaş demokrasinin gerektirdiği anlayışı Avrupa'yla diyalog içinde geliştirmeye başlarsa, CHP bir gün AKP'ye gerçek bir alternatif olabilir ve Türkiye'ye çok iyi bir muhalefet partisi kazandırarak, büyük bir hizmet yapmış olur.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korku

Cem Sey 04.10.2010

Almanya İçişleri Bakanı Thomas de Maiziere bir süre önce Ankara'yı ziyaret etti.

Basında çıkan haberlere göre, Alman bakan bir basın toplantısında, "Türkiye'ye siyasi açıdan Kürt sorununun çözümünde ve PKK ile mücadelede destek vermek istiyoruz. AB'de çok sayıda Kürt vatandaşı yaşıyor. Bu insanların ne maddi ne lojistik ne de operasyonel katkıda bulunmasını istiyoruz" dedi.

Sonra da ekledi:

"Terörle mücadele için ortak komite kurmaya karar verdik. İstihbarat servisimiz Almanya'da yaşayan terör örgütünün yönetim kadrolarını gayet iyi biliyor. Türkiye'den aldığım dosyadaki bilgilerle, Almanya'daki bilgiler karşılaştırılacak. Operasyon yapılacaksa da basının önünde yapılmayacak."

Bu sözler, Ankara'nın bir yandan Türkiye içinde barış ve Kürt sorununun çözümü yolunda adımlar atmaya hazırlanırken, diğer yandan da yurtdışında PKK'ya olan desteği kırmak için atağa kalkmaya hazırlandığının bir işareti olabilir.

PKK, Alman hükümetleriyle fazla şakalaşmanın mümkün olmadığını iyi biliyor.

1990'lı yıllarda PKK'nın ve Almanya'daki yandaşlarının otoyolları bloke etme ve kendini yakma eylemleri dönemin hükümetinin çok sert önlemler almasına yol açmıştı.

Almanya'da PKK yasağı o günlerde gerçekleşti.

Ardından gelen yıllar ne Almanya'daki PKK'lılar ne de Almanya'da yaşayan Kürt kökenli göçmenler için kolay oldu.

Zaman zaman üzerlerindeki baskının soluk aldırmadığı günler oldu.

PKK ve ona yakın kuruluşlar o tarihten beri Alman hükümetlerini rahatsız edecek her türlü eylemden özenle kaçınıyor.

Fakat Ankara'yı yıllardan beri rahatsız eden bir çalışmayı hiç durdurmadılar.

Almanya'da toplanan bağışlar, PKK'nın en büyük gelir kaynağı olmaya devam ediyor.

Türkiye de zaten yıllardan beri bu durumdan şikâyetçi.

Alman hükümetleri ise, arada bir zor kullanıldığına inandığı durumlar dışında bu faaliyete fazla müdahale etmedi.

Ama yakından izlemekten de vazgeçmedi.

Geçtiğimiz haftalarda sarf edilen sözler, Alman polisinin artık bağış toplama faaliyetine de müdahale edebileceğine işaret ediyor.

Almanya'da yaşayan Kürt kökenli göçmenler arasında PKK'nın büyük ağırlığı olduğunu belirtmekte yarar var.

Dolayısıyla onların –kendi bakış açılarından- tamamen pasif desteğine bile müdahale edilirse, Almanya'daki Kürtlerde büyük rahatsızlık doğacağı bugünden belli.

Bu rahatsızlık, Alman devletine bir tepkiye dönüşmeyecek büyük olasılıkla.

Ama Türkiye'ye yönelik tepkiler daha da sertleşebilir.

Bütün bunlar, eğer barışa ulaşmak isteniyorsa, o süreçte Avrupa'da yaşayan Kürtleri hedef alacak çalışmalara hiç girişilmemesinin daha akılcı olacağını gösteriyor.

Öte yandan, Avrupa'da yaşayan Kürt kökenlilerin değil belki, ama Avrupa'daki PKK sempatizan ve üyelerinin de dış dünyayla, özellikle de Türk kökenlilerle ilişkilerinin pek de rahat olmadığını vurgulamak gerek.

Birkaç ay önce Belçika'da Roj TV'ye yönelik polis baskınlarının gerçekleştirildiği günlerde, Almanya'daki Kürtlerin Alman devletinin baskısından rahatsız olup olmadığını anlamak amacıyla, PKK'ya yakın YEK-KOM temsilcilerini aradım.

Basınla ilişkilerden sorumlu olduğu söylenen bir kişi nazik şekilde, ertesi gün Düsseldorf'ta yapmayı planladıkları yürüyüşte görüşme önerisinde bulundu.

Ardından bir derneğe gidebileceğimizi ve orada dernek üyeleriyle konuşabileceğimi ifade etti.

Fakat ertesi gün aynı kişi arayıp, "konunuz neydi? Ben galiba dün yorgundum pek anlayamadım" dedi.

Konuyu bir kere daha tekrar edince, "aman efendim, nereden çıkarıyorsunuz böyle şeyleri. Bizim hiçbir sorununuz yok. Kürtler burada çok mutlu. Görüşmemize gerek yok" deyip, buluşmayı da iptal etti.

Belki ki korktular.

Belki, "ne gerek var şimdi Türk basınıyla konuşmaya" dediler, bilmiyorum.

Ama şunu biliyorum:

Alman devleti gerçekten PKK'ya ve sempatizanlarına yönelik bir operasyon başlatırsa, kendi durumlarını en çok anlatmaları gereken yer Türk basını olacak.

Oysa o çevre hep kendi bindiği dalları kesiyor.

Son günlerde Kürt sorunu konusundaki yayını nedeniyle özellikle *Taraf* gazetesini eleştirmeyi uygun görenlerin için bir de bu yönüne bakmalarında yarar var.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çin

Cem Sey 11.10.2010

Çin Başbakanı **Wen** Avrupa'ya çıkartma yaptı.

Önce Yunanistan, Almanya, İtalya ve Brüksel'e uğrayan **Wen Jiabao**'nun son durağı Türkiye oldu.

Türkiye'de sürdürülen görüşmelerin ardından yapılan açıklamalar, büyük başarılar elde edildiği ve Türkiye ile Çin'in ilişkisinin muazzam temellere oturtulmaya başlandığı izlenimini veriyor.

Acaba doğru mu bu izlenim?

En azından kuşku duymak için yeterli neden var.

Türkiye ile Çin arasındaki ticaret, Çin'in dünyada birçok ülkeyle ticari ilişkilerinde varolan dengesizlikleri gösteriyor.

Uzmanlar, Türkiye Uzak Doğu'nun giderek büyüyen devine hemen hemen sadece hammadde ihraç ederken, oradan Anadolu'ya neredeyse sadece tam mamul ürün ithal edildiğine işaret ediyor.

Yani Türkiye'nin Batı dünyasıyla ticari ilişkilerinde onlarca yıl süren ve herkesin şikâyet ettiği hastalık, bu defa Çin'le ilişkilerde ortaya çıkıyor.

Örneğin, mermer ülkesi Türkiye Çin'e mermer ürünü satamıyor.

Buna karşılık, Anadolu'daki mermerciler Çin'e işlenmemiş mermer satıp, üretimi orada yaptırmayı, ardından da bitmiş ürünü tekrar Türkiye'ye getirip satmayı daha uygun buluyor.

Çünkü orada üretim yapmak daha ucuz.

Wen'in gezisi sırasında birçok anlaşma yapıldı.

Ama bunlar arasında iki ülke arasındaki bu ticari dengesizliğe çözüm getirecek bir anlaşma yoktu.

Sadece **Wen**'in, "**Çin tarafı, ticaretin sürdürülebilir ve fazla açık olmadan dengeli geliştirilmesi için çalışma yapacaktır**" şeklinde yuvarlak bir ifade kullandığı anlaşıyor.

Belki Pekin bu tür bir çalışma yapar.

Ama **Wen**'in Avrupa gezisinin hem ilk ayağı, hem de en can alıcı kısmı olan Yunanistan ziyaretinde başlattığı başka bir çalışma, Türkiye'nin ticari çıkarlarına yönelik daha ciddi bir tehdit oluşturuyor.

Çünkü bir Çin devlet şirketi olan Cosco, bu aydan itibaren komşu Yunanistan'ın Pire Limanı'nı 35 yıl işletmek üzere devraldı.

Çin şirketinin planı, bu limana büyük yatırımlar yapmak.

Ayrıca Yunanistan'dan AB'ye nakliye altyapısını da neredeyse baştan kuracaklar.

İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İSKİB) Başkanı **Hikmet Tanrıverdi**, Yunanistan'a **"yarı-mamul getirilip, gümrük vergisi düşük ödenip, orada çok az bir işlemle tamamlanacak mallar fiyat olarak bizi ciddi sıkıntıya sokar"** diyor.

Çin, Türkiye'nin burnunun dibine büyük bir üretim merkezi ve depo kurarak, bugüne kadar Türk ürünlerinin AB pazarında Çin ürünleri karşısındaki neredeyse tek şansı olan **"yakınlık"** unsurunu ortadan kaldırıyor.

Bugüne kadar Türkiye AB'deki ani talep yükselmelerine hızla ve daha esnek karşılık verebildiği için Çin'le rekabet edebiliyordu.

Pire Limanı projesiyle Çin kendisine aynı olanakları sağlıyor.

Ayrıca orada **"made in"** etiketinin değiştirilerek, aslında Çin ürünü olan ürünlere AB malı damgası vurulursa, Türkiye'nin AB'yle olan ticareti büyük bir darbe yiyecek.

Üstelik Çin benzer girişimleri İtalya'da da yapıyor.

Sadece tekstil alanından rakam verelim:

AB'deki tekstil piyasasının yüzde 50'si şimdiden Çin'in elinde.

Türkiye'nin payı ise yüzde 8.

Eğer **Tanrıverdi**'nin korktuğu olursa, Türkiye yüzde 8'lik payının da derdine düşecek.

Wen'in gezisinde iki ülke arasındaki ticaretin bundan sonra TL veya yuan cinsinden yapılması veya nakliye ve enerji sektörlerinde işbirliklerine gidilmesi yönünde anlaşmalar yapıldı.

Bunlar kuşkusuz olumlu.

Tarihî İpek Yolu'nun canlandırılması da öngörülüyor.

O yolun Türkiye ve Çin dışında kalan bölümlerinin nasıl sorunlu bölgelerden geçtiği gözönünde bulundurulursa, bu projenin şimdilik hoş bir rüyadan öteye gitmesinin zor olduğu anlaşılır.

Buna karşılık, Pekin'in doğrudan AB'nin kapısını aralamaya başlaması, Türkiye'ye çok pahalıya mal olabilir.

Çin'in Türkiye'yi de aratacak ölçüde insan ve işçi haklarına saygısız sisteminde düzeltmeler yapmasını talep etmek, AB kadar Türkiye için de yaşamsal önem taşıyor artık.

Eğer ciddi önlem alınmazsa, bugüne kadar ABD ve AB'nin **"emperyalist"**liğinden şikâyet ettiğimiz gibi, birkaç on yıl sonra da Çin'in **"emperyalizmi"**nden şikâyet etmeye başlayabiliriz.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sağ tehlike

Cem Sey 18.10.2010

Almanya'da nükleer santrallerin ömrünü uzatacak hükümet kararının bu sonbahar aylarının Berlin'de sıcak yaşanmasına neden olacağını daha önce yazmıştım.

Ama Berlin'de hava beklenenden de sıcak.

Stuttgart kentinde inşa edilmesi planlanan büyük bir tren istasyonuna kent halkının karşı çıkması; bu itirazlara ne hükümetin, ne de yerel yöneticilerin aldırış etmesi; bunun üzerine giderek büyüyen gösteri yürüyüşlerine polisin sert müdahalesi ve bir göstericinin kör kalması gibi gelişmeler Berlin'i beklenmedik şekilde köşeye sıkıştırıyor.

Bütün bunlara bir de iktidar ortağı iki partinin kendi içinde patlak veren ve aşırı sağ - ırkçı eğilimler gösteren göçmen ve İslam düşmanı bir tartışma da eklendi.

Anlayacağınız, Başbakan Angela Merkel'in yönetimindeki Alman hükümetinin itibarı daha seçimin üzerinden daha sadece iki yıl geçmişken iyice yıprandı.

Anketler sol partilerin açık farkla önde olduğunu gösteriyor.

Bazı anketler sosyal demokratlarla yeşillerin, sosyalistlerin desteğine ihtiyaç duymadan da iktidara oturabileceğinin işaretlerini bile veriyor.

Böyle bir ortamda, Merkel'in ve koalisyon ortaklarının önünde iki seçenek var

Ya aralarında kavgaya neden olan ve hükümetin imajını daha da sarsan konulardan kaçınacaklar ya da gelecek seçime kadar kendi partilerini daha güçlendirecek tartışmaları, koalisyonun geleceğine fazla da aldırış etmeden derinleştirecekler.

Kavga etmeme seçeneği anlaşılan pek gündemde değil.

Çünkü özellikle göçmenler ve İslam hakkında yürütülen tartışmalar, kavga edilmezse yeni siyasi oluşumların merkez partilerini daha da zayıflatabileceğini ortaya koyuyor ve bu nedenle de ikinci seçeneğe herkesin daha eğilimli olduğunu gösteriyor.

Hükümetin Bavyeralı küçük ortağı, muhafazakâr Hristiyan Sosyal Birlik Partisi'nin başkanı ve Bavyera Başbakanı Horst Seehofer'in "Türk ve Araplar"ın adını da açıkça telaffuz ederek, artık Almanya'nın "yabancı kültürlerle sahip ülkelerden göç almaması gerektiği" yönündeki açıklamaları, Berlin'de ortalığı karıştırdı.

Ama sadece Seehofer'e takılmak hata olur.

Başbakan Merkel'in kendi Hristiyan Demokrat Birlik Partisi içinde de Seehofer'le aynı düşünceyi paylaşanlar çok.

Parti tabanlarındaki olağanüstü baskı, muhafazakâr politikacıları daha sağdan konuşmaya zorluyor.

Hatta, partisi içinde liberal olarak tanınan Seehofer'in, bu sözleri sırf tabanını memnun etmek için söylediği ve kendisinin bile aslında bu radikal görüşleri benimsemediği kanısı Almanya'da yaygın.

Buna karşılık, hükümetin neo-liberal ortağı Hür Demokrat Parti, arkasında duran işadamlarına yaranmak için, Alman hükümetinin, iyi eğitilmiş ve sadece iyi eğitilmiş yabancıların bu ülkeye göç etmesini sağlama amaçlı bir yasa tasarısı hazırlanmasında direterek, yangına körükle gidiyor.

Oysa, bırakın dışarıdan yeni bir göç dalgasına olanak sağlayacak ve Almanya'nın gerçekten ihtiyaç duyduğu bir yasa çıkarılmasını, dün *Taraf*'ta yayımlanan bir haberde anlatıldığı gibi, zaten Almanya'da yaşamakta olan göçmenlerin mesleki yeteneklerinin denkleştirilmesini sağlayacak bir yasa çıkarmak bile, bu hükümet için şu ortamda oldukça zor.

Alman hükümeti içindeki bu kavgalar, ülkede bundan sonraki hükümetin bugünkünden çok farklı olacağına işaret ediyor.

Hatta bir yerel seçim ya da patlak verebilecek ufacık bir skandal, erken seçimlerle bu değişimin beklenenden de erken gerçekleşmesine neden olabilir.

Büyük olasılıkla da Almanya'da tekrar sol bir hükümet görürüz.

Ama bu kimseyi aldatmamalı.

Çünkü Almanya'da bugün rüzgâr sağdan, hem de epeyce sağdan esiyor.

Bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa öbür gün, ama çok da uzak olmayan bir gelecekte, Almanya da komşusu olan ülkelerde olduğu gibi popülist ve aşırı sağ politikaları deneme aşamasından geçmek zorunda kalacağı benziyor.

Kendi başına çok vahim bir durum değil bu, çünkü demokrasiler bu tür engebeleri aşmayı başarıyor.

Ama ilk defa Almanya'da, bu tür bir sağ popülizmin merkez partileri eliyle yürütülmesi olasılığı var.

Bunun Avrupa'nın ciddi ve daha uzun süre sağa kaymasına neden olması, tüm dünya için sorun haline gelir.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İslam birliği

Cem Sey 25.10.2010

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Derneği (KOBİDER) Başkanı Nurettin Özgenç bir basın açıklaması gönderdi.

Başbakan Erdoğan'ın Helsinki dönüşü, "AB üyesi ülkeler arasında 50 yıl kapıda bekletilen başka ülke yok" dediğine işaret ediyor.

Ardından da bir öneri getiriyor:

"Sırf Müslüman ülke olduğu için AB hiçbir zaman Türkiye'yi birliğe almayacaktır. Bu nedenle Türkiye, İslam dünyası ülkeleri arasında daha yüksek seviyede işbirliği ve stratejik ortaklık oluşturmalıdır. Aslında İslam ülkeleri birbirine yeter. Çareyi dışarıda aramayıp içe dönmeliyiz."

Avrupa'nın "dış", ama mesela Arap ülkelerinin "iç" olması ilginç tabii.

Özgenç, "500 milyonluk nüfusuyla AB, dünyada önemli bir birlik oluşturuyor. 1,5 milyar nüfuslu İslam ülkeleri niçin birlik oluşturamıyor, anlamış değiliz" diye eklemiş.

Buna değineceğiz bu yazıda.

Ama önce Başbakan'ın yanıldığının altını çizmek gerek.

1970'li yıllarda AB'nin (o tarihte AT) Yunanistan ve Türkiye'ye, "tam üye olun" dediğini ama buna sadece dönemin başbakanının değil, biręoklarının, "onlar ortak, biz pazar" gevezeliğiyle karşı çıktığını artık çocuklar bile biliyor.

Yine de, Sayın Özgenci'n önerisine yakından göz atmanın önemli olduğunu düşünüyorum.

Çünkü "onlar ortak, biz pazar" mantığı Türkiye'de hâlâ çok yaygın.

Bunun bir uzantısı da, "İslam ülkeleriyle bir çeşit 'AB' kurmak varken, neden Hristiyanlarla yatıp kalkmaya çalışıyoruz" demek.

Evet, nüfusu genç olan ve tüketmeyi seven Türkiye çok iyi bir pazar.

Ama Türkiye'nin temel özelliği artık pazar olmaktan, satıcılığa kayıyor.

Son yıllarda yapılan anlaşmalarla, bir dönem Türkiye ile AB arasında olana benzer bir ilişki ortaya çıkmıyor mu?

Tek fark, bu kez pazarın o ülkeler olması.

İslam ülkeleriyle birleşelim diyenler de bundan diyor.

Yarın öbür gün iş tersine dönebilir tabii.

Nitekim, Türkiye-AB ilişkilerinde bile yer yer tersine döndü.

Türk şirketleri artık AB'de çok iyi iş yapıyor.

Ama Türkiye İslam ülkeleriyle neden bir "AB" oluşturamıyor?

Çünkü AB sadece ekonomik bir birlik değil.

AB'yi güçlendiren, din birliği de değil, siyasi kültür ortaklığı.

İslam ülkeleri dediğimiz ülkelerin çoğunda, maalesef, bırakın hassas referandumları barış içinde gerçekleştirmeyi, ciddi bir genel seçim bile yapılamıyor.

Düşünce özgürlüğü, basın özgürlüğü, kişisel haklar ve temel insan hakları *hepsinde* şu ya da bu ölçüde kısıtlı.

Bu özgürlüklere sahip olmayan toplumların psikolojisi rahat olmuyor.

Dış ilişkilerinde de ürkek oluyorlar.

İslam ülkeleri bundan birlik olamıyor.

Aynı şekilde, sadece din ortaklığı nasıl AB içinde ilerleme sağlamaya ve birlikte gelişmeye yetmiyorsa, Türkiye ile İslam ülkeleri arasında da yetmiyor.

Onlara düşman olmak mı gerek?

Hayır, uygar ilişkiler kurup, ayrılıklarımızın şiddetle bilincinde olmamızda yarar var.

Tıpkı AB ile ilişkilerimizde son yıllarda yapmaya başladığımız gibi.

Fakat Türkiye'nin İslam ülkeleriyle AB türü bir birliktelik geliştirmesi olanaksız.

Çünkü bu ancak, bu ülkenin 19. yüzyılın başından beri kendi isteğiyle gerçekleştirdiği ilerlemeden vazgeçmesiyle mümkün.

Bu sorun sadece İslam ülkeleriyle ilişkilerde değil, Türkiye'nin Rusya ve Çin gibi ülkelerle ilişkilerinde de var.

Yani ben "sorun İslam'da" demiyorum.

Fakat, "İslam ülkeleriyle birlik kuralım" diyenlerin –ister istemez- vardıgı nokta "kurtuluş İslam'da" oluyor, ki bunu Türkiye'de arzulayanların sayısı hâlâ sanıldığından çok daha az.

AB Türkiye'nin tek seçeneği değil.

Ama varolan en iyi seçenek.

En iyi seçenekten, tek seçenek olmadığı için vazgeçip, AB'nin dincilerini sevindirmenin anlamı ne?

Özgenç, "Türkiye'nin AB'ye girmek için uyum yasaları çıkarmasının, ülkemizin demokratikleşmesi açısından fevkalade faydası olmuştur" diyor.

Doğru.

Bir yandan İslam ülkeleriyle en iyi ilişkileri kurup, öte yandan AB yolunda devam etmek de Türkiye'ye çok faydalı olacak.

AKP hükümeti de durumun farkında.

Dolayısıyla, "50 yıl" serzenişleriyle AB'ye mesaj verse de, şimdiye kadar hedeften şaşmış görünmüyor.

Ama bu süreçte Türkiye halkının hedefi şaşırmasına neden olmamak da önemli.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bitmeyen tarih

Cem Sey 01.11.2010

Barbarca bir rejim, buna karşı direnenler... ve direnmeyenler, ardından da yabancı "kurtarıcılar" sayesinde temiz ve demokratik bir düzene geçiş.

Almanya'nın yakın tarihi böyle... mi?

Hayır, Nazi rejiminden sonra Almanya'nın kaderine uzun süre hâkim olan, çoğunluk toplumunu oluşturup sürekli yeniden üreten, üstte adı geçen "direnmeyenler" olmuş.

Bu benim görüşüm değil.

Deutschlandradio ile yaptığı bir söyleşide eski Almanya Dışışleri Bakanı Joschka Fischer, “o tarihlerde çoğunluğun ruh hali çok başkaydı ve çoğunluk, eski Alman askerleri, rejime uyum sağlayanlar ve suçluları” diyor.

O rejim, yani nasyonal sosyalizm, ortadan kalktıktan yıllar sonra, hâlâ enkazı kaldırılıyor.

Son olarak, Alman Dışışleri Bakanlığı’ndaki enkaz kaldırma çalışmaları gündemdeydi.

Fischer bakanken, bir ihbar üzerine, bakanlığın eski bir çalışanı hakkında övgü dolu bir yazının bakanlığın bir dergisinde yayımlanmasını engellemiştir.

Çünkü Naziler döneminde de dışışleri bakanlığında çalışan o şahıs, birçok suçsuz insanın idamını onaylayanlar arasındaymış.

Fakat daha sonra bakanlıkta kaldığı gibi, başına bir iş gelmemesi için 12 yıl (hâlâ faşistlerin idare ettiği) İspanya’ya görevli gönderilmiş.

Fischer, yazının yayımlanmasına, böyle bir şahsın resmî şekilde övülmesinin büyük tartışma yaratacağı düşüncesiyle izin vermediğini anlatıyor.

Ama aksine, yayımlanmadığı için çingar çıkmış ve böylece Fischer, bakanlıkta bu şahsın tek örnek olmadığını fark etmiş.

Bu olay üzerine Fischer’in kurdurduğu komisyon, geçen hafta, Alman Dışışleri Bakanlığı’nın Nazi rejiminde oynadığı karanlık rolü, bu ilişkilerin savaş sonrasında nasıl alttan alta sürdürüldüğünü, Nazilerin ve yarıdakçılarının nasıl birbirini yıllarca koruduğunu ve kolladığını açıkça ortaya koyan raporunu yayımladı.

Dışışleri Bakanı Gudjo Westerwelle de, bu raporun diplomatların eğitiminde temel belgelerden biri yapılacağını açıkladı.

Almanya, Nazizm’in üzerinden 65 yıl geçtiği halde o dönemin karanlığıyla boğuşuyor.

Ama bu boğuşma bu ülkeye hem kendine güven getiriyor, hem de uluslararası saygınlık görmeyi hak ettiriyor.

Bu tartışmaları bir Türkiyeli olarak izleyince insan suçluluk duyuyor.

Hitler ile Enver ve Talât’ın ideolojileri arasında bir benzerlik var mı, araştırmadım, bilmiyorum.

Ama iki hareketin tarihe hediye ettiği “ürün” aynı kalitede.

İki toplum arasında, bu ağır mirası sindirmekte çekilen güçlükler de benzeşiyor.

Ama Alman halkının Türkiyelilere göre, tarihle yüzleşmekte olağanüstü büyük fark attığı da su götürmez bir gerçek.

Anlattığım olay, o karanlığın gölgesi bugüne kadar sarksa dahi, onunla mücadeleyi kararlılıkla sürdürdüklerini de gösteriyor.

Üstelik kimse bu işin tarihte kaldığını falan da söylemiyor, çünkü herkes o yaşananların izdüşümünün bugünkü Alman siyasi yaşamında doğrudan yeri olduğunu ve bunun başka türlü de olamayacağını biliyor.

Türkiye’ye bakınca ise insanın içi acıyor.

Evet, artık Ermenilere soykırım yapıldığını söyleyebilenler var.

Ama bunu, tüm "reformlara" rağmen ciddi baskıları göze alarak yapmak zorunda olduklarını da, yazar Doğan Akhanlı'nın –en hafif deyimle- gayrı ciddi çalışan bir hukuk sisteminin çarkları arasında kalması gösteriyor.

Toplumun büyük kısmı hâlâ, ya "kendi adamlarını" koruyor, ya da konuyla uğraşmanın, direnmenin güçlüğünü görüp, "yahu, gelin bu işi tarihçilere bırakalım" diyor.

Son örnek, Hrant Dink'i vuran Ogün Samast'ın çocuk mahkemesine havale edilmesi.

Belki katilin, suçu işlediğinde "çocuk" olduğu kabul edilebilir.

Ancak, kazık kadar devlet görevlilerinin ve hukukçuların –ki hepsinin ismi yazılıp çiziliyor- o katilin arkasında bir çete varsa, bunun ortaya çıkmaması ve devletin bu olayda ihmalinin, bundan da öte rolünün olup olmadığının anlaşılmaması için el ele vermesi ve bu son kararı da bu yönde kullanmaya hazırlanması, savaş sonrası Almanya'yı hatırlatıyor.

Direneler ise "tu kaka" ediliyor.

Fakat "adaletten yana olmanın her zaman galip gelenlerin yanında durmak anlamına gelmediğini belirten Joschka Fischer'in şu sözleri insanı avutuyor:

"Sonuçta demokrasi, direnenlerin yaptıkları üzerinde yükselecek, diğerlerinin davranışı üzerinde değil."

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sansür

Cem Sey 08.11.2010

Türkçe zor dil.

Çok gelişip karmaşıklaştığından değil.

Az gelişmiş ama fazla siyasi müdahale görmüş bir dil olduğundan.

Dil siyasidir.

Siyasi aktörler dili amaçlarına uygun biçimlendirmek ister.

Tüm dünyada görülen bu eğilim, siyaseti toplumsal bir karar alma süreci olmaktan çıkarıp, adeta bir savaşa dönüştüren toplumlarda ağır sonuçlara yol açıyor.

Dikkat ettiniz mi?

Şiddet kullananlar Türkiye'de hep "**örgüt**" üyesi.

Devletten yana olanlar ise hep "**teşkilat**"larda çalışıyor.

Siz hiç, "**teşkilat yediği ağır darbeden sonra toparlanmaya çalışıyor**" diye bir cümleye rastladınız mı?

Ya da, "**devlet kurumlarının yeniden örgütlenmesi**" ifadesine?..

“**Bayan**” kelimesi bir başka örnek.

Kadınlara “**kadın**” demeye utanan, kadınlara acıyan, hatta kadın olmayı ayıp sananların kullandığı bir kelime “**bayan**”.

Yani “dibine kadar” ataerkil Türkiye toplumunun kadın düşmanı olduğu için yarattığı ve ısrarla savunduğu bir ucube...

Bir başka örnek “**tartışmak**” fiili.

Türkiye’deki kurumlar için yurtdışında çok tercüme yapanlar bilir.

Yapılan çevirileri Türkiye’de gözden geçiren biri olursa, “**tartışmak**” fiili sık sık sansüre uğrar.

Yerine, “**ele alındı**” ya da “**görüşüldü**” gibi aynı anlama gelmeyen ifadeler geçirilir.

Sanki, tartışma kültüründen yoksun Türkiye toplumu, bu kültürü yaratabileceğine inancını da yitirmiş; tartışma sözcüğünü sansürlemeyi bile, toplumsal barışa hizmet etmenin bir yolu olarak görüyor.

Taraf’ın dünkü bir haberinden, bazı Alevi siyasetçilerin de edebiyat alanında bu yönleme başvurmak istediğini öğrendim.

Alevilere küfür anlamına gelen ifadelerin yeraldığı kitapların eğitim programından çıkarılmasını talep ediyorlar.

Önce akla uygun geliyor bu talep.

Verilen örnekler yer yer tüyler ürpertici.

Ama sansürden başka yol yok mu?

Taraf’ın haberinde açıklandığı gibi, bu tartışmanın dünyada başka örnekleri de var.

Barack Obama Başkan seçildiğinde Alman gazetesi *Taz*, Beyaz Saray’ın resmini basarak, “**Barack Amca’nın Kulübesi**” başlığını attı.

Okyanusun ötesinde kıyamet koptu.

Çünkü Harriet Beecher Stowe’un romanı *Tom Amca’nın Kulübesi* Avrupa ülkelerinde köleciliğe karşı bir kitap olarak algılanmaya devam ederken, ABD yıllarca tartıştıktan sonra bu esere başka gözle bakmaya başlamıştı.

Onlara göre, Tom Amca, ezilmeye hiç isyan etmeyen, kaderini kabullenmiş ve bu nedenle de olumsuz bir roman kahramanıydı.

Bir komedi programında “**Almanların espri yapmasının yasaklanması**” esprisi yapıldı.

Ancak ne ABD’de ne de Almanya’da kimsenin aklına *Tom Amca’nın Kulübesi*’nin öğrencilerden uzak tutulması geldi.

Edebiyatı da dil gibi siyasi kabul eden çağdaş yaklaşım, bir dönemin toplumsal eğilimlerinin edebiyata yansıma biçimlerinin yasaklanmasını değil, tartışılmasını öngörüyor.

Yayınevleri de bu tür kitapları, kitabın yazıldığı koşulları, yazarın kişisel eğilimlerini ve bu çerçevede bugün nasıl anlaşılması gerektiğini kendilerince açıklayan bir önsözle yayımlamayı tercih ediyor.

(1930'lu yıllarda, yani Nazi Almanyası'nda felsefe okuyan ama daha sonra ırkçı olarak göze batmamış Haldun Taner'in kitaplarını –kimin izniyle olursa olsun- öldükten sonra iyi niyetle sansürleyen yayıncılar da belki bu çağdaş yöntemi incelemeyi düşünür.)

Bu eserler, eğitim programına alınıp, bütün boyutlarıyla tartışılıyor.

Sansürlenip gençlerden gizlenmiyor.

Ben milliyetçiliğe karşı olduğum için Türkiye'deki öğrencilerin Türk milliyetçisi Ömer Seyfettin ya da Ziya Gökalp'i okumasının engellenmesini mi savunayım?

Onun yerine Nâzım Hikmet'in veya Aziz Nesin'in okutulmasını mı önereyim.

Yoksa, adı geçen yazarların eserlerini, onların da kendi yaşadıkları dönemde hâkim olan ve ilerde faşizm belasını doğuran milliyetçiliğin etkisinde olduğunu, hatta bunun öncülüğünü yaptıklarını göstererek okutmak mı daha doğru?

Nâzım Hikmet ve Aziz Nesin'in okutulmasını savunurken, onların da kabul edilemeyecek ifadeler kullanıp kullanmadığına bakmak ve bunun nedenini araştırmak gerekmiyor mu?

Türkiye toplumunu ilerletecek olan *tartışacak* ve ülkenin edebiyatını, kültürünü eleştirel bir anlayışla kavramaya çalışacak gençler yaratmak değil mi?

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadri Tezcan

Cem Sey 15.11.2010

Türkiye'nin Viyana Büyükelçisi Kadri Tezcan Avusturya'yı birbirine kattı.

Tecrübeli diplomat, giderek sağ popülistlerin kışkacına giren Avusturya siyasetinin saçmalıklarını, bunun sadece göçmenlere değil, Avusturyalılara da zarar verdiğini dobra dobra anlattı.

Ben, annesi Avusturyalı biri olarak, bu sözleri büyük bir zevkle okudum.

Çünkü ufacık da olsa Avusturyalılara dönük olumsuz bir lâf, onları rencide edecek herhangi bir söylem yok sözlerinde.

Büyükelçi gibi ben de önce Avusturya'nın en iyi yanlarından birine dikkat çekeyim:

Aşırı sağ popülizmin yaygınlığına karşın, Viyana dışına çıktığınızda Avusturyalıların son derece misafirperver olduğunu görürsünüz.

En “faşist” olanıyla bile bir bardak bira ya da şarap içip, kıyasıya tartışmak, ardından da, dostça bir “servas” çekip, birbirinizden ayrılmanız olanaklıdır.

Gelelim Avusturya’nın kötü yanlarına.

Büyükelçi Tezcan’ın ciddi eleştirileri var.

Diyor ki, “Avusturya’da uyum politikası İçişleri Bakanlığı’nın sorumluluğunda. Öyle olunca da aslında kültürle ilgili bir konu olan bu sorun polisiye hale geliyor.”

Orada yaşayan Türkiyelilerin uyum sağlamakta güçlük çekmesinin temelinde, Avusturya toplumunun onları kendinden kabul etmeyi reddetmesinin yattığına işaret ediyor.

Ve birçok defa yineliyor: “Doğru olan, Avusturya’da yaşayan her Türkiyelinin hem Türkçeyi, hem de Almancayı anadili gibi konuşmasıdır!”

Hepsi doğru.

Ama aynı sayfada, Avusturyalı politikacıların tepkilerine bakıyorum da, küplere binmişler.

Aşırı olanları, Türkiye’yle diplomatik ilişkilerin kesilmesini ve Tezcan’ın istenmeyen adam ilan edilmesini istiyor.

Sözde ılımlılarıyla, o kadar ileri gitmeden, Tezcan’ı Türkiye’ye “şikâyet ediyor”.

Bunları tartışmak işlerine gelmiyor, demokratik bir tartışma istemiyorlar.

Avusturyalılar, Tezcan’ın sözlerini ülkelerinin işlerine yapılmış saygısızca bir müdahale olarak algılıyor.

Ama buna da gereken yanıt Tezcan söyleşi sırasında zaten vermiş:

“Ben” diyor, “bu ülkede yaşayan 250 bin insanın büyükelçisiyim”.

Bu sözler çok önemli, çünkü bu göçmenler nedeniyle birçok Avrupa ülkesinde Türkiye’nin temsilcilerinin sadece bir yabancı ülke temsilcisi olmaktan çok başka bir özelliği var.

İstense de, istenmese de bu böyle...

Ayrıca tepkilerde ortak bir duygu dikkat çekiyor.

Kadri Tezcan’ın sözlerinde “cimbızla arayıp, aradan çekip çıkarayım” diye baksanız bile, Türkiye’nin “üstünlüğü” gibi bir ima bulamıyorsunuz.

Ama Avusturyalılar, bu söyleşinin, “Türkiye’nin yeni ortaya çıkan üstünlük politikasını, Osmanlı düzenini yeniden canlandırma çabasını” dışavurduğunu savunuyor.

Belli ki, öyle olması gerektiğine inanıyorlar, öyle olmasını istiyorlar; öyle görünmese bile, arka planda, “Viyana önünde Türk tehdidi”nin varlığından emin olmak onları rahatlatıyor.

Avusturya’nın bu tepkilerine tarihsel nedenlerle hoşgörüyle bakmak, gülüp geçmek doğru olur.

Öte yandan, aralık ayında Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin nasıl devam edeceğine karar verilirken Viyana’nın bu söyleşiyi de gündeme getirmesi olasıdır.

Bu da sorun değil.

Çünkü Avusturya zaten yıllardır bu ilişkiyi baltalamak için elinden geleni ardına koymayan hükümetlere sahip.

Yani değişen bir şey olmaz!

İki önemli noktayı daha vurgulamak gerek.

Birincisi, Tezcan'ın Avusturya'daki sosyal demokrasiden duyduğu hayal kırıklığı.

Çok haklı.

Benzer bir hayal kırıklığını göçmenler birçok başka Avrupa ülkesinde de yaşıyor.

İkincisi ve daha önemlisi, Tezcan'ın açık yüreklilikle sarfettiği sözlerin, "Sarrazin faşizmi"nin karşı kutbunu oluşturması.

Almanya'da Sarrazin'i eleştirmeye bir türlü dili varmayan çoğunluk, "vardığı sonuçlar saçma olabilir ama nihayet biri çıktı da, ortada varolan ciddi sorunlara işaret etti ve bir tartışma başlattı" demişlerdi.

Aynı şeyi şimdi göçmenler de söylemeli:

"Tezcan, ortada varolan ve Avrupalıların bir türlü tartışmak istemediği, karşısında kafasını kuma gömmeyi tercih ettiği çok ciddi sorunlara işaret etti ve bir tartışma başlattı."

Sadece Türkiyeli değil, bu ülkelerde dışlanan tüm göçmenler Tezcan'a teşekkür borçlu.

Söyleşiyi yayımlayıp bu tartışmayı teşvik eden *Die Presse* gazetesine de teşekkürler!

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Masanın karşı tarafı

Cem Sey 22.11.2010

Türkiye'de kurulan müzakere masasının "**karşı**" tarafında oturanlar Brüksel'de buluştu.

Kürt Konferansları yıllardır yapılıyor.

Ama bu defa Kürt hareketi artık, müzakerelerin başarıya ulaşması için izlenecek strateji üzerinde yoğunlaştı.

En önemli gündem maddesi "**güven sorunu**"ydu.

Müzakereler başlıyor ama BDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş'ın deyimiyle, "**tarafkların arkalarında kuyu kazılmadığından emin olması**" gerekiyordu.

"**Tarafklar**" şeklinde çoğul bir cümle kurduğunun altını çizmek gerek.

Çünkü tartışmalar, genellikle devletin PKK'nin güvenini kazanması gerektiği yönünde oldu.

Oysa Demirtaş çok haklı.

Kürtlerin Türk kamuoyunu bu işte bir tuzak olmadığına ve müzakerelerle varılabilecek bir çözümü, varılması gereken daha uzak bir başka hedefin sadece bir adımı olarak algılamadıklarına ikna etmesi lazım.

Konferansta güven ortamı sağlamak için çeşitli öneriler yapıldı.

Başlıcaları BDP üzerindeki baskıların ve seçim barajının kaldırılmasıyla, sivil Kürt siyasetinin önünün açılması; hükümetin, **“açılım”**dan ne anladığını açıklaması ve Öcalan’ın **“halkla buluşturulması”** idi.

Konferansa **“Türk”** tarafından katılanların değindiği, **“silah bırakma zorunluluğu”** uyarısını ise birçok Kürt kategorik olarak reddediyordu.

Türkiye’deki Kürt siyasetinin bugüne kadar sadece silahlı mücadeleyle yol alabilmiş olması, haklı olarak, Kürt hareketini zorluyor.

Ne zaman silah bıraksalar önce katliamlar olduğunu, ardından da Kürt sorununun yine rafa kaldırılıp, unutulduğunu örnekleriyle açıklıyorlar.

Maalesef haklılar.

Ama haklı olmaları, bugün yine silah bırakmaya yönelmeleri gerektiği gerçeğini değiştirmiyor.

Çünkü **“sorun savaşıyla çözülemez”** demek, **“silahla çözüm olmayacak”** demek.

Kürt hareketinin elinde bu kez çok önemli bir başka koz var: Türkiye kamuoyunda Kürtlerin haklılığının, CHP’yi bile çark ettirecek oranda kabul görmeye başlaması.

Bu koz, çözüme gidecek kanalları açabilir.

Ama silah bırakma nasıl olacak?

Buna, dağdan inen gerillanın 1999’da yaşadığı hayal kırıklığını ve buna rağmen barış ve çözümden umut kesmediğini konferansta etkileyici şekilde anlatan eski gerilla, yeni gazeteci Yüksel Genç şöyle yanıt veriyor:

“Şimdi yeniden benzer bir geri çekilme kararı kolayca verilir mi? İlk deneyimin yarattığı kırılma ve güvensizlik hali giderilirse olabilir. Nasıl giderilebilir? Kürt sorununun çözümü konusunda samimi bir süreç başlatarak.”

Genç, PKK’lilerin Sri Lanka’da Tamil hareketinin ateşkes sırasında imha edilmesinden ders aldığını vurguluyor ve öneriler yapıyor:

“Kürt sorununda köklü çözüm yöntemleri ve projelerinin ortaya konması, bu konuda PKK’nin ve Öcalan’ın da dâhil olduğu müzakere süreçlerinin başlatılması gerekecektir. Bunlar olurken güven arttırıcı ve güveni koruyucu teminatlar, araçlar, hatta uluslararası yapılar da devreye girebilmeli, hatta süreçler şeffaf kılınmalıdır.”

“Öcalan’ın da dâhil olduğu bir sürecin” başladığı biliniyor.

Çözüm projelerinin olup olmadığı belli değil ama en azından hükümetin bunun üzerinde çalıştığı da biliniyor.

Son nokta, yani araçlar ve uluslararası yapılar Türkiye’de belirli bir rahatsızlık yaratacaktır kuşkusuz.

Ama olanaksız değil.

Müzakerelerde, güvenlik kuvvetlerinin PKK'nin Kuzey Irak'a çekilme sürecine müdahale etmemesi, ardından da sınırın Irak tarafında çalışacak uluslararası gözlemcilerle iki tarafın da varılan anlaşmalara uymasının denetlenmesi bir noktadan sonra herkesin kabul edebileceği bir olanak.

Uluslararası gözlemcilerin varlığı, silahı bırakmayan ama dağda oturan gerilla karşısında devlete de güvence olabilir.

Ama o noktaya varmak için öncelikle, sivil Kürt siyasetinin rahat bırakılması şart.

KCK tutuklularının serbest kalması, halkın seçtiği Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliğine saygı gösterilmesi ve seçim barajında, sadece Kürtleri değil, herkesi rahatlatacak çalışmalar yapılması giderek önem kazanıyor.

Öte yandan, Kürt siyasilerinin de, silah bırakmayı, namusun elden gitmesine yakın bir anlayışla reddetmekten vazgeçmesi gerekiyor.

PKK'nin silahı nasıl bırakabileceğini artık yüksek sesle düşünmesi şart oluyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazete

Cem Sey 29.11.2010

Ben, büfeden gazetesini alırken adı görünmesin diye ustaca bir el hareketiyle ânında içe doğru dörde katlayan kuşaktanım.

1970'li yıllarda "yanlış" gazeteyi okudukları için insanların dövüldüğü, öldürüldüğü yıllarda büyüdüm.

İçe katlamakla da kalmazdım.

Açıktaki kalan kısmını okuması daha zor olsun, haber başlıklarından, içeriklerinden veya dilinden hangisi olduğu anlaşılsın diye, o yılların gençlik üniforması olan parkamın cebine gazeteyi tepetaklak edip yerleştirdim.

Ancak evime ya da benzer görüşlülerin bulunduğu bir ortama girdiğimde rahat bir soluk alırdı, gazetemi açar, okurdum.

Bu alışkanlığım bugün bile sürüyor.

Almanya'nın göbeğinde, aldığım gazete *Hürriyet*, hatta herhangi bir Alman gazetesi bile olsa, hiç düşünmeden içe katlarım.

Kendimi yakaladığımda da güler, inadına gazeteyi başlığı görünecek şekle getiririm.

Ama içim yine de rahat etmez.

Bir tür psikolojik bozukluk herhalde.

Son Türkiye dönüşünde Atatürk Havalimanı'nda THY müşterilerine sağlanan güzel hizmetten yararlanıp, *Taraf* gazetesini alıp, içe katladım ve uçağa bindim.

Yine ie katladığımı idrak edip, gazetemi kendime inat açtığım bir anda üç koltuk ilerde oturan badem bıyıklı adamın "kötü" baktığını fark ettim.

"Adamcağızın herhalde yüz ifadesi hep öyle" deyip, okumaya devam ettim ama o bakış da aklımdan çıkmadı.

Geçen hafta Almanya'da *Taraf*'ın yaygınlaşması için elinden geleni yapan doktor bir arkadaşım mail göndermiş.

Yine THY'de *Taraf* gazetesini okumaya başlayınca yan koltuktaki adam önce söylenmeye başlamış.

Onunla da kalmamış, bir süre sonra sesini de yükselterek, "casus gazetesi", "Cumhuriyet düşmanları" edebiyatına geçmiş.

Bu sözlü taciz o kadar ileri gitmiş ve dayanılmaz bir hal almış ki, arkadaşım, hostesten yardım rica ederek, koltuk değiştirmek zorunda kalmış.

Öyle yapmasa dövmek lazım adamı ama o da *Taraf*'ın uygar okurlarına yakışmaz ki...

Ne oluyor?

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün, bir basın sohbetinde dayanamayıp, "herkesi serbest bırakın, herkes ne düşünüyorsa konuşsun, ne istiyorsa yazsın, ne istiyorsa giysin" demek ihtiyacı duyduğunu okuyunca, "ne oluyor" diye sordum kendime.

Türkiye'de insanların 1970'lerdeki gibi özgürlük hayali kurması, ciddi şekilde özgürlük talep etmeye başlaması belli ki birilerini çok rahatsız ediyor.

Taraf'ta çalışan gazeteci arkadaşlarımız artık devamlı mahkeme önünde.

Yorum yapıp, birilerinin beğenmediği düşünceleri ifade ettiklerinden falan da değil, gazeteciliğin temeli olan, haber yapma fiilinden suçlu bulunuyorlar.

Sadece *Taraf*'ta çalışan meslektaşlarımız da değil başı belaya giren.

Örneğin, yine haber yaptığı için pırıl pırıl, çalışkan ve dürüst genç meslektaşımız Semra Pelek de birkaç gün önce mahkemeye çıkarıldı.

Sekiz yıl hapsi isteniyormuş.

Birçok meslektaşımız da aynı sorunla karşı karşıya.

Gazeteciler devlet memuru değil.

Arkalarında onların yazdığını uygulayacak bir üniformalılar ordusu da yok.

Ama yine de kamu yararına en önemli görevlerden birini yerine getiriyorlar.

İnsanların ülkede olup bitenleri bilmesini sağlıyorlar.

Buna karşılık hukuk devletini korumak, daha da beteri, demokratik düzeni korumak adına haber yapmayı bile yasaklamak isteyen cüppeliler ordusunun arkasında üniformalılar ordusu var.

Hukukçular habercileri içeri atmaya başlayınca, başka kendini bilmezler de uçaklarda yolcuları taciz ediyor.

Bunun sonu, herkesin yine gazetesini içe katladığı günlerde biter ki, onu isteyen fazla kimse olduğunu sanmıyorum.

İlginç olan, yeni kazanılan demokratik özgürlüklerin tekrar askıya alınma eğilimlerinin, tam da "Türkiye'nin aslında AB'ye ihtiyacı yok" laflarının yoğunlaştığı günlere denk gelmesi.

Fakat "yargı bağımsızdır", "yargıçlar kanun ne diyorsa onu yapar" gibi laflara da artık insanların karnı tok.

Çünkü herkes biliyor ki, Hitler Almanyası'nda da mahkeme ve yargıçlar vardı.

Onlar da kanunları uyguluyordu.

Ama onlar tarihe onursuz yargıçlar olarak geçti.

Çünkü demokrasiyi yok etmeye hizmet ettiler, korumaya değil.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeffaf devlet

Cem Sey 06.12.2010

WikiLeaks dünyayı birbirine kattı.

Amerikan diplomatlarının dünya liderleri hakkında ne düşündüğünü ve ülkelerimizi nasıl değerlendirdiğini hepimiz öğrendik.

İşe bakın ki, kimse yeni bir şey öğrenmedi.

Türk mizahının ustalık örneklerinden, internet'teki *Zaytung* gazetesinin esprisi bile, aşırı gerçekçi bir analiz oldu.

"WikiLeaks belgeleri ile birlikte Türkiye'de her kesimin kendi siyasi görüşüne olan inancı biraz daha pekişti" diye yazıyor *Zaytung*.

Ne kadar doğru!

Çünkü gördük ki, meğer Amerikalı diplomatlar bizden akıllı değilmiş.

Hatta bizim yaratıcılığımızın onlardan fazla olduğunu söylemek bile mümkün.

Baksanıza, Türkiye'de yıllardır bir "Büyük Ortadoğu Projesi"nin sahneye konduğunu kanıtlayacak bir tek belge bile yok.

Aksine, başbakanımızı kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak için her türlü düzeni kurduğunu sandığımız ABD, Recep Tayyip Erdoğan'dan hiç de hoşlanmıyor.

Türkiye'deki değişimin farkındalar.

Bu değişimi –şimdilik- kendi çıkarlarına uygun da görüyorlar.

Fakat AKP iktidarının kendileri açısından çok riskli olduğunu düşünüyorlar.

Aslında birçok değerlendirmeleri, Türkiye’de “BOP teorileri”nin peşine takılanları mutlu ediyor olsa gerek.

Çünkü belgeler en başta, ABD’nin hiç de “ılımlı İslam kurmak” gibi saçmalıkların peşinde koşmadığını ortaya koyuyor.

Gözünüz aydın!

Yaşadığımız WikiLeaks olayı, birçok devlet belgesine hiç de gerek olmadığı halde “gizli” damgası vurulduğunu gözönüne seriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB’de hareketlenme

Cem Sey 13.12.2010

Aralık ayı geldi mi her yıl bir AB-Türkiye tartışması yaşanıyor.

Çünkü aralıkta toplanan AB zirvelerinde, daha önce yayımlanan ilerleme raporları ışığında, genişleme politikaları değerlendirilip yeni kararlar alınıyor.

Bu yıl da öyle olacak.

Aslında ne ilerleme raporlarında eski yıllara göre büyük bir fark var ne de AB’nin Türkiye konusundaki genel tavrında.

Fakat birkaç yıldır, “daha bir karar almak gerekmezken bu konuyu açıp, kavga çıkmasına neden olmayalım” düşüncesiyle Avrupalılar Türkiye konusunu, ikinci sıraya falan da değil, gündemlerinin en alt sırasına yerleştirmişti.

Bu yıl işler farklı.

Bunun en başta gelen belirtisi Türkiye’yle en büyük sıkıntıları yaşayan ülkelerden biri olan Almanya’da bu konuda yayınların artması.

Der Spiegel dergisi, WikiLeaks belgelerine dayanarak, Alman Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle’nin aslında Türkiye’nin tam üyeliğine karşı olduğu iddialarını öne çıkarıyor.

Yine WikiLeaks belgeleri, Alman asıllı Papa 16. Benedikt ya da ölümlü adıyla Joseph Ratzinger’in kardinal olduğu yıllarda Türkiye’nin AB’ye üye olmasını engellemeye ve AB Anayasası’na bu birliğin bir Hristiyan birliği olduğunu yazdırmaya çalıştığını gösteriyor.

Bu haber de basında önde.

Öte yandan, İsveç, İtalya, İngiltere ve Finlandiya Dışişleri Bakanları, sırasıyla Carl Bildt, Franco Frattini, William Hague ve Alexander Stubb, Amerikan *New York Times* gazetesinin Avrupa baskısına ortak bir yazı yazarak,

Türkiye'nin üyeliği konusunda adım atılmasını istiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

B Planı

Cem Sey 20.12.2010

"Her kriz bir fırsattır" deyimini yaygın kullanılıyor.

Son haftalarda pek umutsuz haberler gelen Ortadoğu'da bu deyim bir kez daha kendini kanıtlaması olasılığı var.

ABD Başkanı Barack Obama 2009'da göreve başlarken, öncelikli hedeflerinden birinin İsrail-Filistin barışı olacağı söyleniyordu.

Obama suskun kalmayı tercih etse de, her sorunu çözebileceğine inanılan yeni başkanın İsrail'i baskı altına alacağı ve Filistinlileri kısa sürede mutlu edeceği sanılıyordu.

Bu inançta olanlar, her kavga'nın iki tarafı bulunduğunu unutuyordu.

Araplar Obama konusunda ne kadar umutlu idiyse, Ortadoğu'daki kavga'nın diğer tarafı İsrail o kadar umutsuzdu.

İsrail strateji değiştirdi.

Uzun yıllardan beri can ciğer dostu olan Washington'un bir süre "düşman işgali" altında olacağı belirlemesini yaptı.

İlk işi, hızlı bir savaşla, Gazze'yi yerle bir etmek ve daha görevi resmen devralmadan, çiçeği burnunda Başkan Obama'ya yaşamı zehir etmek oldu.

İsrail'i ziyaret eden Başkan Yardımcısı Joe Biden'ı cümle âlem önünde kepaze ettiler.

Obama'nın uyarılarına rağmen yeni yerleşim birimlerine yeşil ışık yaktılar.

Obama yönetimi de, sanılanın aksine, bu sorunu ilk dış politik görevi olarak görmedi.

Irak'tan çekilmek, Afganistan'da politikasını toparlamak, tüm dünyada yerlerde sürüklenen ABD imajını düzeltmek gibi öncelikleri vardı yeni başkanın.

"ABD hiç ilgilenmiyor" denmesin diye, özel temsilci George Mitchell sık sık bölgeye gitti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karar yılı

Cem Sey 27.12.2010

Demokrasiler geliştikçe, halkın eğilimlerinin siyasetteki etkisi artıyor.

Türkiye’de eskiden her sorunda “ordu ne diyor” diye sorulduğunu hatırlayın.

Bugün bu sorunun yerini artık, “ordu ne karışıyor” sorusu almaya başlıyor.

Almanya’da bu aşamalar epeydir aşıldı.

Halkın sadece genel eğilimleri değil, yerel eğilimleri bile siyaseti belirliyor.

Bunu görmezden gelen birçok siyasi analist bir hatadan diğere sivruluyor.

Örneğin, halkın Merkel hükümetinin nükleer enerji ve büyük altyapı projelerine duyduğu ciddi alerjiyi görmezden gelen meslektaşlarımızın, geçtiğimiz sonbaharın “sıcak” geçeceğinden kuşkusu vardı.

Yanıldılar.

Nükleer atık nakliyatının doğurduğu protestolar, görece genç Federal Almanya’nın gördüğü en ciddi protestolar arasındaydı.

Stuttgart’ta inşa edilmesi planlanan bir gar, bir sosyal demokrat politikacının ırkçı kitabı ve Afganistan’da süren savaş Alman halkının Berlin’deki koalisyon hakkındaki düşüncelerini olumsuz etkiledi.

Şimdi sonbahar bitti kış geldi ve eski yıl yerini yenisine bırakmaya hazırlanıyor.

2011 Almanya’da yerel seçim yılı.

Yedi önemli yerel seçim yapılacak.

Bu seçimler hükümetin kaderini belirleyecek.

En önemlisi de ülkenin güneybatısında İsviçre ve Fransa’ya komşu Baden-Württemberg eyaletindeki seçim olacak.

Bu eyalet geleneksel olarak muhafazakâr.

Şu anda da Başbakan Merkel’in partisi orada da liberallerle birlikte eyalet hükümetini oluşturuyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nükleer Ali

Cem Sey 03.01.2011

“Nükleer Ali” attım yazının başlığını.

Haksızlık belki.

Çünkü Halepçe’de Kürtlerin katledildiği katliamın baş sorumlusu “Kimyasal Ali”yi hatırlatıyor.

“Nükleer Ali” ise hiçbir katliam yapmadı.

Aksine, başarılı bir bakan olduğu söylenebilir.

“Nükleer Ali”, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan.

İlk gördüğümde daha bakanlığın kokusunu bile almamıştı.

2002 yılında, genel seçimden bir iki hafta önce, Ankara’daki AKP Genel Merkezi’nde Abdullah Gül ile bir toplantıda tanışmıştım.

Gül gazetecilerin sorularını yanıtlıyor, “Nükleer Ali” biraz el pençe divan, “ağabey”ini dinliyordu.

Genç ve tecrübesizdi o zaman.

Sonra hızlı yükseldi.

Felsefesini beğenirsiniz veya beğenmezsiniz ama “Nükleer Ali” hedeflerine ulaşmayı başaran bir Ekonomi Bakanı oldu.

Dışişleri Bakanı olarak da pek bir hatası görülmedi.

Fakat şimdi **“Nükleer Ali” 2011 ile ilgili değerlendirmelerde bulunurken, Yenilenebilir Enerji Kanunu’nun çıktığını hatırlatmış, sonra da, “asıl büyük kapasite ise nükleer enerjide” buyurmuş.**

Böylece Babacan, önümüzdeki yıllarda dünyada en çok tartışılacak konulardan birinde tavrını baştan çok açık ortaya koymuş.

Ekonomiler sadece ekonomik politikalarla büyümüyor, giderek artan miktarda enerji de gerekiyor.

Yakın zamana kadar sadece fosil enerjiler, yani petrol ürünleri kullanılıyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Duvar

Cem Sey 10.01.2011

2000 yılında gazetecilik yaşamımın ilk ve aslında tek sansürünü yaşadım.

Çalıştığım televizyon kuruluşuna, yaşanmakta olan büyük bir insanlık dramını haber yapmayı önerdim.

Konuyu tek araştıran ben olduğum için Batı medyası her gün haber alıyordu.

Bizim televizyondan ise tık çıkmıyor.

Birkaç defa üsteledikten sonra bağlı olduğum Dış Haberler Şefi, “yapmayacağız o haberi, çünkü ulusal çıkarlarımıza aykırı” dedi.

O nedenle **Türk güvenlik görevlilerinin Meriç Nehri’ni zorla geçmeye, Yunan polisinin de geri gitmeye zorladığı binlerce Afrikalıdan Türkiye’de pek kimsenin haberi olmadı.**

O insanlar yaklaşık bir hafta tehlikeli bir arazide pingpong topu gibi bir o yana bir bu yana savruldu.

Hem Yunan, hem de Türk yetkililer böyle bir olayın olduğunu resmî olarak hiç doğrulamadı.

Fakat cesur, genç ve adalete inançlı bir savcı, "aslında olmadı böyle bir şey ama burası Türkiye, olsaydı bakın nasıl olurdu" diye lafa girerek, herşeyi anlattı.

Resmî doğrulama, ancak Yunanistan'a girmeyi başaranların Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne başvurması üzerine bu kurumdan geldi.

Yaklaşık iki hafta sonra da, eylül başında, Türkiye ve Yunanistan sessiz sedasız, yasadışı yollardan sınırı geçmeye çalışan göçmenler konusunda nasıl hareket edeceklerini belirleyen bir anlaşma imzaladı.

Bu da kamuoyuna yansımadı.

Şimdi aynı sınır yine göçmen akını nedeniyle Avrupa'da manşetlere çıkıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

12 Eylül'ün gölgesi

Cem Sey 17.01.2011

Hrant Dink'in katledilişinin yıldönümü yaklaştığından mıdır bilmem, çok umutsuz ve karamsarım bugünlerde.

Bakin, Türkiye giderek AB yolundan uzaklaşıyor gibi.

Bunu yaparken de siyasetçiler, "Avrupa bize haksızlık yapıyor" diyor.

"Türkiye ebediyen AB kapısında beklemez" diyorlar.

Sonra ton değişiyor.

"Türkiye Ortadoğu'da bölgesel bir güçtür" cümlesini sık sık duyar olduk.

Çin'le, Rusya'yla, İran'la Ankara'nın arasından su sızıyor.

Avrupa hakkında söylenenler de, dünyanın başka bölgelerinde yapılanlar da, sadece o kadarla kaldığında kendi içinde doğru.

Doğru ama Türkiye'nin bir de başka gerçekliği var.

O gerçeklik, Türkiye'nin neden hâlâ AB'nin tam üyesi olamadığı sorusunda Avrupalılara hak veriyor, ülkenin yüzünü başka yöne dönmesine bir açıklama olabiliyor.

Çünkü Kürt sorunu çözülmemiş, eli bir türlü barışa gitmeyen bir ülke bu.

Türkiye'nin 2. Dünya Savaşı sonrasında yetiştirdiği en değerli insanlardan biri olan Ermeni gazeteci Hrant Dink'i öldüren, devlet içinde yuvalandığını artık uçan kuşun bile bildiği, içinde devletin idari görevlilerinin, istihbarat

elemanlarının ve polislerin bulunduğu çetenin üzerine gidilmemesi için elinden geleni ardına koymayan bir hukuk sistemi var bu ÷lkede.

Pınar Selekleri, Doğan Akhanlıları elinde herhangi bir ciddi ve sağlam belge olmadan, "cinayet" gibi çok ağır bir suçla itham eden ve onun da ötesinde mahkûm etmeye kalkan bir hukuk sistemi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devrim

Cem Sey 24.01.2011

Tunus'ta halk ayaklandı.

Önce bu ayaklanmayı şiddetle bastırmaya heveslenen Devlet Başkanı Zeynel Abidin Bin Ali birkaç gün içinde pes etti ve kaçtı.

Yerine gelen geçiş dönemi hükümetinin geçiş dönemi bir günden ibaret kaldı.

Son gelen haberler, ÷lkede iktidarın kimin elinde kaldığını açıklamaya yetmiyor.

Kıvılcım başka Arap ÷lkelerine de sıçradı.

Cezayir'de ana muhalefet partisinin mitingine polis çok sert müdahale etmek zorunda kaldı.

Yemen'de göstericiler, yine adı Ali olan kendi devlet başkanlarını protesto ediyor.

Mısır'ın polis devleti diken üstünde.

Bütün bu olanlara devrim denmez de ne denir?

Bunun bir "devrim" değil, sadece bir "değişiklik" olduğunu savunanlar, herhangi bir politikayı ya da gelişmeyi, sadece kendi kafalarına uygun olduğu zaman kabullenme eğiliminde olanlar.

Bu devrim, sosyalizmde bitmeyecek kuşkusuz.

Ama sosyalizmin şimdilik bu ulusları pek ilgilendirmediği de yıllardır belli.

Böyle olması, gerçekleşen halk ayaklanmasını, "devrim değil, sosyalizme ulaşamayacaklar" diyerek küçümseme hakkını verir mi bize?

Bence hayır.

Üstelik, Tunus'ta başlayıp, diğer Arap ÷lkelerine de sıçrayan olaylar, Ortadoğu (canı isteyen Büyük Ortadoğu da diyebilir) halklarının demokrasi adına olsun, İslam adına olsun ya da sosyalizm adına olsun, despotik rejimler oluşturan herkesten artık bıktığını gösteren en güncel gelişme.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bilmece

Cem Sey 31.01.2011

Kahire dumanlar içinde.

Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in baskıcı ve sahte demokratik yönetiminin siyasi yüzü olan Ulusal Demokratik Parti'nin genel merkezi önceki gün kül oldu.

Mısır halkı ayaklandı.

Mısır'ın diktatörü ve onun diktatörlüğünü ayakta tutup, ülkenin zenginliklerini cebine indirenler korku içinde.

Fakat mücadelenin sonucu belli değil.

Diktatör Mübarek, Tunus'taki ahababı Zeynel Abidin Bin Ali gibi kaçmak zorunda kalabilir.

Ama sistemin durumu tekrar denetim altına alması da olanak dâhilinde görülüyor.

Bu halk ayaklanması ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, artık Arap dünyasında alevlenen başkaldırı sürecektir ve Ortadoğu'nun çehresi birkaç yıl içinde tamamen değişecek.

Bunda herkes hemfikir.

Hemfikir ama yeni çehrenin nasıl olacağını kimse bilemiyor.

Bir yandan, halk ayaklanmasına katılan on binlerce insanın "daha fazla özgürlük" ve bu anlamda "daha fazla demokrasi" talep etmesi, Arap dünyasının demokrasiye yönelebileceği umudu yaratıyor.

Öte yandan, ayaklanan halk yığınları içinde Müslüman Kardeşler örgütünün de aktif olduğu, muhteşem organize edilmiş altyapısını kullanarak, sokaklarda polis zorbalığına direnenlere sıcak çorba dağıttığı ve diğer ihtiyaçlarını karşıladığı haberleri geliyor.

Ortadoğu'nun en eski İslamcı örgütünün de bu kargaşada iktidara gelme şansı var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arap Baharı ve Batı

Cem Sey 07.02.2011

Tunus'ta başlayıp, Mısır ve diğer Arap ülkelerine sıçrayan özgürlük fırtınası Batı'da "Arap Baharı" olarak anılmaya başlandı.

Arap toplumları birdenbire içlerinde yatan özgürlük isteğini, bu uğurda mücadele etme ve en sert diktatörlere karşı durma cesaretini keşfetmiş benziyor.

Ama bu ayaklanmanın bir de Batı üzerinde yarattığı etki var ki, üzerinde durmaya değer.

Arap Baharı, yıllardan beri, sabah akşam demokrasi lafıyla yatıp kalkan bu ulusların kendi demokrasi anlayışlarını, kendilerinin bu dünyada oynadığı rolü sorgulamalarına yol açıyor.

Acaba Batı demokrasisi gerçekten kendilerinin sandığı gibi mükemmel mi işliyor?

Yoksa dünyanın o kısmında da artık çağa uyma, kendi sistemini, kendi tavrını elden geçirme gereği mi var?

Globalleşmenin bir daha geri dönülemeyecek şekilde değiştirdiği dünya koşullarına uyum sağlama ihtiyacı mı var?

Günlerdir Kahire’de Tahrir Meydanı’nda sabahlayan, Mübarek rejiminin üzerlerine saldıgı serseri sürüsünün saldırısından bile yılmayan, çoğu genç, birçoğu kadın Arap insanları Batı medyasında bu soruların sorulmasını da sağladı.

Arap Baharı’nın hazırlıksız yakaladığı Washington ve Avrupa başkentleri uzun süre şaşkınlık içinde bocaladı.

Yeni yeni tereddütlü davranmanın kendilerini vuracak bir ok olduğunu görüp, demokratlardan yana tavrı almaya başlıyorlar.

Ama o da şimdilik ikircimli bir tavrı.

Oysa Mısırlı gençlerin ısrarlı ve korkusuz demokrasi mücadelesi, Batı ülkelerinde unutulmuş bazı değerleri hatırlattı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Egon Krenz

Cem Sey 14.02.2011

Sevdiğim bir arkadaşımın zılgıtı yedim.

Hüsnü Mübarek’in Mısırlı subayların neredeyse koluna girip, zorla iktidar koltuğundan kaldırılmasından; neredeyse ite kaka Kahire’den Şarm El Şeyh’e götürülmesinden sonra, “dur bakalım, nasıl gelişecek bu iş” dediğim için.

“Yahu, bu kadar karamsar olma, bırak da biraz sevinelim” dedi.

Sevinmesine ben de sevindim de, aklıma başka örnekler geliyor.

Sevincim kursağımda kalıyor.

Örneğin, ben Kıbrıs’ta Hristofyas’ın başkan seçilmesine de sevinmişim ama bir şey değişmedi.

Ya da, Ermenistan’la protokoller imzalandığında da mutlu olmuşum ama maalesef kuşkularım haklı çıktı: Sınır hâlâ kapalı.

Mısır’da olan biteni düşündüğümdeyse aklıma başka bir örnek geliyor ve sevincim zil takip oynama düzeyine gelemiyor.

1989 yılıydı.

Sovyetler Birliği'nde başlayan sosyalist sistem içinde demokrasi rüzgârı nihayet –genellikle Doğu Almanya olarak bilinen- Demokratik Almanya'ya ulaştı.

Aylar süren yürüyüşlerden sonra nihayet Devlet Başkanı Erich Honecker istifa etmek zorunda kaldı.

Oysa o da son dakikaya kadar ayak sürümüştü.

1946'dan beri hüküm süren Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi adına yapılan bir açıklamayla, Honecker'in yerine Egon Krenz'in getirildiği duyuruldu.

Krenz, o güne kadar Demokratik Almanya'daki merkezî gençlik örgütü Özgür Alman Gençliği'nin (FDJ) başkanıydı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şaşı Heidi

Cem Sey 21.02.2011

Arapların ayaklanmasının kaçınıcı haftasını doldurduğunu tam bilmiyorum.

Ama uzun zaman oldu.

Ben artık devrim sarhoşu oldum.

Net düşünemiyorum.

Radyolar, Libya'dan büyük ve kanlı çatışma, daha doğrusu katliam haberleri veriyor.

Arapça bilmediğim için ne dediklerini anlayamadığım, ama ses tonlarından korkularını anladığım insanların mikrofonlara birkaç laf edip, ardından da keskin nişancılara hedef olmamak için kaçtıklarını duyuyorum.

Olaylar, devrim, iktidarlarına yapışan sözde liderlerin direnişi ve akan kan büyümeye başlıyor.

Ama ben yorulduğumu hissediyorum.

Almanların da yorulduğu görülüyor.

Arap ayaklanması Almanya'da artık alışılmış bir olaya dönüşüyor.

Ren Bölgesi'nde geleneksel karnaval dönemi geldi.

Orta Çağ'da, Avrupalıların da kendi hükümlarlarına isyan etme yeteneğinin olmadığı karanlık günlerde doğmuş karnaval geleneği.

Esprili şekilde içinde yaşadıkları düzeni birkaç gün de olsa eleştirebilmek için Almanlar karnavalı yaratmış.

O nedenle de bu bölgede insanlar hâlâ birkaç gün için bile olsa kılık değiştirip, yılın geri kalan bölümünde yaptıklarını, düzenlerini, iktidarlara ve iktidar sahiplerini "doğaçlama komedi" denebilecek şekilde eleştiriyor.

Herkes başkası olmaya soyunuyor.

Kendileriyle dalga geçip, eğleniyorlar.

Bu yıl Arap gibi giyinmek moda.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ters yol

Cem Sey 28.02.2011

Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan Almanya'da.

Bu yazı yazıldığı sırada daha ne Düsseldorf kentinde, Almanya'da yaşayan Türkiyeli göçmenlere seslenmişti ne de Angela Merkel ile birlikte Hannover'de her yıl düzenlenen elektronik fuarı CeBit'in açılışını yapmıştı.

Ama daha şimdiden, bu ziyaretin nasıl bir havada geçeceği ortada.

Önce bu ziyaret öncesindeki durumun bir fotoğrafını çekmeye çalışalım.

Bir yanda, ekonomisi patlayan ama hükümeti bir bunalımdan diğerine düşen Almanya.

Diğer yanda, yine ekonomisi çok canlı ama seçimlere giden bir Türkiye.

Bir yanda, ekonomisi hâlâ durgunluktan çıkamamış, Arap dünyasında başlayan devrimi ne anlayabilen ne de buna yönelik politikalar geliştirebilen ve bu sorunların zorlamasıyla kendi yapılarında bir devrime eşdeğer yenilenmeleri tartışan bir AB.

Diğer yanda, son gelişmelerle Ortadoğu'da etkisini arttırma şansı daha da büyüyen ve eksen değiştirmese de, "eksen değiştirebiliriz" sinyalleri veren bir Türkiye.

Bu ortamda **Ankara'nın tıkanan AB yolunu açmaya çalıştığı gözleniyor.**

Erdoğan'ın da bu geziyi de bu yönde kullanmaya çalışacağı kesin gibi.

Başbakan gelmeden önce Türkiyeli bakanların "Sonsuza kadar AB kapısında bekleyemeyiz" türü açıklamaları yoğunlaşmıştı.

Erdoğan hükümetinin, müzakerelerin önünü yeniden açmak için doğrudan Merkel ve Sarkozy hükümetlerine baskı yaparak, onları geri adım atmaya zorlamak istediği izlenimi güçleniyor.

Oysa, “Beklemeyiz, döner yolumuza gideriz” söyleminin ciddi politikaya dönüşmesi en başta Türkiye’yi kesinlikle Avrupa’da görmek istemeyen bir avuç Batılı politikacının sevinç duyacağı bir gelişme olacağından Türkiye’ye değil, onlara hizmet eder.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tokat

Cem Sey 07.03.2011

Bavyera’nın yerel muhafazakâr partisi Hristiyan Sosyal Birlik (CSU) üyesi eski Almanya Savunma Bakanı Karl-Theodor zu Guttenberg doktora çalışmasında başkalarının düşüncelerini çaldığı suçlamalarına dayanamadı ve şapkasını aldı, gitti.

Guttenberg’in istifası Merkel hükümetine yeni bir darbe oldu.

Başbakan Angela Merkel’in iki buçuk yıl önce kurduğu muhafazakâr-liberal koalisyon baştan beri bir krizden diğerine savruluyor.

Her krizle biraz daha yıpranıyor.

Öyle ki, birçok önemli yerel seçim yaşanacak 2011 yılında en ufak darbeler bile koalisyonu yıkma tehlikesi doğuruyor.

Hamburg eyaletinde yapılan seçimde Merkel’in muhafazakâr partisi Hristiyan Demokratik Birlik (CDU) büyük oranda oy kaybederken, Sosyal Demokratlar yüzde 50’ye yaklaşarak, tek başına iktidara geldi.

Baden-Württemberg’de 27 martta yapılacak yerel seçim, hükümetin kaderi açısından en önemli seçim olacak.

Bu seçimden hemen önce yaşanan Guttenberg krizi Merkel için hesapta olmayan yeni bir darbe oldu.

Hükümet partileri arasındaki kavgaya ve kargaşaya yeniden ayyuka çıktı.

Başbakan Merkel de, koalisyonun ikisi muhafazakâr, biri liberal üç üyesi arasındaki zehirlenmiş ortamın daha da bozulmaması için, hızlı bir düzenlemeyle Guttenberg’den doğan boşluğu hemen doldurdu.

CDU’lu İçişleri Bakanı Thomas de Maiziére Savunma Bakanlığı’na kaydırıldı, yerine CSU’lu Hans-Peter Friedrich getirildi.

Friedrich, Alman medyasında “büyük bir bilinmeyen” olarak adlandırılıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müdahale

Cem Sey 14.03.2011

AB'de savaş çağrısı pek yapılmaz.

Nicolas Sarkozy geçen hafta yaptı.

Sarkozy'ye göre, Libya'daki muhalif güçleri desteklemek için AB'nin ülkede belirlenecek hedefleri vurması gereklıymiş.

Herhalde seçimlerde oy toplamak için artık bir savaştan medet umuyor.

Fakat AB'nin diğerk liderleri bu oyuna gelmedi.

Brüksel –hemen hemen oy birliğıyle- Libya'ya yapılacak her türlü askerî müdahalenin BM Güvenlik Konseyi'nin kararına bağlı olduğunu vurguladı.

Arap Birliğı'ne de göz kırparak, "Bunu sizin istemeniz lazım" dedi.

Benzer sesler Washington'dan da geldi.

Batı dünyası, Irak faciasından sonra artık yoğurdu üfleyerek yiyor.

Sadece Batı da değil.

Rusya da Libya'ya askerî müdahaleyi sadece bir Güvenlik Konseyi kararıyla kabul edeceğini açıkladı.

Daha düne kadar Libya diktatörü Kaddafi'yle can ciğerk ahbap olan Fransa Devlet Başkanı Nicolas Sarkozy dışında kimse Libya'ya ilk müdahale eden olmak istemiyor anlaşılan.

Böylece top Araplara geçmişti.

Arap Birliğı'nin bu yönde yaptığı çağrının dünyanın bu beklentisine yanıt olduğu açık.

Bu çağrıyla Güvenlik Konseyi'nin Libya'ya müdahale kararı almasının da n büyük ölçüde açılıyor.

Aslında Avrupa başkentlerinde zaten günlerden beri bu kararın alınması gereken yerin AB olmadığı hep vurgulanıyor.

NATO'yu adres gösteriyor AB liderleri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk Sarkozy

Cem Sey 28.03.2011

İktidarının ilk yıllarında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan saf bir temizlik içindeydi.

Birçok konuda dobra dobra konuşuyordu.

Söylediklerinde samimi olduğu çoğu kez hemen anlaşılıyordu.

Özellikle ilk Avrupa gezilerinde buna biz gazeteciler sık sık tanıklık ettik.

Daha resmen başbakan olmadan Berlin'e yaptığı ilk gezide, düzenlenen bir basın toplantısında, o dönemin Alman Dışışleri Bakanı Joschka Fischer'in hayret dolu bakışları altında, katlayıp cebine koymuş olduğu dokuz sayfalık bir metni cebinden çıkarıp sonuna kadar okuduğunu birçok gazeteci hatırlıyor.

Samimiyetle, Türkiye'nin Batı dünyasıyla ilişkileri konusunda düşüncelerini anlatmıştı.

Aradan yıllar geçti.

Erdoğan ve ekibi, Batı'nın siyaset dünyasıyla sadece tanışmakla kalmadı, onun içini-dışını öğrendi.

Ve şimdi öyle anlaşılıyor ki, ona tamamen uyum da sağlamışlar.

Geçen hafta dünya NATO'nun Libya'ya müdahale kararını alışını film gibi izledi.

Filmin iki kahramanı vardı:

Fransa Devlet Başkanı Nicolas Sarkozy bir yanda, Türkiye Başbakanı Erdoğan diğeri yanda.

İki aşırı uç da diyebilirsiniz.

Biri, Libya'da Kaddafi'yle ufakık teması olmuş olabilecek her yerin ve hedefin yerle bir edilmesini savunuyor.

Diğeri, "Müslüman kardeşlerime asla silahımı çevirmem" buyuruyor.

Sarkozy'nin hesabı açık.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne değişiyor

Cem Sey 04.04.2011

Taşlar yerinden oynadı.

Bir eyalet seçimi Berlin'de deprem yarattı.

Şimdi deprem ardılı tsunami Alman başkentine doğru yolda.

Birkaç yıl içinde etkileri Brüksel'e varacak.

58 yıl yönettiği Baden-Württemberg eyaletini yitiren Almanya Başbakanı Angela Merkel'in Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) partisi panik içinde.

Liberal Hür Demokrat Parti'yle (FDP) Berlin'de kurduğu merkezi hükümetin meclisteki rahat aritmetik çoğunluğuna rağmen, sonunun geldiğini biliyor.

CDU, bundan sonraki Alman hükümetinin dışında kalmamak için düğmeye bastı.

Yükselişe geçen Yeşiller'le aradaki buzları eritmek için Merkel bir gecede karar verdi:

"CDU artık yeşil olacak!"

Bugün büyük olasılıkla FDP Başkanı ve Dışışleri Bakanı Guido Westerwelle de parti liderliğini bırakmak zorunda kalacak.

Nükleer santrallerin en büyük destekçilerinden FDP birdenbire ekolojiyi keşfetmeye hazırlanıyor.

"Yeşil"leşmek bu krizi atlatmaya yeter mi?

Muhafazakârlar 2005'ten beri iktidarda olduğu halde, üzerlerine ölü toprağı serpilmiş gibi, ülkeye niçin hiçbir yön veremiyor?

Bugün Almanya'da yıldızı yükselen siyasi ekibin Yeşiller olmasının açıklaması ne?

Açıklama aslında basit.

CDU'yu bugüne taşıyan savaş sonrası muhafazakâr kuşak demografi kurbanı oluyor.

Yerini, 68'li ve o dönemin duygu dünyasına büyük ölçüde bağlı kalmış bir kuşak alıyor.

Alman toplumu değişiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP ve müsveddesi

Cem Sey 11.04.2011

Hürriyet'in Almanya baskısı, AB müzakerelerini yürüten Devlet Bakanı Egemen Bağış Hollanda'da kendisini dinlemeye gelen Türk işadamlarına, "Hiç kimse AB'yi 45 yıl beklemezdi" dediğini yazıyor.

Şaşırdım, çünkü ben o 45 yılın hikâyesini farklı biliyorum.

Hatta 15. yılda filan olacak, AB üyeliğinin altın tepside sunulduğunu hatırlıyorum.

Ama o tarihte sükse yapman ve memlekete yaptığı "muhteşem katkılar" nedeniyle bugün de sevgiyle anılmaya devam edilen "kara yağız" bir politikacı tepsiyi elinin tersiyle itmişti.

Aynı şahıs, 20 yıl sonra, bu sefer AB Türkiye'yi hepten kovmasın diye alelacele uçaklarla Helsinki'ye taşınmış ve güç bela kapının kapanmasını engellemişti.

Ama belli ki o günü hatırlamak AKP'nin bile işine gelmiyor.

AKP 2002'de işbaşına geldi.

Sayın Bağış Hollanda'da, "Dokuz yıldır reform yapıyoruz" demeye getirmiş.

E, seçim dönemidir, her politikacı palavra sıkar, ama AKP, AB palavrası sıkmasın.

Çünkü iş yine tehlikeye girmeye başladı ve bu kez panik içinde bir yerlere uçmak da durumu kurtaramayabilir.

Dokuz yılın detaylarına bir bakalım:

Doğru, AKP hızlı başladı ve çok önemli reformlar yaptı ama hemen hemen hiçbirini uygulamaya geçiremedi, hayır, geçirmedi.

Yattılar kulaklarının üzerine, askeri de bahane ettiler.

Ta ki, geçen sene yaptıkları anayasa değişikliğine kadar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupai demokrasi

Cem Sey 18.04.2011

Bir süre önce, "seçim falan demeden gerçek demokrasi için çalışmak gerek" şeklinde bitirdiğim bir yazıma tepkiler aldım. Beni "Avrupai bir ağızla konuşmak"la eleştiriyorlar. Bir de -haklı olarak- "demokrasinin gerçeği sahtesi olur mu" diye soruyorlar.

"Seçim falan demeden" şeklindeki ifademe takılanlar, "seçim olmadan demokrasi nasıl olur" diyor. Yaklaşık 30 yıldır ortasında yaşadığım için doğal olarak etkilendiğim ve benimsediğim "Avrupai ağızla" anlatmaya çalışayım. Bir kere, demokrasiyi Türklere maalesef Avrupalıların anlatması lazım, çünkü Türkiye topraklarında hiç demokrasi olmadı.

Bu yüzden, hükümetin en üst düzeyli temsilcileri bile "bir demokratikleşme süreci"nden söz ediyor.

Ancak "mutlak bir demokrasi", yani bu sürecin bittiği bir aşama yok.

Demokrasi daha çok zamanla gelişen, toplumsal mücadelelerin etkisiyle yer yer daralan ya da genişleyen bir düzen.

Ama temel unsurları var ve bunların tartışmasız kabul gördüğü ve uygulandığı ülkeler "demokratik ülkeler" olarak adlandırılıyor.

Türkiye Cumhuriyeti de bu ülkeler arasına girmeye aday. Çünkü AB'nin kapısını çalıyor ve Başbakan Erdoğan'a inanmak gerekirse, bu hedeften kesinlikle dönmüş değil.

Gelelim seçimlere.

Serbest olmak kaydıyla seçimler, tabii ki, demokrasinin temel bir unsuru.

Fakat yüzde 10 barajı seçimlerin serbestliğine gölge düşürüyor.

"Barajın yüksekliğine halk karar verir" demek de demagoji oluyor.

Seçim hazırlıkları içindeki hükümetlerin, başkalarına oy veren seçmenleri kazanmak ve oy arttırmak için, o seçmenlerin hoşuna gidecek popülist, fakat anti-demokratik uygulamalara girişmesi ise demokrasi düşüncesiyle taban tabana zıt düşüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tunuslu göçmenler

Cem Sey 25.04.2011

Ocak ayından beri Kuzey Afrika'dan gelip İtalya'nın güneyindeki Lampedusa Adası'na sığınanların sayısı 30 bine yaklaştı. Lampedusa İtalya'dan çok Afrika'ya yakın. Tunus'tan Lampedusa'ya gitmek, Silifke'den Girne'ye gitmek gibi birşey.

Bir taş atımı mesafe...

Ama bu yolculuğa çıkan -çoğu Tunuslu- göçmen yaşamını tehlikeye atıyor. Avrupalı göç uzmanları, son göç dalgasının eskilerinden nitelik olarak önemli bir farkı olduğuna da dikkat çekiyor.

Bu kez gelenler, kendi ülkelerinde gelecek perspektifi göremediğinden ayaklanıp, Tunus yönetimini deviren iyi eğitilmiş gençler. AB ülkelerinde yaşanan uzman darlığı için biçilmiş kaftan.

Fakat Avrupa bu göçe polen solumuş astımlılar gibi tepki veriyor.

İtalya Kuzey Afrikalı göçmenleri onlara kötü davranarak göçten caydırmayı denedi.

Bir anlamda normal.

Çünkü İtalya'daki Berlusconi hükümeti aşırı sağ partilerin desteğiyle ayakta duruyor.

Göçmenlere düşmanlığı politikalarının temellerinden biri haline getirenlerin desteğiyle yani.

Ama göçmenlere kötü muamele ederken Roma'nın bir amacı da diğer Avrupa ülkelerinin dikkatini çekmek ve AB'den, göçmenler için kullanmak bahanesiyle, para koparmaktı.

AB Roma'ya sırtını döndü.

Diğer AB ülkeleri, ne İtalya'ya ne de göçmenlere yardım etmeyi seçti.

İtalya İçişleri Bakanı Roberto Maroni'nin son numarası ise, Kuzey Afrikalılara kısa sürede seyahat belgesi temin ederek, yasal yollardan başka AB ülkelerine gitmelerini teşvik etmek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Siyasi grev de ne?"

Cem Sey 02.05.2011

Dün işçiler, sendikalar 1 Mayıs'ı kutladı. Tüm dünyada.

Türkiye'de de, İstanbul Taksim Meydanı'nı doldurdu işçiler.

En azından, öyle olduğunu umuyorum, çünkü bu yazı daha önce yazıldı ve Türkiye'nin sağı solu belli olmuyor.

Taksim Meydanı'nda 1 Mayıs kutlama özlemi, Taksim'e cami yapma özlemine benzemez.

Daha önemli bir simgedir.

Türkiye'de işçilerin ekonomik ve siyasi haklarını aramak için başlattığı hareketler, dünyadaki benzer hareketler kadar eski de olsa, vardığı nokta diğerlerinin oldukça gerisinde.

Bunun nedeni işçilerin ve sendikalar ya da sol partilerin yeteneksizliği değil.

Özellikle cumhuriyet tarihinde bu hareketler üzerindeki siyasi baskının aşırı ve çok acımasız olması.

Bu acımasızlığın zirvesini de 1977 yılında Taksim'de yapılan katliam oluşturuyor.

1 Mayıs'ın Taksim'de yapılması bu nedenle simgesel bir önem taşıyor.

İki yıldır bu sorun bitmiş görünüyor.

İşçiler 1 Mayıs'ta Taksim'de.

Gelecekte de böyle kalmalı.

Bu Türkiye'nin demokratikleşmesinin en önemli göstergelerinden biri.

Sadece Türkiye'de değil, yurt dışında da böyle algılanıyor.

Fakat bu yıl umut veren bir gelişme daha dikkat çekiyor.

TİSK Başkanı Tuğrul Kutadgobilik, "eğer işçi temsilcilerinden öyle bir davet almış olsaydım, 1 Mayıs'ı çalışanlar ile birlikte kutlamak için Taksim Meydanı'na giderdim" demiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yere düşen bayrak

Cem Sey 09.05.2011

Yabancı gazetecilerle bir hafta Türkiye'yi dolaşınca, onların soruları sayesinde, bu ülkeye ve insanlarına başka gözle bakma fırsatı oluyor.

Geçtiğimiz hafta, onaltı Alman gazetecisiyle İstanbul, Ankara, Diyarbakır ve Mardin'i dolaşırken bu fırsatı buldum.

Çok şaşırtıcı gözlemlerim oldu.

Gezi seçim öncesine denk düştüğünden seçim kampanyası ışığında geçti.

İstanbul'da basın sorunlarını, Ankara'da siyasilerin düşünce ve eğilimlerini, Diyarbakır ve Mardin'de ise Kürt temsilcilerinin ülkeye ve sorunlara bakışını anlamaya çalıştık.

Gezide ortaya çıkan iki temel gözlemimi aktaracağım.

Birincisi, 2002'den 2011'e kadar geçen sürede bu ülkenin iki temel siyasi eğilimi olan AKP ve CHP'nin sorunlara bakışının ve siyasi tavrının tamamen yer değiştirmiş olduğu.

Yabancı gazeteciler önce CHP'de Genel Başkan Yardımcıları Gülsün Bilgehan ve Osman Korutürk ile konuştu.

Yıllardan beri Ergenekon'un avukatlığına soyunan, AB reformları hakkında topluma kuşkular aşılayan ve askerin ardında politika yapan CHP'li politikacıları bulmayı bekleyen Alman gazeteciler oldukça şaşırdı.

Bilgehan ve Korutürk'ün çizdiği tablo gerçekçi, yaklaşımları uygar, çözüm önerileri ise makuldü.

Kısa bir yemek arasından sonra konuştukları AKP Genel Başkan Yardımcısı Haluk İpek ise şok yarattı.

"Ermeni Soykırımı"ndan söz edenleri "safсатаıcılıkla" suçlaması önemli değil.

Türkiye'de birçok siyasetçinin katliamcı kafa yapısını savunması yeni değil çünkü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Schengen'e darbe

Cem Sey 16.05.2011

Danimarka hükümeti, AB içinde serbest dolaşımı düzenleyen Schengen Anlaşması'nın ırzına geçti.

Sağ popülist Danimarka Halk Partisi'nin baskısıyla Başbakan Lars Rasmussen, ülkesinin sınırlarında tekrar tam teşekküllü sınır kontrollerinin başlayacağını açıkladı.

Danimarka Halk Partisi, on yıldır başbakanın sağ liberal partisini destekliyor.

Aşırı sağın bu politikasının çok ustaca olduğu ancak yıllar sonra anlaşıldı.

Partinin yabancı düşmanı politikası bugün Danimarka'da genel kabul görüyor.

Yabancı düşmanlığının bir parçası da Avrupa Birliği düşmanlığı.

Bu nedenle de Danimarkalılar Almanya'yla olan kara sınırlarında sanki bir yabancı akını varmış gibi göstermelik bir önleme başvuruyor.

Belli ki asıl amaç, AB'yi vurmak ve onun iç yapılarını sarsmak.

Neoliberal Başbakan Rasmussen de, koltuktan vazgeçmektense, AB'yi zor durumda bırakmayı tercih ettiğinden, popülist sağın her dediğini yapıyor.

Kimin başbakan olduğu artık belli değil.

Danimarka bu kararı kimselere sormadan alırken, kendisi, Schengen Anlaşması'nın kendisine getirdiği faydalardan vazgeçmeyi düşünmüyor ama.

Anlaşmadan imzasını çekmekten Kopenhag'da kimse bahsetmiyor.

Brüksel'in reel politika icabı, Danimarka gibi siyasi dengelerde "önemsiz" bir ülkenin provokatif kararını bir süre sonra unutacağını hesaplıyorlar herhalde.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çerkesler

Cem Sey 23.05.2011

Alper Görmüş ve Enver Sağlam sayesinde Çerkes Soykırımı ve Türkiye'de yaşayan Çerkesler biraz olsun gündeme geldi.

İkisine de teşekkür ediyorum.

Çünkü -en azından teoride- ben de Çerkes'im.

"Görmüş'ün köşesinde "Çerkeslerin sesini duyan var mı" başlığıyla, Enver Sağlam'ın kaleme aldığı yazıda, "Beyaz Türk olmuş Çerkesler"den söz ediliyor.

Sağlam, Cumhuriyet tarihinde devlet ve hükümette önemli görevler alıp, "Çerkeslik adına hiçbir şey yapmayan"lardan bahsediyor.

Ben de herhalde "Beyaz Türk olmuş" Çerkesler kategorisine giriyor olmalıyım.

Sağlam'ın bahsettiği gibi "solun efsane ismi" olmak bana nasip olmadı ama en azından bu ufak ama saygın gazetede, ufak bir köşem oldu, fakat bugüne kadar bu köşede ben de "Çerkeslik adına" hiçbir şey yapmadım.

Neden? Sağlam'ın yazısını okuduktan sonra, referans verdiği sayfalara girerek inceledim.

Açıkçası, 21 Mayıs'ın Çerkes Soykırımı'nın yıldönümü olduğunu ilk kez oradan öğrendim.

Bu bakımdan da Sayın Sağlam'a teşekkür borçluyum.

Çerkes Soykırımı öykülerini çocukluğumda dedemden dinlemiştim.

Ailemde son "gerçek Çerkes" de 1983 yılında kaybettiğim dedemdi.

Çocuklarını birer "Beyaz Türk" olarak yetiştiren oydu.

Dedem Çerkesçe bilir ama konuşmazdı.

Haliyle de ne babam, ne halam ne de ben Çerkesçe öğrendik.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BBC

Cem Sey 30.05.2011

BBC sustu.

Artık BBC Türkçe Servisi'nin yayınlarını kimse dinleyemeyecek.

Tüm dünyayı saran ekonomik krizin en son kurbanı oldu bu yayın.

Hâlâ krizin etkisinden kurtulamayan İngiltere, BBC'nin çeşitli dillerdeki radyo yayınlarını durdurmak zorunda kaldı.

Türkiye açısından bakınca, bunun büyük bir kayıp olduğunu söylemek mümkün.

BBC'nin tüm diğer yayınlar arasında özel bir yeri olduğunu, Ankara'da yaşayan ilkokul arkadaşım Ömer Kalaycı'nın gönderdiği bir elektronik postadan anlıyorum.

"Artık BBC'de de sesini duyamayacağız" diyor Ömer.

Ben başka radyolara daha fazla çalıştığım halde herkesin benim sesimi BBC yayınlarından biliyor olması, bu kurumun Türkiye'de kendine özel bir yer edindiğinin ufak da olsa bir kanıtı.

BBC Türkçe Servisi'nin susmasıyla Türkiye'de tarafsız haber alma olanakları biraz daha daraldı.

Diyeceksiniz ki, "Amerika'nın Sesi (VOA) ve Almanya'nın Sesi (DW) de var".

Ancak onlar BBC'nin yerini tutamıyor.

VOA ister istemez Amerikan devletinin resmî görüşlerini yansıtıyor. Deutsche Welle ise son yıllarda giderek, "Türk halkı apolitikleşti, biz onlara Alman mutfağını tanıtalım" çizgisine girdi.

Buna, "Ermeni Soykırımı" akla gelir korkusundan "Ermeni" kelimesini bile kullanmamaya çalışmak gibi egzantriklikler de ekleniyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yabancı gözüyle

Cem Sey 06.06.2011

Türkiye'de Alman siyasi vakıfları uzun yıllardan beri faaliyet gösteriyor.

Çok kimse -muhtemelen ne yaptıklarıyla hiç ilgilenmediklerindendir- bu kuruluşlardan işkillenir, hatta casusluk yaptıkları gibi saçma sapan bir iddiayla mahkemeye verildikleri bir dönem bile oldu.

Sosyal demokrat Friedrich Ebert Vakfı (FES), seçim öncesi bir analiz hazırladı.

Hem yabancıların Türkiye'deki seçime nasıl baktığını, hem de bu vakıfların kötü işler değil, Türklerin de Almanya'da yapmasında yarar olan işler yaptığını gösterdiği için bu analizin önemli bölümlerini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Önce şunu vurgulayalım:

FES, Başbakan Erdoğan'ın, "Bazı yabancılar bizim Sosyalist Enternasyonal'e üye olmamızı istedi. Asıl solcu biziz" lafını etmesine neden olan Alman Sosyal Demokrat Partisi'ne yakın.

Ama bakın AKP için ne diyorlar:

"2002 ve 2007 seçimlerinde reformları öne çıkaran ve kendini statükoyu aşacak parti olarak tanıtan AKP, bu kez devamlılık ve istikrarı savunuyor."

Avrupalı nezaketiyle yazılmış bu cümleyi Türkiye'nin sert siyasi diline tercüme edersek, bu, FES'in AKP'nin reformları bir yana bıraktığını ve düzeni savunan bir partiye dönüştüğünü düşündüğü anlamına gelir.

AKP'ye vuruyorlar ama CHP'ye de daha iyi davranmıyorlar.

Ergenekon sanıklarının aday gösterilmesini FES, "Bununla, Kılıçdaroğlu'nun, CHP'yi devlete yakın, asker vesayetini savunan, otoriter bir parti imajından kurtarma çabaları tehlikeye giriyor" şeklinde değerlendiriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

2071

Cem Sey 13.06.2011

Milliyetçiliğin dozunun iyice kaçtığı ve karşılıklı küfürler ile ağız dalaşının günlük olay haline geldiği oldukça seviyesiz bir seçim kampanyası arkada kaldı, geçmiş olsun.

Açıkkası, ben Başbakan Erdoğan ile MHP lideri Devlet Bahçeli arasındaki adam asma yarışını midem bulanarak ve endişeyle izledim.

Çünkü bir insanın, kitle katili bile olsa, öldürülmesine, hele toplum adına öldürülmesine karar vermenin kimsenin yetkisinde olmadığını düşünüyorum.

Aksini düşünen herkesi de insanlık dışı reflekslere sahip varlıklar olarak görüyorum.

Her neyse, seçim bitti, belki uygarlaşırlar.

Biliyorum, bugün okurların ilgisi ister istemez seçim sonuçları üzerine odaklanacak.

Hem sonuçları bilmediğim, hem de, 'belki birileri de seçimden bıkmış, okuyacak başka konu arıyordur' düşüncesiyle, ben seçim yazmayacağım.

***

Geçtiğimiz günlerde Enerji Bakanı Taner Yıldız, "Nükleer santrallerimizi 2071 yılında kapatmayı düşünüyoruz" dedi.

Bakan, "Almanya, İsviçre gibi ülkelerin 2020 yılından sonra nükleer santrallerini kapatacak olmalarının" Türkiye'de "yanlış yorumlandığını" iddia etmiş.

Yani herkes aptal, bir kendisi akıllı.

Diyor ki, "Nükleer santraller tehlikeli ise bu ülkeler niye yarın kapatmıyor da 2020'yi bekliyor? Bunlar 30-40 yılını doldurmuş santraller, ekonomik ömürleri bitiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beklenti

Cem Sey 20.06.2011

Seçimden önce yabancı gözüyle seçime nasıl bakıldığını sosyal demokrat Friedrich Ebert Vakfı'nın (FES) gözünden anlatmıştım. Bugün de seçim sonuçlarıyla ortaya çıkan durumun (ortaya çıkan meclis aritmetiği ve toplumsal güçler dengesi açısından seçim öncesine göre, çok da değişmemiş olan durumun) Batı'da yarattığı beklentilere bir göz atalım.

Öncelikle şunu belirteyim:

Avrupalılar, Türkiye'deki genel seçimi, neredeyse Türkiye'de sizlerin yaptığı kadar nefeslerini tutarak izledi.

Basın günlerce Türkiye'den haberler vererek, yer yer de koca koca sayfaları Türkiye'ye ayırarak seçimi izledi ve aktardı.

Alman basınındaki ilginin nedenini bazı meslekdaşlarıma sorduğumda aldığım yanıt oldukça ilginçti.

Onların kendi gazetelerinde bu konuyu önerdiklerinde yaşadığı tartışmalar, artık Türkiye'nin AB üyelik başvurusunun, eskiden olduğu gibi duyguları kabartmadığını gösteriyor.

Hatta Türkiye'nin AB üyelik talebi bu tür bir karar verilirken dikkate bile alınmıyor.

Müzakere sürecinin tıkanmış olması, gerçekçi bir bakışı gündeme getiriyor.

Düşünülen şu:

"Süreç tılandı. Açılması da şimdilik çok zor. O zaman üzerinde konuşmaya da gerek yok."

Türkiye hükümetinin de zaten son aylarda hemen hemen aynı motivasyonla "zorla güzellik olmaz, Türkiye'nin başka seçenekleri de var" havasına girmesi Avrupa ülkelerinde Türkiye-AB sorununun üzerinde düşünmeye artık gerek kalmadığı şeklinde yorumlanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Propaganda savaşları

Cem Sey 27.06.2011

Sabah çayınızı yudumlarken gazetenizi açtığınızda hangi başlığı tercih edersiniz?

1. Hükümet Kürt terörüne savaş açtı

2. Kürtler aşırılara savaş açtı İtiraf edeyim ben ikinci şıkkı tercih ederim.

Sanırım, Kürtleri toptan aynı kefeye koyan ilk şıkkı savunun fazla da çıkmaz.

Cumartesi sabahı Berlin’de Süddeutsche Zeitung’u açtığımda aklımdan ilk geçen bu düşünceler oldu.

Gazetede değişik bir şey vardı ve önce ne olduğunu çıkaramadım.

Ancak birinci sayfanın en altındaki haberin başlığını üçüncü defa okuduğumda bana neyin bu kadar yabancı geldiğini fark ettim.

“Müslümanlar dinci aşırılara savaş açtı” şeklindeydi haberin başlığı.

Haberin kendisiyse, Alman İçişleri Bakanı Hans- Peter Friedrich’in çağrısıyla polis, gizli servisler ve Almanya’daki bazı Müslüman çatı örgütlerinin biraraya gelerek, Müslümanların şiddet eylemlerine karışmasının nasıl önüne geçilebileceğini konuştukları ile ilgiliydi.

Yakın zamana kadar bu tür bir haberin başlığı Almanya’da, “Müslüman terörüne savaş açıldı” veya en azından, “Hükümet İslamcı aşırılara savaş açtı” türünden bir başlık olurdu.

Diğer gazetelere bakmadım ama Süddeutsche Zeitung’un duyarlı yaklaşımını övmeden de edemiyorum.

Gazete ne propagandif terör sözcüğünü kullanıyor, ne aşırılar Müslüman olarak niteleyip, birilerini hedef gösteriyor, ne de hükümetin kararlılığını öne çıkararak en incisinden bir “ötekileştirme” operasyonu yapıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yabancı soymak

Cem Sey 04.07.2011

Bir arkadaşımın Hollanda’da, Groningen kentindeyiz.

Cumartesi gecesi meydanlar tıklım tıklım.

Üniversite kenti olduğundan olacak, çoğunluğu çok genç, onbinlerce insan çeşit çeşit konser dinliyor.

Sanırım, eşcinsel şenliği CSD kutlanıyor.

Ama sadece eşcinseller eğlenmiyor.

Günün anlam ve önemini de unutmadan herkes birlikte eğleniyor.

Kahvelerde, lokantalarda oturan grupların çoğu, eşcinsel düşmanlığını ve ayrımcılığa nasıl karşı konulabileceğini tartışıyor.

Saatler ilerleyip, park ettiğimiz aracımıza döndüğümüzde bir sürprizle karşılaşyoruz:

Tuzlu bir park cezası.

Ne hata yaptığımızı anlamak için caddeyi dolaşıp, bir işaret arıyoruz, yok.

Gecenin 2:00'sinde itiraz edecek kimse de yok.

İlginç olan, ne İngilizce, ne de başka bir yabancı dilde herhangi bir açıklama da yok.

Ya Felemenkçe bilecek, ya da kaderine razı olacaksın.

Razı olduk ama içimize de oturmadı değil.

Kendimizi büyük bir haksızlığa uğramış, özellikle de Hollandalı olmadığımız için ayrımcılığa uğramış, cezalandırılmış hissediyoruz.

Pazar sabahı bunu konuşurken, bu tür uygulamaların Türkiye'de yaygın olduğunu ve kimsenin kılının kıpırdamadığını, muhtemelen "yabancı"lara yönelik ayrımcılığın farkında bile olmadığını, olanların büyük kısmının da -dünya bakışı ne olursa olsun- büyük ölçüde bunları savunduğunu hatırlıyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uğursuz ortaklık

Cem Sey 11.07.2011

"Yemin etmem!"

"Yemin ederim ama ancak şu şu şu koşullarım yerine getirilirse ederim!"

"Etmezsen etme, kendin kaybedersin!"

"Hayır, bütün memleket kaybeder!"

"Memleketi sana bırakan mı var; benim, memleketin asıl temsilcisi!"

Türkiye'de yaşanan günlük siyasi tartışma insanı zaman zaman gerçekten bunaltıyor.

Bütün bu gereksiz polemiği okuduğum Türk gazetelerinin internet sayfaları aslında çok daha ilginç ve önemli haberi de aktarıyor.

Bu haberlerin bir kısmı, en azından bende, endişe yaratıyor.

Ne *Taraf*'ın ne de başka gazetelerin, olumlu gibi görünen gelişmeleri öne çıkarmasıyla, bu endişe veren gelişmenin önlenebileceğine de inanmıyorum.

Yemin kavgası, bu halkın gerçek afyonu olan futbol dünyasında yaşanan fotoromanla harmanlanarak Türkiye'nin batısında yaşayan insanların burnuna sokulurken, aynı anda, başka bir cephede uzun süredir görülmeyen bir hareketlenme yaşanıyor.

Hem de gerçek bir cephede.

PKK lideri Abdullah Öcalan'ın, "Dediklerim hızla yapılmazsa ortalık kan gölüne döner" türünden açıklamaları o kesimin yayın organları tarafından uzun uzadıya yayınlandıktan sonra, son günlerde sokak ortasında

kurşunlanan askerlerin, çatışmalarda ölen asker ve PKK'lıların haberleri daha çok gelmeye başladı.

Son olarak da yıllardan beri yaşanmayan bir şey yaşandı.

Yol kesen PKK'lıların, iki askeri ve bir sivil devlet görevlisini kaçırdığı haber verildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

20 'şehit'

Cem Sey 18.07.2011

Geçen hafta Türkiye'den gelen haberlerin beni endişelendirdiğini ve "Ne Taraf'ın ne de başka gazetelerin, olumlu gibi görünen gelişmeleri öne çıkarmasıyla, bu endişe veren gelişmenin önlenebileceğine de" inanmadığımı yazmıştım.

Gelişmeler beni doğrular yönde.

Diyarbakır'da 13 asker ve yedi PKK gerillasının yaşamını yitirdiği çatışma, Türkiye'nin hızla, Abdullah Öcalan'ın başlar dediği ve 500 bin insanın öleceği kehanetinde bulunduğu "Devrimci Halk Savaşı"na sürüklendiğini gösteriyor.

Sokak ortasında bir kabadayının gariban birine dayak attığını gördüğünde insanın araya girmesi ve kavgayı ayırması şarttır.

Ama iki kabadayı birbirine girmişse, dikkat edin, polis bile kabadayılardan birinin diğerini en azından iyice bir dövmesini bekler, ondan sonra müdahale eder.

Biraz o misal, insanın içinden çatışmaları yatıştıracak iki laf etmeye çalışmak bile gelmiyor.

Zaten iki lafla bu işin biteceği de yok.

Ama yine de susmak olmuyor, çünkü acıyı çeken savaşan kabadayılar değil, onların eline düşmüş gençler, çoğu Kürt olan o gençlerin aileleri ve bütün bölge halkı.

Şimdi tekrar "şehit edebiyatı" başladı.

Oysa ortada şehit, yani kimi tanıma göre, Allah uğruna savaşırken, kimi tanıma göre de, vatani uğruna savaşırken öldürülen kimse yok. Hepsi bu ülkenin insanı olan bu ölen gençler, yeteneksiz ve sorunları çözmeye değil, çözmemeye yeminli politikacıların kurbanı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neo-faşizm

Cem Sey 25.07.2011

 Neo-faşizm Norveç bir katliam yaşadı.

Suçlunun profili belli:

Köktendinci bir Hristiyan, silah tutkunu, orta sınıftan ve İslam düşmanı.

Fakat İslam düşmanı deyip bırakmak olmaz.

Çünkü katil Anders Behring Breivig sadece Müslümanların düşmanı değil, Norveç'e gelip yerleşmiş, orada çalışan ve o ülkenin kalkınmasına katkıda bulunan her türlü yabancıya karşı.

Bu insanların Müslüman mı, Hristiyan mı, yoksa Hindu mu oldukları onu pek fazla ilgilendirmiyor.

Breivig'in bu düşünce yapısı, Avrupa'nın birçok başka ülkesinde varolan diğer yabancı düşmanı neo-faşist hareketlerin temel ilkeleriyle uyuyor.

Hitler Nazizmi döneminden kalma meşhur lafı hatırlayalım:

"Önce Yahudileri aldılar. Yahudi olmadığım için sesimi çıkarmadım. Sonra komünistleri aldılar.

Komünist olmadığım için sesimi çıkarmadım. Sosyal demokratları aldılar..." ve böyle devam eder.

Ta ki, bir gün bu sözleri söyleyen aldıklarında, itiraz edecek kimsenin kalmadığı güne kadar.

Bugün Avrupa'da palazlanmakta olan neo-faşizm, dün Yıldırım Oğur'un da dikkat çektiği gibi, "özgürlükçülük" gibi, "İslam'ın Avrupa'da fazla yaygınlaşması" gibi klişeleri kullanıyor.

Ama aslında orada durmuyor.

Oylarını daha çok proleter, yarı-proleter ve bir alt sosyal sınıfa düşme kaygısı taşıyan kesimlerden alıyor olmasına rağmen, inanılmaz elitist bir düşünce yapısını da sergiliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ders almak

Cem Sey 01.08.2011

Orası ülkenin bir parçasıydı ama herkes eşit değildi.

Oranın yerlileri farklı bir kültüre sahipti ama temel hakları kısıtlandı.

Sık sık ayaklandılar ama hep bastırıldı.

Ta ki, Marksist bir örgüt ciddi bir silahlı grup örgütleyene kadar.

Bu örgüt önceleri özellikle kırsal kesimde destek buldu kendine.

Kurtuluş savaşlarını devletin karakollarına saldırarak başlattılar.

Sayıları devletin askerinden çok daha azdı.

Silahları da o kadar güçlü değildi.

Devletin ordusundan epey can veren oldu.

Ama onlardan can verenler kat kat fazlaydı.

Yerlilerin doğurganlığı çok daha fazla olduğundan yönetenlere göre nüfusları giderek büyüdü.

Bazı hükümetler bir felâketin yaklaşmakta olduğunu gördüğünden yerlilere daha fazla hak vermeye çalıştı.

Ekonomik durumlarını düzeltmeyi denedi.

Ancak hâkim ulusun ciddi direnciyle karşılaştı.

Sadece hâkimlerden daha hâkim davranan yerlilere, hâkim ulusun sahip olduğu hakların hepsine sahip olmak nasip oldu.

Ama onlar bile sık sık ırkçılığın hedefi olmaktan kurtulamadı.

Gerillalar, kendilerini desteklemeyen yerliler ve hâkim ulustan siviller arasında yer yer katliamlar yaptı.

Aynı şeyi yer yer devlet de yaptı.

Sürdürdükleri gerilla savaşı hiçbir zaman onları tam başarıya götürmedi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bölünme ve aşırı sağ

Cem Sey 08.08.2011

Fransa'nın Cezayir macerasını ve bunun Türkiye'de –veya benzer sorunları yaşayan başka ülkelerde– yaşananlarla paralelliklerini inceleyip de, Cezayir Fransa'dan ayrıldıktan sonra yaşananları ele almamak olmaz.

Çünkü Fransa'da iş Cezayir'in bağımsızlığıyla bitmiyor.

Aksine, Cezayirlilerin sorunlarının çözülmemesi için direten ve baskıcı Fransız devletinin koruduğu Cezayirli Fransızların hissettiği tek sorun olan güvenlik sorunu konusunda arzulanan silahlı çözümler, yeni siyasi oluşumlar doğuruyor.

Sorunun daha fazla asker, daha fazla silah ve daha fazla savaş yoluyla çözülebileceğine inananlar, Cezayir bağımsız olunca büyük hayal kırıklığı yaşıyor.

Azınlıkta kalsalar bile toplum içinde taban bulabiliyorlar.

Çünkü bölünme toplumsal bir şok oluyor.

Paris'in siyasi çözüm bulma çabasından memnun olmayan Cezayirli Fransızlar 1961 yılında *Gizli Ordu Örgütü*'nü (OAS) kuruyor.

OAS siyasi çözümü engellemeye çalışıyor.

Başarısız bir darbe girişimini destekliyor.

Kaybettiklerini 1962 yılında idrak ediyorlar ama mücadeleyi bırakmıyorlar.

Paris'te terör saldırıları gerçekleştiriyor, binlerce insanın ölümüne neden oluyorlar.

Fransa'nın bölünmesinden sorumlu tuttukları General de Gaulle'ü öldürmeyi iki defa deniyorlar.

Ünlü *Çakal'ın Günü* filmi bu suikast girişimlerinden esinlenerek çevriliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Deja vu

Cem Sey 22.08.2011

Taraf gazetesinden iki haber:

"Diyarbakır'daki sivil toplum kuruluşları, BDP'yi Meclis'e dönmeye, PKK'yı silahları susturmaya çağırdı, operasyonların durmasını istedi."

Diğeri İspanya'da Atletico Madrid'e transfer olan futbolcu Arda Turan'ın canlı konuk olduğu bir televizyon programında söyledikleri:

"Ülkemin toprakları çok güzel. Ve bu topraklar savaşmak için değil yaşamak için var. O yüzden tek söylemek istediğim bir şey var. Hem Kürt halkına, hem Türk halkına, kendini Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı hisseden herkese seslenmek istiyorum. Lütfen bu ölümler dursun. Çünkü ölenlerin hepsi bizim evlatlarımız, ağabeylerimiz, kardeşlerimiz."

Uzunca bir süredir gelebileceğinden korktuğum günler başladı.

PKK silahlı mücadeleyi hızlandırdı. Bu stratejinin ardında yatan mantık belli.

Devlet güçlerini ya şiddet kullanmak ya da PKK'nin taleplerini kabul etmek gibi iki aşırı uç arasında sıkıştırmak.

Şiddet kullanırsa 1990'lı yıllar hortlayacak, ortalık kan gölüne dönecek ve Türkiye hem kendi içinde, hem de uluslararası alanda büyük bir utanç yaşayacak.

Hükümetin PKK taleplerini olduğu gibi kabul etmesinin mümkün olmadığını ise PKK bile biliyor.

Ancak hükümet kanadının kamuoyu önünde sarfettiği sözler açıkçası ürkütüyor. Biliyorum, hükümet daha son sözünü söylemedi.

Açıklamalar sadece propagandif amaçlı olabilir ve sonuçta çok akli başında bir politika izlenebilir ama şu anda kullanılan söylem açık bir savaş söylemi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özil'in hatırlattıkları

Cem Sey 29.08.2011

Bazen bir haber bile kamuoyunu saçma sapan tartışmalara sürükleyebiliyor.

Türkiye'yle hemen hemen hiç ilgisi olmayan bir örnek vereyim.

Almanya'da doğup büyüyen, Alman Milli Futbol Takımı'nın artık değişmez kabul edilen oyuncusu ve şu günlerde Real Madrid formasıyla büyük başarılarla imza atan Mesut Özil, Almanya, Fransa, İngiltere ve İspanya'da dedikoduların hedefi oluyor.

Olay şu:

Barcelona ile Real Madrid arasında oynanan İspanya Süper Kupası maçında birdenbire ortalık karıştı.

O kargaşada Barcelona oyuncusu David Villa Mesut Özil'e tokat attı.

O da saniye sektirmeden tokadı iade etti.

İki oyuncu da hakem tarafından hak ettikleri kırmızı kartı görerek sahadan uzaklaştırıldı.

Evet, olay her hafta futbol sahalarında rastlanan kötü ama sıradanlaşmış itiş-kakışlardan ibaret ama medyadaki yankısı çok daha büyük ve uzun.

Önce Almanya'nın bir numaralı bulvar gazetesi olan *Bild* Özil'le konuştu.

Özil, "Suçsuzum, bu televizyonda da görülüyor. İtiş-kakışlar olabiliyor. Bu tamamen duygusallıktan. Takım arkadaşlarıma saldırılırsa, onlara yardım etmeye çalışırım" dedi.

Olayın tam olarak nasıl çıktığı ve geliştiği belli değil.

Ama Almanya'nın en büyük internet futbol sayfası *kicker*, olayın gayet iyi araştırdığı imajı veren bir haber yayınladı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Oportünizm

Cem Sey 05.09.2011

Son Irak Savaşı'nda Türkiye ABD'ye kendi topraklarını kullanma izni vermemişti.

Yeni iktidara gelmiş AKP hükümeti Washington'da o zamanki ABD yönetimiyle anlaşmış ve Amerikan askerlerinin Türkiye'nin güneydoğusundan da Irak'a saldırabilmesi için bir karar hazırlamış, TBMM'ye sunmuştu.

Fakat halkın tepkisi farklıydı.

Dünyanın birçok başka bölgesinde olduğu gibi Türkiye’de de insanlar, Washington’daki maceracı Bush yönetiminin Irak’a saldırma planlarını tehlikeli ve haksız buluyordu.

TBMM önünde son yılların en büyük gösterilerinden biri yapılmıştı hatta.

Sonuçta hükümetin hazırladığı öneri TBMM’de reddedildi.

ABD Irak’a kuzeyden de saldırma planlarını gerçekleştiremedi.

Irak’a girdikten sonra yıllarca Türkiye’den intikam almanın her yolunu denedi.

Bush yönetimi Türkiye hükümetine soğuk bakarken, her düzeyde Amerikan askeri de Türkiye’ye “ders verme” hevesindeydi.

“Çuval olayı”nı hatırlayın.

Türkiye’de en başta o dönemin üst düzeyli askerlerinden kaynaklandığı anlaşılan ama sivil bazı kesimler tarafından da sahiplenilen bir kampanya da, ABD’nin Türkiye’den intikam almak için her türlü densizliği yaptığı günlerde başladı ve bugüne kadar da devam etti.

O kampanyayı yönlendirenlere göre, “Türkiye topraklarının kullanılmasına izni verse, ABD’yle ve bugünkü Irak yönetimiyle arası daha iyi olacak, Özerk Kürt Bölgesi’nin oluşmasını engelleyecek ve hatta belki bugün Irak’ı yönetecekti”.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korsanlar

Cem Sey 12.09.2011

 Korsanlar Almanyaya’nın başkenti Berlin’de önümüzdeki pazar günü eyalet seçimi yapılacaktır.

Berlin küçük ama Almanyaya içinde farklı düşüncelerin, yaşam tarzlarının, değişik kültürlerin büyük ölçüde birbirinin ayağına basmadan, yan yana yaşayabildiği az sayıda kentten biri.

Hatta Berlinlilere sorarsanız bunu başarabilen tek kent.

Öyle ki, Hitler diktatörlüğünü anlatan bazı kitaplar, Nazilerin başkentteki muhalif seslere dış gıcırdatarak da olsa tahammül etmek zorunda kaldığını yazıyor.

Kentin bu yapısı, birçok ilginç ve değişik siyasi denemeye de izin veriyor.

Berlinlilerin bu denemelerden birini de birkaç gün sonra yapılacak eyalet seçiminde başlatacağı anlaşıyor.

Son anketler, Piratenpartei yani Korsanlar Partisi’nin yüzde 5 barajını aşarak, eyalet meclisine girmeyi başaracağını gösteriyor.

Hatta seçimden birinci çıkacağından hiç kuşku duyulmayan sosyal demokratların kuracağı bir koalisyonda yeşillerin veya sosyalistlerin milletvekili sayısı çoğunluğu sağlamaya yetmezse, “korsan”lara hükümet yolu bile

gözüküyor.

Kim bu “korsan”lar?

Onları diğer Almanlardan ayıranın, onların, **dünyaları büyük ölçüde bir bilgisayar dünyası olan gençler** olması olduğu anlaşıyor.

Partinin açıkladığı hedefler de, bilgisayar devriminin değiştirdiği yeni dünyada vatandaşlık haklarının, demokrasinin, insan haklarının nasıl korunabileceğine çok kafa yorduklarını gösteriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dış politikanın çıkmazı

Cem Sey 19.09.2011

Avrupa ülkeleri avro krizinin ağırlığı altında eziliyor.

“Yunanistan iflas edecek mi. Onu başka ülkeler izler mi. Avro nasıl kurtarılabilir” şeklindeki sorular ve bunlara verilen bin bir çeşit yanıt AB’nin gözünü kendi sorunlarına çeviriyor.

Örneğin, Libya’da olanları fark ediyorlar ama ilgilerinin odak noktasında değil.

İlginç olan, bütün bu kargaşa ve ağır sorunlar arasında Türkiye ile İsrail’in giderek büyüyen kavgasının gözden kaçmaması.

Palmer Raporu’nun vardığı sonuçlar ve hemen ardından Türkiye’nin İsrail büyükelçisini sınır dışı etmesi endişe yarattı.

Ankara’nın ilk iş olarak savaş gemilerini Doğu Akdeniz’e çıkaracağı tehdidini savurması da şaşkınlık ve endişeyi daha da büyüttü.

Açıkçası, İsrail’in aşırı sağcı Dışişleri Bakanı Avigdor Lieberman’ın, “Türkiye’nin sadece bölgede liderlik peşinde olduğu ve bu nedenle İsrail’e karşı sertleştiği” şeklindeki tezleri Avrupa’da, Türkiye’nin yatıştırıcı ve bu sorunun anti-semitizm ile ilişkisinin olmadığı yönündeki açıklamalarından daha fazla kabul görüyor.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın Türkiye’de hep dile getirdiği, “Türkiye’nin İsrail halkıyla bir sorunu yok. İsrail hükümetiyle var” şeklindeki düşünce Avrupa’da duyulmadı bile.

Erdoğan’ın, İsrail’in varolma hakkını pek kabul etmeyen Arap liderlerine Kahire’de, “İsrail’in meşruiyetini kabul ettirme” çabası içinde olduğunu söylemesi bile fark edilmedi.

Avrupa ülkelerinin bu gelişmelerden bu denli endişe duymasının birçok nedeni var ve bu nedenlerin hepsi şu sıralar üst üste biniyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Şeriatçı' Papa

Cem Sey 26.09.2011

Geçtiğimiz perşembe günü Berlinlilere işkence oldu.

Polis kent merkezini ablukaya aldı.

Resmî gerekçe, Almanya'yı ziyaret eden Papa'nın güvenliği idi.

Ancak gerçek neden, başka Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Almanya'da da Papa'ya karşı büyük bir protesto dalgasının kabarmasıydı.

Alman devletinin ise, ülkedeki en büyük iki Hristiyan grubundan birinin liderini protestolardan uzak tutmaya karar verdiği belliydi.

Buna rağmen protestolar en az Papa'nın yaptığı konuşmalar kadar ilgi çekti.

Polis, Katolik inancına göre, Tanrı'nın dünyadaki temsilcisi olan Papa'yı görmek için kaldırımlara yığılan Berlinlilerin sayısının birkaç yüz kişiyi geçmediğini bildirdi.

Buna karşılık Papa'yı ve ona Alman meclisinde konuşma hakkı verilmesini protesto edenlerin sayısı onbinleri buldu.

Daha sonra ziyaret ettiği ve Katolik bilinen Erfurt ve Freiburg kentlerinde onbinlerce insanın önünde yaptığı konuşmalar, Papa'nın hâlâ milyonlara hitap ettiğini ortaya koydu ama onların da bir kısmının liderlerinden duyduklarından pek mutlu olmadıkları anlaşılıyor.

Neden bu büyük kargaşa?

Neden bu protestolar?

Alman kökenli Papa 16. Benedikt ya da Almanya'da uzun yıllar tanındığı gerçek adıyla Joseph Aloisius Ratzinger, Katolik Kilisesi içinde en muhafazakârlar arasında kabul edilen bir kanadı temsil ediyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atina'nın kurbanı Berlin

Cem Sey 03.10.2011

Konu, Yunanistan'ın iflastan kurtarılması.

AB, IMF ve Avrupa Merkez Bankası'nın bu çerçevede alınmasını istediği önlemler alınırsa, Yunanistan'da çalışanlar biraz daha fakirleşecek.

Daha şimdiden, Yunan vatandaşlarının AB ülkelerine göç etmeye başladığı yazılıp çizilmeye başlandı.

Yani Yunanlıların başı dertte.

Hadi diyelim, bir de Portekiz, İspanya ve İtalya'nın...

Ama kızılca kıyamet Berlin'de kopuyor.

Avro krizi Atina'da, Lizbon'da, Madrid'de ya da Roma'da ciddi bir hükümet bunalımına dönüşmüyor.

Fakat Berlin'deki koalisyon açık denizde fırtınaya tutulmuş yelkenli gemi gibi bir sağa bir sola savruluyor.

Batma tehlikesiyle karşı karşıya.

Perşembe günü Alman meclisinde yapılan bir oylamayla, AB'nin iflas tehlikesi yaşayan devletleri ve onlara kredi vermiş ve yine batma tehlikesi içinde olan bankaları kurtarmak için kurduğu fonun genişletilmesi onaylandı.

Oylama yapılmadan, sonucu biliniyordu.

Muhalefetin de kısmî desteği olduğundan proje her halükârda kabul edilecekti.

Ama Merkel hükümetinin kendi milletvekillerinden yeterli desteği bulamama olasılığı vardı.

Angela Merkel'in kurmayları iyi çalıştı.

Yardım paketi geçerse neo-liberal dünya görüşlerine ters düşeceğinden popülist bir söylemle ve "Alman halkının parasını yabancılara yediriyorlar" tezleriyle aylardır ona karşı çıkan birçok milletvekili, ikili görüşmelerle pakete destek vermeye "ikna" edildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bulanık suda avlanmak

Cem Sey 10.10.2011

LAHOR / Bir siyasi Alman Vakfı'nın düzenlediği "Alman-Pakistan Medya Diyalogu" programı çerçevesinde Pakistan'da, Lahor'dayım.

Başbakan Erdoğan'ın PKK'ya destek olduğunu üstü kapalı ima ettiği Alman vakıflarından biri bu.

Başbakan'ın yaymaya çalıştığı imaj düşünülürse, çok tedirgin olmam gerekli.

Öyle ya, Türkiye'de PKK'yı destekliyorlarsa, Müslüman Pakistan halkının altını oymak için de ellerinden geleni yapıyor olmaları gerekir.

Fakat program daha çok, Alman gazetecilerine Pakistan halkını daha iyi tanıtarak ve bu ülkenin içinde bulunduğu koşulları kavratarak, Almanya'da Pakistan ve Müslümanlar hakkında varolan önyargıları kırmaya yönelik.

Pakistanlı meslektaşlarımızla diyalogumuz bugün başlayacağı için, bu konuda daha ayrıntılı bir yazıyı haftaya bırakıyorum.

Ama tabii Türkiye kökenli olduğumdan, Alman meslektaşlarımın Türkiye konusundaki sorularını da yanıtlamak zorunda kalıyorum.

Onların da sorduğu tek soru, "Erdoğan neden Almanya'ya ve Alman vakıflarına saldırıyor?" şeklinde.

Biliyorum, bu sorunun yanıtını Türkiye'de de birçok meslektaşım arıyor ve bulamıyor.

Erdoğan ise açıklık getirmek yerine, bir kere daha kendi karıştırdığı bir işin suçunu basına yükledi ve "söylediklerimi çarpıtmışlar" ucuzluğuyla işin içinden sıyrılmayı denedi.

Kimse karşılaştırma için kusura bakmasın ama bu, Nazi Propaganda Bakanı Goebbels'in "çamur at, izi kalsın" yöntemini andırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Madalyonun iki yüzü

Cem Sey 17.10.2011

Yeşiller Partisi'ne yakın Heinrich Böll Vakfı geçtiğimiz hafta Alman ve Pakistanlı gazetecileri Lahor'da biraraya getirdi.

Son yıllarda sık yapılan bu tür toplantıların amacı, çatışmalı bölgelerde şu ya da bu ölçüde taraf olduğu düşünülen ülkelerin medya mensuplarının karşı tarafın düşünce biçimini, içinde bulunduğu koşulları ve sorunlara yaklaşımını anlamasını sağlamak.

21. yüzyılda savaşların, çatışmaların katlanarak artmaması için düşünülen, kriz yatıştırıcı bir önlem bu.

Medya toplumlarında yaşadığımızı da gözönünde bulundurarak, medyayı çatışmaları körükleyen değil, yatıştıran bir araç olarak devreye sokma çabası.

En azından Pakistan'daki toplantı oldukça yararlı oldu.

Lahor'daki bütün buluşmaların temelinde, "11 Eylül ile başlayan süreci karşı tarafın nasıl değerlendirdiğini anlama arzusu" yatıyordu.

Bu çerçevede biri Pakistanlı, diğeri Alman iki meslektaşımız, kendi ülkelerinde karşı tarafın imajının ne olduğunu açıklamayı hedefleyen birer sunum yaptı.

İlginçtir ki, Alman meslektaşımız Pakistan'ın Batı ülkelerindeki imajını yansıtırken, Pakistanlı gazeteci bir bütün olarak Batı'nın Müslüman dünyasında nasıl algılandığını anlatmaya yöneldi.

Aslında bu fark bile yaşadığımız sorunların ciddi bir kısmını açıklamaya yardımcı oluyor.

Sorunu, doğrudan sorunun yaşandığı bölgeye bakarak olsun, çatışan tarafları genel bloklar şeklinde kavrayarak açıklamak olsun, bu iki yaklaşım aynı madalyonun iki yüzünü oluşturuyor ama iletişim kurulamıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyasi çözüm

Cem Sey 24.10.2011

Bugün, Pakistanlı meslektaşlarımızla tartışmalarımdan çıkan sonuçları yazmaya devam edeceğim.

Fakat bir hafta içinde Türkiye’de yaşanan savaşın aldığı boyutları görmezden gelmek mümkün değil.

Bir süre önce, bu savaşta ölenlerin hepsinin bu ülkenin yitirdiği çocuklar olduğunu savunmuştum.

Çukurca çatışması, Türkiye’nin kendi değerlerini yitirme ve yok etme yönünde hızlı adımlarla ilerlediğini bir kere daha kanıtladı.

Bu felâket daha bundan bir-bir buçuk yıl önce “geliyorum” diye haykırmaya başlamıştı.

Şimdi geldi ve “daha da geleceğim” diye haykırıyor.

Bütün psikolojik savaş önlemlerine rağmen altı çizilmesi gereken bir nokta var:

Sorunu çözmesi gereken iktidardır.

O da ancak, itidalli davranarak, tüm kışkırtmalara rağmen görüşmeler, karşılıklı ateşkes, demokratik hakların verilmesi ve barış aşamalarından oluşacak bir süreci başlatarak ve nihayetinde Kürt sorununa siyasi bir çözüm bularak yapabilir bunu.

***

Aslında Pakistan’da gerçekleşen toplantılarda Afganistan’daki savaşın nasıl sona erdirilebileceği konusunda Türkiye’dekinden çok farklı bir yanıt ortaya çıkmadı.

Orada da çözüm siyasi olacak.

Aşamalar bile hemen hemen aynı.

2014 yılında Batı ülkelerinin Afganistan’dan bütün savaşçı birliklerini çekme kararı aldığı artık bir sır değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tatil

Cem Sey 31.10.2011

BODRUM- Ne zaman Türkiye'ye birlikte gelsek, Alman eşim, bir hafta sonra benim yine Almanya'ya geri dönmek istememe hiçbir anlam veremez.

Ben bir an önce kendimi Berlin'e atmak isterken, o İstanbul'un capcanlı sokaklarının ya da Bodrum'un ykavhe ve plajlarının tadını çıkarır.

Aramızdaki fark:

Ben Türkçe anlıyorum.

Bu hafta da Bodrum'da aynı senaryoyu oynadık, fakat bu defa bir hafta bile geçmeden Almanya'yı özlemeye başladım.

Bir kere en büyük hatam, gazete okumak.

Bu nedenle, herhalde eş dost aracılığıyla kapağı attığı atv'de ırkçılığın benzeri zor bulunur bir örneğini veren kadından haberdar oldum.

"Onlar askerlerimizi öldürdü, Cenab-ı Hak da onlara bu acıyı verdi" diyen taksi şoförünü de duydum.

Yardım paketi süsü vererek depremin Kürt kurbanlarına Türk bayrağı ve taş yollayan barbar Türklerden de haberim oldu.

Depremin, gazetelerin birinci sayfalarını tamamen işgal etmesi nedeniyle sessiz sedasız devam eden sınırötesi operasyonun, daha doğrusu savaşın haberlerini okudum.

Bir süre öncesine kadar BDP'ye "Yeni anayasa yapacağız, gelsinler TBMM'ye tartışalım, boykotla olmaz" diye yüklenen iktidarın güvenlik kuvvetlerinin, o iktidarla yeni anayasayı tartışması gereken BDP'li Profesör Büşra Ersanlı'yı KCK davasından gözaltına aldığını öğrendim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Söylem

Cem Sey 07.11.2011

Sanki bir düğmeye basıldı.

Başbakan Erdoğan, "Etnik unsurları düşmanlık nedeni görmedik, bir zenginlik olarak görüyoruz" diyor.

Yardımcısı Bekir Bozdağ, "tüm yasalardan anti-demokratik hükümleri kaldıracıklarını" söylüyor.

İki yıldır "eskiye dönüş" sinyali veren hükümet yine "demokrasi yolundayız" söylemine geçmeye çalışıyor gibi.

Ama artık 2002-2003 yıllarında değiliz.

Köprünün altından çok su aktı.

Bu lafların sahiplerini de epeyce tanıdık.

Bu yüzden, affedin, yoğurdu üfleyerek yiyeceğiz.

“Ayinesi iştir kişinin” derler.

Söylenen bu sözler güzel ama yapılanlar da ortada.

İlk yılların çok olumlu çalışmaları artık bitti.

Örneğin Bozdağ, BDP’yi, Meclis Anayasa Uzlaşma Komisyonu’ndan çekilmeyi düşündüğü için eleştirirken, o partinin yeni anayasa çalışmalarında önemli rol oynayan Prof. Büşra Ersanlı KCK Davası’ndan tutuklandı.

Aynı davadan, yayıncı Ragıp Zarakolu da hapiste.

Hükümete yakın medya, üzerlerinde bulunan belgelerin kanıt olduğunu öne sürüyor.

O belgelerin tam olarak ne olduğu zaten tartışmalı.

Adı geçen basının alıntı yaptığı bölümlerin bir yargılamaya yetmeyeceği görülüyor ama kimin yaptığı belirsiz yorumlar, tutukluları kuşkulu duruma düşürmeye hizmet ediyor.

Ben hukukçu değilim ama şu kadarını biliyorum:

Demokrasilerde, ne olduğu belirsiz belgeler değil, silahlar takip edilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Cem Sey 14.11.2011

Yazarımızın rahatsızlığı nedeniyle bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umut mu

Cem Sey 05.12.2011

Afganistan için bir umut ışığı mı?

Yoksa 30 yılı aşkın bir süreden beri savaşı yaşayan bu halk bir kez daha faka mı basıyor?

Almanya’da, yeşil, güzel ve sakin Bonn kentinde bugün Afganistan’ın geleceği ele alınacak.

Tıpkı 2001 yılı sonunda olduğu gibi.

O konferansı da gazeteci olarak izlemiştim.

Afganistan’da ABD yardımıyla Kuzey İttifakı Taliban’ı devirmiş, ABD işgali başlamıştı.

O zaman tartişılan konular çok farklıydı.

Tartışanlar da...

Asıl soru, bir seçim yapıłana kadar hükümeti kimin kuracaėıydı.

Roma srgnndeki Afgan şahı'nın adamları bir yanda, Avrupa destekli Afgan elitleri diğer tarafta, Kuzey İttifakı'nın, eli kana bulaşmış, Taliban kadar muhafazakâr ama daha yolsuz, sahte muzaffer temsilcileri kapalı kapılar ardında, ABD'de yetişen, işini bilir teknokratlar ise açık açık kulis yapıyordu.

Bir ara, Karzai hükümetiyle Taliban arasında arabuluculuk yaparken Taliban'ın öldürdüğü Burhaneddin Rabbani'nin devlet başkanlığı bile söz konusu oldu.

Rabbani'nin de elinden kan damladığı gerekçesiyle bu opsiyondan vazgeçildi.

O kargaşa ve kavgalardan ABD destekli Hamid Karzai ıktı.

nce geçici olarak Devlet Başkanı oldu, sonra seçim kazanarak...

Aradan yıllar geçti.

Türkiye de dâhil, Batı lkeleri ve birkaç başka müttefik, asker gönderdi.

ABD askerlerinin sivil halkı da hedef alan gece operasyonları, Karzai'nin kendini yeniden setirdiği tartışmalı bir başkanlık seçimi ve hileli genel seçimler yaşandı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Almanlaşan AB

Cem Sey 12.12.2011

Perşembeyi cumaya bağlayan gece Brüksel'de olağanüstü bir karar alındı.

AB lkelerinin 26'sı mali politikalarını koordine edecek bir genel mekanizma kurulması için AB sözleşmelerinin değiştirilmesi üzerinde uzlaştı.

Bu fikir birliği, eğer üzerinde anlaşılan süreç planlanan şekilde devam ederse, AB'nin daha da derin bir siyasi birlik yolunda atacağı yeni bir adım olacak.

Aslında, Avrupa'nın entegrasyonunu derinleştirmenin, Avrupa Birliği'ni ortadan kaldırmadan gerçekleştirme yönündeki tek çıkış yolu olduğunu Avro krizinin başladığı günden beri hemen hemen herkes kabul ediyor.

Tüm diğer neriler, AB projesini sulandırarak, sonuçta ortadan kalkmasına yol açacak stratejilerin ürünü.

Bu bakımdan verilen karar, birçok yeni glk ve uzun çabaları beraberinde getirecek olsa da, 26 ülkenin AB'nin devam etmesi yönünde irade açıklamasıyla eşdeğer.

Bütün gece süren zirve toplantısının ardından son kararın mimarı Almanya'nın başbakanı Angela Merkel memnundu.

Nasıl olmasın?

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden beri ilk defa Almanya'nın ezeli rakibi Fransa kayıtsız şartsız Berlin'in yanında saf tutmuş ve Merkel hükümetinin önerdiği politikanın tüm AB içinde kabul edilmesinin yolunu açmıştı.

Fakat iş bu kararın alınmasıyla bitmiyor.

Hatta, bu karara uygun olarak Mart ayında AB sözleşmelerinin değiştirilmesiyle de bitmiyor.

Doğru, mart ayına kadar özellikle İsveç, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti'nde sıkıntılar yaşanacak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Faşizm stajı

Cem Sey 19.12.2011

Hatırlıyor musunuz, bir Ermeni açılımımız vardı.

Ermenistan sınırının açılması için protokoller imzalanmış, hepimizin içini ısıtan bir bahar havası yaratılmıştı.

Sonra Ankara tamamen ipe un serdi.

Hrant Dink Davası'nı da pek izleyen kalmadı; yakında katiller yine kahve köşelerinde bezik oynarken nasıl "kahramanlıklar" yaptıklarını başka işsiz güçsüz gençlere anlatacak.

Arkalarındakilerin yakasına zaten kimse yapışmadı.

Türkiye'de Ermeni Soykırımı tartışmaları da duruldu yine.

Oysa tartışmaya daha yeni başlamıştık...

İletişim Yayınları'nın ekimde yayımladığı **Alman Belgelerinde Alman-Türk Silah Arkadaşlığı ve Ermeniler** kitabının satışı da ağır gidiyormuş.

Oysa kitap –711 sayfasıyla ilk bakışta okuru ürkütse de– Ermeni Soykırımı'na yeni bir açıdan, soykırımda Almanya'nın ve militarizmin oynadığı rol açısından bakıyor.

Bu kitap, Türkiye'de bir kenara itilen konunun Almanya'da, 301. Madde baskısı altında yaşamayan göçmen Türkler arasında daha fazla tartışılmasını sağlayacak gibi.

Kitabın yazarı **Serdar Dinçer**, yıllar önce okumak için Almanya'ya gelip, göçmen olan onbinlerce Türk'ten biri.

"Kitabım ne 'bütün Ermeniler kötüdür' diyen ve katliamları aklamaya çalışanlara ne de 'zavallı Ermeniler hiçbir şey yapmadığı halde biz cani Türkler onları katletmişiz' diyenlere uyuyor" diyen Dinçer, beş yıllık bir çalışmayla ortaya çıkardığı ürünün daha çok "anti-savaş" bir kitap olarak algılanmasını arzuluyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cem Sey 01.01.2012

Dikkat ettiniz mi, çok garip bir yılı geride bıraktık.

Türkiye’de demokratikleşmeye devam etme umutları, seçimler ve PKK ile görüşmeler çerçevesinde başlayan bir yıl, giderek otoriterleşen; seçimlerden başkanlık sistemine geçecek çoğunluğu alamadan çıktığı için olacak, kazandığı zaferi bile tam beğenemeyen asık yüzlü bir iktidarın porselen dükkânında bir fil gibi hareket etmeye başladığı; ülkede savaşı bitirmek için görüşülmesi gerekenlerin nerdeyse topunun hapse tıklandığı, önemli bir diğerinin de tamamen izole edildiği bir döneme dönüştü.

Türkiye, Başbakan’ın daha 2010 sonunda sertleşmeye başlayan tonuna rağmen umudunu yitirmeyenlerin bile artık “bu kadar da olmaz” demeye başladığı bir ortama geldi.

Buna karşılık, yalakaların gürültüsü dayanılmaz düzeyde.

AKP’den o kadar şikâyet eden askerler bile, bugün onun politikalarından rahatsız olmak bir yana, neredeyse alkışlayacak.

Öte yandan, dış dünyada da tozpembe rüyalarla başlayan halk ayaklanmaları, her devrimin yaşadığı aşamaları yaşıyor.

Arap ülkelerinde devrimi yapan facebookçu gençler, politika yapmayı bilenlerin ayak oyunları karşısında ne yapacağını şaşırmış, büyük ölçüde çaresizlik içinde olanları izliyor.

Türkiye’nin “sıfır sorun politikası”nın ise yerini “her yerde büyük sorun politikası”na bıraktığını sağır sultan bile duydu.

Öyle ya, Suriye’yle vizeler yeni kalkmış ve ticaret tam canlanırken, ülkenin demokratları oyun yaptı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Soğuk savaş

Cem Sey 09.01.2012

ABD Başkanı Barack Obama yeni bir savunma stratejisine onay verdi.

Yeni stratejinin öncelikle boğazına kadar borca batan ABD’nin malî bakımdan biraz olsun rahatlmasına yönelik olduğu izlenimi yaygın.

Bu adımın ekonomik krizle tabii ilişkisi var.

Savunma bütçesi ABD’nin yıllık bütçesinin yaklaşık yüzde 20’sini oluşturuyor.

Eğitim sisteminin bozulduğu, sağlık sisteminin sadece zenginlere hizmet ettiği, altyapının üçüncü dünya ülkelerini andırdığı ABD için bu büyük bir yük.

Tabii tersine bir ilişki de var.

Eğitimde, sağlıkta ve altyapıda sorun yaşanmasının bir nedeni de, savunmaya muazzam bir ağırlık veriliyor olması.

Yeni strateji, savunma harcamalarında 10 yılda 450 milyar dolar tasarruf öngörüyor.

Bütün bu nedenlerle, yeni stratejinin daha çok bir tasarruf önlemi olduğu imajı doğdu.

Oysa, tüm akıllı yönetimlerin yapacağı gibi Beyaz Saray bu tasarruf zorunluluğunun karşılığını aynı zamanda ülkenin uzun vadeli çıkarlarını gözeterek verdi.

Ortaya çıkan tablo, dünyanın yeni bir soğuk savaşın başlangıcına geldiğini gösteriyor.

Eski soğuk savaşta olduğu gibi bu soğuk savaşta da Orta Doğu sadece bir yan sahne kalacak.

Yine de bu soğuk savaş eskisinden farklı.

Birincisi, çatışmanın merkezi Avrupa değil, Asya kıtası.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sessiz çılgılık

Cem Sey 16.01.2012

Üç gün sonra tam beş yıl dolacak.

19 Ocak 2007’de Türkiye’nin karanlık, fakat güçlü çeteleri Hrant Dink’i kurşunladı.

Onu susturunca, Ermenilere 1915’te yapılanların konuşulmasını, ülkede artık düşünce özgürlüğünün, demokrasinin ve her şeyden önemlisi adaletin yerleşmesini arzulayanları da susturacaklarını sandılar.

Öyle sandılar, çünkü o güne kadar hep öyle olmuştu.

Bu kez yanıldılar.

Hrant Dink’in yaktığı kıvılcım ufaktı.

Ama etkisi büyük oldu.

O “soykırım” bile demeden Türkiye’ye soykırımı tartıştırmaya başladı.

Tüm Ermeniler gibi o da soykırım kurbanıydı.

Birçok Ermeni gibi o da adını değiştirip, Türkçe “Fırat” ismini almaya zorlandı.

Her Ermeni gibi, yaşamının her ânında dikkatli olmak zorunda kaldı.

Fakat kin kusmaya her türlü hakkı olduğu halde öyle yapmadı.

Düşüncelerine karşı çıkanların çoğunun aksine çağdaşça ve büyük bir sabırla tartıştı.

Türklere düşman değil dost olduğunu itiraz edilemeyecek şekilde ortaya koydu.

Bu şekilde bu ülkeye, Türklerin çoğundan daha büyük katkıda bulundu.

Öldürüldüğü gün kendiliğinden sokaklara akan onbinlerce insan, Hrant Dink'in yaktığı kıvılcımın bir ateş tutuşturduğunu kanıtladı.

Türkiye'yi yangın yerine çevirecek bir ateş değil bu.

Eğer zorla söndürülmezse bu ülkeyi bir adım daha ileriye taşıyacak; Türk'üyle, Ermeni'siyle, Kürt'üyle, Rum'uyla insanlarını nihayet birbiriyle barıştıracak, aydınlatan bir ateş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karışan denklem

Cem Sey 23.01.2012

Her şey 29 Kasım 2010 tarihinde Almanya'nın Münih kentinde başladı.

Alman diplomatlarının arabuluculuğuyla gizlice biraraya gelen ABD ve Taliban bir gün Afganistan ve Güney Asya bölgesine barış getirmesi umulan görüşmeleri başlattı.

Aradan geçen bir yılda ciddi yol alındı.

Şu anda, önceden kararlaştırılan güven arttırıcı önlemlerin uygulanması dönemindeyiz.

Katar'da Taliban güçlerini görüşmelerde temsil edecek bir büro açılacak.

Taliban'ın da sorunun ancak görüşmelerle çözülebileceğine inandığını ifade eden bu büro uzun süre pazarlık konusu oldu.

Kabil yönetimi bu büronun Türkiye'de açılmasını tercih ediyordu.

ABD ve Batı'nın favorisi ise Katar'dı.

Afganistan kaynaklı fısıltılara bakılırsa, bunun nedeni Batı'nın, Türkiye Başbakanı Erdoğan'ın dış politikasının fazla başına buyruk olduğunu düşünmesi, buna karşılık ABD ordusunun bu bölgeden sorumlu komutanlığı CENTCOM'un bu ufak ve zayıf Körfez ülkesinde büyük bir üssü bulunması.

ABD ağırlığını koydu.

Büronun Katar'a yerleşmesi kabul edildi.

Öte yandan, **ABD'nin de beş üst düzey Taliban'ı yıllardır tutsak tuttuğu Guantanamo Üssü'nden serbest bırakması ve onların yine Katar'da, Uluslararası Kızılhaç gözetiminde ev hapsine alınması kararlaştırıldı.**

Bu adımlardan sonra resmî görüşmelerin başlaması bekleniyor.

Fakat bu süreç pürüzsüz değil.

ABD’de yapılacak başkanlık seçimleri ve Afganistan’da çeşitli grupların süreçten duyduğu rahatsızlık barışı engelleyebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Soykırım paniği

Cem Sey 30.01.2012

Fransa’da soykırımı inkârın suç sayılmasını öngören yasanın çıkması üzerine, Dink’in katillerinin göz göre göre korunmasının şokunu daha yeni yaşayan birçok yazar, gazeteci ve vatandaşın, soykırımı kabul etmeseler de, Fransa’nın değil, Türkiye’nin ne hata yaptığına bakılması gerektiğini savunması ümit verici.

Öte yandan, Fransa’daki yasanın kabul edilmesi, Türk devletinin resmî tarih anlayışıyla kendini özdeşleştirenlerin paniğe kapılmasına neden oldu.

O panikle iyice saçmalamaya başlıyorlar.

Örneğin, *Spiegel-Online*’a konuşan Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış.

Bu yasanın, Avrupa’nın sahip çıktığını söylediği tüm temel değerlerle çeliştiğini, düşünce ve ifade özgürlüğünü ortadan kaldırmaya çalıştığını iddia ederken bakın bu görüşünü nasıl temellendiriyor:

“Bir tarihçinin, 1915’te gerçekten ne olduğu hakkında yeni belgeler, yeni kanıtlar bulduğu takdirde ne olacağını tahayyül edebiliyor musunuz? Bu kanıtları suçlu durumuna düşmeden Fransa’daki bir konferansta açıklaması ya da sadece bu konuda yazı yazması bile mümkün olmaz.”

Bu alıntıdan anlaşılacak tek şey şu:

Sayın Bağış da 1915’te Ermenilere bir soykırım uygulandığını düşünüyor, bugün eldeki belgelerin bu gerçeği gösterdiğini biliyor ama ifade özgürlüğüne sahip çıktığı için bunun aksini ortaya çıkarabilecek belgelerin ortaya çıkmasını engelleyecek bir yasaya karşı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Afganistan

Cem Sey 06.02.2012

Ben göçebe ruhluym.

Bir yerde çok uzun kaldığımda başka yerlerde bir şeyler kaçırdığım duygusuna kapılıyorum.

O zaman da yer değiştirmek şart oluyor.

Bu yer değiştirme kararı her zaman gerçekten yeni şeyler öğrenmek ve bu şekilde yeni perspektifler kazanmakla sonuçlanmıyor.

Ancak çoğu zaman hayal kırıklığı yaşamıyorum.

Bu da benim gebe ruhumu besliyor.

Yine o gün geliyor.

‘Uzak Batı’ köşesine bu adı vermeye karar verdiğim günlerde ABD’de çalışıyordum.

Bush döneminin son yıllarını, nefes kesen bir seçim süreciyle Başkan seçilen Obama’nın ilk aylarını bu köşeden yansıtmaya çalıştım.

Sonra, uzun yıllar yaşadığım Berlin’e döndüm.

24 Eylül 2009 günü bu köşede şöyle yazmışım:

“Soğuk Savaşın bitimiyle dünyanın en önemli başkenti olan ve sekiz yıllık Bush çılgınlığına ve ekonomik krize rağmen hâlâ ‘dünyanın başkenti’ denebilecek Washington’da çalışmanın deneyimi, bundan sonra da bana çok yardımcı olacak.

Sadece ABD’yi tanımak değil, beni zenginleştiren.

İnsan dünyada bir kentten bir kente, bir ülkeden bir ülkeye, bir kıtadan bir kıtaya yer değiştirince, ister istemez bildiği yerleri yeni meknıyla kıyaslıyor.”

Gelecek hafta bir kez daha yeni bir kente, yeni bir ülkeye, yeni bir kıtaya geçiyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Cem Sey 13.02.2012

Yazarımız seyahatte olduğundan bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hukuk mücadelesi

Cem Sey 20.02.2012

KABİL- Türkiye’de, “adalet mülkün temelidir” denir.

Afganistan’da bunun karşılığı olabilecek bir deyme henüz rastlamadım.

Ama mülk ilişkilerinin bu ülkenin adalet sorununu anlatmaya yetmeyeceği ortada.

Afganistan’da otuz yıldır sürekli değişen taraflarla süregiden, karışan her tarafın ciddi insanlık suçları işlediği ve temiz kimsenin kalmadığı savaşın sona erdirilmesinin de, bundan sonra bu topraklarda yeniden bir devlet yapısının yerleştirilmesi ve hukukun üstünlüğünün sağlanmasının da temeli adalet.

Afganistan bir İslam Cumhuriyeti.

2004 yılı başında, Büyük Afgan Halk Meclisi şeklinde açıklayabileceğimiz *Loya Cirga*, yeni bir anayasa kabul etti.

İslam Cumhuriyeti ile bu anayasanın bağıni ise, anayasanın 3. maddesi sağlıyor.

O madde, anayasanın Şeriat ile çelişemeyeceğini yazıyor.

Türkiye’de birçoklarının kulağına korkunç gelebilir bu madde.

Afganistan’da halkın, siyasetçilerin ve uzmanların (Batı’da eğitim gören ve çalışanlar da dâhil) **ezici çoğunluğu, bunda bir sakınca görmüyor.**

Hatta aksine çoğunluk böyle olmasını arzu ediyor.

Yine de, Şeriat ile insanların yaptığı hukuk sisteminin ilişkisi ülkenin hukukçularını en çok uğraştıran konu.

Üstelik o kadar hassas ki, tartışmaların tam ortasında yer alanların çoğu, can derdiyle, adının açıklanmasını istemiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bardak doldu mu, taşıtı mı

Cem Sey 27.02.2012

Afganistan haftayı gergin geçirdi.

Amerikan ordusunun denetimindeki Bagram Üssü’nde dört adet Kur’an-ı Kerim’in yakıldığı haberi üzerine ülkenin her yanında gösteriler patlak verdi.

Şimdilik ölü sayısı 30 civarında.

Yaralılar ise birkaç yüzü buldu.

Bu kanlı haftanın zirvesini ise, Kabil'in en iyi korunan binası olan İçişleri Bakanlığı'nda, orada da ancak özel izni olanların –ki bunlar genellikle Batılılar– girmesine izin verilen bir bölümde iki Amerikalı askerî danışmanın enselerine kurşun sıkılarak öldürülmesi oluşturdu.

Bu olayların çok iyi analiz edilmesi lazım.

Çünkü televizyonlara yansıyan görüntüler Afganistan'da günlük yaşamdaki deneyimlerle kesinlikle örtüşmüyor.

Öte yandan, bu olayların ardında neler yattığı ve sonuçlarının neler olabileceği konusunda şimdiye kadar yapılan yorumların da ne kadar doğru olduğu çok tartışma kaldırır.

Büyük olayların patlak vereceğinden korkulan cuma günü, ilk gösteri haberleri ajanslardan akmaya başladığında, o gösterilerin olduğunun söylendiği semtlere gittim.

Herhangi bir gösteri ve göstericiye rastlayamadım.

Bu tabii, gösteri olmadığı anlamına gelmiyor.

Daha sonra Afgan ajansları sözü edilen gösterilere 300 kişinin katıldığını ve polisin kısa sürede dağıttığını haber verdi.

Başka bölgelerdeki gösterilerde de durum çok farklı değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ah, o dış düşmanlar

Cem Sey 05.03.2012

Ben yıllardır, **“Türk'ün Türk'ten başka dostu yok”** zihniyetinin sadece bizim memlekete özgü olduğunu sanırdım.

Yanıliyormuşum, **Afgan'ın da Afgan'dan başka dostu yokmuş.**

Afganistan'da karşılaştığım herkesten dinlediğim hikâye aynı:

“Dış güçler ellerini Afganistan'dan çekerse, bu ülke dünyanın en ileri ve en zengin ülkelerinden biri olur.”

Özellikle Pakistan hedef tahtasında:

Taliban, sadece Pakistan desteklediği ve yönlendirdiği için var; önceki hafta **Afganistan İçişleri Bakanlığı'nda enselerinden kurşunlanıp öldürülen iki Amerikalının katili kesinlikle Pakistan gizli servisi ISI;** Afgan ekonomisinin bir türlü hareketlenememesinin tek nedeni Pakistan'ın ikide birde sınırı kapatması.

Afganların çoğu, Afganistan'ın tüm sorunlarının arkasında İslamabad'ın bulunduğundan emin.

Ama sadece Pakistan da değil.

Onlara bakılırsa, **İran ülkenin batısını alttan alta işgal ediyor, Suudi Arabistan ülkede terör olması için para ve ideoloji veriyor, Özbekler ve Türkler etnik ayrılıkları kışkırtıyor.**

Amerikalılar zaten en beteri.

Hatta Ruslardan da kötü.

Ya Afganlar?

Kendilerine göre, Sovyetler Birliği'ni bile çökerttiğine ciddi ciddi inandıkları **Afganlar, sadece kurban.**

Eğitimin "yok" denebilecek seviyede olduğunu biliyor ama bunun kendi hataları olduğunu konuşmaktan hoşlanmıyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet adamlığı

Cem Sey 12.03.2012

Stratfor'un adını beş yıl önce ilk kez Washington'da çalışırken duydum.

Her yabancı gazeteci gibi ben de Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın Yabancı Basın Merkezi'nde kayıtlıydım.

Bir gün o dairenin bir memurundan tüm Alman muhabirlere –ve Alman vatandaşı olduğum için bana da– bir e-mail geldi:

"Ekte gönderdiğim analizi tavsiye ederim. Stratfor, uluslararası politika, savunma politikası ve savunma sanayii konusunda çok geniş kaynakları olan bir strateji kuruluşudur. Analizlerine abone olmanızı öneririm. Çalışmalarınızda size yardımcı olabilir."

Gönderdiği analiz, yanlış hatırlamıyorsam, o günlerde Lübnan nedeniyle araları daha da gerginleşen İsrail ile Suriye hakkındaydı.

Suriye sınıra yığınak yapıyordu ve İsrail'le savaşa girişmesi an meselesiydi.

Suriye ordusunun yığınak yaptığı tepelerin, hatta bazı mevzilerin adı bile veriliyordu.

İlginç bulduğum için Stratfor'u araştırdım.

Tabii Stratforcuların kendilerini övdüğü bir internet sayfaları vardı.

Bir de dedikodular...

Bunlara göre Stratfor, İsrail destekli, CIA ve askerî haberalma örgütü DIA eski çalışanlarının görev yaptığı bir kuruluştı.

Gerisinin doğru olduğu anlaşıyor ama İsrail ile ilgili kısmı doğru mu, hâlâ bilmiyorum.

Fakat İsrail'in ABD'de ne kadar etkili olduğu düşünülürse, doğruluk payı olabilir.

Parayla ulaşılacak bilginin ne kadar sağlıklı olacağından emin olmadığım için, o gün o memurun tavsiyesine uymadım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pancvayi

Cem Sey 19.03.2012

Afganistan Türkiye gibi.

Gündem hep sıcak.

Savaş, patlayan bombalar, taranan karakollar bir yanda, görüşleri nedeniyle işinden olan, dövülen, vurulan gazeteciler, insan hakları savunucuları diğer yanda.

Bu kargaşada mesela Afgan hükümetinin muhafazakâr baskıyı giderek arttırması ve bu çerçevede kadın televizyon spikerlerinin ekrana sadece türbanla çıkmasına izin vermesini medya atlıyor.

Her gün isyancıların okul yakması ve sivilleri öldürmesi Batı medyasında önemsenmiyor bile.

Buna karşılık, **Kandahar'daki bir köyde Amerikan askerlerinin 16 köylüyü geceyarısı evlerinde öldürmesi** Batı'ya da yansıyor.

Bu da çok iyi, çünkü bunların tıpkı Aktütün ya da Çukurca gibi bütün detaylarıyla açığa çıkması gerekiyor.

Bunların Afgan ve Batı medyasına yansımalarında iki taraf arasındaki ilişkileri okumak da olanaklı ki, bu da Türk ve Kürt medyası arasındaki farkları andırıyor.

Örneğin, son olayda Batı medyası ilk andan itibaren Amerikan ordusunun verdiği bilgileri büyük ölçüde araştırmadan doğru kabul etti.

Dolayısıyla **Batı dünyası bu olayı, "cinnet getiren bir askerinin tek başına işlediği korkunç ve affedilemez bir cinayet" olarak biliyor.**

Oysa Afgan kamuoyu ilk günden beri farklı detayları tartışıyor.

Amerikan ordusunun aksi yönde tüm açıklamalarına rağmen Afgan gazeteciler olayı destekçe deşiyor ve ısrarla **bu katliamın resmî açıklamalardan farklı cereyan ettiğini** yazıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk askerinin Afganistan'da ne işi var

Cem Sey 26.03.2012

KCK Afganistan'da Karzai hükümetine de sızmış olmalı ki, Newroz, 21 değil, 20 martta kutlanmaya başlandı. Tatil de 23'üne kadar sürdü.

Bu sayede internet üzerinden Türk basınını uzun uzun okuma fırsatı buldum.

Tabii, Kabil yakınlarında düşen askerî helikopterde yaşamını yitiren Türk askerleri ile ilgili yazılanları özel bir ilgiyle okudum.

Çünkü Afganistan'da ne olup bittiğine, siyasi İslam'ın bazı temsilcilerinin ve bir iki düşünce kuruluşunun haricinde Türkiye'de pek ilgi gösteren yok.

Helikopterin düşmesiyle, bu ülkede asker bulunduran diğer ülkelere çok benzer bir tartışma, Türkiye'de de başladı.

Tabii, halkı Hristiyan olan ülkelerde bugüne kadar insanlar Afganistan'a ilgi gösterirken, halkı Müslüman olan Türkiye'de neden herhangi bir ilgi yoktu, bu önemli bir tartışma konusu.

Bana kalırsa, bunda Türklerin büyük bir kısmının Afganlara tepeden bakıyor olmasının, onları geri kalmış, ülkelere bir türlü çekidüzen veremeyen, cahil bir halk olarak görmesinin de payı var.

Bu bakış açısının herhangi bir haklı tarafı olmadığı gibi, oldukça koloniyalist bir duygu dünyasını yansıttığı da bir gerçek.

Öte yandan, **kazada yaşamını yitiren 12 askerin ülkelere son bir önemli hizmet yaptıklarını** da vurgulamak gerek.

Çünkü **Türkiye'nin Afganistan'da ne işi olduğunu** artık ciddi şekilde tartışmak lazım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İdeolojik gözlük

Cem Sey 09.04.2012

Geçen hafta yazdığım yazı bir teknik aksama sonucu gazeteye ulaşmamış.

O nedenle özür diliyor, bir-iki ufak tefek değişiklikle o yazımı tekrar ediyorum.

İki hafta önceki yazımda, **“Türk askerinin Afganistan'da ne işi var”** diye sormuştum.

Bu soruyu sorarken amacım, bu konunun Türkiye'de tartışılmadığına işaret etmektir.

Bu tartışmanın Türkiye için çok önemli olduğuna vurgu yapmaktı.

Bazı gözlemlerimi de aktarmıştım:

Türk askerinin ve Türkiye'nin Afganistan'daki rolünü Batılıların genellikle kendileri açısından pek de yararlı bulmadığını; Türkiye'nin Afganistan ve bölgede ekonomik çıkarları olduğunu; Afganların Atatürk'e bizlerden farklı baktığını anlatmışım.

Bir okur mektubu aldım.

Bu yazımı, "hayretler içerisinde" okuduğunu belirten okur, şöyle yazmış (imlâ hatalarına dokunmadan aktarıyorum):

"Acaba Afgan Halkında kamuoyuna yansımış bir Atatürk hayranlığı varmıdır. Yoksa bu kanaate yaptığınız özel görüşmelerden mi vardınız. Benim de gözlemlerim var ve bu gözlemlerde Atatürk ve temsil ettiği hayat sistemi değil Talibanın en sıradan Afgan köylüsünün dahi kabul edebileceği bir şey değildir. Türkiye'nin oradaki rolü ise işgalcilerin işbirliğini yapmaktır. Diğer ifadeler tamamen lafıgüzaftır. Orada askerlerimizin saldırıya uğramaması tamamen Afgan halkının alicenaplığı ve muhtemelen Osmanlı'nın aziz hatırasından dolayıdır. Size tavsiyem Ali Bulaç'ın Afganistan yazılarını okumanız ve Kurtuluş savaşında Afgan müslümanlarından gelen yardım paralarının ne yapıldığını ve hilafetin kaldırıldığında Afganların nasıl tepki gösterdiği ile ilgili bir makale yazmanızdır."

Bu satırları yazan okurun siyasi İslam yandaşı olduğunu tahmin ediyorum.

Bunun bir sakıncası yok tabii.

Herkes istediğini düşünmekte serbest.

Ancak gerçeklere gözünü kapamanın, en ideolojik hareketleri dahi uzun vadede zor durumda bırakacağını hatırlatmak şart.

Burada bunun bir örneği var.

Afganistan'da yaşayan insanların büyük kısmı gerçekten de Atatürk'ün temsil ettiği yaşam sistemini kabul edemez.

Fakat bu, onların Atatürk'ü ideolojik gözlükler kullanmadan değerlendirmesine ve onun başarısının (kurduğu düzenin 80 yıl sonra bile devam ediyor olması başka türlü tanımlanamaz) arkasında yatanı analiz etmeye çalışmasına engel olmuyor.

Onlar Atatürk'te bu okurun gördüğü canavarı değil, yıkılmış bir topluma başarıyla önderlik etmiş bir siyasi kişiliği görüyor.

Bu bakımdan Batılılarla aralarında çok fark da yok.

Türkiye'de birçokları, Batılıların Atatürk'ü "kendi adamları" olarak gördüğü ve bizim Kemalizm adını verdiğimiz safsatanın onların desteğine sahip olduğunu sanır.

Oysa o ülkelere gidip gelenler, Batılıların, bizim Türkiye'de ancak bugün eleştirmeye başladığımız Atatürktaparlıkla, yüzlerinde her zaman bir gülümsemeyle, hafif hafif dalga geçtiğini bilir.

Yine de Türkiye'yi bugün güçlü kılan toplumsal, ekonomik ve siyasi altyapının ardında onun ve kadrolarının şekillendirdiği bir siyasetin yattığını bilir.

Afganların yaptığı da aynısı.

Tek fark, **Batılılar “Batılılaşma politikasını” ilginç bulurken, Afganların izlenen yöntemi, yani “aydınlanmış bir diktatörün halkı adam etmesi” şeklinde algılanan yöntemi ilginç buluyor olması.**

Türkiye’de Atatürk döneminin kıyasıya eleştirilmesinin ve **Türkiye toplumunun o dönemin diktatörlüğünü silkip atmasının ileriye yönelik başarının önkoşulu olması**, at gözlüğü takmayı gerektirmiyor.

Başka ulusların da Atatürk’ü aynı bizim gibi göreceğini düşünmemiz gerekmediği gibi, bunu arzulamamız hiç gerekmiyor.

Ha, yeri gelmişken: **“Osmanlı İmparatorluğu’nun aziz hatırası” diye bir şeyin Afganistan’da izine rastlamadım.**

Osmanlı topraklarında başka yerlerde de rastlamadığım gibi.

Bu da herhalde ancak ideolojik gözlüklerle bakıldığında görülebilen bir şey olsa gerek.

“Kurtuluş Savaşı’nda Afgan Müslümanlarından gelen yardım paralarının ne yapıldığı ve Hilafet kaldırıldığında Afganların nasıl tepki gösterdiği ile ilgili bir makale” yazmayı da, değerli meslektaşım Ali Bulaç’a bırakıyorum.

tarafalmany@gmail.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ISAF: Çekilmeyeceğiz ki!

Cem Sey 16.04.2012

Kabil’in merkezindeki Ansari Meydanı’ndan taksiye bindim ve Afgan başkentinin artık alışılmış trafiğine daldık.

Fakat bu kez trafik daha da ağır akıyor.

Ansari Meydanı’ndan Afganistan’ın MİT’i diyebileceğimiz NDS karargâhına kadar olan ve her zaman 15 dakikada aldığımız yolu bu kez 45 dakikada ancak aşıyoruz.

Hem sıcak havadan hem de önemli randevuma geç kalma korkusundan terliyorum.

Tam NDS’in duvarının başladığı noktada, trafiğin neden sıkıştığını görüyorum.

Yolun sağında motor kapağı açık duran kırmızı bir Toyota, diğer araçlara tek şerit bırakıyor.

“NDS’in önünde bu aracın durmasına nasıl izin vermişler” diye düşünürken, bir düzine Afgan özel tim elemanını da görüyorum.

Çok rahatlar.

Trafiği kapatmaya da gerek görmediklerine göre, sadece araç bozulduğu için orada olduklarını düşünüyorum.

Bizim taksi aracın yanından karınca hızıyla geçerken olayın ne olduğunu tam olarak algılıyorum.

Diğer özel timcilerle aynı üniformayı taşıyan birine tam önümde kelepçe takılıyor.

Arkadan hiç fark ettirmeden gelen bir diğer özel timci, adamın kafasına bir anda kapkara bir çuval geçiriyor.

Öndeki polis arabasına itekliyorlar.

Belli ki, son dönemde Afgan polis ve askerleri arasında saldırılar düzenleyenlerden birinin olmasından kuşulanıyorlar.

Önümüzdeki aylarda gözaltına alınan şahsın başına nasıl işkenceler gelebileceğini düşünerek, Uluslararası Güvenlik Destek Gücü (ISAF) karargâhına geliyorum.

Randevum, **ISAF Komutanı Amerikalı General John Allen** ile.

Olağanüstü güvenlik önlemlerini aşarak, ISAF'ın kalbine giriyorum.

Alman medyasından beş meslektaşım ile birlikte, ceviz ağacından bir toplantı masasının etrafında toplanıyoruz.

General Allen bizi, Afganistan'ın çok iyi yolda olduğuna ikna etmeye çalışıyor.

"Bir meslek sahibi olmak, kariyer yapmak isteyen şu gençlere bakın" diyor, "bunlar hiç Taliban'ın iktidara gelmesine izin verir mi? Afganlar son on yılda neler elde ettiğini bildiğinden Taliban'ı artık arzu etmiyorlar".

Zaten Allen'a göre, Taliban da giderek daha kararsız mücadele ediyor:

"Talipler ayaklarıyla oylama yapıyor. İki yıldır teslim olan ve kimliği tesbit edildikten sonra evine gönderilen Talip sayısı dört bini aştı. Taliban liderleri, barışa nasıl ulaşabileceklerini ve ülkenin parlak geleceğinin dışında kalmamak için ne yapacaklarını tartışıyor bugün."

"Neden tartışınlar? Zaten yabancı ordular çekilince onlara gün doğmayacak mı?" diyecek olduğumuzda, yanıtı hazır:

"Çekilmeyeceğiz ki!"

General Allen, hem ABD askerlerinin, hem de NATO güçlerinin 2015 yılından sonra da Afganistan'da kalacağını kararlılıkla açıklıyor.

"Şu günlerde" diyor, "NATO içinde bunun detaylarını ele alıyoruz".

Sonucu mayıs ayında Chicago'da yapılacak NATO zirvesinde göreceğiz.

"1 Ocak 2015 günü, nasılsa yabancılar gitti düşüncesiyle savaşmak için ortaya çıkacak bir Talip çok büyük bir sürprizle karşılaşacak" diyor Allen, "önce, çok daha iyi eğitilmiş, daha güçlü ve profesyonel Afgan ordusuyla, sonra Amerikan askerleriyle, ardından da NATO güçleriyle karşılaşacak".

Taliban'dan çekinmiyor Allen ama bir sıkıntısı olduğu da gözden kaçmıyor:

"Afgan ordusu ve polisi içinde radikalleşenler var!"

Bu sözler üzerine aklıma, az önce sokakta yaşadığım, film sahnesini andıran olay geliyor.

Gerçekten, Taliban'ın Afganistan'da artık iktidar sahibi olması pek de olası görünmüyor.

Fakat Afganistan için tek tehlike de Taliban değil.

Bu bahtsız ülke bu defa da, radikalleşmiş ve özellikle ABD ve Batı'ya silah çevirmeye hazır başka İslami grupların, çeşitli etnik azınlıklardan olan ve yabancılar giderse ülkeyi bölmeye dünden razı grupların ya da kendinden öncekilerin savaşıla nasıl zengin olduğunu yaşayan ve kendisi de öyle olmak isteyen genç savaş beylerinin (yabancılar onlara **warlord** diyor) elinde kargaşaya sürüklenmekle karşı karşıya.

Taliban'a karşı çok önlem alınmış ama bu tehditlerle nasıl baş edileceğini daha kimse bilmiyor.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uçurum

Cem Sey 23.04.2012

Hani bazen bir duygu vardır.

Bir şey yaparsınız, bir iş, yeni ve bilinmeyene bir adım, nereye varacağını bilmediğiniz...

Başarılı bile olabilirsiniz.

Ama sonra arkanıza dönüp baktığınızda, "neden yaptım ben bunu" diye düşünürsünüz.

Her zaman olmaz bu.

Çünkü aslında yeni ve sonuçta sizi nereye götüreceği bilinmeyen yollara çıkmak genellikle ferahlatıcıdır.

Eskiye arkanızda bırakırsınız.

Onunla birlikte sevmediğiniz, sizi uzun süredir gemlediğini düşündüğünüz her şeyi de arkanızda bırakırsınız.

Ama onlarla birlikte çok alıştığınız ve onlar olmazsa kendinizi güvende hissetmediğiniz güvenceleri de arkanızda bırakırsınız.

İçinizin rahatlığı ancak o güvencelerle sağlanıyorsa, attığınız adımı atmış olmak, sizi ferahlatmaz, bunaltır.

"Geriye nasıl dönerim" diye sormaya başlırsınız.

Aslında geri dönüş olmadığı gibi, korkularınız da boştur.

Hayat size yeni güvenceler getirir.

Yapmanız gereken ileri gitmektir.

Mücadele gerektirir bu ama bu mücadelenin sonunda sizi bekleyen daha güzel bir yaşam vardır.

Yine de yapamazsınız.

Debelenir durursunuz.

İşte muhafazakârlık böyle bir şey.

Bir dönem AB'yi kuran Avrupalı muhafazakârlar da bugün işte öyle debeleniyor.

Fransa'da dün yapılan başkanlık seçimi bu debelenmeyi bir kez daha açığa çıkarıyor.

Geçen hafta **Almanya İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich** Fransız meslektaşıyla bir mektup kaleme aldı.

Mektupta iki bakan, Avrupa halklarının AB ile birlikte elde ettiği en büyük kazanımın önünü kesmek istediklerini açıklıyor.

Onlarca yıldan beri artık kontrol edilmeyen AB'nin iç sınırlarını ulusal devletlerin kendi alacağı bir kararla tekrar kontrol edebilmesini öneriyorlar.

Sözde, göçmen akınını durduracaklar.

Oysa bu adımla AB'nin temel eksenini oluşturan bu iki ülkenin halklarında oluşmuş muhafazakâr duyguyu, "eskiden her şey daha güzeldi" şeklindeki nostaljiyi, eskisi gibi sınırlar tekrar çekilirse işverenlerin de eskisi gibi sosyal devlet koşullarını kabul edeceği hayalini sömürüyorlar.

İrkçılık kokan bir tavırla göçmenleri buna bahane etmek de cabası.

Üstelik yalnız da değiller bu uğraşlarında.

Bu satırları yazarken daha Fransa'daki seçimden kime ne kadar oy çıkacağını bilmiyorum.

Ama bir şeyi biliyorum:

Muhafazakârlar kazanacak.

Çünkü Sarkozy de kazansa, rakibi sosyalist **Hollande** da kazansa sonuçta "globalleşme" adı verilen bir hayalî düşmana karşı mücadele etmek isteyenler galip gelecek.

Oysa globalleşme, Türkçe adıyla küreselleşme, durdurulabilecek bir şey değil.

Olsa olsa, ona kendi istediğiniz yönü verebilirsiniz.

Yani Avrupalı muhafazakârlar derken sadece siyasi yelpazenin sağından bahsetmiyorum.

Solda da muhafazakârlar var.

Karl Marx'ın zamanında eleştirdiği "makine kıran" solcular, bugün globalleşme karşıtı olarak yeniden türedi.

Bu sağcıyla solcuyu biraraya getiren, muhafazakâr grup şu anda ortak bir atağa kalkmış olsa da, sorunların çözümünü çağdaş bir yaşamın ancak globalleşmeyi kabul edip, ona doğru bir yön vermekte görenlerin sırtı da duvara dayanmış değil.

Bugün Avrupa'nın her köşesinde, AB'yi kökünden reforme etmeyi, değiştirmeyi, hatta yeniden kurmayı hedefleyenler kendilerine çekidüzen veriyor.

Ancak onların mücadelesiyle halkın yeni olan karşısındaki korkusu dindirilebilecek.

Geleceğin AB'si ya sosyal ve siyasi birliğini sağlamış, dünyaya açık bir topluluk olacak ya da Avrupa halkları geriye dönmeye çalışırken, otuz yıl kadar önce bilinmeyen bir yola çıkabilmek için üzerinden atladıkları uçuruma yuvarlanacak.

Ben toplumların otomatik olarak ileriye ve daha iyiye gittiğine inananlardan değilim.

Eğer yeni, daha demokratik ve daha sosyal bir AB'ye ulaşmak için mücadele edilmezse, arkamızdaki uçuruma düşeriz.

O uçurum, Avro krizinden daha derin.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Satranç

Cem Sey 30.04.2012

Önümüzdeki haftalarda Afganistan yine haberlerde sık sık anılacak.

Sadece bahar aylarıyla birlikte ülkede çatışmaların da artması nedeniyle değil.

Çatışmalar yok değil.

Her gün birer ikişer yabancı askerin ölüm haberi gelmeye devam ediyor.

Fakat tamamen yabancı askerlerden oluşan birliklerin gerçekleştirdiği operasyonların sayısı artık iyice azaldığından ve daha çok Afgan güvenlik kuvvetleriyle isyancılar karşı karşıya geldiğinden ölen Afganların sayısı bunun kat kat üzerinde.

Yani Amerikalıların kendilerini geri çekmesi de Afganlar arasında ölüm oranını azaltmıyor, sorunu bitirmiyor.

Afgan medyasında yer alan haberlere göre, **sırf bugün, ben bu yazıyı yazmaya başlayana kadar ölen Afgan isyancıların sayısı 13'ü, polislerin sayısı ise 10'u buldu.**

Ama, dediğim gibi, Afganistan'ı ön plana çıkaracak olan haberler bu ölüm haberleri olmayacak.

Mayıs sonlarına doğru Chicago'da yapılacak NATO zirvesi öncesinde asıl hareketlenme siyasi alanda oluyor.

Bir yandan ABD'nin ve diğer Batılı güçlerin içinde bulunduğu görüşmeler hızlanarak devam ediyor.

Diğer yandan da Afganistan içinde, yabancı güçlerin büyük ölçüde askerlerini geri çekeceği 2014 sonrasına yönelik bir pazarlık sürecinin başladığı göze çarpıyor.

Önce uluslararası boyutu olan pazarlıkları ele alalım.

Hatırlayacaksınız, bir süre önce ABD ve Taliban görüşmelere başlamıştı.

Taliban'ın Katar'da bir büro açması üzerinde anlaşılmış, ABD bazı üst düzey Taliban yöneticilerini Guantanamo Üssü'nden Katar'a göndermeyi kabul etmişti.

Fakat bu yumuşama kısa sürdü.

Taliban tek taraflı olarak görüşmelerden çekildi.

Şimdi bu kanalı yeniden açmak için çabaların yoğunlaştığı belli oluyor.

Önceki gün bir İngiliz televizyonu görüşmelerin yeniden başladığını duyurunca Taliban sözcüsü **Zabihullah Mücahid** hemen telefona sarılıp, Afgan *Pajvak Ajansı*'na, haberin doğru olmadığını bildirdi.

Ardından barış görüşmeleri isteyen Taliban liderlerine serbest geçiş imkânı vereceklerini açıklayan ABD, Afganistan ve Pakistan'ı da eleştirdi.

"Hep Taliban'ı bölmeye çalışıyorlar" diyen Mücahid, öte yandan da bu çabaların başarılı olduğunu gösteren bir tehdit savurdu:

"Hareket içinde kimse liderinin emirlerine karşı gelip, yabancılarla birlikte hareket edemez."

Bir süre önce de Afgan medyası, **ABD ve Kabil hükümetiyle görüşmeler yapan bazı yerel Taliban liderlerinin hareketin lideri Molla Ömer'in emriyle Pakistan'da hareketin denetimi altında bulunan bir bölgede zindana atıldığını** bildirmişti.

Afganistan içinde de Taliban'ın bölünebileceğine işaret eden gelişmeler oluyor.

Başkan Hamid Karzai'nin yardımcısı Muhammed Kasım Fehim ve Mezar-ı Şerif'in güçlü adamı Atta Muhammed Nur, Molla Ömer ile değil, "Taliban'ın ikinci güçlü partisi olan Hizb-i İslami" ile görüşülmesini talep etti.

Türkiye'de de iyi tanınan **Gulbuddin Hikmetyar'ın Hizb-i İslami'si de olumlu açıklamalar yaparak, "bir milli birliğin oluşmaya başladığı görülüyor" dedi.**

Öte yandan, Karzai hükümetine muhalefet eden ve bir süre önce "Ulusal Cephe" adı altında yeniden örgütlenen eski Kuzey İttifakı politikacıları da, hükümeti, "eli kana bulamış Taliban"la koalisyon kurmaması konusunda uyarıyor.

Afganistan'da 2014 sonrasına hazırlanan gruplar sadece bunlar da değil.

Eski sosyalistlerin, Maocu grupların ve bazı dinsel grupların biraraya geldiği hareketler de yavaş yavaş kafalarını kaldırmaya başlıyor ve yer yer etkili de oluyor.

Başkent Kabil'in parklarında dolaşırken, Afganların bir satranç tahtası etrafında kümелendiğini görmek mümkün.

Satranç bu ülkede çok sevilen oyunlardan biri ve Afganlar iyi birer satranç oyuncusu.

Uluslararası topluluğun askerlerini büyük ölçüde geri çekme kararını almasından sonra siyasette de Afgan satrancının başladığı anlaşılıyor.

Şimdi Afgan siyasetçileri, üç dört hamle ilerisini planlayarak hareket etmeye başlıyor.

tarafalmanyamail.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geçmiş

Cem Sey 07.05.2012

Türkiye’de sol Halil Berktaş’ın 1 Mayıs 1977 üzerine sarf ettiği birkaç sözle birbirine girdi.

İGD’nin 20 bin silahı olabilir miydi, Sular İdaresi ve Intercontinental’den ateş açılmış mıydı, o sol hareketler gerçekten bugün sanıldığı kadar sorumsuz muydu, bunlar benim gözümde fazla önem taşıyor.

Fakat ortaya serilen veriler, 35 yıl önce solun sadece bir kesiminin çağrısıyla yüzbinlerce insanın Taksim’e akın ettiğini gösteriyor.

Bugün bunun yüzde birini bile bulamazlar.

Öte yandan, haklı olarak birçok solcu ve sosyalist, solun zaten 1970’li yıllarda yaptığı hataları kabul ettiğini belirtiyor.

O zaman bu tartışmanın bir önemi var mı?

Evet, çeşitli nedenlerle var.

Birincisi, sol hareketler o dönemde hata yaptıklarını kabul ediyorsa da, ders almış görünmüyorlar.

Halil Berktaş’a, Yıldırım Öğür’a yönelik saldırılarda kullanılan dil bunu gösteriyor.

O tarihte de kullanılan dil benzer bir saldırganlık içeriyordu; eleştirilerin önemli bir kısmı ciddi tezler içermiyor, “bunlar burjuvazinin ve emperyalizmin oyunudur, safları bölmeyelim arkadaşlar” tarzı bir gaz verme edebiyatı yapıyordu.

Yurtdışından izleyebildiğim kadarıyla 1970’lerde solun hem kendi içinde, hem de başkalarına yönelik şiddet kullanmasının teorik temellerini ciddi şekilde ele alınıp, incelenmedi.

Benim gençliğimde bir “yapay denge”, bir “silahlı propaganda” furiası vardı.

Yıllardır o “yapay” dengede soldan, sosyalistlerden yana bir değişme görmedik.

Buna rağmen Türkiye’den Almanya’ya yeni gelen genç solcuların “devrim sekiz aya kalmaz gerçekleşir” şeklindeki zırvalarını dinlemeye devam ediyoruz.

Demek ki birileri onlara hâlâ bunları öğretiyor.

Toplumsal adaletsizliğin ortadan kaldırılmasının “tek yol”unun “devrimci şiddet” olduğu şeklindeki tezler rafa kaldırılmadığı sürece, Türkiye’de solun kitleselleşmesi olanaksız.

İnandırıcı olmak için silahları nerden bulduklarının da artık ortaya çıkması şart.

(1970’lerde silahların sosyalist Bulgaristan’dan geldiği kanısı yaygındı.)

O günlerle bugünün belki de tek farkı, konjonktür uygun olmadığı ve onların şiddetinden birileri yarar sağlayamayacağı için sert tepki verenlerin elinde silah olmaması.

İkincisi, Türkiye bugün insanların ilgisini çekecek bir sol harekete ihtiyaç duyuyor.

Fakat bu ihtiyacın uzun süredir bilinmesi, giderilmesine yetmiyor.

Sol gruplar, toplumsal adaletsizliğin karşısına dikileceğine, birbirine ayak oyunu yapıyorlar.

Bu tartışma onları silkeleyip kendine getirir mi çok kuşkuluyum ama belki yararı olur.

Üçüncüsü, sol hareketlerin çağdaş demokrasi düşüncesiyle barışık olmaması, sözde "sınıfsal açıdan bakarak" onu önemsememesi demokratikleşme sürecinin AKP'nin elinde oyuncak olmasına neden oluyor.

Sosyalist sol kendi içindeki şiddetin zararını görebilirse, bugün dünyada yaygın kabul gören demokrasi düşüncesinin temelinde neo-liberalizm değil, kökü taa Marx'ın yaşadığı döneme giden sosyalist bir düşünce yattığını belki anlayabilir.

Dördüncüsü, 1 Mayıs 1977 tartışması sadece solun değil, o tarihteki tüm siyasi grupların tavrının ele alınmasını sağlayabilir.

Son tartışmayı izlerken arşivlere döndüm.

3 Mayıs 1977 tarihli *Milliyet* gazetesinde, bir mitinge giderken "3 MSP'linin dinamit lokumlarıyla yakalandığı" haberine rastladım.

O anda, o günlere geri dönüp bakmanın, sadece solun değil, MHP'nin, AKP'nin öncülü MSP'nin ve o günün büyük partilerinin şiddet dalgasındaki rolünün ne olduğunun araştırılmasının önemli olduğunu hissettim.

Son olarak ve en önemlisi, 1 Mayıs 1977 günü yüzbinlerce insanın tanıklık ettiği ve her birinin başka bir şey gördüğü bir katliamı artık devletin aydınlatması gerekiyor.

Ertuğrul Kürkçü'nün TBMM'ye yaptığı komisyon başvurusunun ciddiye alınması; MİT'in, sıkıyönetimlerden sorumlu TSK'nın ve polisin arşivlerinin "devlet sırrı" iddiası arkasına saklanmadan açıklanması zorunlu.

Bunu sağlamak da, sessiz sessiz solun öfkelenişini seyreden hükümetin görevi.

Hükümet ve devletin suskunluğu ve araştırma konusunda gönülsüzlüğü sadece kanlı 1 Mayıs'ın bir tertip olduğuna işaret eder.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hariçten gazel okumak

Cem Sey 14.05.2012

Geçen haftaki yazım üzerine, çok sevdiğim bir ağabeyimden fırça yedim.

1977'de "solun sadece bir kesiminin çağrısıyla" yüzbinlerin Taksim'e akın ettiğini ve bugün bunun "yüzde birini bile" bulamayacaklarını yazdığım için, 1 Mayıs 2012'nin fotoğrafını da mail'ine ekleyerek, "uzaktan gazel

okumak risklidir" diyor.

O satırları yazarken, aklımda, tam ortasında bulunduğum 1 Mayıs 2011'i düşünmüş, Kürt örgütlerini ve CHP gibilerini çıkardıktan sonra kalanları kastetmiştim.

Ama "yüzde bir" abartmalı olduğundan özür diliyor, düzeltiyorum:

"... yüzde onunu bile bulamazlar!"

Ben asıl "uzaktan gazel okumaya" takıldım.

Bana yönelik olarak olmasa da, başkaları da hariçten gazel okumaktan söz etti.

1970'leri ve 1980'in ilk yıllarını Türkiye'de geçirdikten sonra, ömrünün büyük kısmını yurtdışında geçiren ve hâlâ orada bulunan biri olarak bu lafları ister istemez üzerime alıyorum.

Ve hak veriyorum.

Ben sadece mekânsal olarak değil, düşünsel olarak da hariçten gazel okumaya alışığım.

İçine girmeye çok çalıştığım TKP dünyasına bir türlü giremedim mesela...

İlerici Liseliler Derneği'ne (İLD) üye olduğumun birinci haftasında devlet İLD'yi yasaklayarak yasal "dahiliyet"ime son verdi.

Berlin Duvarı'nı gördükten sonra, o kentin "Batı"sında yapılan bir "TKP sempatanları toplantısı"nda, "bu duvar gerçekten gerekli mi" diye sorduğumdan olacak, o harekette her türlü işi yapmamda bir sakınca görülmedi ama "dâhil" de edilmedim.

Bunda, "Bulgaristan'da Türklere neden baskı yapılıyor" diye sormam da etkili olmuş olabilir tabii.

Buna rağmen ben kendimi hep o kesime "dâhil" hissettim.

Uzun yıllardır, sadece mekânsal olarak da olsa, "mahalleyi" terk etmiş olmama rağmen, bugün de kendimi siyasi bakımdan darmadağın olmuş o kesime dâhil hissediyorum.

Hem bunu, hem de son günlerde "yangın"a dönüşen 1 Mayıs 1977 tartışmasını gözönüne alarak ve "insanın özeleştiriyeye önce kendinden başlaması gerektiğini" de kabul ederek, son tartışmada en sert tepkiyi veren o "TKP çevresi"ne seslenmek istiyorum.

Ya "20 bin silahlı İGD'li" lafı gibi saçmalıklara takılarak, teknik itirazlar yapıyorlar, ya da TKP'nin kitlesini her zaman şiddetten uzak tutmaya özen gösterdiğini vurguluyorlar.

Bu sonuncusu ne kadar doğru?

Maoculara yönelik tavrı bir yana bırakalım.

İnanç Seçiş ismini kaçınız hatırlıyor?

29 Ağustos 1980 günü İzmir'de vurulmuştu.

Galiba 19 yaşındaydı.

Kendisini hiç tanımadım ama İGD ya da İKD üyesi olduğunu, TKP'den kopan İşçinin Sesi grubuna dâhil olduğunu biliyorum.

Şahsen tanıdığım İzmirli bazı İGD'lilerin bu olayın verdiği vicdan azabını, bugün de aynı ağırlıkta yaşadığını biliyorum.

TKP, tarihinde bu tür "cezalandırma"lara çok az başvurdu.

Ama bunun özeleştirisini yapıp, Türkiye halkından özür dileyen de olmadı.

İnanç Seçiş neden öldürüldü, onun öldürülmesi gibi insanlık dışı kararları alanlar nasıl o harekette barınabildi, o tetiği çekene –ki büyük olasılıkla o da gencecik bir insandı– kimler silah verdi?

Bu sadece bir örnek ama başkaları da var.

Bunu "ihbar" diyerek geçiştirmesin kimse.

Çünkü en başta o gencecik kadının ailesine karşı bir sorumluluk olmalı.

"Mahalleye çekidüzen vermek", sadece Stalinizm'i SSCB veya Demokratik Almanya örnekleri üzerinden eleştirmek olamaz.

Hemen ekleyeyim, **Yıldırım Oğur** bence de ağır hatalar yaptı.

Ahmet Altan, Türkiye'de yaşanan demokratikleşme sürecine sosyalistlerin hiçbir katkıda bulunmadığını yazarken, bugün yaşanan değişimin en başında, bu gazetenin –maalesef– eski yazarlarından **Nabi Yağcı** ve arkadaşlarının "biz komünistler yasal çalışmak için Türkiye'ye dönüyoruz" diye ilan ederek dönmesinin yattığını unuttu.

Yine de, "kendini solda kabul eden *Taraf* yazarları" laflarıyla **Murat Belge**, **Roni Margulies** gibi bana da laf sokuşturanlara tek yanıtım var:

Sizin derdiniz sosyalist solu korumak ve geliştirmek değil, başından beri düşman olduğunuz *Taraf'a* saldırmak.

Bu durumda ben, *Taraf'ta* yazıp, "hariçten gazel okumaya" devam etmeyi yeğliyorum.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gitmek mi zor, kalmak mı

Cem Sey 21.05.2012

Siz bu satırları okurken, ABD'nin Chicago kentinde **NATO zirvesi** yapılıyor olacak.

Türkiye'de bu zirve belki, Malatya'ya bir ayağı yerleştirilecek savunma mekanizması ağırlıklı haberleştirilecek.

Fakat Afganistan'da herkesin gözü, kendilerine Mars kadar uzak Chicago'da olacak.

Çünkü **zirvenin ana konusu Afganistan**.

Ne sonuç çıkarsa çıksın, Afgan halkı bundan etkilenecek.

Aslında zirvede, 2014 sonunda gerçekleşmesine daha önce karar verilmiş olan **“Afganistan’dan geri çekilme”nin nasıl yaşama geçirileceği**nin konuşulması planlanıyordu.

“Birlikte girdik, birlikte çıkarız” lafı birçok NATO ülkesi politikacısının dilinde.

Fakat ne kadar gerçekleştirilebilecek bir umut bu, orası ayrı konu.

“Birlikte giren” bazı ülkeler çoktan tası tarağı toplayıp, gitti bile.

Yeni seçilen **Fransa** Devlet Başkanı François Hollande, ülkesinin Afganistan’daki **askerlerini bu yıl sonuna kadar çekeceğini** açıkladı.

Öte yandan, NATO **birliklerinin geri çekilmesi muazzam bir lojistik sorun.**

Aylardır birçok uzman, o kadar insanı, silahı ve malzemeyi Afganistan’dan nasıl çıkaracaklarına kafa yoruyor.

Bütün bunlar bir yana, **Afganistan’ın geleceği NATO zirvesine damgasını vuracak.**

Çünkü bu savaşlardan bitap düşmüş ülkeye büyük umutlar vererek gelen “uluslararası topluluk”un temsilcileri, kendi seçmenlerine ne mesaj verirse versin, “bize yetti artık, gidiyoruz” deyip, arkasını dönüp gidemiyor.

Üstelik, açıkça söyleyen fazla olmasa da, Batı dünyasında bu savaşların en azından bir kısmına neden olmuş ve ülkeyi batağa sürüklemiş olmanın verdiği utanç da var.

Diğer yandan, en azından bazı ülkelerin hem Afganistan’a, hem de bölgeye ilgisi de devam ediyor.

Bunların başında Çin’i kuşatmakta ve İran’ı sıkıştırmakta olan ABD geliyor.

Ama onlarca yıldan beri Afganistan’a stratejik ilgi gösteren **İngiltere, Almanya ve Türkiye askerini çekse de ülkede varlığını sürdürecektir.**

Önümüzdeki günlerde **Türkiye Afganistan’la stratejik işbirliği anlaşması imzalayan altı yedi ülkeye katılacak.**

Bu stratejik anlaşmalar –en azından şimdiye kadar görüldüğü kadarıyla– şu anlama geliyor:

Askerler çekiliyor dense de, hem Afgan güvenlik kuvvetlerini ve ordusunu eğitecek kadar asker geride bırakılıyor, hem de Afgan ordusu çok darda kalırsa onun yardımına koşma sözü veriliyor.

Öte yandan, bazı uzmanların, “bu büyüklükte finanse edilmesi mümkün değil” demesinden sonra asker sayısının 350 binden 280 bine düşürülmesine karar verilen **Afgan ordusunun yılda 4,1 milyar dolarlık masrafının 3,6 milyar dolarını dış dünya karşılayacak.**

Siz bunu ABD ve diğer bazı NATO ülkeleri şeklinde anlayın.

Washington’un 1,8 milyar dolar vermesi, geri kalan miktarı da, şu anda ülkede asker bulunduran 49 ülkenin karşılaması planlanıyor.

NATO zirvesinde belki ön plana çıkmayacak ama uluslararası toplumun Afganistan’da siyasi, ekonomik ve sivil varlığının nasıl süreceği Chicago’da toplanan politikacıların kafasındaki soru işaretlerinden biri.

Bir yandan Afgan halkıyla çok iyi ilişki kurmayı başaran, Sarubi, Vardak ve Cevizcan bölgelerinde çok başarılı çalışan, diğer yandan da bir süreden beri bölgesinde ağırlığını her yöntemle artırmaya çalışan Türkiye'nin önümüzdeki 10 yıl da Afganistan'da kalacağından hiç kuşkunuz olmasın.

Yani NATO zirvesinde (ve temmuzda yapılacak Tokyo zirvesinde) geleceğin Afganistan'ı planlanacak.

Ve o gelecekte belki daha muhafazakârlaşmış bir Afganistan olacak ama çok büyük olasılıkla Taliban olmayacak.

Buna karşılık o gelecekte belirsiz kalan birçok nokta olacak.

Pakistan'ın, İran'ın, Rusya'nın, Çin'in çıkarlarının nasıl dengeleneceğine NATO karar vermeyecek.

Afganistan'da "düşük yoğunluklu savaş"ın nasıl bitirileceği de belli olmayacak.

Bunlar geleceğin konuları.

"Birlikte girip" diğerlerinden önce çıkanların aksine, "birlikte çıkmayıp" orada kalacaklar arasında bulunacak Türkiye'yi işte bu konular bekliyor.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsan odaklı çözüm

Cem Sey 28.05.2012

Yunanistan'da seçim krize çözüm olmayıp, seçimlerin yenilenmesine karar verilince borsalar birbirine girdi.

Aslında Yunan halkının AB'nin neo-liberallerinin dayattığı çözüme "hayır" diyeceği baştan belliydi.

Ama kendi aralarında da zaten anlaşmakta zorlanan Avrupalı liderler, "belki bir sürpriz olur" havasına girdi.

Dolayısıyla asıl bu geline nokta onlar için hiç sürpriz olmadı.

Şimdi, yeni seçimi beklerken, bir yandan da Avrupa Birliği'nin ortak para birimi Avro'nun içine düştüğü derin krizi aşmaya yarayacak ve bu krizin ekonominin bütününe sirayet etmesini önleyecek çeşitli stratejiler üzerinde düşünüyor.

Bu tartışmalarda da, krize rağmen ekonomisi sallanmayan Almanya'nın, bu nedenle oluşan yeni ağırlığını ne yönde kullanacağı büyük önem taşıyor.

Almanya, AB içinde bugüne kadar en doğru politikaları uygulamış gibi görülüyor.

Oysa Almanya'nın politikasının sadece AB içindeki diğer ülkeler karşısında bir avantaj sağladığı ve bu yüzden bu ülkenin başarısının aynı zamanda diğer ülkelerin başarısızlığına neden olduğu da dile getiriliyor.

Almanya'nın Eurobond'lara karşı tavizsiz direnişi, bugüne kadar gelen önerilerin yaşama geçirilememesinde büyük rol oynuyor.

Almanya'nın bu çözümsüzlük politikası, onun yapacağı önerilerin ağırlığının artmasına neden oluyor.

Şimdi Alman politikası, AB ekonomisinin ve Avro'nun sağlığına kavuşturulması için planlar hazırlıyor.

Bunların en önemlisi tabii, iktidarda bulunan muhafazakârlarla neo-liberallerden oluşan koalisyonun hazırladığı paket.

Bu paketin ana hatları belli olmaya başladı.

Paket, Almanya'nın krizin başından beri savunduğu teze dayanıyor.

Bu da, "dengeli kamu maliyesi ile Avrupa'da kalıcı büyümenin aynı madalyonun iki yüzü olduğu" düşüncesi.

Yani Berlin AB'ye tasarruf politikaları öneriyor.

Dayatıyor demek daha doğru olur.

Fakat planın asıl önemli yanı, AB içinde özel ekonomik bölgeler oluşturma düşüncesi.

Alman basınında yer alan haberlere göre, Çin ve Rusya'da uygulanan bu yöntemde, Portekiz ya da Yunanistan gibi ülkelerde oldukça düşük vergiler kullanılarak ve işçileri koruyan yasalarda esnemelere gidilerek siz bunu işçi haklarının kısıtlanması olarak anlayın yeni yatırımcılar teşvik ediliyor.

Biraz, bozuk bir gelir dağılımıyla ekonomik başarı sağlayan Türkiye'yi hatırlatan bu politikanın Yunan halkına, işçi hareketlerinin güçlü olduğu ülkelere nasıl kabul ettirileceği ise, belli değil.

Üstelik bu önerilere ilk tepkiler o ülkelere değil, Almanya'dan geliyor.

Neo-liberal ve işveren dostu kesimler, bu tür özel bölgelerin, rekabet koşullarını Alman işverenleri aleyhine tek taraflı olarak bozacağını söyleyerek itiraz ediyor.

Öte yandan, Alman solu da kendi önerileriyle karşılık veriyor.

Bunlar arasında en önemlisi, gelecek yıl yapılacak genel seçimlerde başbakan adayı olması beklenen eski Alman Dışişleri Bakanı ve sosyal demokrat Frank-Walter Steinmeier'in hazırladığı öneri.

Steinmeier, "tek taraflı tasarrufa kilitlenmiş politikalar yerine kapsamlı bir yatırım ve büyüme programı" öneriyor.

Bu programla ekonomik altyapının modernleştirilmesini, rekabet yeteneğinin artırılmasını ve Avrupa'nın entegrasyon sürecinin derinleştirilmesini istiyor.

Alman politikacıya göre, bunun için yeni borçlanma gerekli değil.

Zaten varolan AB Altyapı Fonlarını kullanmak ve bunu finans dünyasına getirilecek yeni vergilerle genişletmek mümkün.

Sadece teknik olarak bakıp, "ekonomide belli hedeflere ulaşmak için şu şu şu önlemler alınmalıdır" demek tabii mümkün.

Ama bu önlemleri halka kabul ettirmek gerekiyor.

Sadece teknik bir bakış açısıyla ekonomistlerin doğru bulduğu önlemlerde, insan unsuru bulunmaması nedeniyle bugüne kadar AB içinde bu önlemler kabul ettirilemedi.

Artık insana daha fazla önem veren sol ekonomik tasarıların krizin aşılmasında kullanılmaya başlanacağı bir aşamaya geldiğimizi söylemek yanlış olmaz.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tokyo mekanizması

Cem Sey 04.06.2012

2014 yılı sonunda yabancı ordular Afganistan'ı terk edecek.

E azından savaşçı birlikler ülkelerine geri dönecek.

Bu karar çoktan verildi ve mayıs sonunda Chicago'da yapılan NATO zirvesinde bir kere daha teyit edildi.

Chicago'da başka kararlar da açıklandı.

Örneğin, Orta Asya'yı Güney Asya'ya, Batı Asya'yı doğu'da Çin'e bağlayan noktadaki bu ülkede bugüne kadar asker bulunduran devletlerin büyük kısmı, Afganistan'da 2014 sonrasında güvenliğin sağlanmasına nasıl maddi katkıda bulunacaklarını açıkladı.

Bu Kabil'de, Afganistan'a verilen çok ciddi bir siyasi destek mesajı olarak algılanıyor.

Mesaj açık:

"Biz gidiyoruz ama burada kimin hâkim olacağına kayıtsız kalmayacağız!"

Stratejik öneme sahip Afganistan'da varolan rejimin devamının sağlanacağına yönelik bu önemli "desteğin" verilmesinden sonra, kimi çevreler, bu "desteği" veren ülkelerin güvenlik dışındaki konularda Afganistan'ı unutmasından korkmaya başladı.

Bu çevrelerin başında Birleşmiş Milletler geliyor.

BM Genel Sekreteri Ban Ki-mun'un Afganistan Özel Temsilcisi Jan Kubis bu hafta Kabil'de, "destek sözleri sadece lafta kalmamalı" dedikten sonra şunları ekledi:

"Güvenlik konusunda gösterilen desteğin aynısını, Afganistan'ın 2014 yılından sonraki ekonomik ve sosyal gelişmesi konusunda da göstermelerini bekliyorum."

Destek kelimesiyle kastedilen şey birçok biçim alabiliyor.

Ama nasıl bir biçim alırsa alsın, bunun maddi bir ifadesi var.

Yani Kubis'in sözünü ettiği destek sonuçta kimin ne kadar maddi katkıda bulunacağının belirlenmesi anlamına geliyor.

Yine geçtiğimiz günlerde Karzai hükümeti gelecekte dış dünyadan Afganistan'a akması gereken maddi yardımın miktarı konusunda bir fikir verdi.

Buna göre, sadece 2015 yılında, devam eden projelerin sürdürülmesi ve yeni planlananların yaşama geçirilmesi için dışarıdan akması gereken rakam yaklaşık beş milyar Amerikan Doları.

"Afganistan'ın 2014 sonrasındaki ekonomik ve sosyal gelişmesi"nin çerçevesi temmuz ayında Tokyo'da yapılacak bir konferansta çizilecek.

Ama içi dolacak mı?

O beş milyar dolar biraraya gelecek mi?

2015 yılında geldi diyelim.

2016'da ne olacak?

İşte Kubis'in ve anlaşılan onun arkasındaki BM'nin emin olmadığı o.

Kubis bu endişesini bir yandan çok usta bir diplomatik dille ifade ederken, diğer yandan da, bu endişenin nedenini açıklıyor:

"Afganistan konusunda geçtiğimiz on yılda onlarca konferans yapıldı. Bu konferansların her birinde herkes birtakım sözler verdi. Ama çoğu zaman gerisi gelmedi."

Kubis, "Afganistan uluslararası toplum için bundan sonra da özel öneme sahip bir ülke kalacak" diyor ve ekliyor:

"Ancak bugüne kadar destek veren ülkelerin başta gelenlerinin hepsinin bugün ciddi ekonomik sorunlar yaşadığını da görmezden gelemeyiz."

ABD gibi seçim öncesinde bulunan ülkelerin herhangi bir rakam açıklamaya yanaşmak istememesini de gözönünde bulunduran Kubis ve BM, bu nedenle Tokyo'da kimin somut olarak kaç para vereceğinden çok, savaşlarla yıkılmış ve dünya için ciddi bir güvenlik sorunu haline gelmiş Afganistan'ın yaralarının sarılması için somut bir mekanizma kurulmasını talep ediyor.

Tokyo Konferansı'na katılan ülkelerin bu mekanizmaya destek vereceklerini bağlayıcı şekilde açıklamasını istiyor.

BM'nin tasarımına göre bu mekanizma yıllık denetimler gerçekleştirecek ve karşılıklı olarak verilen sözlerin tutulup tutulmadığını denetleyecek.

Yani bir yandan ABD, AB, Japonya ya da Türkiye gibi G20 ülkelerinin verdikleri sözleri tutup tutmadığına, diğer yandan da Afgan hükümetinin yolsuzluklarla mücadele ya da ülkeye akan yardımların sadece başkent Kabil'de kalmayıp dağıtılması gibi konularda bu ülkelere vereceği sözleri ne kadar yerine getirdiğine bakacak.

Aksamaları belirleyip, bunların düzeltilmesini sağlayacak.

tarafalmanyamail.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Riskli seçenek

Cem Sey 11.06.2012

Satranç Afganistan'da çok sevilen bir oyun.

Başkent Kabil'in parklarında, birçok Afgan çimlerin üzerine oturuyor ve onlarca seyircinin dikkatli bakışları eşliğinde **stratejilerini** kuruyor.

Yabancıların ülkelerinden çekileceği belli olduğundan beri Kabil'in dış politika sorumluları da kendilerini **strateji planlamasına** verdi.

Son hamleleri, Çin'le bir Stratejik Ortaklık Anlaşması imzalayacaklarını açıklamak oldu.

Afganistan bir süredir benzer anlaşmalar imzalıyor.

Bunların en önde geleni, Afganistan'da ABD askerî varlığını güvenceye alan anlaşma.

Almanya, İngiltere, Avustralya ve Türkiye gibi ülkelerle de benzer anlaşmalar ya imzalandı ya da imzalanacağı açıklandı.

Bu şekilde Afganistan, yakın gelecekte yüzünün Batı'ya dönük kalacağını ilan ediyor.

Diğer yandan, Batı ile ittifakın bazı sorunları beraberinde getirdiğinin de farkında.

On iki yıllık tecrübe, Batı'nın Afganistan'a verdiği sözleri tutamadığını da, Afgan halkının, Batılılara düşmanlık duymasa da, yabancılik duygusundan kurtulamadığını gösterdi.

Kuran yakılması, istemeden bile olsa sivillerin öldürülmesi veya gece operasyonları sadece bu temel duyguyu besleyen olaylar.

Batı'yla aralarına biraz mesafe koymak isteyen Afganlara bu fırsatı Çin veriyor.

Afganistan'da bol bol bulunan köktendincilik ve bölücülüğün kendi topraklarındaki Uygur Türkleri'ne de bulaşmasından çekinen Pekin, 11 Eylül'den beri Batı'nın operasyonunu destekliyor.

Kabil'de uluslararası önlemlerin koordine edildiği noktalarda Çin temsilcileri hep hazır bulunuyor, fakat NATO operasyonları hakkında bir karar verileceği zaman, veto etmek zorunda kalmamak için, toplantıya katılmıyorlar.

Çin, Afganistan'la ikili ilişkilerini geliştirmeyi tercih ediyor ve bu yaklaşım Afgan hükümetinin de desteğini buluyor.

Çin iş yapmak istiyor.

Afganistan'daki hammaddeleri ekonomik büyümesi için kullanmak, bu arada para kazanacak Afgan hükümetinin de, bu parayla yoksullukla mücadele etmesini arzuluyor.

Çin'in Kabil Büyükelçisi **Hu Feihong** bu stratejiyi, "hem balık tutmayı öğretiyoruz, hem de iki taraf da kazançlı çıkıyor" şeklinde açıklıyor.

Bir Çin şirketi 2014 yılından itibaren Afganistan'ın en büyük bakır madeni Aymak'ı işletmeye açarken, bir başka şirket de, ekim ayından itibaren, Özbekistan sınırındaki petrol yataklarından ilk petrolü pompalamaya başlayacak.

Bunu yaparken Çinlilerin bu hammaddeleri taşıyacak altyapıyı da kurmayı üstlenmesi, Batı'nın da işine geliyor.

Çünkü Batı'nın Afganistan'dan çıkış stratejisinde, ülke ekonomisinin geleceğini sağlam bir temele kavuşturmak önemli bir yer tutuyor.

Bu temel de, onlara göre, hammadde satışı ve buna bağlı altyapının kurulması.

Fakat **şimdi Çin'in Afganistan'la ilişkisi ekonomik işbirliğinin ötesine geçmeye başlıyor.**

Afgan subayları Çin'de eğitim görüyor; yakında bunu askerî araç yardımı izleyecek.

Çin Büyükelçisi Kabil'de çeşitli İslami partilerin liderlerini dolaşp, Karzai'nin selefi olabilecek herkesle ilişkiyi sıcak tutuyor.

Karzai ise, Çin'le Pakistan'ın çok iyi ilişkisinden yararlanıp, barışa razı olması için Pekin ve İslamabad üzerinden Taliban'a baskı yapma hesabı yapıyor.

Ama bu yakınlaşma herkesin hoşuna gitmiyor.

Özellikle, Afganistan'da büyük yatırımlar yapan, Kabil'i Pakistan karşısında bir müttefik kabul eden, bölgenin diğer devi Hindistan, ciddi rahatsızlık duyduğunu saklamıyor.

Çünkü Çin sadece Asya'da Hindistan'ın ekonomik rakibi olmakla kalmıyor.

Aynı zamanda Keşmir sorununda taraf ve Pakistan'ın en büyük destekçisi.

İngiliz basınına demeç veren Hintli generaller, Çin'in Afganistan üzerinden ülkelerini kuşatmaya çalıştığını savunuyor.

Kabil, Batı'yı, komşularını ve çeşitli bölgesel güçleri birbirine karşı kullanarak, kendisine daha büyük hareket alanı sağlamaya çalışıyor.

Fakat bu riskli bir politika.

Sadece, bu şekilde elde edilen ekonomik kazancın Afgan toplumu içinde yeni çatışmalara yol açma potansiyeli taşımasından dolayı değil.

Bu politikanın varolan bölgesel sorunları daha da kızıştırması ve Afganistan'ın bu sorunların girdabında daha da derinlere batması tehlikesi de var.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Asya'nın Kalbi'

Cem Sey 18.06.2012

Türkiye dış politikası Suriye'ye odaklanmış durumda.

Fakat Ankara Güney ve Orta Asya'ya yönelik uzun vadeli siyasi yatırımlar da yapıyor.

Ankara'nın Afganistan'ın sorunlarının çözülmesi düşüncesiyle başlattığı **İstanbul Süreci** bunlardan biri.

En başarılısı mı, bilmiyorum, ama kuşkusuz oldukça başarılı.

Şimdilik...

Bu süreç kapsamında **geçen hafta Afganistan'ın başkenti Kabil'de "Asya'nın Kalbi" konferansı yapıldı.**

Çoğu birbiriyle kavgalı komşular bir masa etrafında toplanıp konuşmayı başardı.

ABD, Almanya, İngiltere ya da Japonya gibi bazı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar da süreci desteklemek amacıyla toplantıya katıldı.

Toplantıyı açarken Afganistan Devlet Başkanı Hamid Karzai, özellikle Suudi Arabistan ve Pakistan'ı Afganistan'daki sorunların çözümüne yapıcı katkıda bulunmaya çağırdı.

Pakistan son zamanlarda bu yönde olumlu sinyaller veriyor.

Fakat İstanbul Süreci sadece Afganistan sorunu ile kısıtlı değil.

Bunun ardında gerçekçi iki saptama yatıyor.

Komşularının ve bölge ülkelerinin desteği olmazsa, Afganistan'da kalıcı barış olanaksız.

Afganistan'da barış olmadıkça da ne bölgedeki diğer ulusların huzurlu yaşaması mümkün ne de bölgesel çapta kalıcı siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler kurmak.

Yani birçok çıkar bu noktada buluşuyor.

Fakat güçlükler tabii ayrıntılarda yatıyor.

Mesela Pakistan ile Afganistan arasında güvensizlik ve antipati sadece devlet temsilcileri arasında değil, halklar arasında da yaygın.

Hindistan ile Pakistan hâlâ itişip-kakışıyor ve ufak bir kıvılcım tekrar savaşa yolaçabilir.

İtişip-kakışan ülkeler listesini uzatmak mümkün:

Çin ve Hindistan, İran ve Afganistan, Tacikistan ve Özbekistan...

Ayrıca, Özbekistan toplantıya bakan düzeyinde katılmayan ve güven artırıcı önlemin hiçbirine yüz vermeyen tek ülke oldu.

İstanbul Süreci'nin geleceğini bu tür sorunlar belirleyecek.

Güven artırıcı önlemler, şayet yaşama geçirilebilirse, olağanüstü değer taşıyor.

Soğuk Savaş ve bunun ardından onlarca yıl süren ilgisizlik nedeniyle, kangren olmaya yüz tutmuş sorunlar var bölgede.

Bunlar çözülmezse, adını bile duymadığımız bir kasabada başlayacak herhangi bir gerginlik, kendimizi büyük savaşların göbeğinde bulmamıza yolaçabilir.

Birinci Dünya Savaşı'nın Saraybosna'da sıkılan bir kurşunla başlaması misâli...

Ankara'nın işin bu noktaya gelmemesi için bölgede uzun yıllar içinde oluşmuş saygınlığını da kullanarak, samimi bir çaba içine girdiğini söylemek mümkün.

Örneğin Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Ankara'nın Afganistan'da "sorunun bütün taraflarıyla" ilişkisi bulunduğunu ve arzu edildiğinde arabuluculuk yapmaya her zaman hazır olduğunu vurguladı.

Hatta soru bile sorulmadan bir adım öteye geçerek, "Aslında davetiye de beklemeyiz, eğer işlerin iyi yönde gitmediği izlenimi oluşursa, kendiliğimizden de harekete geçeriz" diye ekledi.

Kabil'de şimdiye kadar elde edilen sonuçlardan Davutoğlu çok mutlu ve umutlu görünüyordu.

Toplantının sonuç bildirgesinin sadece lâf değil, üzerinde çalışılabilecek bir temel oluşturduğuna dikkat çekiyordu.

Toplantı salonunda diplomatlar arasında çok verimli bir ortam olduğundan ben de kuşku duymuyorum.

Fakat İstanbul Süreci'ne katılan ülkelerin halkları, "sokaktaki adam" diye adlandırılan insanlar sürece dâhil edilmezse, bütün bu çabaların da bir gün ufak çekişmelerin kurbanı olacağı kesin.

Kabil'deki toplantıyı duyurmak için orada bulunan basın mensuplarının Karzai'nin güvenlik aygıtının sultanı, keyfi davranışları ve kötü muamelesi nedeniyle toplantının çok olumlu olduğu anlaşılan havasını yansıtmakta zorlanıyor olması, bu konuda şimdilik hiç de umut yaratmıyor.

Eğer sürecin başarısını gerçekten arzu ediyorsa, Türkiye, süreci insanlara anlatacak olan medya ile çağdaş ilişkilerin nasıl kurulacağını da ortaklarına kavratmak zorunda.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kapıdaki insanlık dramı

Cem Sey 25.06.2012

Afganistan yıllardır savaşlarla gündemde.

1977 yılında ülkenin sol yönetimine karşı gerilla hareketleriyle başlayan ve Sovyet işgaliyle yayılan savaş, işgale karşı direniş, mücahitlerin başkent Kabil'i bir harabeye çeviren iç savaşı, Taliban'ın kanlı zafer yürüyüşü ve nihayet ABD'nin işgaliyle 35. yılını yaşıyor.

Bütün bu savaşlar Afganistan'a hiçbir şey kazandırmadı.

Buna karşılık, milyonlarca Afgan vatandaşının hayatını değiştiren, onları perişan eden bir mülteci akını yaşandı.

Çoğunluğu kanlı iç savaş ya da karanlık Taliban yönetimi nedeniyle ülkeyi terk eden Afganlar en başta Pakistan ve İran'a yerleşti.

Belki de önümüzdeki aylarda yeni bir Afgan mülteci dramına tanıklık edeceğiz.

Bu kez akın Afganistan'dan komşulara doğru değil, oralardan Afganistan'a olacak.

Çünkü hem Pakistan, hem de İran, hemen hemen aynı anda ülkelerindeki mültecilerin artık geri dönmesi gerektiğine karar verdi.

İran'a sığınan Afgan mülteciler hiçbir zaman o ülkede sıcak karşılanmadı.

Çoğu zaman çalışmalarına ya da serbest hareket etmelerine izin verilmedi.

Çocuklarını İran okullarına göndermeleri bin bir engelle karşılaştı.

Pakistan'da ise Afgan mülteciler darmadağın olmuş yaşamlarına yeni bir biçim vermek için daha fazla fırsat buldu.

Çocuklarını okuttular, iş ve ev sahibi oldular.

Pakistan'a uyum sağladılar.

Buna rağmen, bir ara sayıları beş altı milyonu bulan mültecilerin oldukça büyük bir kısmı, Taliban yönetiminin yıkılmasından sonra tekrar ülkelerine dönmeyi tercih etti.

Dönenlerin sayısının 2,5 milyon kadar olduğu tahmin ediliyor.

Fakat bu insanların büyük kısmı döndüğüne bin pişman oldu.

Çoğu köylerine dönemedi, çünkü tarlaları, yaşam alanları ya tahrip olmuştu ya da mayın doluydu.

Buna karşılık başkent Kabil'in nüfusu on yılda üçe katlandı.

Çoğunun başını sokacak evi de yok, işi de...

Afgan hükümeti ve BM, geri dönen mültecilere ekmek bulmakta bile zorlanıyor.

Kabil hâlâ büyük alanlara yayılmış "çadırkent"lerle dolu.

Şimdi Afganistan'ın ABD ile yaptığı stratejik işbirliği anlaşmasından rahatsız olan İran ve Pakistan geri kalan mültecileri sınır dışı ederek, Afgan hükümetini baskı altına almayı hesaplıyor.

Milyonlarca insanı siyasi bir şantajın aracı hâline getiriyorlar.

Geçen hafta Pakistan'ın başkenti İslamabad'da karşılaştığım bir Afgan mültecisi, Pakistan hükümetinin ailesinin mülteci statüsünü uzatmadığını anlattı.

İslamabad'daki Afgan diplomatlar da bir insanlık dramının kapıda olduğunu doğruluyor.

"Pakistan, 30 hazirana kadar bir milyon mültecinin Afganistan'a geri dönmelerini talep ediyor" diyorlar, "oysa altyapımız daha önce dönenlere bile ev ve iş sağlamamıza elvermiyor".

Yine de Pakistan konusunda ümitli Afgan yetkililer.

Geçici de olsa bir çözüm bulacaklarına inanıyorlar.

Ama bu geçici çözüm bulunsa ve ülkeyi terk etmesi istenen mültecilerin bir süre daha orada kalmasına göz yumulsa bile, mülteci statüleri resmî olarak uzatılmayacağından mültecilerin telefonları, banka kartları, hesapları kapanıyor.

O güne kadar yasal olarak sahip oldukları işlerini ve evlerini kaybediyorlar.

Pakistan'da doğup büyümüş genç Afganların yaşam şansı da, zamanında anneleri ve babalarına yapıldığı gibi ellerinden alınıyor.

İran yönetimi daha da katı.

Ülkedeki milyonlarca mülteciyi bir gecede kapı dışarı etmesinin önündeki tek engel, mültecilerin elinde geçerli bir Afgan seyahat belgesi bulunmaması.

Şimdi Tahran, Afgan hükümetinin bu insanlara süratli şekilde pasaport temin etmesini sağlıyor.

Ardından büyük bir akın, zorunlu bir göç başlayacak.

Bir yandan, Afganistan bir kez daha komşularının ayak oyunlarının kurbanı olurken, diğer yandan da, insanca yaşam hakkı daha önce ellerinden alınan milyonlarca insan bir ağır darbe daha yiyecek.

tarafalmanyaa@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Etnik savaş

Cem Sey 02.07.2012

Son yıllarda Afganistan sorunu hep bir "terör" sorunu olarak algılanıyor.

Çoğu insan, bu ülkede bir dönem El Kaide'nin 11 Eylül saldırısını planladığını; ardından ABD ve müttefiklerinin ülkeyi işgal edip "demokrasi getirmeyi" denediklerini; "aşırı dinci" Taliban'ın baskı rejimine son verdiklerini ama bu grubun direncini kıramadıkları için savaşın devam ettiğini düşünüyor.

Kaba hatlarıyla doğru olsa bile, olayların tüm boyutları ele alındığında bu analiz sadece yetersiz kalmıyor, yanlış da oluyor.

El Kaide'nin 11 Eylül saldırısını gerçekten bu ülkede planladığı, az sayıda komplo teorisi hayranı dışında genel kabul gören bir gerçek.

Örgüt lideri Usame bin Ladin'in öldürülmesi, biz beğensek de beğenmesek de 2001 yılından beri ABD'nin askerî harekâtlarla El Kaide'nin üst ve orta yönetici kademesini hemen hemen tamamen saf dışı bırakması sonucunda ABD'nin bölgedeki askerî hedeflerine büyük ölçüde ulaştığı ve kuvvetlerinin önemli kısmını gerçekten geri çekmeye kararlı olduğu söylenebilir.

ABD'nin başından beri ne Afganistan'a ne de başka bir ülkeye demokrasi getirmeye çalışmadığını da belirtmekte yarar var.

Kadın haklarının korunması gibi, bu da daha çok, planlanan askerî harekâtlara kamuoyu desteği sağlamak amacıyla bulunan bir pazarlama stratejisiydi.

Gelelim, ABD'nin Taliban yönetimine son verdiği ve Taliban'ın direncinin kırılmadığı kısmına...

2001 yılı sonbaharında ABD ülkeye doğrudan girmede.

Bunun yerine, Taliban yönetiminin ondan önceki yıllarda Özbekistan ve Tacikistan sınırında dar bir bölgeye sıkıştırdığı Kuzey İttifakı'nı desteklemeyi tercih etti.

ABD'nin muazzam hava desteği ve üstünlüğü sayesinde genel olarak Tacik ve Özbeklerden oluşan bu kuvvetler 2001 yılı sonunda Kabil'i Taliban'dan aldı.

Almanya'nın Bonn kentinde yapılan konferansta bu ittifak içindeki güçlere, Hamid Karzai gibi ABD ve Batı'nın temsilcisi sayılabilecek bazı isimler eklenerek bugün Afganistan'da varlığını sürdüren yönetimin temeli atıldı.

Taliban ise büyük ölçüde dağıldı.

Kimi yeni yönetimle işbirliğini tercih etti, kimi öldü veya ABD'nin hapishanelerine kondu, kimi de Pakistan'a çekilmeyi başararak, orada bu hareketi yeniden örgütlemeye koyuldu.

Bugün savaşı bu son grup.

Fakat ülkede önümüzdeki yıllarda iktidar için mücadele edecek en önemli gruplar bu gruplar çerçevesinde bir araya gelmiyor.

Gelecekte Afganistan'da siyasi mücadelelerin etnik temelde verileceği endişesi giderek yaygınlaşıyor.

Bunun temelinde ülkedeki sayısız etnik grubun birbirine güveninin sıfır olması yatıyor.

Eskiden beri karşılıklı güvensizlik varmış.

Fakat sosyalist hükümetin devrilmesinden sonra yaşanan iç savaş ve bu savaşta **bütün tarafların** canavarlık düzeyindeki katliamları, bugün bu etnik grupların birbirine yakınlaşmasını çok zorlaştırıyor.

Örneğin, her etnik grup, "savaş lordları" olarak anılan savaş suçlularını Batı'nın son on yılda yargı önüne çıkarmamasını, hatta onlarla birlikte çalışmasını eleştiriyor.

Ancak bu eleştirileri yapanlar, sadece karşı tarafın savaş suçlularının yargılanmasını arzuluyor; kendi etnik gruplarının saflarında savaş suçu işleyenlerin değil...

Her grup, kendi katillerini sözde temize çıkaran tezler geliştirmiş durumda.

Bugün hükümette Peştunların ağırlığı belirleyici ölçülerde olduğu halde, siyasi İslam'ı savunan gruplara da, laik denebilecek gruplara da dahil olsa Peştunlar, hükümetin tamamen Kuzey İttifakı'nın, yani Taciklerin elinde olduğunu ve kendilerinin ezildiğini savunuyor.

Öte yandan, ABD ile Taliban arasında görüşmeler başlamasından sonra Tacik gruplar, Özbek ve Hazara gruplarla birlikte hareket etmeye başlayarak, direniş gösterilmezse, Afganistan'ın Pakistan destekli Peştunların denetimine gireceğini savunuyor.

Kâbil'de günlük yaşamda bu iki grubu her gün defalarca yaşamak, birbirlerine karşı uzlaşmaz tavırlarının nasıl giderek arttığını gözlemlemek mümkün.

Dolayısıyla Afganistan uzmanları, Batılı askerlerin çekileceği tarihten sonra Taliban'ın iktidara geri dönmesinden çok, etnik bir savaş çıkmasından çekiniyor.

</div>

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Enternasyonalizm

Cem Sey 09.07.2012

Bosna-Hersek, Afganistan, Libya, Suriye...

Eskiden sosyal demokratından komünistine, doğrudan doğruya ve yalnızca sol siyasi partilerin sahip çıktığı bir değer kabul edilen *enternasyonalizm*, Soğuk Savaş bitti biteli herkesin diline dolandı.

Mesela birçok Müslüman 1990'lı yıllarda "*Bosna'ya müdahale*" isteyip durdu.

Bunlar müdahale edilmesini istedikleri ülkenin adını da özellikle yanlış kullandı.

Bosna-Hersek değil, Bosna dediler.

Yani müdahale edilsin ama sadece Müslümanlara yardım için...

Hersek lafı, Katolik Hırvatların o ülkede en az Müslümanlar kadar varolma hakkı olduğunu gösterdiğinden, bizim basınımızda kendine pek yer bulamadı, hâlâ da bulamıyor nedense.

Sonra Afganistan geldi.

Bu defa anti-komünist, anti-solcu olduğu su götürmez George Bush, Afgan halkının *yardımına koştu*.

Hoş daha sonra aynı şahıs Irak halkına da *yardım etti* ya...

O zamanlarda da Batı dünyasında bir enternasyonalizm furyası yaygındı.

Herkes, Afgan halkını, Afgan kadınlarını Taliban zulmünden kurtarmak için yanıp tutuşuyor, ordular yola çıksın istiyordu.

Ben, verilen gazı ciğerlerinin son deliğine kadar doldurmuş, sadece Afganistan'la yetinmeyip, "*bütün kadınları Müslüman erkeklerin zulmünden kurtarmak lâzım*" diyen Danimarkalı bir erkeğe bile rastladım o yıllarda.

Geçen yıl da enternasyonalist Sarkozy Libya halkının yardımına koştu –ve kurtardı.

Artık Libya'da mükemmel bir demokrasi var herhalde ki, hiç adından bahsetmiyoruz.

Bugün Türkiye'deki Suriye tartışmalarında da *ileri demokrasi* ateşiyle yanıp tutuşanlar var.

Onlara göre, korkunç bir diktatörlüğün elinde harap olan Suriye halkının yardımına koşmak için Türk ordusunu Şam'a yollamak enternasyonalizm.

Oysa değil...

Enternasyonalizmin sola özgü bir şey olduğunu ve ancak onların enternasyonalist olabileceğini iddia edecek değilim.

Mesela *Mavi Marmara* gemisine binen Müslümanlar ve Marksistlerin hepsi enternasyonalist bir güdüyle hareket ediyordu.

Enternasyonalizm, kendi inandığı bir doğruya başka uluslar içinde de inananlar ile dayanışmaktır.

Bu dayanışma, o insanların başarı ya da sorunlarını kendi halkına anlatmaktan, onlarla birlikte savaşmaya kadar uzanabilir.

Vurguluyorum:

Onlarla birlikte savaşmaya kadar.

Bir de *savaş* adını verdiğimiz bir şey var.

O daha çok devletlerin, zaman zaman kendi halklarının çıkarlarına uygun, zaman zaman da uygun olmayacak şekilde ordularını bir başka ülkeye göndermesiyle yaşıyor.

Tamamen bir çıkar meselesi.

Enternasyonalizmin en romantik ve bence acı, fakat güzel örneği İspanya İç Savaşı'dır.

Demokrasi ve halk iktidarını savunan bir cepheyi faşist ve gerici askerî bir cephenin saldırısına karşı korumak için sosyalist, sosyal demokrat, komünist ve anarşistler ellerine birer silah alıp İspanya'ya gitmiş, büyükçe bir kısmı orada canını bu uğurda feda etmiştir.

Aynı görüş ve inançları paylaşan yazarlar, politikacılar, gazeteciler, mühendisler ve işçiler İspanya güneşi altında yekvücut olmuştur.

Uğruna savaşılmış düşünceyi doğru bulun ya da bulmayın, insanların bu büyük özverisi karşısında ancak şapka çıkartılır.

Fakat o tarihte Stalin'in bile aklına Kızıl Ordu'yu açıkça oraya gönderip savaşa sokmak gelmemiştir.

Sovyet vatandaşları İspanya'da can vermiştir ama uluslararası tugayların saflarında...

Bugünkü tartışmalara, yani Suriye meselesine dönecek olursak, Türkiye'nin savaşa girmesini arzu edenlerin, Suriye'de İran'ın ve daha da önemlisi Rusya'nın rolünün ne olduğuna, bölgede ve dünyadaki dengelere de değinerek, Türkiye'nin bunda ne gibi bir çıkarı olduğunu izah etmesi zorunludur.

Ordu göndermek isteyenlerin herkesi, Türkiye'nin çıkarlarının bunu zorunlu kıldığına ikna etme zorunluluğu vardır.

Yok, amaç enternasyonalist bir dayanışmaysa, kimse kimsenin elini kolunu tutmuyor, alın silahınızı gidin savaşın.

Ama komşunun çocuğunu kendi adınıza ölüme göndermeye çalışmayın.

tarafalmanyaa@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Küfür

Cem Sey 16.07.2012

İçimden sadece küfür etmek geliyor.

Bunu sevdiğimden ya da hakaret etmek istediğim için değil.

Bir haksızlık karşısında insan kendini çok çaresiz hissettiğinde öfkesini küfür ederek azaltmaya çalışır ya, işte öyle.

16-17 yaşındayken, Türkiye toplumunun boğazına kadar battığı haksızlıklara; bu haksızlıklar karşısında susan, hatta doğru ve iyi bulan insanlara, yani Türkiye'nin o dönemdeki elitlerine öfkeleniyor, düzene isyan ediyordum.

Ankara'nın Bahçelievler semtinde benden sadece iki-üç yaş büyük sekiz gencin faşist katillerce öldürülmesi o günlere denk geliyor.

Bahçelievler Katliamı, tanık olduğum haksızlıkların en büyüklerinden biriydi.

Buna daha birçok katliam daha eklendi.

16 Mart, Kahramanmaraş, Çorum...

Saymakla bitmiyor.

Hissettiğim çaresizliğin tek çözümü, o haksızlıkların sorumlularına ve onların maşası olan katillere küfür etmektir.

Elimden daha fazlası gelmiyordu.

Milyonlarca başka insan da aynısını yaptı, hâlâ da öyle yapıyor.

Ama o ortamda çaresizlikten küfür edenlerin üzerine üzerine gidildikçe toplumsal çatışmalar da tırmandı durdu.

Sonunu biliyoruz.

O katliamları yapan katil çetesi ise 12 Eylül'den sonra mağdur rolü oynamaya başladı.

Hatta yıllardan beri, "MHP artık sivilleşti ve demokratik toplumun bir parçası haline geldi" mavallarını da anlatıyorlar bize.

Hiç o katillerin gözünün içine bakmak zorunda kalmamış olan 1980 ve daha geç doğumluları büyük ölçüde ikna da ediyorlar.

Oysa o sivilleşmenin tek nedeni artık cinayet işlemelerine gerek kalmamış olmasıydı.

O katillerin ağababası, faşist Alparslan Türkeş, "Biz içerdeyiz, düşüncelerimiz iktidarda" demişti 12 Eylül'ün ardından hapse girdiğinde.

Haklıydı.

Zaten o katiller fazla hapiste de kalmadı.

Her biri bir bahaneyle bırakıldı, kimi devlet memuru oldu, kimi siyasi kariyer yaptı.

Yaptıkları ise yanlarına kaldı.

Kafaları da hâlâ aynı kafa.

Diğer katillere göre, biraz daha geç serbest bırakıldığı için şikâyet eden katil Muhsin Kehya, "O günün şartlarında öyle gerekiyordu, öyle bir mücadele verdim. Dolayısıyla herhangi bir pişmanlık falan da duymuyorum" demiş.

Aynı katil devam etmiş:

“14 sene boşu boşuna hapis yatmış oldum.”

Zavallı katil...

Bahçelievler Katliamı’nın katillerinin avukatı da, katillerden aşağı kalmıyor.

İçerde kalan son katili kastederek, “İnşallah Haluk Kırıcı’yı da çıkartacağız. Bu isimler bizim için birer kahramandır” diyor.

Oysa katillerin ait olduğu yer hapishanedir.

Uygar toplumlarda adalet duygusunu tatmin etmek için bundan fazlası yapılamaz.

Şimdi onları hapisten çıkarıp, üstelik ulu orta şov yapmalarına olanak sağlayanlar ise toplumun adalet duygusunu ciddiye almayan, ona saygı duymayanlar.

Adlarını da koyalım.

Bunu yapanlar, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve onun AKP’si.

Belki hepsi değil, ama bir süredir –kuşkusuz onun da rızasıyla- Erdoğan’ın etrafına doluşan eski MHP’liler ve onlara ses çıkarmayanlar.

Katil Kehya’nın, Başbakan’a, ardından da MHP kökenli AKP’liler olan (ama kafa yapıları da zerre kadar değişmemiş) Selçuk Özdağ ve Halûk İpek’e teşekkür etmesi boşuna değil.

Nedeni, partisini imha etme pahasına başkan seçilme tutkusunu da olsa, çevresine doluşanların etkisinde kalıyor olması da olsa, Erdoğan artık Türkiye’ye büyük haksızlıklar yapıyor ve bunu bilinçli yapıyor.

Fakat nedeni ne olursa olsun, adaletin yerini bulmasını engelleyenlerin, çok eski ve derin yaraların yeniden açılmasına neden olduğu da aşîkâr.

Bu şekilde ulaşacakları tek nokta yine “12 Eylül öncesi” olur, başka bir şey değil.

Bu kafayla ne “PKK’ye silah bıraktırabilirler”, ne de Türkiye’nin kültürel, etnik ve ideolojik çeşitliliği içinde bir toplumsal uzlaşma sağlayabilirler.

Çünkü toplumun ciddi kesimlerini çaresizliğe itiyorlar bu politikalarıyla.

Çaresiz kalanlar da ancak küfür ediyor.

İnsanlar küfür etmekten başka çare bulamadığında daha da üzerlerine giderseniz, sadece daha fazla kavgaya neden olursunuz.

Oraya gidiyoruz koşar adım.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özür

Cem Sey 23.07.2012

Yazarımız yıllık iznini kullandığından bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Sıfır sorun'u kurtarmak

Cem Sey 03.09.2012

Uzun bir tatilden sonra Kabil'e dönüp Uzak Batı'yı yazmaya başladığımda tekrar Afganistan konusuna dalmayı düşünüyordum.

Fakat Suriye'deki gelişmeler ve Türkiye'nin dış politikasının o cephede art arda yediği darbeler buna izin vermiyor.

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, Suriye'de güvenlik bölgesi oluşturulmasını talep ettiği Birleşmiş Milletler toplantısında tamamen yalnız kalması ciddi bir sorun.

Çünkü **Arap Baharı ve Kuzey Afrika'da kendini AKP'ye yakın hisseden İslami hareketlerin art arda başarı kazanmasıyla gaza gelen Ankara'nın, Suriye'de rejimin Sünnilere devredilmesi kartını açıktan açığa oynadığından beri tek bir seçeneği kalmıştı:**

O Sünniler kazanmak zorundaydı.

Bu nedenle iç savaş uzadıkça önce isyancılara açıktan siyasi destek verildi.

Yetmeyince silahlı grupların sınırda bir orada bir burada cirit atmasına izin verilmeye başlandı.

O da yetersiz kalınca Ankara panik atak geçirmeye başladı.

Becerebilseler doğrudan askerî müdahaleyi kendileri yapacaklar.

Fakat güney komşuya müdahaleye Rusya'nın izin vermemeye kararlı olduğunu fark edince, ilk defa uluslararası kamuoyunu yanlarına almaları gerektiğini algıladılar.

Oysa Batı genel olarak Türkiye'nin Suriye politikasına yakın davransa da kimse elini taşın altına koymaya niyetli değil.

Öyle olunca da Davutoğlu New York'ta yapayalnız kaliveriyor.

Ankara kendi hatalarıyla bu duruma düştü.

Fakat bu nedenle şimdi hükümeti ve Davutoğlu'nu yerden yere vurmanın fazla bir yararı yok.

Çünkü **bu tavır iki sorun doğuruyor.**

Birincisi, Suriye sorunu öyle bir noktaya geldi ki, artık ülkede istikrarın sağlanması olanaksız.

Bu en başta Türkiye için ciddi bir tehdit.

Irak Savaşı'ndan sonra, Ankara onları sevmese de, Kürtlerin Türkiye sınırında görece istikrar sağlaması çok yararlı olmuştu.

Oysa Suriye'de durum öyle değil.

Orada doğacak istikrarsızlık, Türkiye'yi doğrudan vuracak.

Tüm Türkiye'yi ve tüm vatandaşları etkileyecek.

Yani mesele artık Suriye'nin demokratlarına veya Sünni İslamcılarına yardım etmek ya da iç savaşın kurbanlarının dramını hafifletmek olmaktan çıktı, Türkiye'nin istikrarı için bir mücadeleye dönüştü.

Ağır hatasından dolayı hükümete her daim dayak atmanın ikinci sakıncası ise, yine aynı hükümetin uzun süre başarıyla uyguladığı ve temelinde doğru olan “komşularla sıfır sorun” politikasının itibar kaybetmeye başlaması.

Suriye'de ideolojik güdülerin esiri olup çok ağır bir hata yapmış olmanın cezasının tekrar eskiye dönmek, başka bir deyişle, tekrar “komşularla bitmek tükenmek bilmeyen sorunlar içinde debelenmek” olmaması gerekir.

Bu sadece Türkiye'ye değil, Ankara'nın son yıllarda başarıyla izlediği politikalar sayesinde kendi yaşamları için de umutlanan komşu halklara, hatta Orta ve Güney Asya halklarına da yapılacak bir haksızlık olur.

Kabil'de Türkiye'ye bağlanan umutları her gün görmek mümkün.

Düzinelerle yabancı ülkenin asker ve uzmanlarının cirit attığı Afganistan'da halkla sohbet eden herkes kısa sürede bu yabancılara halkın verdiği notları dinlemeye başlıyor:

“Amerikalılar en kötüsü, İngilizler de öyle. Fransızlar sadece kendi çıkarlarının peşinde. Almanları seviyoruz, düzgün çalışıyorlar. Fakaaaaat, en iyisi Türkler. Bizi aşağılamıyorlar ve anlıyorlar. Onların varlığı çok önemli!”

Sınırı aşp Pakistan'a geçince insanların Türkiye'ye övgüleri daha da artıyor:

“Bize dünyada insan muamelesi yapan tek halk Türkler, bize samimiyetle yardım eden tek ülke Türkiye!”

Bu algılama muhtemelen çok abartılı.

Yine de, **Türkiye'nin “sıfır sorun politikası”nın** Suriye'de olduğu gibi çok ağır hatalar yapılmadığı takdirde **sadece Türkiye'yi değil, bölgeyi de rahatlattığının güzel bir kanıtı.**

Hem Türkiye'nin, hem de bölgenin barış ve istikrarı uğruna içine düşülen bataktan çıkmanın yolunu aramanın, kırılan porselenleri yapıştırmaya başlamanın zamanı geldi.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çaresizlikten isyan

Cem Sey 10.09.2012

2014 sonunda yabancı ordular çekildikten sonra ne olacağı, bugünlerde Afganistan'da en çok sorulan soru.

Bu sorunun yanıtını bulmak için Afganistan'da olsun, ABD veya AB'de olsun konferans düzenlemeyen kurum neredeyse kalmadı.

Gazetecilerin de ilk sorduğu, hatta tek sorduğu soru bu olmaya başladı.

Temelde üç senaryo var:

1. Batı, Kabil'deki merkezî hükümeti desteklediği sürece fazla bir değişiklik olmayacak.
2. Taliban, merkezî hükümeti silip süpürecek ve yeniden ülkeye tek başına hâkim olacak.
3. Etnik temelde bir iç savaş başlayacak ve çeşitli bölge ülkeleri kendi ağırlıklarını arttırmak için bu savaşı kullanacak.

Şimdiye kadar ilk senaryo daha gerçekçi görünüyor.

Çünkü şu anda ülke topraklarının yaklaşık yarısını denetimi altında tuttuğu söylenen Taliban'ın bundan daha fazlasını, özellikle de büyük kentleri ele geçirmesi pek olası görünmüyor.

Oysa artık Afgan halkının büyük kesimi büyük kentlerde yaşıyor.

Son aylarda bu üç senaryoyu karıştıran yeni bir unsur ortaya çıktı.

Taliban'ın denetlediği bölgelerde yaşayan köylüler, Taliban'a karşı ayaklanıyor.

Gazne, Laghman, Kunar ve Nangarhar eyaletlerinden köylülerle Taliban kuvvetleri arasında ağır çatışmalar olduğu ve iki tarafın da ağır kayıplar verdiği yolunda haberler akıyor başkent Kabil'e.

Bugüne kadar Taliban'ı sevmeseler de seslerini çıkarmayan **köylülerin şimdi hareketlenmesinin çeşitli nedenleri var.**

En somut neden, **değiştirdiği imajını yaymak amacıyla, kendi bölgesinde köylü çocuklarının okullara gitmesine izin veren Taliban'ın, bu politikasında kısmî değişiklikler yapması.**

Bu yılın başından beri Taliban'ın özellikle okulları yaktığı, çocuğunu okula gönderen ailelere baskı yaptığı haber veriliyor.

Konuştuğum köylüler, **Peştun köylerinde özellikle okula gitmemiş gençlerin para karşılığı Taliban saflarında çarpıştığını** anlatıyor.

Onlara göre, **"bu gençler birer direnişçiden çok birer haydut".**

O nedenle çok kez parası olan köylüleri öldürüp soyuyorlar.

Silahlı olan köylülerin kaderi de aynı oluyor.

Taliban savaşçıları bunları öldürüp, silahlarını başkalarına satarak, para kazanıyorlar.

Peştun olmayan köyler ise "vergi" ödemek zorunda bırakılıyor.

Ödemeyenlerin katledilmesi ya da en azından BM'nin ambargoları gibi bir uygulamayla dünyayla ilişkilerinin kesilmesi olasılığı büyük.

Fakat **ayaklanmaların ardındaki en önemli nedenlerden birinin de, Taliban denetiminde yaşayan Afgan köylülerinin, yabancılar çekildikten sonra yaşam koşullarının daha da ağırlaşacağından korkması.**

Ayaklananların bir kısmı bugüne kadar Taliban saflarında bulunan insanlar, bir diğer kısmı da, bugüne kadar tarafsız kalanlar.

Ayaklanmaların kuzey eyaletlerine sıçraması olasılığından da söz ediliyor.

İsyancıların ortak özelliği, merkezî hükümetten de Taliban kadar nefret etmeleri.

Dolayısıyla, bu ayaklanmalara aslında olumlu bakacağı düşünülen Karzai hükümetinin çok kuşkulu bir tavır takınması.

İçişleri Bakanlığı Sözcüsü Sıddık Sıddıkî, ayaklananların üçüncü bir güç olmalarına izin verilmemesi gerektiğini savunuyor ve "onları güvenlik güçlerine entegre etmek"ten söz ediyor.

Kendilerine yeni bir rakip çıkacağı endişesiyle **Kabil hükümeti birçok isyancı gruba destek vermiyor ve böylece belki de Taliban'ın onları yok etmesini göze alıyor.**

ABD'nin ise destek verme eğilimi içinde olduğu fısıldanıyor Kabil'deki yabancı kuruluşlarda.

Öte yandan, çatışmanın iki tarafının da sahip çıkmaması sonucunda **bazı isyancıların Gulbuddin Hikmetyar'ın Hizb-i İslami grubunun denetimine girmeye başladığı** söyleniyor.

Her halükârda bu ayaklanmalar orta vadede Afganistan'daki siyasi hesapları değiştirecek gibi görünüyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tuzak

Cem Sey 24.09.2012

ABD'de bir provokatörün çekip yayınladığı bir film İslam dünyasını karıştırdı.

Bir ABD büyükelçisi öldürüldü, bir Alman büyükelçiliği yerle bir edildi.

Pakistan'da 15 ölü var.

Afganistan'da bir intihar saldırısı, konuyla hiç ilgisi olmayan Afganlar, Kırgızlar ve Güney Afrikalıların canını aldı.

Şiddet kullananlar, İslam'a ve Peygamber'e hakaret edildiğinden dem vuruyor.

Haklılar, çünkü film hakaret dolu.

Fakat filmi yapanların amacı da zaten bu şekilde Müslümanları kızdırmak.

Müslümanlar yine aynı tuzağa düştü.

Onların protestoları, filmi yapanları durdurmayacak.

Buna karşılık tepkilerin vardığı barbarca aşama, filmi yapanların saflarını sıklaştıracak, onlara hak verenlerin sayısı artacak.

Filmi yapanların ellerini ovuşturarak, "bakın, biz de zaten Müslümanların nasıl barbar ve aptal olduğunu, geri kalmış olduğunu, 21. yüzyıla yakışmadıklarını anlatmaya çalışıyorduk" dediklerini duyar gibi oluyorum.

Bu barbarca eylemleri yapanların da siyasi İslam'ın aşırıları olduğu gerçeği bir şey değiştirmiyor.

Yine 11 Eylül saldırısının ardından geldiğimiz noktaya geliyoruz.

Şimdi Müslümanlara saldırmaktan siyasi yarar sağlayanlar, "Müslümanlar bu sapıkların yaptığını kınasın, araya mesafe koysunlar" diyecek.

Müslüman kesimler bu kez de bu çağrıyı hakaret kabul edip, alınmış davranacaklar.

İslam düşmanlığından siyasi çıkar sağlayanlar bu kavgayı kazandı bile.

Pakistan'da bir bakanın filmi yapanları öldürenlere para vereceğini, öldürenler El Kaide ya da daha başka şiddet kullanan örgütler bile olsa sözünde duracağını açıklaması da Müslümanların sadece tuzağa düşmekle kalmadığını, üstelik tuzağa düştüklerinin farkında bile olmadığını ortaya koyuyor.

Peki, Müslümanlar ne yapmalı?

Birincisi, sakın olmalı.

Ama bununla kalmak da gerekmiyor.

Çözüm, Batı dünyasındaki aşırıların, onların aşırılıklarını şu ya da bu nedenle koruyanların, o aşırıların yaptıklarının çok da abartılmaması gerektiğini düşünenlerin, haklı olarak düşünce ve ifade özgürlüğünü savunanların kullandığı bir tezi tersine çevirip kullanmak olmalı bence.

Ne kastediyorum?

Batı'dan gelen, "düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlayamayız" savunası haklı nedenlere dayanıyor.

Çünkü düşünce özgürlüğü, kafasızların ya da kötü niyetlilerin de düşünce ve ifade özgürlüğünün korunması anlamına geliyor.

Fakat bu, toplumun çok daha geniş kesimlerini oluşturan ve o aşırı uçların görüşünü paylaşmayanların kendi düşünce özgürlüklerini kullanmasının önünde engel değil.

Şimdi Batı'daki o kesimlere sormak lazım:

"Nerede, sizin o aşırılara karşı gösteri yürüyüşleriniz?"

"Nerede, sizin o görüşleri paylaşmadığınızı haykırdığınız toplantılar?"

"Evet, düşünce özgürlüğüne sonuna kadar saygımız var, ama sizin de bizi, sizin de İslam hakkında öyle düşünmediğinize ikna etmeniz gerek. Neden kendinizle bu aşırılıkları yapanlar arasına mesafe koymuyorsunuz?"

Ancak bu sorular sorulduğunda ve bunlara Batı dünyasından gelen yanıtlara bakıldığında bir sapık filmin başlattığı tartışmayı verimli bir kulvara sokmak mümkün olabilir.

Ancak Batı'daki demokratlara, onların üzerine düşen görev ve sorumlulukları hatırlatmak, onların da kendi aralarındaki aşırı uçlara karşı tavır almasını sağlayabilir.

Yani yapılması gereken, onların haklı olarak sahip çıktığı ve bizim biraz da gıpta ederek baktığımız düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlamalarını talep etmek değil, o özgürlükleri aktif olarak kullanmalarını sağlamak olmalı.

Onlara, şimdi sahip oldukları bu özgürlükleri kullanmazlarsa, ileride bu kavgayı başlatan aşırıların onların düşünce özgürlüğünü kısıtlayacak güce kavuşabileceğini izah etmek Müslümanlara düşüyor.

Yok bunu yapmaz da ilkel bir öfkeyle, kendini gemlemekten aciz bir şiddetle hareket etmeye devam eder ve üstelik bütün bunları göstere göstere yaparlarsa Müslümanlar dünyadaki itibarlarının giderek düştüğüne şahit olacaklar.

O zaman da şikâyet etme hakları olmayacak.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Futbol

Cem Sey 01.10.2012

Bu taraflı bir yazı.

Çünkü karşılığında para aldığım bir işle ilgili.

Ekmek paranızı kazandığınız bir kurumun, aleyhine yazı yazamazsınız ya, işte o anlamda taraflı.

Ama bu böyle olmasaydı da bu yazıyı aynen böyle yazardım.

Çünkü bu yazı aynı zamanda **Afgan halkından, Afganistan'dan yana bir yazı.**

O anlamda da taraflı.

Konu futbol; Afgan futbolu.

Çünkü medya koordinatörlüğünü üstlendiğim **Afgan Birinci Futbol Ligi başladı.**

Yıllardan beri savaş üstüne savaş yaşayan **Afgan halkı** bu kez birbirini öldürmeden, sportif bir mücadele içinde **birbirini yenmenin ve tabii yenilmenin tadına varıyor.**

Afganlar, birçok başka ulus gibi **futbol âşığı.**

Hemen hemen her iki arabadan birinde yabancı futbol takımlarının flamaları asılı.

İngiliz takımları çok tutuluyor.

Manchester United, Liverpool, Arsenal...

Ama İspanyol takımlarına da rağbet var.

En başta da **FC Barcelona**'ya.

Fakat **artık Afganlar kendi takımlarını tanımaya başlıyor.**

Kendi yörelerinin oyuncularının başarılarını alkışlamanın tadına varıyorlar.

Hepsi yeni takımlar.

Bu yaz kuruldular.

Kuruluş öyküleri de bir başka ilginç.

Ülkenin en büyük televizyonlarından *Tolo TV* **futbolcuları bir çeşit "reality show" ile seçti.**

Daha doğrusu, yeni kurulacak futbol takımlarında **oynamak için başvuran yaklaşık 25 bin genç arasından, izleyiciler her takıma 21 oyuncu seçti.**

Şimdi çok heybetli isimler taşıyan Afgan futbol takımları var.

Mesela Kabil civarını temsil eden takımın adı, **Şahin-i Asmayi**, yani **Göklerin Şahini.**

Ya da **Hindukuş Kartalları** var; doğu vilayetlerinin temsilcisi...

Bu takımlar iki haftadan beri birbirlerine karşı büyük bir mücadele veriyor ama bu nefes kesen maçları heyecanla izleyen **Afganlar için onlar Afganistan'da barışın ve birlikteliğin müjdecisi.**

Kimse, diğer takımlara kin beslemiyor.

Aksine futbol heyecanı ve nihayet kendi ülkelerinde de başka ülkelerdeki gibi olağan bir müsabaka kültürünün doğması tüm Afganların yüreğini aynı gururla dolduruyor.

O kadar ki, ligin hazırlıklarının yapıldığı ve takımların oluşturulduğu günlerde en çok silahlı çatışma çıkan vilayetlerden **Kandahar'da Taliban'ın bölge komutanlarından biri Tolo TV'nin prodüksiyon ekibinin kapısını çalıyor.**

Ekip üyeleri korkudan sararmışken gelen Talip, **"Siz rahat rahat çalışın, size dokunmayacağız. Çünkü bu yaptığınızın tüm Afganistan için iyi olduğunu düşünüyoruz"** diyor.

Bu lig, başka liglere benzemiyor.

Her takımın diğerleriyle bir kendi sahasında, bir de rakip sahada karşılaştığı sistem kullanılmıyor.

Hem güvenlik nedeniyle, hem de ekonomik nedenlerle **sekiz takım başkent Kabil'de bir ay boyunca biraraya geliyor.**

Dünya Kupası'ndaki gibi bir sistem içinde yarışıyorlar.

Dörder takımdan oluşan iki grupta elemeler yapılıyor.

İki grubun en çok puan toplayan iki takımı 11 ve 12 ekimde yarı final oynayacak.

Üçüncülük maçı 18, final maçı 19 ekimde, Kabil'deki AFF (Afgan Futbol Federasyonu) Stadı'nda yapılacak.

Bugüne kadar tüm maçları kazanarak en iyi performansı gösteren **Kandahar**'ın **Mayvand Atalan** ve **Herat**'ın **Tufan Harirod** takımlarının taraftarları artık iyice coştı.

Taraftarlar o kentlerden otobüslerle başkente gelip, takımlarına destek veriyor.

Oyuncular da, hem ülkelerinde bir ilke imza attıkları için gurur duyuyor.

Parçası oldukları bu etkinliğin ülkeleri için çok önemli olduğunun farkındalar.

Genç futbolcular okulları ya da yetimhaneleri ziyaret ederek, Afgan çocuklarına spor heyecanı aşıyor.

Daha şimdiden “büyüyünce futbolcu olacağım” diyen çocuklar ortaya çıkmaya başladı.

Futbolcu olurlar mı gerçekten bilmem ama silahşor olmaktan iyidir.

Kandahar ekibinin golcüsü **Abdulvekil** de gençlere yaptıkları bu etkinin farkında.

Gururla kameralara, “**biz barışın elçileriyiz**” diyor.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vatanseverlik

Cem Sey 08.10.2012

Suriye konusunda yazılacak her şeyi meslektaşlarımız zaten yazdı.

Ama ben birkaç hafta önce yazdıklarımı hatırlatmak ve bir daha vurgulamak ihtiyacı duyuyorum.

3 eylülde yayımlanan, “**Sıfır sorunu kurtarmak**” başlıklı yazıda, “**Orada doğacak istikrarsızlık, Türkiye’yi doğrudan vuracak. Tüm Türkiye’yi ve tüm vatandaşları etkileyecek**” demiştim.

Daha da beteri oldu.

Doğrudan mermiler düşmeye başladı sınırda yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının başına.

Bunun tek sorumlusunun Suriye değil, aynı zamanda çok fazla hata yapan Erdoğan hükümeti de olduğunu hiç akıldan çıkarmamak gerek.

Çünkü bu hükümet başka hatalar da yapabilir ve tek mesele istikrarsızlığın Türkiye’ye sıçraması değil, aynı zamanda Türkiye’nin hiç beklenmeyen ve hiç de gerekli olmayan bir savaşa girmesi olabilir.

Bir hükümetin, iç politikada gidebileceği yolun sınırına geldiğinde dış sorunlar yaratarak bu çıkmazı aşmaya çalıştığının örneği dünyada çok.

Türkiye’de de bu tehlike çok büyük.

Bir yandan Türkiye’de insanların çok çabuk gaza gelme gibi kötü bir alışkanlıkları var.

Ama daha da beteri, öte yanda, Türkiye halkının bu kötü alışkanlığını sömürebileceklerinin farkında olanlar var.

Bu gibilerinin hükümete yaranmak için, Erdoğan'ı başkan seçtirmek için her şeyi, hatta Türkiye'yi savaşa sokmayı ve bu ülkenin gençlerini gereksiz yere öldürtmeyi bile göze aldıkları anlaşılıyor.

Demiray Oral önceki gün bu savaş çığırtkanlarından **Engin Ardıç**'ın "**Şam Fatih** **Erdoğan**" gazını vermeye başladığını aktarıyordu.

Bu gazı alacakların sayısının hiç de az olmadığını hepimiz biliyoruz.

Tarih kitaplarında 600 yıllık bir tarih 200 sayfaya sıkıştırılır ve bu sıkıştırma esnasında o "Fatih"ler yaratan tarihin halka ne acılar getirdiğı, kaç insanın yaşamına malolduğı, kaç ailenin sonunu getirdiğı ortadan kaybolur.

Oysa bir ulusun tarihi ancak tersinden yazıldığında, yani halk açısından bakıldığında, o "Fatih"lerin hangisinin halka ne kadar acı çektiğiyi ön plana çıkar.

Batı'da bu tersten yazılmış tarihlerin örnekleri var.

Almanya'da **Bert Engelmann**'ın **Biz Köleler** ya da ABD'deki **Howard Zinn**'in **Birleşik Devletler'in Halk Tarihi** adlı eserlerini herkese özellikle bugünlerde öneririm.

Bugün savaş çığırtkanlığı yapanların öğretmenleri de Batı'da.

ABD'nin en karanlık dönemlerinden biri olmaya aday George Bush döneminde Irak Savaşı'nı çıkarmak ve bu ülkeyi işgal etmek için ne dolaplar çevrildiğı artık biliniyor.

O dönemde Amerikan medyası da büyük ölçüde oyuna gelmişti.

Şimdi Türkiye'de yaşadığımız ise oyuna gelmek falan değil.

Doğrudan ve bilerek kışkırtıcılık yapanlar var.

Bu yüz­süzler, bir savaş çıkarsa ne kendilerinin, ne akrabalarının ne de tanıdıklarının başına bir şey geleceğini biliyor.

Bakın, **Türk basınında kaç gazete, ilk havan mermisi Türkiye'de bir aileyi yok ettikten sonra açılan karşı ateşte Suriye'de ölen 30 küsur insanı yazıyor?**

O insanların kim olduğunu, adlarının sanlarının ne olduğunu, onların da bir aileleri olup olmadığını hangi gazete araştırıyor?

Oysa onları "bizim ordumuz" öldürdü.

Hükümet Türkiye'yi savaşın eşiğine getirdi.

Bunun arkasında yatan Erdoğan'ın tek adam olma özelemlerinden çok, iyi niyetle izlenen bir politikada çok büyük hatalar yapılması.

Fakat şimdi gelinen nokta hata kaldırmayacak bir nokta.

Burada yapılacak hatalar binlerce insanın ölümüne yol açabilir.

Türkiye'nin hem güvenlik açısından, hem de uluslararası düzeyde başını epeyce belaya sokabilir.

Bütün bunların engellenmesi, Erdoğan'ı başkan yapıp, kimbilir hangi çıkarların hesabını yapanların oyununa gelmemekten geçiyor.

Eğer vatanseverlikse mesele, işte bugün bu vatanseverliği göstermek ve savaşa ne koşulda olursa olsun karşı çıkmak gerekiyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP'nin Maocu dostları

Cem Sey 15.10.2012

Hindistan'da, Goa'da yapılan 2012 Güney Asya Medya Zirvesi'nin konusu, **"Hükümet Medyayı Kısıtlıyor mu? Güney Asya'da Medya Çalışmasının Denetimi ya da Özdenetim"**.

Eh, bu zirvede konuşulanların Türkiye'deki gazetecileri de yakından ilgilendireceğini anlamaya bu başlık bile yetiyor.

Beni bu çerçevede özellikle **"akreditasyon"** uygulaması ilgilendiriyor.

Biliyorsunuz, TSK'nın Türk "demokrasi"sine kazandırdığı bu uygulama, Erdoğan hükümetinin "ileri demokrasi"sinde parti genel kurullarında da kullanılmaya başlandı.

İlk bakışta sadece gazetecileri ilgilendiren teknik bir sorun olarak görülebilir ama basın özgürlüğünün temelini oluşturan haber alma özgürlüğünü ortadan kaldıran bu uygulamanın yaygınlaşması, Türkiye'de demokrasiye vurulan en büyük darbelerden biri.

Güney Asyalı meslektaşlarıma Türkiye'de "akreditasyon"un ne anlamda kullanıldığını anlatıp, kendi ülkelerinde benzer bir uygulama olup olmadığını soruyorum.

Hindistan, Nepal, Sri Lanka, Pakistan, ve Afganistan gibi ülkelere gelen meslektaşlarım biraz şaşkınlaşıyor.

Uzunca bir sessizlikten sonra **Nepalli Yubaraj Ghimire** söz alıyor, "tam o şekilde değil ama benzer bir şey bizde de bir kere oldu" diyor:

"Bir süre önce, hükümetin en büyük ortağı, Nepal'in en büyük partisi olan Maocu partinin bir basın toplantısına kimin gideceği tartışılırken, bir yayın organının genel yayın müdürü Maocuların liderine telefon açıp, kimin gelmesinin daha uygun olacağını sordu. **Üzerinde düşünülen ismi Maocu lider beğenmeyince, o arkadaşımız toplantıya gidemedi.**"

Tabii, bu AKP'nin aklına gelenden daha başarılı bir kısıtlama.

Parti değil, medyanın tepesindeki sorumlu soruyor bir gazetecinin o toplantıyı izlemesinin uygun olup olmadığını...

Fakat bu tekil bir olay olduğundan, "yüzünü Doğu'ya dönmeye" karar verdiği anlaşılan AKP'nin burada demokratik hakların kısıtlanmasında öncü olabileceğini anlıyorum.

Tabii o ülkelerde yaşayanların ne kadar hoşuna gider bu öncülük, o ayrı mesele.

Nepalli meslektaşım Ghimire, şimdilik bu tek olayın yaşandığını, fakat diğer partilerin de bu uygulamayı beğeneceğinden kuşku duymadığını da ekliyor.

Pakistanlı gazeteci Yusufzai ise, Pakistan'da başbakanın sadece kendisine yakın bazı gazetecilerle, o da helikopterle bir yerden diğerine giderken konuştuğunu anlattı.

Bu gruba Pakistan'da **"helikopter mürettebatı"** deniyormuş.

Akreditasyon uygulamasını bile biraz garipseyen Güney Asyalı meslektaşlarıma, Erdoğan'ın, bir gazetecinin işten atılması için kamuoyu önünde medya patronlarına yaptığı açık çağrılardan söz etmeye utanıyorum.

Fakat **bu toplantı sayesinde, AB reformlarıyla yola çıkan Erdoğan hükümetinin, Afganistan ya da Sri Lanka gibi ağır savaşların pençesinde kıvranan ülkelerden bile daha gerici ve bir enformasyon politikası izlediğini açıkça görüyorum.**

Toplantıdaki meslektaşlarıma, "bizde nedense özellikle Kürt gazeteciler ölüyor, hapse giriyor" da demiyorum.

Çünkü o alanda daha onların gerisine düşmüş değiliz.

Mesela Sri Lanka'da, bizdeki "beyaz Renault"lar gibi, "beyaz pikaplar" varmış binen, bir kara deliğe düşmüş gibi ortadan kayboluveriyormuş.

Ama daha ileri de değiliz.

Bunun yanında **Bhutanlı gazeteci Rinzin Wangchuk**'un, "ülke çok küçük olduğu için eleştirmek zor oluyor, bir gün eleştirdiğiniz kişiyle ertesi gün kahvede karşılaşp, bir gün sonrası için yemek sözü verme olasılığı çok yüksek" şeklindeki cümlesi toplanan gazetecileri sadece güldürüyor.

Güney Asyalı meslektaşlarımız, üstlerindeki bu siyasi baskıları kabul etmemeye kararlı görünüyor.

Türkiye'deki gibi, **büyük ekonomik çıkarlarını korumak için medya gruplarını ellerinde toplayan işadamları onların da derdi.**

Bunun yarattığı sorunları, gazeteciliklerini etkilemesini nasıl önleyebileceklerini konuşuyorlar.

Kendimi hiç yabancı hissetmiyorum.

Tek tesellim, ne yazdığımı hiç karışmayan ve basın özgürlüğünün tartışmasız arkasında duran *Taraf* gazetesinde çalışıyor olmak.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korektif basın

Cem Sey 22.10.2012

Taraf’taki tartışmaya doğrudan katılmak istemiyordum ama **Markar Esayan**, “sen de katılsan ne iyi olurdu” dediği için, bazı noktaları vurgulamaya karar verdim.

Hayatımda hiç pasifist olmadım, savaşlara, savaş oldukları için karşı olmadım.

Fakat, Suriye’ye askerî bir müdahale olasılığı doğduğunda bunun nedenlerini iyice tartmak ve Türkiye vatandaşları için bir anlamı olup olmadığına bakmak gerektiğine inanıyorum.

“Suriye’de günahsız insanların acısını görmüyor musun” türünden itirazlar, bir savaşı haklı çıkarmıyor, çünkü bir savaşta da o günahsızlar zarar görecek.

Çok iyi üniversitelerde, çok iyi eğitim gören, çok akıllı gençlerin öğrendiği teorileri bilmem.

Ama **“Vestfalya düzeni”**’nin dünyada hâlâ devam ettiğini biliyorum.

1990’lı yıllarda **“bir devlet kendi vatandaşlarının insan haklarını ciddi şekilde ihlâl ettiğinde, bu o ülkenin kendi iç işi sayılamaz”** düşüncesinin doğuşunu sadece gazetelerden izlemedim, bu konuda haberler de yaptım.

Fakat Soğuk Savaş koşullarıyla pekişen “Vestfalya düzeni”’nin Doğu Bloku’nun ortadan kalkmasıyla sona ermediğini de biliyorum.

En başta BM ciddi bir reformdan geçmeden de bu reform gerçekleşmeyecek ve daha insancıl, daha adil yeni bir uluslararası düzen oluşmayacak.

Suriye’ye müdahaleyi savunurken, **“ama Bosna-Hersek’te de müdahale edilmişti”** diyenlerin şunları akıldan çıkarmaması şart:

Birincisi, Bosna-Hersek’e müdahale, Sovyetler Birliği’nin dağılmasına denk geldiğinden, müdahaleye uluslararası düzeyde itiraz edecek bir güç yoktu. Suriye’de var.

İkincisi, Bosna-Hersek’te toplama kampları kurulmuş, köyler basılıyor, köylüler dinî ve etnik kimlikleri nedeniyle topluca kurşuna diziliyordu. Suriye ordusunun ve ancak Erdoğan hükümetinin desteğiyle ayakta duran Özgür Suriye Ordusu’na bağlı güçlerin iç savaşı çok acımasızca sürdürdüğü ve **“çatışmalar sırasında siviller zarar görüyor mu, görmüyor mu”** sorusunu pek de sormadıkları açık. Fakat Bosna-Hersek’te yaşanan nitelikte katliam ve soykırım girişimleri henüz ortaya çıkmadı.

Üçüncüsü, Suriye’ye müdahale Rusya ve İran ile de çatışmayı gerektiriyor.

“Bir gün Türk ordusu Rize’yi bombalamaya başlarsa, lütfen dünya müdahale etsin” fantezilerine de gerek yok.

Çünkü Uludere’de o Türk ordusu gerçekten kendi vatandaşlarını bombaladı.

Daha önceleri Lice olayları ve daha niceleri de yaşandı.

Türkiye’de Kürtlerin yıllardır yaşadığı acıları görmek için gözlüğe de gerek yok.

Peki, o fantezinin sahibi, neden gerçekten dünyayı **“Türkiye’ye müdahale etmeye, Kürtleri kurtarmaya”** çağırıyor?

Kürtlerin acısını görmediğinden değil.

Çünkü onu görüp, karşı çıktığını biliyoruz.

Bu çağrıyla, bunun hiçbir akla ve mantığa sığmadığının farkında olduğu için yapmıyor.

Suriye’de durum farklı değil.

Taraf’taki tartışmanın temel sorusuna, yani, “**Türkiye’de demokratikleşmenin devam etmesi için AKP’ye destek vermek mi lâzım, onu eleştirmek mi**” sorusuna benim yanıtlım ve gerekçesi çok açık.

AKP’nin parti niteliğini daha kaybetmediği ve daha önce kimsenin cesaret edemediği demokratik reformları başlattığı günlerde *Taraf* gibi ben de bu reform politikasını destekledim.

Reformlar devam ederse yine desteklerim ama AKP çark etti bambaşka bir yöne gidiyor.

Yeniden doğru yola girdiğini lafta değil, işte göstermedikçe AKP’nin bu ülkeye yapabileceği en iyi katkı, yine halkın oyuyla iktidardan uzaklaşarak, Türkiye’de sandık mekanizmasının işlediğini göstermektir.

Başka seçenek olmadığı için beğenmediğim bir siyasi hareketi şahsen hiç desteklemedim, bunun yararı olduğunu da sanmıyorum, ama isteyen yapabilir.

Fakat gazeteciler mesleklerinde böyle davranamaz, çünkü bu basının **korektif** rolünden vazgeçmesi demektir.

Siyasetçiler yaptıkları, gazeteciler söyledikleriyle değerlendirilir, tersi değil.

İyi gazetecilik, demokrasiye aykırı işler yapan bir iktidarı eleştirmektir.

İyi bir hükümet ise demokrasiye uyar ve geliştirir.

Bir hükümeti sadece eskiden iyi işler yaptığı için eleştirmekten kaçınmak ve eleştirenleri eleştirmek, kimse kusura bakmasın ama, bütün dünyada **kötü gazetecilik** kabul ediliyor.

tarafalmany@gmail.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Maymana Katliamı

Cem Sey 29.10.2012

Afganistan’ın kuzeybatısında, **Faryab** vilayetinin başkenti **Maymana**’da Bayram kana bulandı.

Bayram’ın ilk günü Bayram Namazı kılmak için camiye giden **41 Afgan, polis üniforması giymiş bir saldırganın patlattığı bombayla paramparça oldu.**

53 kişi de yaralandı ve Türk-Afgan Hastanesi’nde bakıma alındı.

Ölenler arasında **çocuklar** da vardı.

Orada ne Amerikalı ne de başka bir yabancı ülkeden asker vardı.

Hedefin, herhangi bir saldırı olursa cemaat zarar görmesin düşüncesiyle cemaatten önce namaz kılmak için camiye gittiği anlaşılan **vilayet polis şefi** olduğu tahmin ediliyor.

Daha çok sivillerin öldüğü bu tür saldırıları, Afganistan'da insanlar artık kanıksamış durumda.

Yabancı işgale karşı savaştıklarını savunan gruplar, uzun süredir yabancı askerlerden çok, Afgan hükümetini ve güvenlik görevlilerini hedef alıyor.

Bu arada sivillerin zarar görüp görmeyeceği ise bu eylemcilerin umurunda değil.

Bu saldırıların çoğu Afganistan dışında duyulmuyor bile.

Oysa ülkede haberleri yakından izleyen biri, her gün onlarca insanın ülkenin çeşitli bölgelerinde intihar saldırılarında yaşamını yitirdiğini biliyor.

Örneğin, dün **Uruzgan** vilayetinde iki intihar bombacısı bombaları erken patlayıp ölmese, kimbilir kaç kurban daha eklenmiş olacaktı "Afgan savaşı"nın ölüm listesine.

Büyük kısmı da yine siviller olacaktı.

Taliban'ın bu yıl yabancı askerlerden çok okul, cami ve hastaneleri hedef alan saldırılarının sivil halkı giderek daha fazla vurmaya başlamasının etkileri de ilginç.

En önemli etkilerden biri, Taliban güçlerinin daha etkin olduğu ve yer yer denetlediği bölgelerde yaşayan köylülerin Taliban'a başkaldırmaya başlaması.

Bu başkaldırının yabancı güçlerin çekileceği gün yaklaştıkça yaygınlaşması, o bölgelerde yaşayanların, yabancılar çekildikten sonra Taliban'ın sivillere baskılarının artmasından korktuğunu gösteriyor.

Batılı askerler gitmeden bölgelerindeki dengeleri değiştirmeye çalışıyorlar.

Öte yandan, kentlerde yaşayan Afganların yöneticilerin seçimlerde yaptığı tüm hilelere, tüm yolsuzluklarına ve sorunlar karşısındaki tüm vurdumduymazlıklarına rağmen bugünkü rejimin asker ve polisinin ülkeye hâkim olmasını giderek daha fazla arzuladığı görülüyor.

Taliban'ın arada bir kentlerde gerçekleştirdiği ses getiren eylemlerinden sonra, bu eylemcilere karşı etkili şekilde mücadele eden polis ve askerlerin kentlerde yaşayanların kahramanları hâline gelmesi ve posterlerinin araba ve konutların pencerelerini süslemesi bunun bir göstergesi.

Sivillere saldırıların yoğunlaşması, Afganistan'da yabancı ordulara karşı savaşı sürdürenlerin halk desteğini azaltıyor.

Bazı anketler, halkın yüzde 75'inin, yabancıların Afganistan'ı tamamen terk etmesini arzu etmediğini gösteriyor.

BM de sivillere yönelik saldırıların artmasından rahatsız.

BM Genel Sekreteri'nin Afganistan Özel Temsilcisi **Jan Kubis**, bu yılbaşından beri çeşitli defalar sivil ölümlerinin artmasından büyük endişe duyduklarını vurguladı.

Bu ölümlerin artmasının sorumluluğunun Batılı askerlerden çok, Taliban ve diğer bazı hükümet karşıtı silahlı gruplara ait olduğunu da defalarca açıkladı.

Maymana Katliamı'ndan sonra da Kubis, "Cami, okul ve hastane gibi kurumlara saldırmak uluslararası savaş hukukuna aykırıdır ve bunları planlayanlar bunların sorumluluğunu taşıyacaktır" dedi.

Maymana Katliamı'nın sorumluluğunu şimdiye kadar kimse üstlenmedi.

Fakat sivillere saldırıların artması, Afgan hükümetine ve yabancı ordulara karşı savaşan grupların ciddi darbe yediğinin ve eski güçlerini büyük ölçüde yitirdiklerinin bir işareti kabul ediliyor.

Bu nedenle, Afganistan Devlet Başkanı **Hamid Karzai**, Maymana Katliamı'nın ardından, "2014'te yabancı askerlerin gitmesi, ülkede güvenlik sorunu yaratmayacak" şeklinde konuşuyor.

Başka konularda artık halktan pek destek bulamasa da, Karzai'nin bu sözleri kuşkusuz insanlara moral veriyor ve geleceğe bir nebze de olsa daha umutlu bakmalarını sağlıyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Model ülke

Cem Sey 05.11.2012

Yıllar önce, 1990'lı yılların ortalarında *Cumhuriyet* gazetesinin Brüksel muhabiriydim.

Türkiye İçişleri Bakanı da **Hikmet Çetin**'di.

Brüksel'e gelmiş, NATO merkezinde Türk gazetecilere brifing veriyordu.

Bir meslektaşımız sordu:

"Yunan Dışişleri Bakanı'nın elini sıktınız mı?"

Yaşı yetmeyenlere açıklayayım.

O dönemde Türkiye basınında, memleketin sorunlu olduğu ülkelerin yöneticilerinin elinin sıkılıp sıkılmadığının, o ülkelerle ilişkilerin sıcaklığını ya da soğukluğunu ifade ettiği kanısı yaygındı.

Hikmet Çetin bir an duraksadı, arkasından cevabı yapıştırdı:

"Sıktım tabii, k...a tekme atacak hâlim yoktu ya!"

Geçtiğimiz günlerde Başbakan **Recep Tayyip Erdoğan**'ın Berlin'de Almanya Başbakanı **Angela Merkel** tarafından ne kadar da iyi karşılandığı yazılıp çizildiğinde, aklıma hep Brüksel'de tanıklık yaptığım o olay geldi.

Merkel'in Alman meslektaşlarıma, "elini sıktım tabii, k...a tekme atacak hâlim yoktu ya!" dediğini duyar gibi oluyorum.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın **"tek adam"** olma hevesi çok eleştiriliyor.

Erdoğan'ın, 2010 yılı sonlarında başlayan bu eğilimi yakın zamana kadar sadece Türkiye'de dikkat çekiyordu. Yurtdışında ise **"van minut"** efelenmesi, Mavi Marmara konusundaki kararlı tavrı, Ortadoğu ve Asya'ya yönelik açılımları sayesinde Erdoğan ve dolayısıyla Ankara özellikle **Müslüman halkların beğenisini kazanmaya** devam ediyordu.

Avrupa ve ABD ise AKP iktidarının ilk yıllarındaki muhteşem reformlar ve ordunun biraz olsun normal çalışma alanına çekilmeye zorlanması gibi etkenler sayesinde Erdoğan hükümetine olumlu bakıyordu.

Bu durum şimdi hızla değişiyor.

Bakmayın siz Berlin gezisi sırasında Alman Başbakanı Angela Merkel'in Erdoğan'a saygılı davranmasına.

Avrupa'da "Türkiye nereye gidiyor" sorusu her yerde soruluyor.

Nazlı kızların sevdalisına ikide bir arkasını dönüp kıymetini arttırmaya çalışması gibi, Ankara'nın da AB nezdinde kıymetini arttırmaya çalıştığı söylenebilir belki.

İlerleme raporlarının çöpe atılması gibi nedenlerden ben o kanıda değilim ama diyelim ki öyle.

Fakat o zaman bir de bunun için dış dünyaya verilen imajın başka bölgelerde açtığı yaraları düşünmek gerek.

Geçtiğimiz günlerde bunun iki örneğini yaşadım.

Önce Pakistanlı bir gazeteci, **"Ben hep Erdoğan'a güveniyordum. Müslüman bir ülkenin yöneticisi olarak demokrasi yolunda yürüyerek tüm Müslüman dünyasına örnek oluyor diye düşünüyordum. Oysa şimdi Suriye'yi tehdit ediyor"** dedi.

Ona göre, Hafız Esad da demokrat değildi ama çatışma ve müdahalelerle Suriye'ye demokrasi getirmeye kalkmak ile eski ABD Başkanı George Bush'un Irak'ta yaptığı arasında çok da büyük bir fark yoktu.

İkinci örnek ise alarm zillerini daha hızlı çaldırdı, çünkü dış politikayla, bölgesel olaylarla değil, doğrudan Türkiye'nin iç politikasıyla ilgiliydi.

Cumhuriyet Bayramı kavgalarının ertesi günü Afganistan Devlet Başkanı **Hamid Karzai'nin bir danışmanı**yla konuşuyordum.

Ankara'da yaşanan olayları televizyonda izleyen danışman hayretler içindeydi:

"Bugüne kadar biz AKP'yi hep demokratik reformları ve bu alandaki cesaretiyle tanıdık" dedi ve **"polisin, üstelik ülkenin kuruluş yıldönümünü kutlamak isteyenleri dövmesi çok garip. Neden yapıyorlar bunu?"**

Üzerime vazifeymiş gibi, imajı kurtarabileceğini düşündüğüm şeyleri sıraladım.

"O göstericiler arasında kargaşa çıkmasını arzu edenler de vardı" dedim, **"hem sonra Cumhurbaşkanının müdahalesiyle barikatlar açıldı"** dedim, ulusalcıları anlatmaya çalıştım.

İkna edemedim.

"Anlaşılan AKP'nin ömrü dolmuş, bizim rol modelimiz de elden gitmiş" diye kestirip attı.

Eğer AKP ve özellikle de Erdoğan'ın nereye gittiği sorusu dünyaya da bu şekilde yansımaya başlarsa, bu hükümetin son on yıldaki en büyük dış politik başarılarından birini de rafa kaldırmamız gerekecek.

tarafalmanyamail.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güreş yasağı

Cem Sey 12.11.2012

Abdülsemi Kasımyar, 20 yaşında, Özbek kökenli bir Afgan vatandaşı.

Ailesi ülkenin kuzeyindeki Takhar vilayetinde, buğdaycılıkla geçiniyor.

Üç yıl önce üniversite okumak için Kabil'e gelmiş, özel bir üniversitede ekonomi bölümünde 2. sınıfa devam ediyor.

Fakat **Abdülsemi'nin yaşamının en önemli tutkusu** okulu değil, **güreş**.

Bu spora hem küçüklüğünden beri hayran, hem de başarılı bir pehlivan.

"Köyde her haftasonu ya da her düğünde güreş müsabakaları düzenlerdik" diyor.

Kabil'e geldikten sonra da Abdülsemi bu spordan uzaklaşmamış.

Her ne kadar üniversitenin öğrencilerine sağladığı hiçbir spor olanağı olmasa da, kendi spor olanağını kendi yaratmış.

Her cuma öğleden sonra, başkentin merkezinde, insanların sokakların tozundan ve arabaların egzoz gazlarından kaçmak için sığındığı Şahr-i Nav Parkı'na gitmeye başlamış ve güreşmeye burada devam edebileceğini görmüş.

Cuma günleri bu park panayır yeri gibi.

Kadınlar pek uğramıyor ama en azından birçok baba kızlı-erkekli çocuklarının elinden tutup bu parkın yolunu tutuyor.

Havanın güzel olduğu günlerde insanlar yere bir örtü serip piknik yapıyor.

Çay ocağından taze çaylar geliyor.

Cuma günleri parkın bir başka özelliği de birçok spor olanağı sunması.

Kimileri futbol, kimileri voleybol oynuyor.

Bir başka köşede kriket veya masa tenisi oynayanları görmek de mümkün.

Yakın zamana kadar, Afganistan'ın iki büyük pehlivanının girişi ve çevrede bulunan maddi durumu iyi işadamlarının desteğiyle parkta güreş turnuvaları da yapılıyordu.

Güreş meraklıları toplanıyor, iki pehlivanın, “bugün kim güreşmek istiyor” sorusunu duyduklarında gönüllüler elini kaldırıyordu.

Boyları ve yaşlarına göre sınıflandırıldıktan sonra da güreş tutuyorlardı.

Parka gelenler arasında en başarılı pehlivanlar ayrı bir grup oluşturuyordu.

Ne de olsa, diğerleriyle aynı kategoride güreşseler başka kimsenin şansı kalmayacak...

Abdülsemi, ikinci grupta.

Grubunun da en başarılı sporcusu.

“Kabil’e geldiğimden beri her hafta parkta güreşiyorum” diyor ve bugüne kadar sadece iki defa yenildiğini gururla anlatıyor.

İşadamlarının katkısı ise her grupta kazananlara bir para ödülü vermek şeklinde.

İki ay öncesine kadar bu güreş turnuvaları yüzlerce sporcunun katılımıyla ve bini aşkın izleyicinin gözleri önünde yapılıyordu.

Fakat iki ay önce polis ekipleri parka daldı.

“Artık güreşmek yasak” dediler, kalabalığı dağıttılar, düzenleyen iki pehlivanı da karakola götürüp, bir daha bu düzenlemeyi yapmamaları konusunda uyardılar.

Gerekçe güvenlik.

Polislerin söylediğine göre, **Hizb-i İslami** lideri **Gulbuddin Hikmetyar**, güreşi **“gayrı-İslami bir spor”** ilân etmiş.

“Bu sadece geleneksel bir spordur, İslam’a uygun değildir, dolayısıyla bu sporu yapan, destekleyen ve izleyenler intihar bombacıları tarafından cezalandırılacaktır” demiş.

Bu nedenle de İçişleri Bakanlığı, Kabil halkının en çok ilgi gösterdiği spor dalı olan güreşi yasaklamış.

Artık Kabil’de yaşayan ve bu sporu kendi geleneklerinin bir parçası kabul eden Türkmen ve Özbek asıllı güreş meraklıları hevesini gideremeyecek.

Sadece onlar da değil.

Tacikler, Hazaralar ve tek tük de olsa bu spora ilgi duyan Peştunların da artık güreşme şansı yok.

Ülkede ne bir güreş federasyonu, ne de güreş kulüpleri var.

Resmî olarak güreş sporundan Tekvando Federasyonu sorumlu ama pek bir faaliyet yok.

Her ne kadar, Londra Olimpiyatları sırasında bazı milletvekilleri Afgan Olimpiyat Komitesi’nden bir güreş federasyonu kurulmasını talep etmiş olsa da, bir Spor Bakanlığı bile bulunmayan Afganistan’da bu federasyonun kurulmasının yıllar alabileceği söyleniyor.

Artık Abdülsami parka gittiğinde köpek dövüşü izliyor.

"Güreşmek ise artık ancak köye, tatile kaldı" diyor, "çünkü bizim memlekette bu hâlâ ata sporudur, her önüne gelen İslam'ı bahane edip, yasaklayamaz!"

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Konu sıkıntısı

Cem Sey 26.11.2012

Geçen hafta yazamadım ama bu haftaki yazım için konu arama fırsatı buldum.

T24'te **Aydın Engin**, "eskiden konu bulamayanlara trafik yazın derlerdi" demiş.

Gerek yok.

Çünkü Kabil'den binip, İstanbul aktarmalı Berlin'e devam ettiğim THY uçuşunda aldığım *Hürriyet* gazetesi bile yeterince konu sağladı.

Zaten daha ben İstanbul transit salonundayken ayaküstü kısaca sohbet ettiğim genç bir zat bana ilk konuyu verdi.

Karşılıklı havadan sudan iki laf ettikten sonra, **"Abi bu Kürtler insan değil, hepsini hayvanat bahçesine koymak lazım"** diyerek, benim İstanbul'a yumuşak iniş yapmamın önüne geçti.

Ama hakkını da vermek lazım.

Belli ki bazılarının inandığı gibi hepsinin öldürülmesi gerektiği kanısında değil adamcağız.

Fakat biz *Hürriyet*'e dönelim.

Birinci sayfada, herkesin yazıp tartıştığı açlık grevi ya da Deniz Feneri savcılarının yargılanması gibi haberleri geçiyorum.

Bir başka haber Tunceli'nin Hozat ilçesinden.

İlçede jandarma ve polis "başta kamu görevlileri olmak üzere" birçok kişiyi fişlemiş.

İlk reformları tamamlayamadan demokrasiden cayan Türkiye'de bu kadarı şaşırtıcı değil.

Fakat haberin içinde bir başka haber var ki, mutlaka yazmak lazım.

Fişlenenler arasında bulunan Belediye Başkanı **Cevdet Konak** hakkında, **"aşiretinin 1937-38** (yani 75 yıl önce ve muhtemelen daha kendisi dünyaya gelmeden) **Dersim İsyanı'nda devlete karşı geldiği"** notu düşülmüş.

Ama benim için asıl önemli olan, “**Özellikle 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla halkın sempatisini kazanmak için ilçede konserler düzenler, ilçede yapılan tüm etkinliklere katılır. Dikkat edilmesi gereken bir şahıs**” şeklindeki bölüm.

Halkın sempatisini kazandı mı, bilemem, ama kadınlara karşı bu duyarlı davranışı nedeniyle benim çok takdirimi kazandı Cevdet Bey.

Bir erkek olarak kendisine teşekkür ederim.

Sayfaları çeviriyorum, bir başka haber:

“Anne beni ordudan attılar.”

29 yaşındaki Havacı Üsteğmen **Nazlıgül Daştanoğlu**, “**ahlâksızlık**”la suçlanarak ordudan atılmış ve intihar etmiş.

Annesi **Nevin Daştanoğlu**, kızının altı ay önce ifadeye çağrıldığını, fakat göreviyle ilgili hiçbir soru sorulmadığını anlatıyor.

Assubay eşinden neden ayrıldığını, cep telefonunda başka bir askere yazılmış mesajların ne anlama geldiğini sormuşlar.

Acılı anne, “**İlişğini kesmeye karar veren komutanlar bu ahlâksızlığın ne olduğunu açıklamak zorundalar**” diye feryat ediyor.

Açıklayamazlar, çünkü o komutanların kişinin özel yaşamını ilgilendiren işlere burnunu sokması asıl ahlâksızlık.

Hem de suç.

Asıl bu komutanların asker mi, ahlâk zabıtası mı olduğunu birinin açıklaması lazım.

Umarım onlardan bu canın hesabını ciddi şekilde soran biri çıkar.

Birkaç sayfa ilerde **Şükrü Kızılot**’un, **bütçe açığının 10 ayda yüzde 998 arttığını** açıklayan köşe yazısı var.

Durum ciddi.

Ama zaten köşe yazısı yazılmış bu konuda, benim de yazmama gerek yok. (Arzu edenler 17 kasım tarihli *Hürriyet*’in 15. sayfasında okuyabilir.)

Bir başka haber, Çevre ve Şehircilik Bakanı **Erdoğan Bayraktar**’ın çağrıldığı bir toplantıda salonun boş olması nedeniyle ev sahibine “**Âyinesi iştir kişinin... devamını söylemiyorum**” diye çıkışması.

Bu bakan, Türkiye’nin sahillerinin talan edilmesi için yeşil ışık yakan şahıs değil mi?

Sayın Bayraktar, âyinesi iştir kişinin...

Devamını söylemiyorum.

Bana kalırsa siz boş salonları bile hak etmiyorsunuz.

Ama olumlu şeyler de yazmak lazım.

Başbakan Yardımcısı **Bekir Bozdağ**, Genelkurmay’ın Milli Savunma Bakanlığı’na bağlanacağını söylemiş.

Çok doğru bir adım ama bunu neden başkanlık sistemine geçiş yapmayı düşündükleri yeni anayasa tasarısına yerleştirip işi şantajı çeviriyorlar?

Konu daha çok ama yer kalmadı.

Türkiye’de köşe yazarları kıskanıyorum doğrusu.

tarafalmanya@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Madalyonun bir yüzü

Cem Sey 03.12.2012

Afganistan’da böylesini görmek zor.

Başkent Kabil’de tertemiz bir bina.

Kabil’in en titiz ev kadınlarını bile pes ettiren amansız tozun, bu binada hiç şansı yok.

Fakat bu binayı ilk bakışta değişik kılan sadece temizliği değil.

Binanın arkasında modern spor sahaları var.

Onlarca öğrenci futbol, basketbol veya voleybol oynuyor.

Burası, kamuoyunda “**Gülen okulları**” olarak bilinen okullardan biri: **Afgan-Türk Lisesi**.

Bahçede spor yapan gençler de ilerde Afganistan’ın en iyi eğitilmiş ve en başarılı yöneticileri arasında olacak.

Afganistan’da ikisi başkent Kabil’de olmak üzere sekiz Afgan-Türk Lisesi var.

Bunların beşi erkek, üçü kız lisesi.

Bunlardan başka şimdi **üç de ilköğretim okulu** kurulmuş durumda.

İlk lise 1995 yılında, yani Taliban iktidardayken kurulmuş.

Ülkede her siyasi dalgaya rağmen varlığını sürdürmeyi başarmasının sırrı da, sunduğu eğitimin kalitesini herkesin kabul etmesi.

Öğretmenlerin büyük kısmı Türkiyeli.

148 Türkiyeli öğretmenin 32’si kadın.

Hepsi gönüllü ve çoğu aileleriyle gelmiş.

Afganların, bu okulda görev yapan Türkiyelilerin iyi niyetinden kuşku duymamasının önemli bir nedeni de bu zaten.

Çocuğu bu okuldan mezun olan bir baba, “Bizden farklı ya da daha üstün olduklarına inandıkları izlenimini edinmıyoruz” diyor.

Dünya çapında “**Gülen Okulları**” arasında düzenlenen “**Olimpiyatlar**”da Afgan-Türk Okulları öğrencilerinin başarısını kutlamak için düzenlenen bir törende **Afganistan Eğitim Bakanı Faruk Vardak** da benzer bir vurgu yapıyor.

Güzel konuşan ve sözcükleri çok bilinçli seçen Vardak, kendisini dinleyen genç kız öğrencilerin meraklı ve heyecanlı bakışları ve alkışları arasında, “**Ülkemize dünyada birçok ülke yardım ediyor ama onlar sadece ölmememizi sağlıyor**” diyor, “**oysa siz, bize iki ayağımızın üzerinde durmayı öğretiyorsunuz**”.

Türkiye Büyükelçisi Basat Öztürk ise, bu okulların başka ve çok önemli bir hizmetine dikkat çekiyor:

“Eğitim herkes için önemli, ama inanıyorum ki, burada özellikle kızlar için önemli.”

Öztürk, bu eğitim hizmetini Türkiye’de bir yüksekokul eğitimiyle taçlandırmak için Ankara’nın çabalarını anlatıyor.

Geçen yıl 500 Afgan öğrenci (sadece Afgan-Türk Lisesi mezunları değil) **Türkiye’nin verdiği bursla Türkiye’deki üniversitelere gitti.**

Büyükelçi bu rakamın artacağını müjdelediğinde genç kızlardan bir alkış daha kopuyor.

Bu Kabil’de sık sık Türkçe konuşanlara rastlanıyor.

Bu da bu okullar sayesinde oluyor.

Eğitimin Türkçe verilmesi sayesinde, Afgan yetkilileri arasında da, özel sektörde de çok iyi Türkçe konuşan, Türkiye’ye ve Türkiye halkıyla dostluğa büyük önem verenlerin sayısı kabarık.

Çok büyük bir ücret ödenmesi gerekmeseyse de **paralı olan bu okullara girmek kolay değil.**

Afganistan Tesamüh Diyalog Merkezi’nden Fatih Baş’ın verdiği bilgiye göre, her yıl 3000-4000 öğrenci başvuruyor.

Bir sınavla bu sayı **800’e** kadar indiriliyor.

Ardından ikinci bir sınavla onlar arasından **200** kadar öğrenci seçiliyor ve bir “intibak kursu”na katılıyor.

Burada 15 gün süreyle temel Türkçe bilgilerinin yanı sıra matematik, fizik gibi dersler gören öğrenciler, daha sonra bir mülakata giriyor.

Orada da Afgan-Türk Okulları’nda okuyabileceklerine kanaat getirilenler seçiliyor ve kaydı yapılıyor.

Baş, bu son sınavda öğrencilerin fiziki özelliklerinin de gözönüne alındığını belirtiyor.

Yani fiziki olarak “sıradışı” olanlar da ayıklanıyor.

Bu pek de akla yatmayan uygulama için Baş, “Onlar bir nevi özürlü ve bizim veremeyeceğimiz özel bir eğitime ihtiyaçları var” diyor.

Tabii, “zaten ülkenin en iyi gençleri seçildikten sonra mezunların da ülkenin en iyi yöneticileri olması bir anlamda doğal, başarı bunun neresinde” de denebilir.

Ama Afganistan özel koşulları olan bir ülke ve başkaları bu kadarını da yapmadığı için bu eleme, Afgan-Türk Okulları’nın hem Afganistan’a, hem de Türkiye ve Türkiyelilerin oradaki imajına yaptığı olağanüstü katkının değerini hiç azaltmıyor.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Madalyonun diğer yüzü

Cem Sey 10.12.2012

Geçen hafta **“Afgan-Türk Okulları’nın Afganistan’a ve Türkiye’nin imajına büyük katkısı”**nı anlatmıştım.

Bu hafta **öğrencilerin eleştirilerine** yer vereceğim.

Baştan söyleyeyim, eski öğrencilerin büyük kısmı okuldan çok memnun.

Eleştirileri olanlar da bile, **“Eğitim mükemmeldi, özellikle matematik ve fiziği çok iyi öğrendik. Sorunlarımızı çok çalışkan ve şefkatli bazı hocalarımızla konuşabiliyorduk”** diyor.

Fakat o öğretmenlerin gücünün sorunları çözmeye yetmediği anlaşıyor.

Kabil’den Mezar-ı Şerif’e, konuştuğum ve birbirini tanımayan kız-erkek çeşitli öğrencilerin aktardığı bazı eleştiriler birbirine çok benziyor.

Bunlar arasında en ciddi olduğunu düşündüğüm eleştiri bir öğrencinin ağzından veriyorum:

“Öğrencilerin düşünmesinden, özellikle de farklı düşünmesinden rahatsız oluyorlardı. Türk kültürüne meraklanan öğrencilerin kendi çabalarıyla edindiği Nâzım Hikmet, Aziz Nesin gibi yazarların kitaplarını üzerimizde bulduklarında öfkeleniyor, bunlara el koyuyorlardı.”

Kabilli bir öğrenci de, **“Bu kitapları okuyanları, ‘bunlar komünisttir, sizi dinden uzaklaştırır’ diye azarlıyor, ardından da, ‘zaten düşünmemeniz lâzım. İnanmak size yeter’ diye tavsiyede bulunurlar, dinlemeyenin notunu kırarlardı”** şeklinde konuşuyor.

Ayrıca öğrencilere, felsefeden uzak durmaları, bunun “şeytanın ilmi” olduğu da söyleniyormuş.

Dinî bir yapıya dayandığı bilinen **“Gülen okulları”**nın dinî eğitime özel önem vermesi yadırganamaz.

Ama dinî eğitim düşüncesi yasaklamalı, felsefeyi “şeytan işi” ilân etmeli mi, bir okulun buna hakkı var mı, orası tartışılır.

Okullarda kılık kıyafet de bir eleştiri konusu.

Tabii **kız öğrenciler başını örtüyor.**

Üstelik Afganlar gibi değil, **sadece siyasi İslam’a yakın kadınlar gibi örtmeye mecburlar.**

Hadi, buna da “tamam” diyelim.

Ancak kız öğrenciler, **“Ders ve sınavlarda, değil sınıfta, okulun yakınında bile herhangi bir erkek yokken dahi başımızı açmamıza izin vermiyorlardı”** diyor.

Hatta, **“yatakhanede kalan kızlara, yattığınızda da başınızı örterseniz melekler sizi ziyarete gelecek”** deniyormuş.

Öğrenciler, kamplar düzenlendiğini ve bu kamplarda **“Peygamber’in ruhunun çağrıldığını”** da anlatıyor.

Geceleri yapılan bu seansların saatlerce sürdüğünü ve sonunda salonu bir gül kokusunun kapladığını (bazı öğrenciler bunun teknik bir düzenele sağlandığını ifade ediyor) ve o anda **“Peygamber Efendimiz geldi”** dendiğini belirtiyorlar.

Ben dindar biri olmadığımın danıştığım dindarlar ruh çağırmanın, üstelik **“Hz. Muhammed’in ruhunu çağırdığını iddia etmenin”** dine ters düştüğünü söyledi.

Okullarda kız-erkek ilişkilerinde de çok katı davranılması rahatsızlık yaratıyor.

Öğretmenlerin geceyarıları 12 Eylül’ün sivil polisleri gibi yurt odalarına yaptığı baskınlarda öğrencilerin cep telefonlarına ve başka özel eşyalarına el koyduğu ve kızlarda erkek adı veya resmi bulurlarsa onları cezalandırdığı ifade ediliyor.

İki cins arasındaki ilişkiler konusunda genel olarak ve özellikle de kız öğrencilere söylenenler en azından kulağa korkunç geliyor.

Örneğin, **“erkekler aç köpek, kadınlar da et gibidir, o yüzden erkeklerden uzak durun”** şeklindeki cümle.

Bu tavrın okullarda **“çarpık”** ilişkilere neden olduğu, daha sonraki yıllarda **intihar edenler** bile bulunduğu da öne sürülüyor.

“Disiplin cezası”, Afgan-Türk okulu öğrencilerinin tepesindeki Demokles Kılıcı.

Yukarıda saydığım ve daha nice başka konuda öğrenciler zorla **“yola sokulmaya”** çalışılıyor.

Her şeye rağmen **“yola gelmeyenler”** ise diplomalarına vurulan kırmızı bir damgayla **“işaretleniyor”**, iddialara göre.

Bu damga üniversite yolunu dahi kapayabiliyor.

Bundan olacak, **çoğu öğrenci eleştirilerini açık yapmaktan çekiniyor ve adının anılmasını istemiyor.**

Bu yazıyı yazmadan çok önce bu eleştirileri okul yöneticilerine de ilettim ama bugüne kadar bir yanıt alamadım.

Alırsam, onu da tabii aktaracağım.

tarafalmany@email.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taraf'la başlamadı, Taraf'la bitmez

Cem Sey 17.12.2012

Bugün Hong Kong'da modern Çin'in kurucusu **Sun Yat Sen**'i anlatan bir müze gezdim.

20. yüzyılın başında ülkelerini bağımsızlaştıracak hamleleri desteklemek için gazeteler çıkararak paralarını yitiren işadamlarının öykülerini okudum.

Bu gazeteleri yapıp yaşatan ve birkaç yıl sonra parasızlıktan kapatan gazetecilerin öykülerini izledim.

Ne garip, aklım hep **Taraf**ıydı.

Taraf ilk günden itibaren gerçek bir demokrasiyi savunduğunu açıkça ortaya koydu.

Gerçek bir demokraside basının yeri ise, ülkedeki iktidarı ve diğer güç odaklarını denetlemek.

Bunun olmazsa olmaz şartı da editoryal bağımsızlık.

Türkiye'de son yıllarda bunu en iyi başaran gazete *Taraf* oldu.

İnsanlar doğaları gereği yanılmaz değil elbet.

Bundan kaynaklanan hatalar da yapıldı.

Kimi için özür dilendi, kiminin cezası çekildi.

Ama bilerek çarpıtılan haberler ya da devletin derinlerinde örgütlenen "kurum içi kurum"ların silahşörlüğü ve propagandası da yapılmadı.

Haberler yapılır, köşe yazıları yazılırken, "acaba bunu yazarsam benim ya da patronumun bir çıkarı var mı, kendimi yakın hissettiğim siyasi hareketin çıkarları zedelenebilir mi, devlete veya onun kurumlarına zarar gelir mi, hükümetin işini zorlaştırır mıyım" türünden sorular sorulmadı.

Bu tavır kaçınılmaz olarak baskıları, baskılar da ekonomik sıkıntıları getirdi.

Zaman zaman çalışanlar uzun süre maaş alamadı.

Ama büyük kısmı inatla ve azimle çalışmaya devam etti.

Onların katkılarıyla bugünün Türkiye'si beş yıl öncesinden çok farklı.

Bu başarılı binanın işçiliğini yapanlar *Taraf* çalışanları idiyse, mimarı ve müteahhidi en başta **Ahmet Altan** ve **Yasemin Çongar**'dı.

Editoryal bağımsızlığın güvencesi temelde onlardı.

Gazete ekip işidir.

Gazetelerin devamlılığı ekiple sağlanır.

Ekibin bazı elemanları eksildiğinde, yerleri doldurularak yola devam edilebilir.

Fakat ekibin omurgasını oluşturan kişiler gider, omurga kırılırsa, ekip de ortadan kalkar.

Taraf'ta da böyle bu.

Ben dış kapının dış mandalıyım.

Ama yine de ekibin parçasıyım.

Taraf'a para bile almadan yazmamın sadece iki nedeni vardı.

Biri, ilk yaptığımız anlaşmaya uyamayacaklarını ve para ödeyemeyeceklerini erkenden bana bildiren ve o güne kadar oluşan alacağımın kuruşuna kadar ödenmesini sağlayan Yasemin Çongar'ın Türkiye medyasında eşine az rastlanır dürüst davranışydı.

Ama daha önemlisi editoryal bağımsızlıktı.

Geride kalan arkadaşlarımız alınmasın ama Altan ve Çongar'ın ayrılmasıyla biten süreç, o bağımsızlığı da bitiriyor ve korkarım bunu değiştirmeye kimsenin gücü yetmeyecek.

Taraf, *Taraf* olmaktan çıktı.

O nedenle bugün *Taraf*'taki son yazımı yazıyorum.

Şimdi *Taraf* yok oluyor diye zil takip oynayanlar da var.

Taraf'ın her gün daha fazla zorlanmasına neden olan baskı koşullarını yaratan Başbakan ve çevresindekilerden söz etmiyorum.

“Misyonları bitince iplerinin çekileceğini biz hep söylemiştik” diye heyecanlanan ulusalcı kesime “hiç sevinmeyin” diyorum.

Çünkü Türkiye’de demokrasi mücadelesi *Taraf*'la başlamadı, onunla bitmeyecek.

Taraf'ın beş yıl önce ortaya çıkabilmesini sağlayan koşulları yaratanlar, bu ülkenin uygarlaşmasını, siyasi ve toplumsal adaleti sağlamış bir ülke olmasını arzulayan, gerçek ve herkes için demokrasiden korkmayan insanlardı.

Yani Türk’ü, Kürt’ü, Alevi’si, Sünni’si, Ermeni’siyle bu ülkede özgürlük ve adalete düşkün olanlardı.

Şimdi, *Taraf*'ın da katkısıyla elde ettikleri biraz daha özgür bir ortamda bu mücadelelerine devam edecek ve ulusalcıların özlemini çektiği eski karanlık günlerin bir daha geri gelmemesini sağlayacak olanlar da onlar.

Tıpkı bir zamanlar Çin’de olduğu gibi.

Hoşçakalın.

tarafalmany@gmail.de

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)